

Metuppskera á heyi

Birgðir út næsta ár og sala til Færeyja.

6

Hunangsfölsun

Þriðjungur af öllu hunangi á alþjóðamarkaði er svikinn.

22

Sigurför í Sviss

Landsliðið sigursælt á heimsmeistaramótinu.

38–40

Rafn Bergsson, formaður búgreinadeildar nautgripabænda, segir brýnt að bæta afkomu bænda: „Stóra málið fyrir nautgriparækt og landbúnaðinn í heild er að gera greinina samkeppnishæfa um gott fólk.“ – Nánar á miðopnu.

Sauðfjárbændur:

Vonbrigði að afurðaverð fylgi ekki verðlagsþróun

Reiknað afurðaverð til sauðfjárbænda fyrir hvert kíló dilkakjöts hækkar að meðaltali um 2,2% og 1% fyrir fullorðið fé fyrir komandi sláturtíð. Deild sauðfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands lýsir yfir vonbrigðum með þau kjör sem í boði eru.

Líkt og fyrir síðustu sláturtíð eru í raun eingöngu tvær afurðaverðskrár í boði þegar horft er til hefðbundinna kjötafurðastöðva vegna dilkaslátrunar. Sláturfélag Suðurlands hækkar sína verðskrá að meðaltali um 4%, með reiknað afurðaverð upp á 1.052 krónur á dilkakílóíð. Afurðastöðvar undir eignarhaldi Kaupfélags Skagfirðinga (KS) og Kjarnafæðis Norðlenska (KN) hækka sitt afurðaverð að meðaltali um 1,6%, þar sem reiknað afurðaverð er 1.030 krónur á dilkakílóíð. Fjallalamb fylgir sem fyrr verðskrá Kjarnafæði Norðlenska, en Fjallalamb hætti

framleiðslu á lambakjöti undir eigin merkjum árið 2021 og selur sitt kjöt Kjarnafæði Norðlenska.

Virði vörunnar standi undir framleiðslukostnaði

Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður deildar sauðfjárbænda, segir að meðalverð afurðastöðvanna hefði þurft að fylgja verðlagsþróun til að fylgja eftir þeirri leiðréttingu sem verið hefur á afurðaverði síðustu ára.

„Hvað er ásættanlegt er teygjanlegt hugtak og frekari leiðréttingar verða ekki allar sóttar eingöngu til afurðastöðva og neytenda – þar þarf eitthvað meira að koma til svo virði vörunnar dilkakjöt standi undir framleiðslukostnaði hennar,“ segir Eyjólfur, sem vonast til að fjármögnun

búvörusamninga verði einnig leiðrétt með auknu fjármagni.

KS keypti KN seint á síðasta ári og eftir að Hæstiréttur sneri við dómi Héraðsdóms Reykjavíkur í maí síðastliðnum, sem hafði dæmt búvörulögin ólöglega sett, var ljóst að vinna KS gat haldið áfram að því yfirlýsta markmiði að ná fram hagræðingu í rekstri sláturhúsa og kjötvinnslum til hagsbóta fyrir kjötafurðastöðvar, bændur og neytendur.

Ljóst er að ekki verður slátur hjá SAH afurðum á Blönduósi í komandi sláturtíð og má segja að fyrstu hagræðingaraðgerðir í slátrun komi þá til framkvæmda sem afleiðing af kaupum KS á KN.

Kjarnafæði eignaðist meirihluta í SAH afurðum árið 2015. Hugmyndir eru uppi um ýmsar hagræðingaraðgerðir í vinnsluhlutanum einnig.

SS nær að fylgja almennu verðlagi

Eyjólfur segir það vonbrigði að afurðaverð fylgi ekki hið minnsta verðlagsþróun síðustu 12 mánaða, þegar hann er spurður um skoðun hans á því að KS og KN hafi ekki getað hækkað afurðaverð meira þrátt fyrir að búið sé að loka sláturhúsinu á Blönduósi og hagræðing verði því í komandi sláturtíð.

„Þó KS sé búið að kaupa allt hlutafé í KN þá er daglegur rekstur enn aðgreindur og sú hagræðing sem vænta mátti í vinnslu afurða ekki enn komin til framkvæmda vegna óvissu sem skapaðist við dómsmál síðasta vetur,“ segir Eyjólfur. Hann bendir þó á að SS hafi hækkað sína verðskrá að jafnaði um 4% og þannig fylgt almennu verðlagi í landinu.

– Sjá frekari umfjöllun á síðu 2.

Sendum
hvert á land
sem er

ÖRUGGT VIÐHALD

HJÓLBÖRUR, TRÖPPUR, ÁLPALLAR,
FALLVARNARBÚNAÐUR OG MARGT FLEIRA

VINNUPALLAR

- ÖRUGGAR LAUSNIR -
www.vpallar.is

Vinnupallar ehf. – Vagnhöfða 7 – s. 557 9933
vpallar@vpallar.is – www.vpallar.is

Væntingar eru um góða uppskeru útiræktaðs grænmetis í haust vegna hagstæðra veðurskilyrða fram til þessa. Mynd / bbl

Útiræktun:

Útiræktað grænmeti dafnaði vel í sumar

– Von á góðri uppskeru ef ekki verða næturfrost

Uppskeyra útiræktaðs grænmetis gæti orðið með besta móti og miklu betri en í fyrra ef fer sem horfir.

„Það er allt gott að fréttu af uppskeruhorfum í útiræktuninni,“ segir Helgi Jóhannesson, garðyrkjuráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Vegna hins hlýja vors og passlega mikillar vætu í sumar hafi öllu farið vel fram og horfur séu á góðri uppskeru í sumar og haust. Næturfrost gæti þó stoppað vöxtinn í kartöflunum en mjög góð uppskeyra er að fást í þeim það sem af er. Tíðindi bárust einmitt af næturfrosti á Þingvallasvæðinu og Sandskeiði í vikunni og ekki á vísan að róa með frostleysi alls staðar á

ræktunarsvæðum eftir þetta. „Menn eru að taka upp fram í október, en megnið auðvitað í byrjun september, svo það getur allt gerst. En fram til þessa er útlitið gott,“ segir Helgi enn fremur.

Tölur um uppskeru í mismunandi tegundum útiræktaðs grænmetis koma svo í hús í vetrarbyrjun, eftir að skráningum garðyrkjubænda á uppskeru beint af akri lýkur.

Uppskeyran í fyrra var víða léleg vegna kulda, í heildina um 2.500 tonnum minni en árið áður, sem var þó einnig heldur lélegt ræktunarár. Þar af var gulrótauppskeyran um helmingi minni, en athygli vakti þó að spergilkál hélt velli. /sá

Aldur: 3 -24 mánaða

Kálfapróttur

Vaxtarfóður fyrir kálfa

- 16% próteininnihald
- Til vöðvauppbyggingar og þyngdaraukningar
- Séröguð steinefna- og vítamínblanda
- Ríkt af auðmelttri orku og hæg meltum kolvetnum
- Hægt að veita frjálsan aðgang að fóðrinu fyrir nautkálfa

Allar nánari upplýsingar hjá söluráðgjöfum Líflands í síma **540 1100** eða á **fodur@lifland.is**

fyrir lífið í landinu

Úr Hallormsstaðarskógi. Óvenjugóð sveppatið er víða um land og sveppaáhugafólk lætur hendur standa fram úr ermum við tínslu. Sveppafræðingur hvetur fólk til að ná sér í forða af matsveppum til vetrarins. Mynd / sá

Sveppir:

Sveppaldin fyrr á ferðinni en vant er

– Handagangur í öskjunni hjá tínslufólki

Sveppir hafa dafnað vel á Íslandi í sumar og fer sögum af stórvirku tínslufólki víða um land sem uppsker sem aldrei fyrr.

Guðríður Gyða Eyjólfsdóttir, sveppafræðingur hjá Náttúrufræðistofnun á Akureyri, segir sæta nokkrum tíðindum að hinn hlýi maímánuður hafi líklega orðið til þess að sveppaldin birtust tveimur til þremur vikum fyrr en þau hafa gert undanfarin ár. Síðan hafi rignt töluvert í sumum landshlutum, án þess að mjög kalt væri samfara því og sé það ávisun á góða sveppatið.

Blábarði breiðist um landið

„Hérlandis er góð hugmynd að ná sér í forða af matsveppum til vetrarins áður en fer að frjósa á nóttunni og ég held að fólk geri það. Og svo lengi sem að sveppatínslufólk gengur vel um landið og tínur sveppi af skynsemi þá er gott að þetta hráefni sé nýtt. Maður reiknar alltaf með að nóg verði eftir fyrir þær lífverur sem lifa á sveppum. Mér sýnist þó nokkuð af fólki vera að taka sín fyrstu skref í því að safna matsveppum og skoða þennan

Cyanosporus caesius, blábarði, er tekinn að breiðast um landið. Mynd / Wikimedia

æsispennandi heim sem sveppir eru,“ segir Guðríður Gyða.

Sjálf hafi hún hvorki verið að eltaf við kóngssvepp né kantarellu heldur sé hún, svona með öðru auganu, að fylgjast með útbreiðslu sveppa um landið. „Haustið 2019 fannst til dæmis blábarði, Cyanosporus caesius, brúnfúasveppur sem vex á grenidrumbum og stubbum, fyrst á höfuðborgarsvæðinu. Árið 2020 fannst hann í Skorradal og nú, sumarið 2025, fannst hann í Kjarnaskógi. Gróduft blábarða er blátt sem er afar óvenjulegur litur,“ segir hún.

Guðríður Gyða bendir á fimm þátta sjónvarpsþáttaröð um íslenska sveppi og nýtingu þeirra sem sýningar hófust á sunnudaginn 10. ágúst í Sjónvarpinu og ber nafnið Svepparíkið. Þar komi hún víða við sögu. Þá var hún með sveppasýningu í Kjarnaskógi á Skógardegi hátíðarinnar Einnar með öllu og hafi vel tekist til.

Sveppagöngur fram undan

Fram undan eru tvær sveppagöngur. Þann 19. ágúst verður hin árlega sveppaganga Skógræktarfélags Eyfirðinga haldin í Miðhálsstaðaskógi og hefst kl. 17.30. Laugardaginn 23. ágúst er svo sveppaganga í Hallormsstaðarskógi, á vegum Félags skógarbænda á Austurlandi.

Lífleg umræða er í Facebook-hópnum Funga Íslands – sveppir ætíð eður ei, um sveppatínslu og greiningar. Hópurinn telur yfir 23 þúsund meðlimi og Guðríður Gyða gefur þar góð ráð og greinir gjarnan sveppi fyrir fólk sem setur inn sveppamyndir.

/sá

Reiknað afurðaverð í krónum fyrir hvert kíló

Sláturleyfishafi	Dilkar				Fullorððið			
	2023	2024	Breyting milli ára	2025	2023	2024	Breyting milli ára	2025
Fjallalamb	899	1.015	+1,6%	1.030	137	191	0%	191
Kaupfélag Skagfirðinga	908	1.015	+1,6%	1.030	166	188	0%	188
Norðlenska	899	1.015	+1,6%	1.030	137	191	0%	191
Sláturfélag Suðurlands	901	1.012	+4,0%	1.052	165	188	4,3%	196
Sláturhús KVH	908	1.015	+1,6%	1.030	166	188	0%	188
Landsmeðaltal	899	1.014	+2,2%	1.036	151	189	+1%	191

Heimild: Bændasamtök Íslands

Útreikningar birtir með fyrirvara um villur. Komi í ljós innsláttarvillur, misfellur eða önnur augljós mistök áskilja Bændasamtök Íslands sér rétt til að leiðrétta og uppfæra útreikninga til samræmis við þær leiðréttingar hverju sinni.

Afurðaverð til sauðfjárbænda:

Rekstrarskilyrðin ekki til staðar

Afurðaverð til sauðfjárbænda fyrir komandi sláturtíð nær ekki að halda í við verðlagsþróun, þegar tekið er tillit til reiknaðs meðalverðs kjötafurðastöðva.

Deild sauðfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands lýsir vonbrigðum með það afurðaverð sem kynnt hefur verið. Samkvæmt útreikningum Bændasamtaka Íslands hækkar afurðaverð að meðaltali um 2,2% fyrir kíló dillakjöts og 1% fyrir fullorðði fé.

Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður deildar sauðfjárbænda, segir að meðalverð afurðastöðvanna hefði þurft að halda í við verðlagsþróun til að fylgja eftir þeirri leiðréttingu sem verið hefur á afurðaverði síðustu ára. Hann bendir þó á að Sláturfélag Suðurlands hafi hækkað sína afurðaverðskrá um 4% og þannig fylgt almennu verðlagi.

Í Morgunblaðinu á dögunum var haft eftir Ágústi Torfa Haukssyni, forstjóra Kjarnafæðis Norðlenska, að afurðaverðshækkunar hefðu orðið umfram verðlagsþróun á síðustu árum. Sú 17% meðaltalshækkun sem varð haustið 2024 hafi verið vegna þeirrar væntanlegu hagræðingu sem ráðast átti í, en frestaðist vegna dómsmála þar sem skorið var úr um lögmæti nýrra búvörulaga frá vorþingi 2024. Í þeim var kjötafurðastöðvum veitt undanþága frá samkeppnislögum til aukins samstarfs og sameininga.

Fjármögnun búvörusamninga

„Sauðfjárbændur binda vonir við að fjármögnun búvörusamninga verði einnig leiðrétt með auknu fjármagni – slíkt er forsenda þess að sauðfjárbændur geti fjárfest í búum sínum, innleitt

nýja tækni og hagrætt í eigin rekstri,“ segir Eyjólfur spurður um væntingar sauðfjárbænda til næstu ára. Meðal annars með tilliti til mögulegrar hagræðingar í kjötafurðastöðvageiranum með undanþáguákvæðinu frá samkeppnislögum.

„Rekstrarskilyrðin eru ekki til staðar í dag og í raun virka engin kerfi sem eru undirfjármögnuð. Sauðfjárbændur vilja ekki kollvörpun á starfsumhverfi sínu en það má bæta ýmis atriði. Hvað stendur í 71. gr. búvörulaga hefur lítill áhrif á væntingar okkar til lengri tíma því verkefnið er að tryggja viðgang sauðfjárræktar því frekari fækkun og samdráttur getur haft verulega neikvæð áhrif á búsetu og byggð á dreifbýlli svæðum landsins,“ segir Eyjólfur enn fremur. /smh

LAND CRUISER 250

KOMDU OG REYNSLUAKTU **LAND CRUISER 250**
HJÁ VIÐURKENNDUM SÖLUÐILUM.

SÖLURÁÐGJAFAR OKKAR TAKA VEL Á MÓTI ÞÉR.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaptúni
Kauptúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

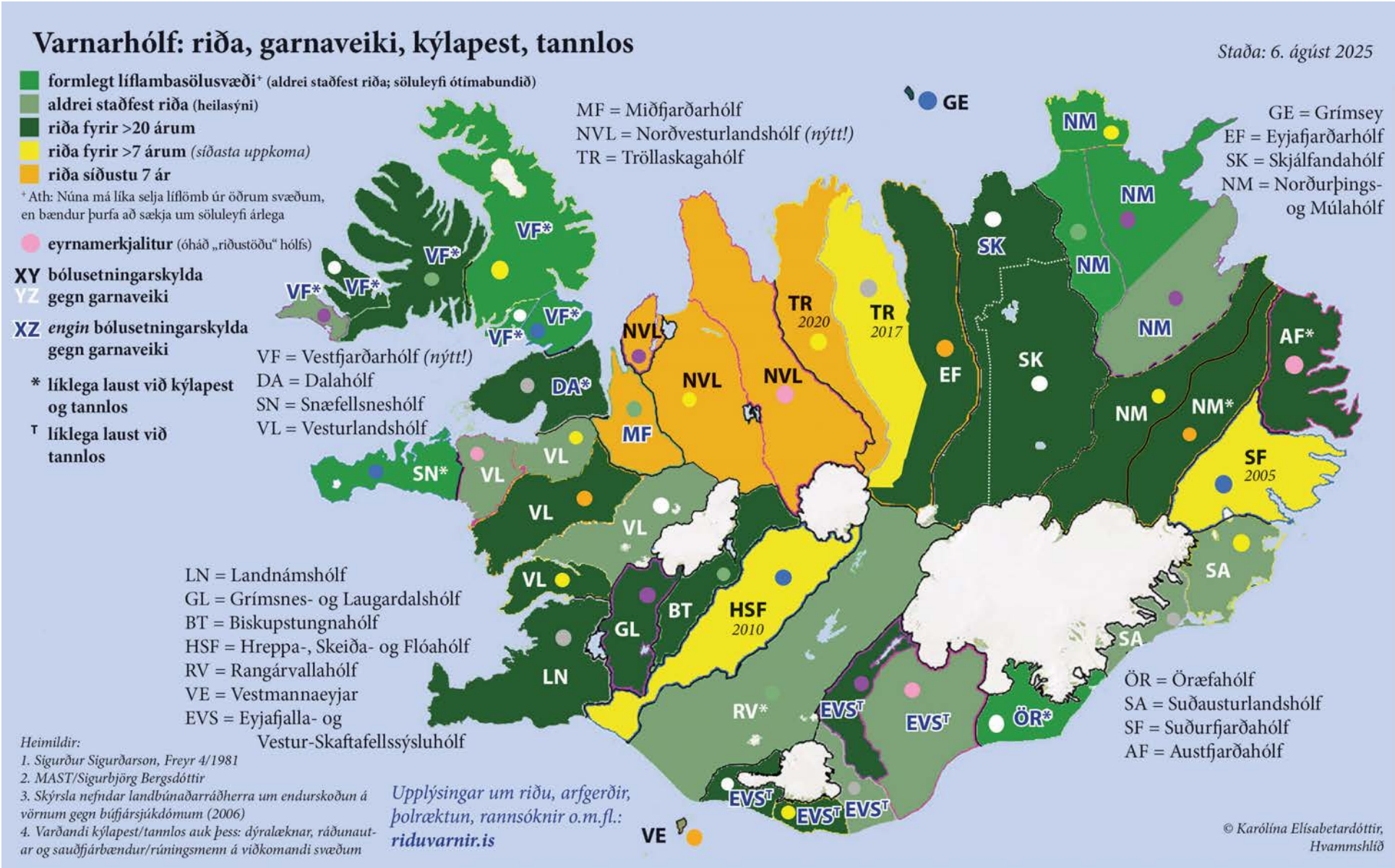
Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMFHVERISVERGLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Billinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur. Sjá nánar á www.toyota.is

BYD
Stærsta rafbílamerki í heimi

SEAL U

Staðalbúnaður, brot af því besta:

- 87 kWh rafhlaða
- 1300 kg dráttargeta
- 500 lítra farangursrými
- Drægni: 500-674 km (WLTP)
- 140 kWh hraðhleðsla 20-80% á 28 min

Verð: 7.490.000 kr
Orkusjóður: -900.000 kr

6.590.000 kr

www.byd.is - soludeild@vatt.is

Vatt ehf. / Skeifunni 17 / Sími 568 5100

 vatt ehf

Bændablaðið

Ritstjóri: Þróstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is — Sími: 563 0300
Blaðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is — Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is — Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is
Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is
Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is — Sími: 866 3855
Vefur blaðsins: www.bbl.is — Netfang blaðsins: bbl@bondi.is
Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir — Prentun: Landsprent ehf.
Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Veikleikamerki í kerfinu

Þegar rætt er um nýliðunarvanda í landbúnaði gleymist stundum hin hliðin á þeim pening sem er vandi eldri bænda við að hætta búskap. Í fréttaskýringu hér aftar í blaðinu eru dregnar fram ýmsar hliðar á stöðu þeirra sem vilja bregða búi en það ferli getur tekið allt frá einu ári upp í fimm, enda eru bændur ekki bara að láta af störfum, heldur þurfa þeir oftast að selja heimilið og sjá á eftir bújörð sem þeir hafa byggt upp á löngum tíma og hefur jafnvel verið innan fjölskyldunnar árum og áratugum saman. Þegar við bætast svo ýmsir skattar sem bændur þurfa að standa skil á við starfslok vandast málið enn frekar. Það er því óhætt að taka undir með Önnu Maríu Flygenring, bónda í Hlíð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, þegar hún segir starfslok bænda mun flóknari en hjá öðrum stéttum: „Við getum ekki bara lokað dyrunum að fjósinu og sagt að við séum hætt.“

Hver og einn verður að glíma við þær tilfinningalegu áskoranir sem fylgja því að bregða búi en það myndi vafalaust hjálpa ef praktískar hliðar þessara miklu umskipta í lífi fólks yrðu einfaldaðar. Og ef vel á að takast til þarf að hafa báðar hliðar máls í huga, þess sem hættir búskap og sömuleiðis hins sem er að byrja. Hinn fyrrnefndi þarf að geta skilið við með þeim hætti að hann njóti ávaxta síns strits í gegnum árin, geti með öðrum orðum hætt án þess að hafa áhyggjur af afkomu sinni. Hinn síðarnefndi þarf að geta tekið við án þess að steypa sér í miklar skuldir sem sliga reksturinn.

Þegar upp er staðið er hér ekki aðeins um vanda bænda að ræða heldur okkar allra standi vilji til þess á annað borð að halda landinu öllu í byggð og sveitum landsins búsældarlegum og tryggja þannig sjálfbæra matvælaframleiðslu í landinu. Spurningarnar sem vakna við lestur fréttaskýringarinnar hér í blaðinu og sömuleiðis ítarlegra viðtala við forystufólk í íslenskum landbúnaði í síðustu blöðum snúa fyrst og fremst að því hvort stjórnvöld hafi mótað sér nægilega skýra og framsækna stefnu í málefnum landbúnaðarins og raunar landsbyggðarinnar í heild sinni.

Allt frá aldamótum hefur bændum fækkað, bújörðum sömuleiðis, enda afkoma af rekstri þeirra mikil áskorun. Það þarf því kannski ekki að koma á óvart að nýliðun við þessi skilyrði sé eðlileg. Hver er stefna stjórnvalda í þessum efnum? Hvernig sjá þau fyrir sér að íslenskur landbúnaður þróist á næstu 25 árum? Stendur vilji til þess að fjölbreytilegur búskapur verði stundaður vítt og breitt um landið? Er hugmyndin sú að tryggja fæðuöryggi og fæðufullveldi landsins til lengri tíma eða er ætlunin að treysta á aukinn innflutning? Hvernig sjá stjórnvöld fyrir sér að lífið á landsbyggðinni þróist á næsta aldarfjórðungi?

Bændur sem ekki geta hætt búskap er veikleikamerki í kerfi sem ekki virðist hafa verið hugsað til enda. Ungt fólk sem langar til að hefja búskap en sér enga möguleika á því vegna fjárhagslegra áskorana er sömuleiðis veikleikamerki á þessu kerfi. Það er eitt af stórum verkefnum í komandi búvörusamningum að finna lausnir á þessari stöðu sem duga til framtíðar.

Þróstur Helgason

Pantanir berist fyrir 31. ágúst á netfangið asdis@bustolpi.is

Heysýnataka, efnamælingar og fódurráðgjöf í boði BÚSTÓLPA

Við bjóðum viðskiptavinum okkar upp á fría þjónustu við heysýnatöku, efnamælingar á sýnum og fódurráðgjöf.

bustolpi@bustolpi.is • Sími 460 3350 • www.bustolpi.is

Heyskapur:

Víða metuppskera á heyi

– Hlýtt og blautt sumar skilaði sér í mikilli sprettu túngrasa

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Bændablaðið ræddi við nokkra bændur víða um land sem voru allir sammála um að heyskapur hafi gengið vel og eiga þeir góðar birgðir af gröffóðri sem er jafnframt af miklum gæðum.

Jóhannes Kristjánsson, bústjóri Hvanneyrarbúsins, segir að samkvæmt hans bestu vitund hafi heyskapur á Hvanneyri aldrei byrjað jafnsnemma og í ár. „Við byrjuðum að slá fyrir kýrnar 26. maí og mig minnir að sá sláttur hafi klárast 8. júní,“ segir Jóhannes.

Í lok júní hafi tekið við vætutið sem hélt áfram inn í júlí. „Þegar þurrkur kom var hann lélegur og ótryggur. Því var fyrsta háin ekki slegin fyrir en í kringum mánaðamótin júní-júlí. Það er hefðbundið að slá há á þessum tíma, en núna leið miklu lengri tími milli fyrsta og annars sláttar en venjulega. Að stærstum hluta voru gæðin þokkaleg þrátt fyrir þennan tíma sem leið.“

Jarðvegur var snemma heitur

Jóhannes skýtur á að uppskeran sé 50 til 60 prósent meiri en að jafnaði. „Það hefur verið miklu heitara í ár en í meðalári og það hafa skipst á sólar- og rigningarkafilar sem eru mjög góðir fyrir sprettuna. Þá gerði þessi hiti í maí það að verkum að jarðvegur var snemma orðinn heitur og næringarefnalosun frá jarðvegi er miklu meiri en í meðalári.

Sprettan er eiginlega til vandræða því að við erum komin með meira en nóg af heyi. Ef túnin fara kaflaðir inn í veturinn verður sá gróður bara sína á næsta ári sem minnkar gæði heysins. Það er spurning hvað við gerum með þriðja sláttinn, því það verður ekki hey sem við þurfum. Kannski notum við ruddasláttuvél frekar en að hriða heyið og setja í plast.“

Aðspurður segir Jóhannes ekki hafa gefist tími til að slá engin á Hvanneyri. „Veðurfar var þannig að við náðum því ekki á réttum tíma, og eins og ég segi þá erum við komin með meira en nóg af heyi. Allur tíminn fór í annan heyskap. Ég geri ráð fyrir að hreinsa af þeim í haust þannig að þau geti verið nýtt næsta sumar.“ Jóhannes segir greinilegt að heyskapur gangi vel víða um land, því að það sé orðið erfitt að fá rúlluplast í þeim lit sem óskað er eftir. „Það er eitthvað til, en lítið af hvítu.“

Sjaldgæfur þriðji sláttur í Vesturbyggð

Jóhann Pétur Ágústsson, sauðfjárbóndi á Brjánslæk í Vesturbyggð, segist vera

Heyskapur í Flatey í Hornafirði í sumar. Þar var mikil spretta og veðráttan eins og best verður á kosið.

Mynd / Vilborg Rún Guðmundsdóttir

ánægður með uppskeru sumarsins. „Það er búið að vera hlýtt með smá vætuköflum, þannig að sprettan hefur verið mögnuð. Við náðum mjög góðum heyjum snemma sem nýtast fyrir sauðburð og annað. Allt hey sem við eigum er alveg sprektur. Heyskapurinn var heldur fyrir en á undanförmum árum og háarslátturinn er búinn að vera mjög snemma,“ segir Jóhann.

„Almennt hefur gengið mjög vel að heyja hér í sveitinni,“ segir hann. Samkvæmt Jóhanni er einn sveitungi búinn að slá sum túnin þrisvar sem er frekar sjaldgæft á þessu svæði. „Þetta er allt annað en í fyrra þegar við gátum ekki slegið hluta af túnunum þar sem vatnið hafði safnast í tjarnir.“

Birgðir út næsta ár

Hákon Bjarki Harðarson, kúa- og geitabóndi á Svertingstöðum í Eyjafirði, segir kúabændur í sinni sveit hafa byrjað að heyja upp úr 5. júní. „Það var algjör metuppskera og gæðin heilt yfir góð. Ég er búinn að vera bóndi í tíu ár og við höfum aldrei fengið svona uppskeru áður. Úr fyrstu tveimur umferðunum erum við komin í yfir fjöruútu rúllur á hektarann, en í öllum þremur umferðunum í fyrra fengum við innan við þrjátíu,“ segir Hákon. Veðráttan hafi hins vegar ekki verið nógu skemmtileg þar sem flesta daga voru einhverjar skúrir. Erfitt hafi því verið að þurrka hey. Þetta sé hins vegar betra en í fyrra þegar mikill kuldi fylgdi votviðrinu.

„Þetta hefur þá þýðingu að menn eiga það miklar heybirgðir næsta árið að þeir geta leyft sér að fara meira út í jarðrækt og kornrækt. Ég er til að mynda kominn með birgðir fram undir lok ársins 2026. Ef það kemur aftur svona sumar á næsta ári getum við lent í vandræðum, því við höfum ekkert pláss fyrir allt þetta hey. Við ætlum því í aukna kornrækt næsta sumar,“ segir Hákon.

Skólabókardæmi um kjöraðstæður

„Þetta var algjör draumur,“ segir Birgir Freyr Ragnarsson, bústjóri kúabúsins í Flatey í Hornafirði, aðspurður

um hvernig heyskapur hafi gengið í sumar. „Heyskapur getur bæði verið skemmtilegur og leiðinlegur. Í ár var hann mjög skemmtilegur á meðan síðustu tveimur sumrum hafa fylgt meiri áskoranir. Það voraði snemma og veðráttan var góð.“ Gæði uppskerunnar séu jafnframt mikil og tókst að slá allt kúahey rétt fyrir skrið.

„Uppskeran í fyrsta slætti var álíka mikil og báðum í fyrra – eða því sem næst,“ segir Birgir. „Það var oft rigning og fimmtán stiga hiti og svo kom í kjölfarið glampandi sól og tuttugu stiga hiti,“ útskýrir Birgir og tekur fram að veðráttan hafi eiginlega verið eins og skólabókardæmi um kjöraðstæður fyrir græsækt. „Aðalheyskapurinn var 20. til 25. júní, sem er eins og vant er hérna. Við vorum samt tveimur til þremur vikum fyrir en í fyrra. Annar sláttur hófst um verslunarmannahelgina og klárast væntanlega núna um helgina. Í fyrra og hitteðfyrra vorum við að braska við hana í september. Ég er fullur bjartsýni og hlakka til að gefa allt þetta hey sem við eigum,“ segir Birgir.

Kúvending frá því í fyrra

Hafsteinn Jónsson er holdanautabóndi í Akurey í Landeyjum. Hann ræktar jafnframt hey á Stórolfsvöllum og í Gunnarsholt til útflutnings til Færeyja. „Þetta fór snemma af stað í ár en það vantaði aðeins upp á sprettuna í byrjun vegna þurrviðris í maí og júní. Það sem var slegið snemma var ekki af miklu magni, en af góðum gæðum. Yfir mitt sumarið var tíðarfarið svolítið að stríða okkur með stuttum þurrkum á meðan það kom óhemjumikið magn af heyi.

Fyrsti slátturinn hófst upp úr miðjum júní. Við erum einnig búin með annan slátt og túnin halda áfram að spretta. Það getur verið að ég taki þriðja slátt af einhverju sem þarf að skafa af. Við erum komin með meira en nóg magn af heyi og víðast hvar er feikna uppskera. Ég sé víða að það er hafinn þriðji sláttur hjá þeim sem slógu fyrst. Þetta er alveg kúvending frá því í fyrra, en þá var kalt og túnin sein að taka við sér,“ segir Hafsteinn.

Útflutningur á heyi til Færeyja

Hafsteinn Jónson í Akurey rekur ásamt Óskari Eyjólfssyni fyrirtækið Toppgras ehf. sem var stofnað í kringum útflutning á heyi til Færeyja árið 2009. „Við erum að selja allri flórinni; kúabændum og hestamönnum en mest fer til fjárbænda. Þetta er tiltölulega stöðugur markaður með sömu kaupendum og magnið sveiflast ekki mikið til milli ára.“ Í gegnum tíðina hefur hann selt til fleiri landa, eins og Noregs, Danmerkur, Svíþjóðar, Þýskalands og Frakklands. „2018 var flutt mikið út frá Íslandi til Noregs þegar þar var uppskerubrestur út af þurrkum.“

Þarf að koma af friðuðum túnum

„Til þess að selja hey til Færeyja þarf heilbrigðisvottorð frá MAST og þetta þarf allt að koma af friðuðum túnunum. Við megum ekki beita skepnun eða nota búfjáraburð á þau. Færeyingar passa vel upp á að vernda sitt og fá frá hreinum svæðum. Þetta er flutt til Færeyja í gámum og á vögnum eftir að Smyril-Line fór að sigla frá Þorlákshöfn.

Ég er búinn að fara nokkrum sinnum til Færeyja og þeir búa ekki við sömu landgæði til að heyja. Þeir eru því mjög háðir innflutningi og flytja mikið inn frá Danmörku. Frá Íslandi kaupa þeir heyin gæðanna vegna, en heyið frá Danmörku er ódýrara,“ segir Hafsteinn. Samkvæmt því sem hann kemst næst er nær helmingur heysins sem færeyskir bændur nota fluttur inn. „Mig minnir að einn þriðji af því komi frá Íslandi.“

Stórbaggar og litlir poka

Aðspurður um hvernig þessi viðskipti komu til segir Hafsteinn að færeyskir bændur hafi leitað til hans á sínum tíma. Hann heyyar í svokallaða stórbagga sem eru ekki eins rúmfrekir í flutningum og hefðbundnar heyrúllur. Þá er stórum hluta af þessu endurpakkað í tuttugu kílóa einingar með sérstakri vél. „Baggarnir eru vakúmpakkaðir í poka og minna helst á spónaballa,“ segir Hafsteinn.

Ætíhvönn og alaskalúpína í þéttri breiðu við bakka Sandár í Þjórsárdal. Báðar þessar plöntur eru harðgerar og finnast um mest allt land. Hvönnin er af sveipjurtaætt og nýttist til manneldis og sem lækningajurt. Lúpínan er af ertuætt og var flutt til landsins árið 1945 til uppgræðslu, en seyði af henni er einnig notað til lækninga.

Mynd og texti / ál

Blessuð eða bölvuð tollverndin?

Vinkill | Margrét Ágústa Sigurðardóttir
margret@bondi.is

Tollar hafa verið lagðir á svo lengi sem skipulögð viðskipti hafa verið stunduð, eða frá því fyrir um 3–2 þúsund árum fyrir Krist. Enn í dag, eða um 4–5 þúsund árum síðar, er verið að leggja á tolla og í stóra samhenginu eru bara „örfá ár“ frá því að tollfrelsi kom til sögunnar, eða um 2–300 ár eða svo. Tollverndin getur verið umdeild en í opnu litlu hagkerfi getur hún verið nauðsynleg til að tryggja fjölmarga hagsmuni sem snerta bæði efnahag og samfélagið í heild.

Tollarnir gegna meðal annars því hlutverki að vernda innlenda framleiðslu. Hérlandis eru til dæmis ekki lagðir tollar á kakó eða ólífur (né á yfir rúmlega 80% af landbúnaðarafurðum frá meginlandi Evrópu ef út í það er farið) enda engum kakótrjám til að dreifa hér á landi né veðurfari sem hagfelld er ólífurækt. Þess vegna væri engin vernd fengin með álagningu tolla á slíkar vörur enda ómöguleiki fyrir því að kakóbónði á Suðurlandi fundi með ólífubónða á Austurlandi enda hvorugum til að dreifa – og má efast um að svo verði nokkurn tímann en hvað veit maður þó.

Álagning tolla á innfluttar vörur getur verið nauðsynleg, sérstaklega í landbúnaði, og einkum þegar erlendir framleiðendur njóta ósanngjarnra forskota, s.s. með lægri launakostnaði o.fl. Þannig geta innflutningstollar gert innlendum framleiðendum kleift að keppa á jafnari og

sanngjarnari grundvelli. Verndin getur eflt viðnámsþrótt gagnvart ytri áföllum enda geta efnahagskreppur, ófriður eða skyndilegar stefnubreytingar í viðskiptalöndum haft alvarleg áhrif á þau ríki sem treysta á innflutning. Með innlendri framleiðslu matvæla má draga úr þessari áhættu og stuðla að stöðugra verði á matvælum. Þar að auki getur tollvernd dregið úr viðskiptahalla eða að minnsta kosti stuðlað að því að halda honum í skefjum (og þar með e.t.v. betri viðskiptakjörum) svo fátt eitt sé nefnt.

Verndin er ekki síst nauðsynleg til að tryggja fæðuöryggi, og þar með þjóðaröryggi, ásamt því að viðhalda beinum og óbeinum störfum á landsbyggðinni þar sem landbúnaður og kimar hans er mikilvægur hluti af samfélaginu í heild og ekki síður efnahagslífinu. Fyrir land eins og Ísland er tollverndin, eða eins takmörkuð og hún er í reynd, lykilatriði fyrir íslenskan landbúnað þannig að hann eflist frekar og framleiðslan aukist. Vissulega er mikilvægt að gæta þess að tollar verði ekki of háir og mikilvægt að vega og meta vandlega hvort ávinningur af tollum, t.d. í formi aukinnar innlendrar framleiðslu og atvinnusköpunar, vegi þyngra en hugsanleg neikvæð áhrif til skemmri tíma. Hér á landi eru endalaus tækifæri til nýsköpunar og aukinnar verðmætasköpunar í landbúnaði. Almennungur er með bændum í liði og neytendur velja fremur hreinar íslenskar afurðir heldur en innfluttar og þar koma margar ástæður til. Að auki er þá innlend framleiðsla og verðmætasköpun eflað og slíkt mun ávallt skila samfélaginu

ábata. Þannig að við verðum ekki öðrum háð og getum haft ofan í okkur og á þrátt fyrir ytri áföll og séum ekki að reiða okkur á aðra. Almennungur gerir sér grein fyrir því að það eru hagsmunir allra sem hér búa að rækta og verja þann grunn sem íslenskur landbúnaður er – þetta snýst ekki bara um að halda í rómantíkina með blómlegt líf í sveitum heldur langtum stærri hagsmuni. Heimsmyndin er að breytast, hvort sem um er að ræða veðurfar, landgæði og næði, fólksfjölgun eða auknar deilur og titring innan alþjóðasamfélagsins, skiptir það okkur öll máli að hérlandis verði áfram traustur grunnur fyrir sjálfbæra matvælaframleiðslu og að landbúnaður eflist enn frekar. Sjálfbær innlend matvælaframleiðsla er ekki eingöngu munaður heldur nauðsyn. Þær þjóðir sem stunda mikinn útflutning matvæla eru margar farnar að gera reka að því að halda að sér höndum varðandi útflutning – við höfum ekki það forskot enda flytjum við takmarkað út af landbúnaðarafurðum. Eðlilega erum við ekki í sömu stöðu og mörg önnur ríki enda lítil þjóð á eyju í Atlantshafi en ekki hluti af meginlandi Evrópu. Þess vegna eigum við meira undir en margar aðrar þjóðir að hafa hér áfram öflugan innlendan landbúnað og efla enn frekar. Ein grunnforsendan fyrir slíku áframhaldi er að tryggja landbúnaðinum, sem grunnatvinnugrein hér á landi, fyrirsjáanleika og rekstrarvissu þannig að þessi störukeppni varðandi blessaða (ekki bölvuð) tollverndina hætti.

Höfundur er framkvæmdastjóri BÍ.

Pistill formanns | Trausti Hjálmarson
trausti@bondi.is

Verðskuldaður árangur

Heimsmeistaramóti íslenska hestsins lauk í Sviss á dögunum og var árangur íslenska liðsins afar góður. Fyrir hrossabændur og aðra unnendur íslenska hestsins er sérlega ánægjulegt að sjá að upprunaland kynsins sé enn í fremstu röð á mótum sem þessum, en Ísland vann til gullverðlauna í nju keppnisgreinum af fjórtán auk þess sem liðið fékk 10 silfurverðlaun og þrjú bronsverðlaun. Tölthornið var okkar, sem og fyrsti sigur Íslands í slaktaumatölti, og því ekki að undra að liðsbikarinn rann til íslenska liðsins. Glæsilegur árangur í yngri flokkunum og á kynbótabrautinni gefur svo von um áframhaldandi velgengni til lengri tíma.

En árangur sem þessi er ekki sjálfsprottinn, heldur afrakstur þeirrar miklu uppbyggingar sem verið hefur í hrossarækt og -þjálfun síðustu áratugi. Fjárfesting í þessari uppbyggingu verður ekki aðeins mæld í krónum og aurum, heldur líka í tíma, elju og alúð sem íslenskir hrossabændur, -ræktendur og tamningafólk hafa varið í starf sitt og hestana sína í gegnum árin.

Það er mikilvægt að við höldum áfram þessari góðu vinnu og missum ekki dampinn. Við höfum alla burði til að halda forystuhlutverki okkar í heimi íslenska hestsins og það er til mikils að vinna.

Vegna þess að um er að ræða íslenska hestinn er ég ekki viss um að allir geri sér grein fyrir því hversu mikið afrek þetta er, því það er alls ekki þannig að íslenskir knappar séu með forgjöf vegna upprunans. Skráðir hestar hjá Alþjóðasamtökum íslenska hestsins eru ríflega 310.000 og þar af eru 220.000 hestar annars staðar en á Íslandi. Þegar mennskir meðlimir í samtökunum eru skoðaðir er munurinn enn meiri, en af ríflega 65.000 meðlimum eru um 12.500 íslenskir. Þýskir meðlimir í Alþjóðasamtökunum eru ríflega tvöfalt fleiri, eða 26.000 talsins! Þessar tölur sýna ekki bara hve marga unnendur hesturinn okkar á um víða veröld, heldur líka hvað samkeppnin á alþjóðlegum mótum er orðin hörð.

Svo má ekki gleyma því að knaparnir okkar þurfa að segja skilið við hrossin sín að keppni lokinni, því ekki má koma með þau heim aftur. Sigurbjörn Bárðarson landsliðsþjálfari orðaði það vel í viðtali á Bylgjunni. „Við erum að fara með bestu hestana okkar, sem er tveggja, þriggja, fjögurra eða jafnvel fimm ára þjálfunarferli að baki og eru búnir að vinna til fjölda verðlauna hér á landi. Síðan eru þau látin af hendi og nýir eigendur eru andstæðingar og keppninautamir sem mæta jafnvel á næsta mót á þeim sum hver.“ Sigurbjörn hittir naglann á höfuðið þegar hann segir að það sé svolítið mismunandi gefið á garðann hvað þetta varðar.

Í ljósi alls ofangreinds verður árangur íslenska liðsins enn glæsilegri og markverðari. Það er mikilvægt að við höldum áfram þessari góðu vinnu og missum ekki dampinn. Við höfum alla burði til að halda forystuhlutverki okkar í heimi íslenska hestsins og það er til mikils að vinna.

Gleymum því nefnilega ekki hvað íslenski hesturinn er orðinn stór hluti af ímynd Íslands út á við. Í markaðsefni ferðapjónustufyrirtækja sem flytja hingað erlenda ferðamenn er mergð fallegra mynda og myndbanda, en það er samt svo að nær hvert einasta slíkt fyrirtæki notar myndir af íslenska hestinum (og raunar sauðkindinni líka) í sínum auglýsingum.

Ástæðan er sú að þessar myndir hafa áhrif. Íslenski hesturinn laðar að ferðamenn og leikur því lykilhlutverk í tveimur af höfuðatvinnugreinum íslensks samfélags, landbúnaði og ferðapjónustu.

Höfundur er formaður BÍ.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

Það er makalaust hvað samfélagsumræðan getur verið skrýtin. Í tilefni af fréttum um verðbólguþælingu Hagstofunnar í júlímánuði er Halla Gunnarsdóttir, formaður VR, í viðtali í sjónvarpsfréttum RÚV. Þar bendir hún á að fyrirtæki í landinu hafi ekki staðið við loforðin sem gefin voru í síðustu kjarasamningnum um að halda aftur af verðhækkunum og nefnir að eldsneyti hafi ekki lækkað í takt við styrkingu krónu og heimsmarkaðsverð og svo telur hún miklar hækkanir á matvöru og raforku. Hún segir að stjórnvöld hafi brugðist algjörlega enda hafi orkan öll farið í eitt mál á vörþinginu og nánast ekkert verið gert í húsnæðismálum. Að því sögðu bætir hún við:

„Síðan höfum við séð hækkanir á kjóti og innlendri vöru sem að hluta til tengist þessum búvörulögum sem voru sett hérna í fyrra og núverandi stjórnvöld hafa ekki undið ofan af. Það mál var sett á ís á síðasta þingi og það má eiginlega segja að Alþingi hafi tapað sér í einu máli.“

Nú vill svo til að þessi búvörulög sem Halla nefnir voru sett með því yfirlýsta markmiði að hagræða í sláturhúsarekstri í landinu sem um áratugi hefur verið óhagstæður bændum og neytendum. Breytingin á lögnum var beinlínis gerð til þess að hækka afurðaverð til bænda og lækka verð til neytenda.

Nú er einnig svo að áhrifin af þessari breytingu á búvörulögnum eru ekki komin fram að neinu gagni því að þau sláturhús sem hafa verið sameinuð eru varla farin að leiða búfé

til slátrunar en það mun gerast í talsvert auknum mæli í haust. Kannski visar Halla til þess þegar hún með óljósum hætti talar um vöruhækkanir sem „að hluta til tengist þessum búvörulögum“.

Af þessum sökum er afar ólíklegt að hækkanir á kjótvörð geti skýrst af breytingum á búvörulögum, enda benda bankamir þvert á móti á að hækkun á matvælaaverði stafi af því að verslunarrekendur hafi fært kjarasamningsbundnar launahækkanir beint út í vöruverð. Þeir benda á að verð á mat og drykk hafi raunar staðið nokkurn veginn óbreytt á milli síðustu mánaða og þetta sé raunar fyrsti mánuðurinn í ár þar sem matarkarfan hækkar ekki:

„Við höfðum áður bent á að hækkunarhrina matvæla á fyrri árshelmingi gæti brátt orðið bensínlaus og mæling júlímánaðar gefur til kynna að það gæti reynst rétt, að öðru óbreyttu. Við teljum ástæður vera þær að áhrif kjarasamningsbundinna launahækkana hafa að mestu þegar komið fram,“ segir í greiningu Íslandsbanka.

Hér skal ekki gengið lengra en svo að kalla þetta ónákvæmt framlag til umræðunnar um verðbólgu af hálfu Höllu Gunnarsdóttur þótt það verði að teljast langt seilst að setja bændur og fyrirtæki þeirra á bás með verslunareigendum sem helstu sökudólgja verðbólgunnar. Sömuleiðis er umhugsunarvert að sjá forystufólk í íslensku atvinnulífi reiða ítrekað hátt til høggs gagnvart bændum landsins sem, eins og allir vita, ríða nú fæstir feitum hesti frá viðskiptum með afurðir sínar.

Styrkir til orkusparandi aðgerða í gróðurhúsum

Fjöldi styrkja

10

Verkefni

Upphæð styrkja

118

m.kr.

Raforku sparnaður

8,3

GWst

Styrkþegil	Styrkuppþæð kr.	Helidarkostnaður kr.	Ætlaður orkusparnaður (kWhst)
By ehf	7.807.660	19.519.150	400.000
Espilfót ehf	10.889.302	27.223.256	500.000
Flúðajörfi	15.000.000	37.227.000	540.500
Fríðheimar ehf	15.000.000	42.300.000	1.300.000
Gufuhlö ehf	15.000.000	46.413.338	886.950
Heiðmörk ehf	4.937.225	12.343.062	120.000
Íslenskt grænmeti	15.000.000	53.000.000	1.800.000
Laugaland HF	4.469.584	11.173.960	450.000
Nord ehf	15.000.000	40.118.683	873.369
Vífelagil ehf	15.000.000	44.200.000	1.450.000

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Ársmarkmið
Raforkunotkun að meðaltali 4,1 MWst

Verkefnin sem fengu úthlutað úr Loftslags- og orkusjóði. Mynd / Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið

Fjárfestingastuðningur við garðyrkjubændur

– Tíu verkefni fengu styrk til að innleiða LED-ljós í ylrækt

Tíu garðyrkjustöðvum var í júlí úthlutað fjárfestingastyrkjum úr Loftslags- og orkusjóði til að innleiða LED-ljós í gróðurhúsum, samtals að upphæð 118 milljónum króna. Styrkveitingin kemur í kjölfar þess að Jóhann Páll Jóhannsson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra ákvað í vor að gera breytingu á reglugerð um Loftslags- og orkusjóð og fela sjóðnum að veita garðyrkjubændum sérstakan fjárfestingastuðning í þágu þættar orkunýtni og orkusparnaðar.

Mikill orkusparnaður

Gert er ráð fyrir að LED-lýsingin geti sparað garðyrkjubændum á bilinu 40–60 prósent í orkukostnaði. Stuðningurinn er því kærkominn, líka vegna þess að gert er ráð fyrir að gömlu HPS-ljósin verði bönnuð á næstu árum og fyrirsjáanlegt að garðyrkjubændur í ylrækt hefðu þurft að fara í slíkar fjárfestingar. Í viðtali hér í blaðinu sem tekið var við Axel Sæland, formann garðyrkjudeildar Bændasamtaka Íslands, í apríl síðastliðinn, sagði hann að töluverð fjárfesting fylgdi innleiðingu á LED-ljósum, enda þurfi að setja upp sérstakar gardínur til að halda hitanum inni í húsunum þar sem nánast enginn hiti sé af þeim ljósum. Þá þurfi nýjan rakabúnað til að stýra rakanum og jafnvel stækka hitakerfin. „Það er alveg ljóst að þessi innleiðing verður tekin í skrefum

og þá erum við að tala um að taka jafnvel annað hvert ljós inn sem LED-ljós til að byrja með en nota HPS-ljósin á móti til að nýta hitann frá þeim,“ sagði Axel.

Orkusparnaður samsvarar notkun tvö þúsund heimila

Áætlað er að verkefnin sem hljóta styrk núna geti skilað áætluðum orkusparnaði upp á 8,3 GWst á ári, sem samsvarar raforkunotkun 2.029 heimila eða árlegri orkunotkun 2.774 rafbíla. Auglýstar voru 160 milljónir króna til úthlutunar en sótt var um styrki að fjárhæð 145 milljónir. Stefnt er að öðru umsóknarferli nú í haust.

Við úthlutun var lögð áhersla á verkefni sem skila mestum orkusparnaði fyrir hverja krónu í stuðningi og stuðla að betri rekstrarhagkvæmni í gróðurhúsum, auk þess sem þau nýtist sem fyrirmyndir fyrir aðra í greininni.

Fyrsta skiptið í áratugi

Í tilkynningu úr umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytinu er haft eftir Jóhanni Páli að um áherslumál ríkisstjórnarinnar hafi verið að ræða og þetta sé í fyrsta skiptið í áratugi sem stjórnvöld ráðist í skipulegan fjárfestingastuðning við framleiðendur garðyrkjuafurða. Segir hann að styrkirnir muni skila sér í lægri orkureikningum fyrir bændur, bættri orkunýtni og aukinni framleiðni í greininni. /smh

Það óhapp varð nýverið í Reykholtssdal að 16 kýr drápust úr gasmengun frá haughúsi. Tryggingar bæta skaðann að mestu. Myndin tengist efni fréttarinnar ekki beint. Mynd / bbl

Gaseitrun:

Sextán kýr í valinn vegna eitrunar úr haughúsi

– Hættulegt að hræra upp í mykju ef loftun er ekki góð

Sextán mjólkurkýr í fjósi drápust úr gaseitrun þegar hrært var upp í mykju í haughúsinu undir þeim í lok júlí.

Bóndinn í Ásgarði í Reykholtssdal var á síðasta degi júlímánaðar að hræra upp í haughúsi undir fjósinu á bænum til að dæla mykjunni upp og bera á völlinn. Í frétt í Skessuhorni er haft eftir bóndanum, Magnúsi Eggertssyni, að þetta hafi hann gert hvert sumar um langa hríð, en þó aldrei áður svo seint í júlí, en heitt var í veðri þennan dag og vind hafði lægt.

Reyndi að draga úr eituráhrifum

Eftir um eins og hálfis tíma vinnu niðri í haughúsinu, þar sem hann hafði í og með auga með kúnum, hafi hann orðið var við að fimmtán kýr voru lagstar og hafi þær drepist úr gasi sem reis upp af mykjunni þegar hrært var í henni. Hann segir kýrnar hafa verið úti á túni um morguninn en verið komnar í fjós þegar þetta var enda sé þar mjaltþjónn sem þær hafi getað gengið í eftir þörfum. „Fyrstu viðbrögð voru þau

að drepa strax á traktorum svo hætti að hrærast í mykjunni, opna allar gáttir og kalla eftir aðstoð annars heimilisfólks. Undir engum kringumstæðum má fara inn í gripahús þegar svona gerist. Ég grip þá vatnsslöngu og byrja að sprauta kröftugri bunu inn á gólfið til að freista þess að súrefnið í vatninu dragi úr eituráhrifunum. Þegar þarna er komið geri ég mér strax grein fyrir því að kýrnar voru að drepast,“ sagði Magnús í samtali við Skessuhorn.

Góð loftun lykilatriði

Fimmtán kýr drápust strax vegna brennisteinsvetnismengunar úr mykjuhaugnum, og sú sextánda daginn eftir. Í fjósinu voru 60 kýr og þar af 56 þeirra mjólkandi. Í svipuðu tilviki sem varð fyrir áratug í Bláskógabyggð hrundi nýtt kúm sem orðið höfðu fyrir gasmengun en lifað af. Ekki er einsdæmi að óhapp af þessu tagi gerist og hefur gas úr haughúsum, þá metan og brennisteinsvetni, einnig reynst mönnum skeinuhætt og þeir veikst af því. Mikilvægt er að loftun sé

trygg við upphræru svo ekki skapist hættulegar aðstæður af þessu tagi fyrir menn og dýr. Friðrik Daníelsson efna-verkfræðingur sagði í samtali við Bændablaðið eftir tilvikið í Bláskógabyggð árið 2014 að brennisteinsvetni sé það sem framkallar skítalyktina, svo töluð væri góð íslenska. Það sé eitt versta eitur sem til er en sem betur fer lykti það illa og menn finni því fyrir því. Sé það hins vegar komið yfir ákveðið magn eða styrk þá hætti menn að finna lyktina. „Það sem gerist er að menn fara að hræra upp, eru vanir lyktinni og svo hætta þeir að finna hana. Skepnur eru alveg eins. Kýr geta því fengið eitrun og það þarf ekki mikið til. Ef styrkur brennisteinsvetnis í loftinu nær 0,05 prósentum þá steinliggja bæði skepnur og menn. Ef ekki er loftræst duglega þá tekur ekki langan tíma þar til þetta magn leiðir til dauða,“ sagði Friðrik. Hann varaði við því að bændur væru einir við að hræra upp í haughúsum sínum og hvatti til notkunar gasgríma sem síi brennisteinsvetnið út. /sá

Hvammsvirkjun:

Bráðabirgðaheimild veitt

Í vikunni veitti Umhverfis- og orkustofnun Landsvirkjun virkjunarleyfi til bráðabirgða vegna undirbúningsframkvæmda við Hvammsvirkjun. Leyfið tekur til þeirra undirbúningsframkvæmda sem þegar voru hafnar og gildir í sex mánuði frá útgáfu. Leyfðar undirbúningsframkvæmdir felast í uppsetningu vinnubúða, aðkomuvegi og annarri vegagerð innan framkvæmdasvæðis

og efnisvinnslu fyrir vegagerð auk raf-, fjar- og hitavatnsveitu vinnubúða- og framkvæmdasvæðis, eins og fram kemur í fréttatilkynningu frá Landsvirkjun. Þessar framkvæmdir eru ekki í eða við vatnsfarveg og munu því hvorki hafa bein né óbein áhrif á vatnshlot, segir í tilkynningunni. Landsvirkjun mun nú sækja um framkvæmdaleyfi til Rangárþings ytra svo hægt sé að halda áfram með þær undirbúningsframkvæmdir sem hafnar voru og áformað er að ljúki

fyrir áramót í samræmi við áætlanir. Úskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála féllst á kröfu landeigenda og ábúenda jarða á bökkum Þjórsár og stöðvaði framkvæmdir við virkjunina í síðasta mánuði. Landsvirkjun hefur þegar óskað eftir því að Umhverfis- og orkustofnun hefji á ný málsmæðferð við afgreiðslu á umsókn um virkjunarleyfi vegna Hvammsvirkjunar og um heimild til breytingar á vatnshloti. /ph

Atvinnuvegaráðuneyti:

Tilboðsmarkaður í mjólkinni

– Fimmtíu þúsund lítrar að hámarki

Markaður fyrir greiðslumark mjólkur verður haldinn 1. september. Tilboðsfrestur rann út 10. ágúst. Tilboðsmarkaður verður haldinn 1. september nk. með

greiðslumark í mjólk. Að hámarki var hægt að óska eftir 50.000 lítrum til kaups á hverjum markaði, eða alls 150.000 lítrum árlega. Tilboðsfrestur rann út 10. ágúst.

Síðast var markaður með greiðslumark í mjólk haldinn 1. apríl og náðu viðskiptin þá yfir 839.986 lítra. Jafnvægisverð var þá 250 kr. á lítra. /sá

GLUGGA GERÐIN

Við hjá Gluggagerðinni sérhæfum okkur í gluggum og útihurðum. Erum með innlenda framleiðslu og innflutning frá HCTC í Litháen.

Gluggagerðin fjölskyldufyrirtæki í 30 ár!

HCTC

566-6630 • www.gluggagerdin.is • gluggagerdin@gluggagerdin.is

VÉLFANG

– VERKIN TALA

KUHN hey- og jarðvinnutæki til afgreiðslu strax

Hnífatætarar 1,20 - 6,20 m

Rótherfi / Pinnatætarar 1,20 - 8,0 m

Yfirgripsmikil vörulína KUHN tryggir að allir finna vél sem er sniðin að þeirra þörfum

Diskasláttuvélar 1,6 – 9,90 m

Heyþyrlur 4,20 – 17,20 m

Vertu klár – veldu KUHN

Múgavélar 3,20 – 14,70 m

FBP 3135 – Sparið allt að 30% í plastnotkun

Rannsóknir:

Áhrif beitarfriðunar á kolefnisbúskap úthaga

– Niðurstöður kynntar

Undanfarin ár hafa rannsóknir staðið yfir á áhrifum beitarfriðunar á kolefnisupptöku og magn kolefnis í jarðvegi. Rannsóknaverkefnið ExGraze, sem hlaut styrk úr Rannsóknarsjóði 2021 (Rannís 217920-051), er nú á lokametrinum og verða niðurstöður kynntar á næstunni.

Í ExGraze-verkefninu voru áhrif beitarfriðunar á kolefnisupptöku gróðurs og kolefnismagn í jarðvegi mæld. Sýni voru tekin beggja vegna girðinga sem settar höfðu verið upp í beitolandi á 35 stöðum á landinu. Girðingarnar voru 20 til 80 ára gamlar svo unnt var að mæla langtímaáhrif beitarfriðunar. Á öllum stöðum var unnið með náttúrulegan óáborinn úthaga, graslendi og mólendi á láglendi (neðan 200 m.y.s.). Mikill munur fannst á öllum mældum þáttum rannsóknarinnar þar sem beitt graslendi tók langmest upp af kolefni og hafði mestan kolefnisforða í jarðvegi.

Niðurstöður rannsóknarinnar

verða kynntar á eftirtöldum stöðum:

Í Félagsheimilinu Árnesi, Gnúpverjahreppi, mánudaginn 25. ágúst kl. 20.00.

Í Félagsheimilinu Brún, Bæjarsveit þríðjudaginn 26. ágúst kl. 20.00.

Í Kakalaskála, Akrahreppi, Skagafirði, miðvikudaginn 27. ágúst kl. 20:00.

Í Forystusetrinu Svalbarði, Þistilfirði, fimmtudaginn 28. ágúst kl. 20.00.

Í samkomuhúsinu Heiðarbæ, Reykjahverfi, föstudaginn 29. ágúst kl. 20.00.

Á fundunum verður farið yfir framkvæmd rannsóknarinnar og niðurstöður hennar. Að lokinni framsögu er gert ráð fyrir umræðum yfir kaffibolla.

Forsætisráðuneyti:

Atvinnustefna til 2035 mótuð

Áform um atvinnustefnu til ársins 2035 hefur verið birt í samráðsgátt stjórvalda.

Í skjalinu segir að um sé að ræða 10 ára vaxtarplan sem lýsi því hvernig stjórnvöld vinna með atvinnulífina að aukinni verðmætasköpun. Markmið stefnunnar sé að fjölga vel launuðum störfum um land allt og styðja við hagvöxt í jafnvægi við samfélag, umhverfi og innviði.

Í drögum að inngangi kemur fram að „til að treysta byggð og leysa úr læðingi krafta hvers einasta landshluta muni ríkisstjórnin vinna skipulega að þróun nýrra kjölfestuverkefna á landsbyggðinni“.

Þar segir að stefnan byggji á styrkleikum Íslands, auðlindagreinar og hugverkaiðnaður verði áfram í lykillhlutverki og stjórnvöld muni styðja sérstaklega við vaxtartækifæri útflutningsgreina þar sem framleiðni vinnuafls er mikil. Áfram verði lögð áhersla á hvata til nýsköpunar og árangur í loftslagsmálum í atvinnulífina: „Aðgengi að

hagkvæmri og endurnýjanlegri orku verður aukið til að styðja við hagvöxt og orkuskipti.“

Ríkisstjórnin stefnir að því að atvinnustefnan verði samþykkt og gefin út á fyrsta ársfjórðungi 2026. Í áformaskjalinu er kallað eftir endurgjöf um áform ríkisstjórnarinnar. Einnig er óskað eftir svörum við eftirfarandi spurningum:

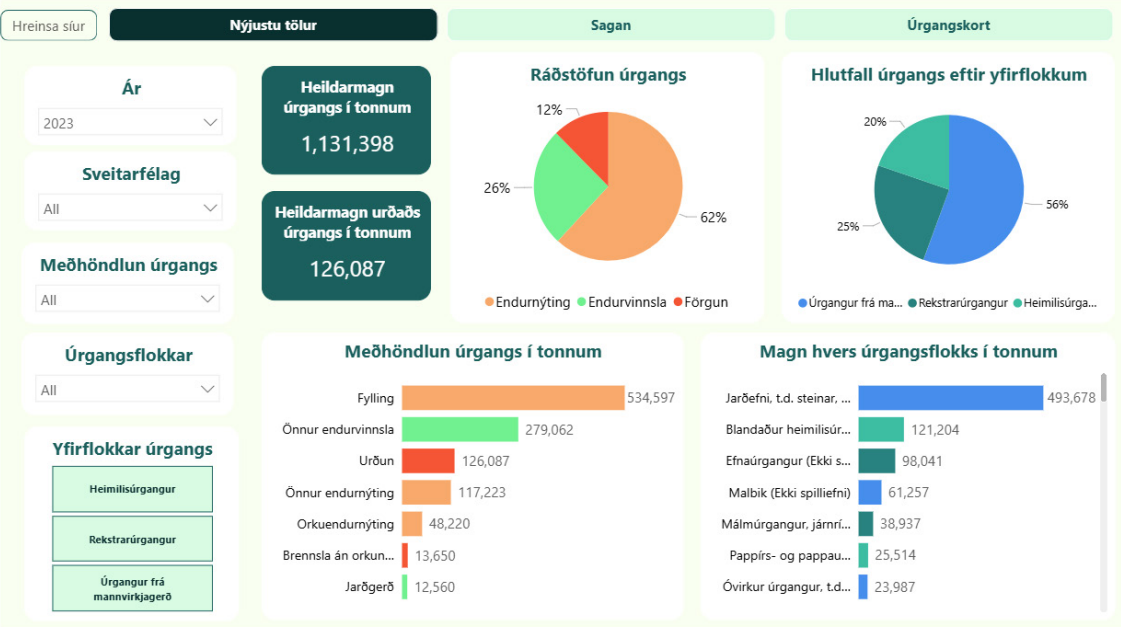
1. Hver ættu helstu markmið og lykilmælikvarðar að vera varðandi þróun atvinnulífs næstu tíu ár?

2. Til hvaða aðgerða geta stjórnvöld gripið til að efla útflutning, fjölga vel launuðum störfum og auka framleiðni vinnuafls næstu tíu ár?

3. Hvaða útflutningsgreinar, þar sem framleiðni vinnuafls er há og loftslagsáhrif eru takmörkuð, geta vaxið mest á næstu tíu árum og náð árlegum útflutningi sem nemur tugum milljarða króna?

Forsætisráðuneytið heldur utan um vinnuna og mun halda opinn viðburð um áherslur atvinnustefnunnar í september. /ph

Úrgangstölfræði - mælaborð

Viðmót hins nýja mælaborðs úrgangstölfræði hjá Umhverfis- og orkustofnun.

Umhverfis- og orkustofnun:

Nýtt mælaborð yfir úrgangstölfræði

Nýtt mælaborð yfir úrgangstölfræði á Íslandi hefur verið tekið í notkun á vef Umhverfis- og orkustofnunar.

Það leysir eldra mælaborð af hólmi og á að gefa ítarlegri upplýsingar auk þess sem viðmót er aðgengilegra. Það gefur yfirlit yfir nýjustu útgefnar tölur; hvernig úrgangsmagn og meðhöndlun hefur þróast á síðustu árum – allt aftur til ársins 2014. Þar er einnig Íslandskort með upplýsingum um hvar úrgangurinn myndast.

Margvíslegir síunarmöguleikar

Með síunarvalmöguleikum er hægt að skoða úrgangstölur sveitarfélaga, hvernig úrgangur skiptist niður á yfirflokkana heimilisúrgang, rekstrarúrgang og úrgang frá mannvirkjagerð og hvernig meðhöndlun úrgangs er eftir tegund

úrgangs.

Upplýsingarnar sem eru birtar í mælaborðinu eru réttustu upplýsingar hverju sinni, en nýjustu tölur eru frá 2023. Hluti gagna frá 2024 er komið inn á mælaborðið – en þar er gagnasöfnun ekki lokið og því um bráðabirgðagögn að ræða.

Uppruni og farvegur úrgangs rakinn

Vonast er til að með nýju og betra mælaborði geti sveitarstjórnir, lögaðilar og almenningur betur rakið uppruna og farveg úrgangs.

Árið 2021 var gefin út ný heildarstefna í úrgangsmálum á Íslandi sem bar nafnið Í átt að hringrásarhagkerfi. Á vef Umhverfis- og orkustofnunar kemur fram að stefnan skiptist í tvo meginhluta; stefnu um úrgangsforvarnir, Saman

gegn sóun, og stefnu um meðhöndlun úrgangs.

Í Saman gegn sóun er lögð áhersla á að draga úr úrgangsmyndun og viðhalda verðmætum auðlinda eins lengi og mögulegt er. Stefnan var eitt fyrsta skrefið sem stigið var í innleiðingu á hringrásarhagkerfi á Íslandi.

Stefna um meðhöndlun úrgangs kom í stað Landsáætlunar um úrgang 2013–2024. Stefnan hefur þrjú meginmarkmið; að draga úr losun frá meðhöndlun úrgangs, stuðla að sjálfbærri auðlindanýtingu með því að auka endurvinnslu og aðra endurnýtingu úrgangs, draga úr urðun og hætta urðun lífbrjótanlegs úrgangs og loks að sá úrgangur sem fellur til fái viðeigandi meðhöndlun svo hann skapi ekki hættu fyrir heilbrigði manna og dýra eða valdi skaða á umhverfinu. /smh

Atvinnuvegaráðuneyti:

Glugginn fyrir jarðræktarstyrki að lokast

– Opið fyrir umsóknir út 15. ágúst

Umsóknarfrestur um jarðræktarstyrki rennur út á miðnætti 15. ágúst.

Atvinnuvegaráðuneytið hefur enn opið fyrir umsóknir um jarðræktarstyrki í garðyrkju vegna útiræktunar á grænmeti, kartöflum og garðávöxtum til manneldis. Sótt er um á Afurð.is.

Segir í tilkynningu ráðuneytisins að til að geta sent inn umsókn í Afurð þurfi að liggja fyrir skýrsla í forritinu Jörð. Vakin er jafnframt athygli á að hægt sé að skila skýrslu án þess að endanleg uppskera ársins liggi fyrir. Framlag á hvern hektara (ha) fyrir hvert bú, tekur mið af heildarfjölda hektara sem sótt er um. Ekki er greitt framlag fyrir ræktun undir fjórðungi hektara.

Skilyrði fyrir veitingu stuðnings eru að hafa skilað inn skýrslu auk fullnægjandi tunkorta af þeim ræktunarspildum sem sótt er um styrk fyrir. Þá er lögð áhersla á skráningu ræktunar, áburðargjafar, varnarefnanotkunar o.fl., í samræmi við ákvæði reglugerðar um stuðning við garðyrkju.

Fimmtíu umsóknir bárust í fyrra. Um áramótin 2023–4

Umsóknarfrestur um jarðræktarstyrki er að renna út. Hér sjást nýuppskornir vænir blómkálshausar. Mynd / bbl

var lágmarksstærð á því landi garðyrkjubænda sem greiddir voru styrkir til, minnkuð í fjórðung af

hektara, en hafði áður verið hektari, til þess m.a. að hvetja nýliða til að prófa sig áfram í útiræktun. /sá

STÍFLULOSUN
SUÐURLANDS

stiflulosun.is

• Stíflulosanir
• Lagnamyndun /Ástandsskoðanir
• Sónum út Lagnir
• Lagnafóðrun
• Rotþrær
• Fitugildrur
• Sandgildrur
• Skólphreinsistöðvar
• Holræsaheinsun

ÁRATUGA REYNSLA OG SÉRÞEKKING Á FRÁVEITUMÁLUM

VIÐ ÞJÓNUSTUM

EINSTAKLINGA FYRIRTÆKI HÚSFÉLÖG SVEITAFÉLÖG

510-1180 / 669-8441

SUMARTILBOÐ 2025

FÆST Í VEFVERSLUN

VANTAR ÞIG PLÁSS?

Það er gott að eiga stað fyrir sláttuvélina, grillið, hrífuna og dekkinn...

EYRI - 15 fm

25%
afsláttur

~~1.172.000 kr.~~

879.000 kr.

Hugmyndir af útfærslum

Verkfærageymsla

Hobby herbergi

Sauna

Skrifstofa

SÍÐUSTU DAGAR SUMARTILBOÐS

SENDUM HVERT Á LAND SEM ER

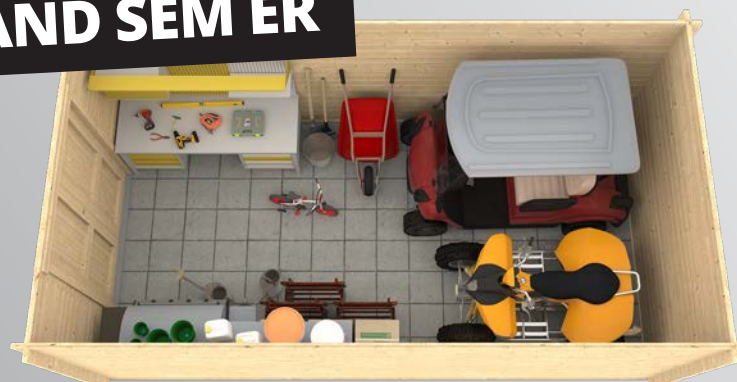

STAPI - 14,98 fm

25%
afsláttur

~~1.156.000 kr.~~

867.000 kr.

NAUST - 14,44 fm

30%
afsláttur

~~895.000 kr.~~

627.000 kr.

HLÍÐ - 10 fm

25%
afsláttur

~~772.000 kr.~~

579.000 kr.

BREKKA 34 - 9 fm

25%
afsláttur

~~732.000 kr.~~

549.000 kr.

Leiðbeiningar og teikningar af undirstöðum eru á vefnum okkar **kofaroghus.is**

Hægt er að bæta við auka bjálkaröðum í öll húsin ef óskað er eftir meiri lofthæð

KOFAR OG HÚS

Síðan 2012

www.kofaroghus.is - Sími 553 1545

Áróssamningurinn veitir almenningi aðkomu að málsmeðferð og stjórn umhverfismála.

Mynd / smh

Innleiðing Áróssamningsins

Ísland er í innleiðingarferli á Áróssamningnum, sem veitir almenningi aðkomu að málsmeðferð og stjórn umhverfismála, og nýverið var fjórðu stöðuskýrslunni skilað inn í samninginn um gang mála við innleiðinguna.

Í skýrslunni er meðal annars fjallað um þær breytingar sem hafa orðið til bóta fyrir samninginn frá síðustu skýrslu sem gefin var út 2021. Þar kemur fram að réttur almennings til upplýsinga og þátttöku í umhverfismálum sé nú almennt tryggður með samræmdri lagaumgjörð, opnum gagnagáttum og sífellt vaxandi rafrænu aðgengi að upplýsingum. Fjallað er um aukinn fjárstuðning við umhverfissamtök og hlutdeild þeirra í stefnumótun, auk lagabreytinga sem hafa verið gerðar til að tryggja að almenningur eigi raunverulegan aðgang að ferlum leyfisveitinga – sérstaklega í tengslum við fiskeldi. Einnig er fjallað í skýrslunni um sívaxandi áherslu á fræðslu, kynningu og samráð í umhverfismálum.

Rétturinn að upplýsingum, þátttöku og réttlátri málsmeðferð

Ísland fullgilti Áróssamninginn í október 2011, en í honum er kveðið á um rétt almennings að upplýsingum um umhverfismál, rétt til þátttöku í undirbúningi að ákvörðunum sem snerta umhverfið og réttlátri málsmeðferð í málum sem varða umhverfið.

Samningurinn er í stöðugri endurskoðun en hann var undirritaður árið 1998 af 35 ríkjum í Árósum í Danmörku og er talinn meðal mikilvægustu alþjóðlegra samninga á sviði þátttökulýðræðis í umhverfismálum. Hann er bæði lagalega bindandi og setur siðferðileg viðmið – og hefur þannig haft víðtæk áhrif á stefnumótun og lagasetningu í umhverfismálum í Evrópu.

Of stuttur samráðstími

Skýrslan var í samráðsferli í Samráðsgátt stjórnvalda á tímabilinu 2.–30. júní og segir í tilkynningu úr umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytinu að tekið hafi verið tillit til tillagna sem þar bárust við gerð lokaskýrslunnar. Í samráðsferlinu kom fram sú gagnrýni að samráðstíminn hefði verið of stuttur og að drögin hefðu ekki verið aðgengileg á íslensku. Í tilkynningunni segir að aðildarríkjaráðstefna Árósa-samningsins verði haldin í áttunda skipti dagana 17. til 19. nóvember. Hún sé haldin á fjögurra ára fresti þar sem teknar eru ákvarðanir um framkvæmd samningsins, svo sem þróunar- og vinnuáætlun.

Ísland eigi fulltrúa í vinnuhópi sem sér um framkvæmd samningsins á milli aðildarríkjaráðstefna í samstarfi við skrifstofu samningsins.

/smh

ALLSKONAR
FÁNAR – MERKI
& STANGIR
PIN & ÍSAUMUÐ
FYRIR KLÚBBA

marko@marko.is

Stofnað 1992
MARKO
AUGLÝSINGAVÖRUR - SKILTAGER

Sími: 565 1999 - www.marko.is

Norrænt samstarf:

Áhugi ungs fólks á starfsframa í landbúnaði og matvælaframleiðslu aukinn

Torfi Jóhannesson frá bænum Torfalæk í Austur-Húnavatnssýslu vinnur nú norrænt verkefni með kollegum sínum og hefur verið gefin út yfirlýsing mikil skýrsla um efnið en skýrslan gengur meðal annars út á það að svara spurningunni: Hvernig getum við aukið áhuga ungs fólks á starfsframa í landbúnaði og matvælaframleiðslu?

„Fækkun búa, veiking byggða, breytt aldurssamsetning íbúa, lokun skóla og lágt þjónustustig: Þetta er sameiginlegt stef á öllum Norðurlöndunum, og miklu víðar. Það er freistandi að segja að við þurfum bara að auka styrki til valdra framleiðslugreina, en vandinn ristir dýpra en svo að „meira af því sama“ breyti einhverju,“ segir Torfi.

Höfundar skýrslunnar auk Torfa eru Karen Refsgaard, Maija Kåle og Jonas Kačku s Tybjerg. Titill skýrslunnar er „Growing food(ies)“ en hana má nálgast á vefslóðinni <https://pub.nordregio.org/r-2025-12-growing-foodies-report/>.

„Það var farið af stað með verkefnið vegna þess að á öllum Norðurlöndunum sjáum við að ungt fólk hefur áhuga á að starfa við matvælaframleiðslu en tækifærin eru ekki alltaf til staðar. Á sama tíma eru sveitirnar að tæmast af fólki,“ segir Torfi.

Byggingar og vélar drappast niður

„Við sjáum að alls staðar á Norðurlöndunum eiga minni bú erfitt með að skapa eigendum sínum viðunandi tekjur, nema til komi umtalsverður ríkisstuðningur. Í mörgum tilvikum geta þessi bú

ekki aukið framleiðsluna vegna takmarkaðra landkosta. Reksturinn getur gengið meðan búið er skuldlaust en búin standa ekki undir fjárfestingum og þess vegna drabbast bæði byggingar og vélar niður og kynslóðaskipti verða erfið,“ segir Torfi og bætir strax við: „Og ef ungt fólk dreymir um að auka tekjurnar með því að framleiða bjór, þörung, rafmagn eða osta þá lendir það utan við stuðningskerfi landbúnaðarins. Þannig lendum við í ákveðinni blindgötu sem erfitt er að komast úr.“

Dreifbýlið á undir högg að sækja

En er einhver töfralausn til að mati Torfa?

„Nei, það er engin töfralausn á þessari stöðu en það er margt sem við getum gert sem getur haft áhrif. Dreifbýlið á undir högg að sækja alls staðar. Við sjáum samdrátt í þjónustu á borð við heilsugæslu á sama tíma og breytt aldurssamsetning kallar á aukna heilbrigðisþjónustu. Sveitarfélögin glíma einnig við fækkun barna sem leiðir til að loka þarf skólum og leikskólum. Margs konar önnur þjónusta hefur einnig breyst mikið, ekki síst bankageirinn,“ segir Torfi.

Hvert svæði þarf að finna sinn takt

Það er skoðun Torfa að ef við ætlum að viðhalda lifandi landsbyggð þá þurfi að koma til sérstakar svæðisbundnar áætlanir með umtalsverðum fjármunum. „Já, hvert svæði þarf að finna sinn takt. Við verðum að hætta að horfa á viðhald einstakra atvinnugreina sem markmið í sjálfu sér en reyna í staðinn að móta framtíðarsýn fyrir samfélög. Það er enginn vafi að bæði strandveiðar og sauðfjárrækt eru mikilvægar mörgum dreifbýlissamfélögum en við þurfum að líta á þær sem hluta af lausninni en ekki sem vandamálið sem þarf að leysa,“ segir hann.

Hættumerki í íslenskum landbúnaði

Ef við snúum okkur til Íslands, hvernig metur Torfi þá stöðuna hvað varðar landbúnaðinn?

„Landbúnaður á Íslandi stendur að mörgu leyti vel en það má líka greina ákveðin hættumerki. Ríkisstuðningur til bæði mjólkurframleiðslu og sauðfjárræktar er mjög hár, en á sama tíma er alþjóðleg samkeppnisstaða þessara greina veik. Sama má segja um svína- og alifuglarækt nema þar er ekki um að ræða ríkisstuðning heldur innflutningstolla sem skapa vernd gegn alþjóðlegri samkeppni. Afnáam mjólkurkvóta í Evrópu fyrir 10 árum síðan hefur leitt til mikillar samþjöppunar bæði í framleiðslu og vinnslu og við sjáum sömu þróun í svínunum og alifuglum. Það er hættu á að það haldi áfram að draga sundur með okkur og öðrum löndum og það þýðir að ríkið mun þurfa að brúa sífellt stærra gap. Við þannig aðstæður fer öll orkan í varnarbaráttu og við náum ekki að fjárfesta í þeim framtíðartækifærum sem vissulega eru til staðar,“ segir Torfi.

Hvetur til bjartsýni

Þegar Torfi er spurður hvort hann vilji koma einhverju sérstökum á framfæri í lokin er hann fljótur til svars. „Já, ég vil bara hvetja til bjartsýni á framtíðina. Við lifum á ótrúlega spennandi tímum með ótal tækifærum í dreifbýli tengdum ferðaþjónustu, orkuframleiðslu, skógrækt, náttúruvernd, fjarvinnu, kornrækt, matvælavinnslu og fjölda mörgum öðrum möguleikum. Þess vegna er svo mikilvægt að skapa grundvöll fyrir fleira ungt fólk að setjast að í dreifbýli og aðstoða frumkvöðla við að nýta þessi tækifæri,“ segir Torfi Jóhannesson.

/mhh

Safnasafnið fagnar 30 ára afmæli

Safnasafnið er staðsett á Svalbarðseyri rétt utan Akureyrar. „Við erum með kýr á beit hérna við hliðina á okkur og náttúran er allt um kring. Þannig að okkur finnst gaman að segja að við séum nútímabændur með hlöðurnar fullar af listaverkum,“ segir Þórgunnur Þórsdóttir sérfræðingur hjá Safnasafninu.

Nútímalist og alþýðulist blandað saman

Alls 14 sýningar verða á safninu í ár. Þar má nefna yfirlitssýningu á verkum Ísleifs Konráðssonar. Einnig er sýning á skissum Thors Vilhjálmssonar sem hefði fagnað hundrað ára afmæli um þessar mundir. Sýningin Römm er sú taug sýnir útsaumsverk Þorbjargar Halldórsdóttur. „Hún byrjaði bara að sauma út þegar hún var sjötug og hætti ekki fyrr en hún varð hundrað ára. Hún lifði til hundrað og fjögurra ára aldurs,“ segir Þórgunnur.

Sveitalist bjargað

Safnasafnið byrjaði í einum gangi á heimili stofnendanna, Nielsar Hafstein og Magnhildar Sigurðardóttur, árið 1995. Nokkrum árum síðar flytja þau norður og opna aftur inn á heimili sitt. Síðan þá hefur safnið stækkað í áföngum. „Þau fá síðan gefins gamla kaupfélagið á Svalbarðseyri og það var flutt upp að safni. Síðan var byggð ný bygging. Árið 2007 opnar það í þeirri mynd

sem það er í dag,“ segir Þórgunnur.

Hún segir að mikil hugarfarsbreyting hafi orðið í sýningu myndlistar síðustu ár en Safnasafnið var brautryðjandi í sýningu listaverka sem voru á jaðrinum. „Andi safnsins hefur alveg haldist, sem er að sýna verk sem önnur listasöfn hafa ekki endilega viljað sýna. Það má þó nefna að á þessum árum hefur hugarfar safna breyst og núna leita önnur listasöfn til okkar og fá lánuð verk. Við höfum líka alltaf sýnt textíl og handverk sem list, alveg frá byrjun.“ Hún segir Safnasafnið hafa varðveitt verk sem hugsanlega hefðu annars glatast. „Það hefur bjargað þessari sveitalist í raun og veru. Þau ferðaðust um landið, til fólks sem kallaði sig ekkert endilega listafólk en var það svo sannarlega. Bæði fólk sem hafði verið að gera þetta heima hjá sér eða einmitt eins og Þorbjörg og Ísleifur sem byrja eftir að hafa lokið sínu starfi til þjóðfélagsins og fara svo bara að skapa.“

/só

Nýliðunarstuðningur:

Stutt við nýliða í búskap og ættliðaskipti

Umsóknarfrestur um nýliðunarstuðning í landbúnaði 2025 er til 1. september.

Markmið nýliðunarstuðningsins er að aðstoða nýliða við að hefja búskap og auðvelda ættliðaskipti í landbúnaði. Umsóknnum er skilað inn á vefinn Afurð.is.

Til að geta hlotið styrk þurfa umsækjendur að vera á aldrinum 18–40 ára og mega ekki hafa hlotið slíkan stuðning áður. Viðkomandi séu að kaupa búrekstur eða hlut í búrekstri í fyrsta skipti eða hafi leigt eða keypt búrekstur innan þriggja ára frá 1. janúar á umsóknarári.

Viðkomandi hafi með sannarlegum hætti lagt út fyrir fjárfestingu annaðhvort með eigin fé eða lántöku. Þá þarf að uppfylla skilyrði skv. 3. gr. reglugerðar um almennan stuðning við landbúnað. Sjá nánari upplýsingar á vefnum bondi.is.

/sá

Startup Landið

**Ert þú með hugmynd
sem þú trúir á?**

Við hjálpum henni að vaxa.
Úr sjávarþorpi eða sveitabæ,
af fjöllum eða úr tölvum.
Hvaðan sem hugmyndin
kemur gæti hún orðið
að farsælu fyrirtæki.

Startup landið er nýsköpunarhraðall
fyrir íbúa landsbyggðarinnar þar sem
þátttakendur fá stuðning og leiðsögn
til að þróa hugmyndir sínar áfram.

— Opið fyrir umsóknir til 31. ágúst
startuplandid.is

Ýmis tilfelli illrar meðferðar á búpeningi liggja að baki stjórnsvaldsaðgerðum Matvælastofnunar sem tilkynntar voru í byrjun ágúst. Myndin tengist efninu ekki beint.

mynd / bbl

Matvælastofnun:

Illa farið með skepnur

- Stjórnsvaldsaðgerðum beitt á brotlega

Matvælastofnun hefur birt stjórnsvaldsákvarðanir og dagsektir vegna dýravelferðar frá maí til júní. Flestar snerta þær Suður- og Norðurland.

Matvælastofnun hefur birt yfirlit yfir stjórnsvaldsákvarðanir stofnunarinnar í dýravelferðarmálum fyrir maí, júní og júlí. Er um að ræða mismunandi háar dagsektir og aðrar aðgerðir.

Samkvæmt tilkynningu MAST voru dagsektir, 10 þúsund á dag, lagðar á bónda í suðausturumdæmi til að knýja á um úrbætur. Þótti örmerkingum hrossa, hunda og katta á bænum vera ábótavant og hjarðbók fyrir sauðfé var óuppfærð. Sjúkdóma- og lyfjaskráningar fyrir sauðfé og kross voru einnig ófullnægjandi og almenn meðferð og umhirða hunda á bænum ekki í lagi.

Stjórnsvaldssekt að upphæð 330.000 kr. var lögð á einstakling í suðvesturumdæmi sem notaði hengingaraðferð við tamningu á folaldi.

Hestaleigan hélt uppteknum hætti

MAST stöðvaði rekstur hestaleigu í suðausturumdæmi í apríl vegna brota á dýravelferð en rekstraraðilinn hélt áfram rekstrinum. Dagsektir, 10 þúsund krónur á dag, voru lagðar á hann í sumar til að knýja á um lokun hestaleigunnar og bæta úr velferð hrossanna.

Við eftirlit hjá bónda í

suðvesturumdæmi fannst fótbrotin kvíga í fjárhúshlöðu á bænum sem hafði verið brotin í 2-3 daga áður en eftirlitsmenn bar að garði. Ekki hafði verið kallaður til dýralæknir. Kvígan var aflífuð að kröfu MAST og lögð stjórnsvaldssekt á bóndann að upphæð 210.000 kr. Einnig voru lagðar á hann dagsektir að upphæð 15.000 kr. á dag til að knýja á um bætta dýravelferð í búskapnum.

Þá greip MAST til aðgerða vegna kýr sem drapst í flutningi til sláturhúss. Bóndi í norðausturumdæmi lét flytja kú til sláturhúss á Akureyri fimm dögum eftir burð. Hún drapst á leiðinni. Var það mat stofnunarinnar að bóndanum hefði átt að vera ljóst að kýrin var ekki flutningshæf vegna einkenna sem hún sýndi. Lögð var stjórnsvaldssekt að upphæð 260.000 kr. á bóndann.

Illa farin kýr í fjósi

Jafnframt kom í ljós, við eftirlit hjá bónda í norðvesturumdæmi, mjög illa farin kýr í fjósi. Vanrækt hafði verið að kalla til dýralækni eða aflífa skepnuna. Skepnan var aflífuð að kröfu MAST. Lögð var stjórnsvaldssekt að upphæð 225.000 kr. á bóndann.

Einnig voru lagðar hefðbundnar dagsektir á bónda í norðausturumdæmi til að knýja á um úrbætur á velferð sauðfjár og hrossa.

Nokkuð var sömuleiðis um aðgerðir tengdar velferð hunda og katta víða um land. /sá

Helgi Hallgrímsson er höfundur Foldarskarts, hinnar nýju stórbókar um íslenskar blómplöntur.

Mynd / Aðsend

Nýjar bækur:

Foldarskart í máli og myndum

– Fjallað um íslenskar blómplöntur

Í nýrri stórbók Helga Hallgrímssonar náttúrufræðings eru blómplöntum gerð fræðileg skil í máli og myndum, auk þess sem fjallað er um notkun þeirra til matar, lækninga, litunar o.fl. að fornu og nýju.

Helgi Hallgrímsson náttúrufræðingur hefur sent frá sér nýtt stórvirki: Foldarskart – Blómplöntur á Íslandi. Í bókinni er fjallað um íslenskar blómplöntur, að undanskildum grasleitum plöntum, sem hafa óveruleg blóm.

„Lýst er um 300 tegundum sem hér hafa vaxið frá alda öðli og rakin saga þeirra, nýting, nöfn o.fl. Auk þess er getið um 240 tegunda sem hafa numið hér land á síðustu einni og hálfri öld, eða hafa verið hér lengi í ræktun, flestum þeirra er stuttlega lýst. Notuð er hefðbundin skipting í kvíslir og ættir og þeim er ýtarlega lýst. Ættir eru flokkaðar eftir lögun blóma og blómskipunar, en líka í tré og runna og vatnablöntur,“ segir á baksíðu bókarrinnar.

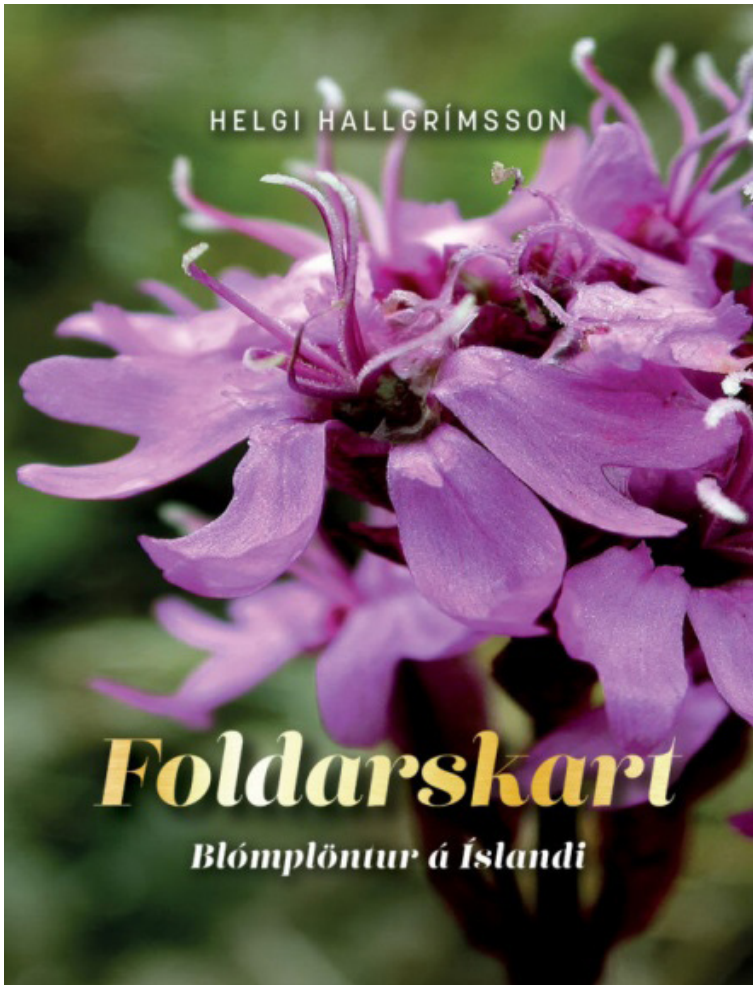
Útgáfunni verður fagnað hinn 16. ágúst nk. í gamla bænum á Elliðaavatni, húsi Skógræktarfélags Reykjavíkur, kl. 15. Eru allir velkomnir á kynninguna meðan húsrúm leyfir. Einnig var útgáfuhóf á Egilsstöðum, í heimabæ höfundar, 20. júlí sl. og var húsfyllir.

Ágrip íslenskrar grasafræði

Um 500 ljósmyndir prýða bókina, þar af eru 50 heilsíðumyndir. Birt er ágrip af sögu grasafræði á Íslandi, sem ekki hefur áður sést á prenti. Nokkuð er um íslensk nýefni í bókinni, en eldri nafna er þá jafnan getið.

Bókin er að sögn höfundar ekki flóra í venjulegum skilningi, þó eflaust geti hún notast til að greina flestar tegundir blómplantna. „Tilgangur hennar er fyrst og fremst að vekja athygli almennings á blómskrúði landsins okkar, og veita nánari fræðslu um þær plöntur sem hér er að finna, m.a. um nýtingu þeirra til matar, litunar, lækninga o.fl.,“ segir hann.

Helgi skrifar í formála Foldarskarts að bókinn sé unnin upp úr ritsmíðum sínum um plöntur allt frá árinu 1963, er hann var við gasarannsóknir og stofnaði ásamt Steindóri Steindórssyni og Herði Kristinssyni Flóru, tímarit um íslenska grasafræði, sem kom út um sex ára skeið. Hann birti einnig margar greinar um plöntur í tímaritinu Glettingi sem hann átti þátt í að stofna og enn er við lýði, sem og í Garðyrkjuniritinu, Skógræktarritinu

og Náttúrufræðingnum. Greinar þessar hafi hann endurritað og stýtt, auk þess að bæta við greinum um fleiri tegundir og ættar- og kvíslalýsingar.

Titill bókarrinnar er fenginn úr Hulduljóðum Jónasar Hallgrímssonar; „Smávinir fagrir, foldarskart ...“

Útgefandi er Skrudda. Bókin er 687 bls. með atriðisorða- og heimildaskrá og prentuð í Bosnía Herzegovínu. Útgáfufélag Glettings á Egilsstöðum styrkti, auk höfundar sjálfs, útgáfu bókarrinnar.

Ötull fræðimaður

Helgi Hallgrímsson fæddist árið 1935 í Holti í Fellum og ólst upp á Arnheiðarstöðum og Droplaugarstöðum í Fljótsdal. Hann nam líffræði, með grasafræði sem aðalgrein, við háskóla í Göttingen og Hamborg 1955–1963. Var kennari við Alþýðuskólann á Eiðum 1957–1958 og Menntaskólann á Akureyri 1959–1969. Forstöðumaður við Náttúrugripasafnið á Akureyri 1964–1987 og rannsóknastöðina Kötlu á Árskógsströnd 1970–1979.

Helgi hefur fengist við margs konar rannsóknir á náttúru Íslands, aðallega vatnalífi og sveppaflóru landsins og ritað bækur um þau efni: Sveppakverið (1979) og Veröldin í vatninu (1979, 1990), auk fjölda greina í blöðum og tímaritum. Árið 2005 kom stórbókin Lagarfljót – mesta vatnsfall Íslands út, árið 2010 kom út Sveppabókin, íslenskir sveppir og sveppafræði og hlaut hún Íslensku bókmenntaverðlaunin í flokki fræðibóka 2011. Árið 2016 kom svo út bókinn Fljótsdæla, mannlíf og náttúrufar í Fljótsdalshreppi, og ári síðar bókinn Vallastjörnur – einkennisplöntur Austurlands.

Helgi stofnaði og stýrði Samtökum um náttúruvernd á Norðurlandi 1969–1980 og Vísindafélagi Norðlendinga 1970–1975. Stofnandi og ritstjóri Týlis – tímarits um náttúrufræði og náttúruvernd 1971–1985 og í ritstjórn Glettings, tímarits um austfisk málefni 1991–2002. Hann hefur beitt sér fyrir verndun náttúrunnar á ýmsum vettvangi og hefur alla tíð verið ötull skógræktarmaður. Helgi var sæmdur hinni íslensku fálkaorðu árið 2014 fyrir ritstörf og rannsóknir á íslenskri náttúru. /sá

STUÐLAGIL

Canyon

FARMERS MARKET

Ertu á leið í Stuðlagil?

Bændamarkaður er starfræktur á Grund við Stuðlagil.

Fjölbreyttar handunnar vörur úr héraði.

Opið alla daga yfir sumarið.

Við erum hér:

Frábært að finna fljótt góðan árangur

Olgeir Engilbertsson, bóndi og fyrrverandi húsvörður, var farinn að finna til í mjaðmaliðum við gang og sérstaklega var erfitt að fara upp tröppur. Eftir að hann byrjaði að taka **Active JOINTS** frá Eylíf fann hann fljótt mikinn mun til betri vegar.

Olgeir segist hafa lesið viðtal við sveitunga sinn sem sagði frá því að liðan sín væri allt önnur eftir að hann byrjaði að taka Active JOINTS frá Eylíf. Hann ákvað að prófa líka. „Þetta var fyrir ári og ég hef tekið Active JOINTS á hverjum degi síðan, sleppi því aldrei,“ segir hann. „Ég hafði prófað annað fæðubótarefni fyrir liðina en fann þá engan mun. Það var því stórkostlegt að finna árangur svona fljótt, bara strax fyrstu vikuna. Ég get vel mælt með Active JOINTS, hef reyndar gert það við marga sem ég hitti og hef fengið þakkir fyrir,“ segir hann. „Það er undarlegt að ég er eiginlega búinn að gleyma þessum óþægindum, ég þurfti því oft áður að taka inn verkjalyf.“

Olgeir segist hafa talið að lið-skiptaaðgerð væri eina lausnin. Núna segist hann ekki hafa neina þörf fyrir slíka aðgerð. Honum finnst ekki verra að Active JOINTS frá Eylíf er unnið úr íslenskum hráefnum og framleitt hér á landi. „Það er virkilega gaman að hægt sé að þróa svona góða vöru hér á landi. Ég hef mikla trú á íslenskrí nýsköpun,“ segir hann.

Bændastarfið getur verið erfitt og lýjandi þótt Olgeir segi það mun auðveldara en í gamla daga. „Þegar bindivélar komu til sögunnar bundu þeir litla bagga en að koma þeim af túnum í hlöðu var erfitt, sérstaklega ef heyið var illa þurrt. Ég átti ekki baggatínu til að koma böggunum á vagn og því var þetta handvirk vinna. Mikil framför varð þegar rúlluvæðingin kom og létti mikið á erfiðsvinnunni,“ útskýrir hann.

Olgeir var með kúr í 25 ár eða þar til 1984 þegar hann gerðist húsvörður í Laugalandsskóla í Holtum með bústörfunum. „Við vorum með kindur fram yfir 1991 en eftir það voru bara nokkrar eftir sem eins konar hobbý.

Það var alltaf nóg að gera hjá manni en nú er ég hættur að vinna og sinni bara fjölmörgum áhugamálum,“ segir hann en Olgeir er fæddur árið 1936. „Svo þarf að huga að girðingum og þess háttar en maður fær góða hreyfingu út á þá vinnu,“ bætir hann við.

Olgeir hefur útbúið stikur í rúma 100 km. Þar af er Hellismannaleiðin frá Leirubakka um Skarfaneg og inn í Landmannalaugar um 80 km og svo eru aðrar leiðir styttri eins og Klukkugilsleiðin frá Helliðum upp í Hrafninnusker og fleiri. „Ég hafði ágætis vinnuaðstöðu í fjósinu til að gera stikurnar,“ útskýrir hann. Olgeir hefur í gegnum tíðina farið í 58 ferðir með trússa þar sem fé er smalað af fjalli. Núna hef ég gaman að því að sortera gamlar myndir,“ segir Olgeir sem mælir heilshugar með Active JOINTS frá Eylíf.

Stronger BONES er fyrir beinin og inniheldur uppbyggjandi næringarefni með margra ára rannsóknir að baki sem sýna fram á virkni fyrir beinauppbyggingu. Það hefur áhrif á styrkingu bandvefs og verndun beina fyrst og fremst ásamt því að húð, liðir, neglur og meltingin njóta góðs af. Við vöndum til verka og sækjum í sjálfbærar auðlindir úr sjó og landi. Við notum hreina, íslenska náttúruafurð og náttúruleg og hrein hráefni sem ekki eru erfðabreytt, til að stuðla að sterkari beinum, því með því að huga að beinum stöndum við sterkari.

Úr hreinum íslenskum hráefnum

Vörulínan Eylíf býður upp á fimm vörur, Active JOINTS, Stronger BONES, Smoother SKIN & HAIR, Happier GUTS og Stronger LIVER, allt vörur sem hafa reynst fólki vel. Vörurnar eru unnar úr hreinum, íslenskum hráefnum, engum aukefnum er bætt við. Framleiðslan er á Grenivík með GMP gæðastaðli. „Vinsælasta varan er Active JOINTS sem inniheldur fjögur íslensk næringarefni og margra ára rannsóknir sýna fram á jákvæð áhrif þeirra,“ segir Ólöf Rún Tryggvadóttir, stofnandi Eylíf.

Hrein íslensk
gæðahráefni,
framleitt á Grenivík

EYLÍF
www.eylif.is

Active JOINTS frá Eylíf fæst í öllum apótekum, Hagkaup, Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum, Krónunni, Nettó og á eylif.is þar sem er að finna nánari upplýsingar, en hægt er að fá fría heimsendingu ef keypt er fyrir 7.000 kr. eða meira.

Fæðubótarefni kemur ekki í staðinn fyrir fjölbreytta fæðu. Ekki ætlað börnum eða barnshafandi konum. Ekki er ráðlagt að taka meira en ráðlagður dagskammtur segir til um. Geymist þar sem börn ná ekki til.

Höfðaströnd:

Kirkjan á Hofi endurgerð

Magnús Hlynur
Hreiðarsson

magnushlynurh@gmail.com

Lilja Sigurlína Pálmadóttir er eigandi jarðarinnar að Hofi á Höfðaströnd, þar sem Hofskirkja stendur fallega í hlaðinu hjá henni með gamla bæinn sér við hlið. Lilja tengist staðnum sterkum böndum, en afi hennar og amma, Jón Jónsson á Hofi og Sigurlína Björnsdóttir, bjuggu þar allan sinn búskap og faðir Lilju, Pálmi Jónsson, er fæddur þar og uppalinn.

Bændakirkja til 1915

„Jörðin komst í mína eigu árið 2002 en kirkjan, sem fyrr á öldum var bændakirkja þar til 1915, var í umsjá sóknarinnar á staðnum.

Það er sífellt erfiðara að halda þessum gömlu kirkjum við, mikill kostnaður sem fylgir og hafði hún liðið fyrir viðhaldsleysi um nokkurt skeið. Mér rann til rifja að sjá hana drabbast niður smátt og smátt, mikil saga er um kirkjuhald á Hofi, sem nær allt til 12. aldar og forfeður mínir liggja þarna í garðinum. Því varð það að samkomulagi að ég tók að mér uppbyggingu hennar. Þar með varð hún aftur bændakirkja og mín eign,“ segir Lilja aðspurð um sögu kirkjunnar og aðdragandann að því að hún eignaðist hana.

Tvö ár fóru í endurgerðina

Lilja segir að það hafi tekið tvö ár að endurgera kirkjuna en að það hafi verið í traustum höndum þeirra Guðmundar Svavarssonar og Einarar Guðmannssonar hjá Trésmiðjunni Ýri á Sauðárkróki.

„Ég hafði Hjörleif Stefánsson arkitekt með mér í ráðum. Kirkjan er 150 ára gömul og friðuð og því mikilvægt að vanda til verka. Fyrsta messa eftir endurbætur var

Séra Halla Rut Stefánsdóttir og Gísli Gunnarsson, vígslubiskup á Hólum, þjónuðu í messunni að kvöldi 6. júlí þegar endurgerð kirkjunnar var fagnað. Lilja Sigurlín stendur hér á milli þeirra.

svo 6. júlí síðastliðinn og þjónuðu sr. Halla Rut Stefánsdóttir og Gísli Gunnarsson, vígslubiskup á Hólum. Það var einstaklega ljúf og falleg stund og mál manna að góður andi væri í húsinu,“ segir Lilja.

Mikið stolt

En framtíð kirkjunnar nú eftir endurbæturnar, hver er hún?

„Ég sé hana með nokkuð

hefðbundnu sniði en þar verði allavega 3 messur á ári, um sumar, jól og páska. Hún er svo að sjálfsögðu opin fyrir athafnir og einnig held ég að hún sé upplögð fyrir tónleika og þess háttar uppakomur. Eftir endurgerðina er ég fyrst og fremst mikið stolt að hafa fengið að færa þennan öldung í sparifötin og gefa henni framtíðarhlutverk, hún sómir sér ákaflega vel núna á staðnum,“ segir Lilja alsæl kirkjueigandi.

Hofskirkja, sem er glæsileg eftir endurbæturnar, en hún stendur í hlaðinu hjá Lilju Sigurlínu á Hofi á Höfðaströnd.

Myndir / aðsendar

Eyjafjörður:

Fullt af dauðum lerkitrjám

Þeir sem aka Eyjafjörðinn hafa eflaust tekið eftir að mikið er af dauðum lerkitrjám í skógarreitum hér og þar í firðinum. Orsökina er vorhretið 2023.

En hver er ástæðan? Brynjar Skúlason er skógfræðingur hjá Landi og Skógi. „Dauði stakra lerkitrjáa í innanverðum Eyjafirði er vegna vetrarhlýinda á útmánuðum með síðbúnu vorfrosti. Þær skemmdir sem núna sjást eru frá vorinu 2023 þegar gerði hart frost um mánaðamótin apríl/maí. Það svæði sem skemmdist mest vorið 2023 var á láglandssvæðum í Eyjafirði og síðan aðeins á láglandi í Skagafirði og S.-Þingeyjarsýslu en í miklu minna mæli. Þetta er bundið við svæði þar sem fer saman veðursæld að vori en liggja lágt í landslagi s.s. í dalbotnum þannig að þar getur orðið mjög kalt í heiðríkju og froststillum á vorin. Sem betur fer eru þetta fyrst og fremst stök tré sem eru ýmist dauð eða mikið skemmd og að einhverju leyti má segja að þetta sé eðlilegt náttúruúrval. Eftirstandandi lifandi tré munu taka yfir pláss þeirra sem hafa orðið fyrir áföllum,“ segir Brynjar.

Síberíulerki

En kemur þessi dauði trjáanna á óvart eða hvað? „Nei, við erum meðvituð

Hér má sjá nokkur dauð lerkitré innan um önnur lifandi tré á skógaræktarsvæði í sumar í Eyjafirði.

Mynd / aðsend

um þennan veikleika í síberíulerki að lifna óþarflega snemma og þá geta orðið skemmdir í vorfrosti. Til að bregðast við þessu er verið að auka notkun á tegundablending lerkis sem er víxlun milli síberíulerkis og evrópulerkis. Sú erfðablenda missir frostþol síðar á vorin og vex allt að tvöfalt hraðar en foreldrategundirnar þannig að þarna er augljóslega um svokallaða blendingisþrótt að ræða,“ segir Brynjar.

Dauðu trén munu hverfa

Brynjar segir að dauðu trén muni hverfa með tímanum innan um trén sem þoldu frostið betur en vissulega færir betur á því að fella dauð og veikburða tré til að flýta fyrir þessu náttúrulega ferli. Skógarnir sem urðu

fyrir áfalli eru í eigu mismunandi aðila og það er jú í höndum eigenda á hverjum stað að sinna umhirðu skóganna. Auk þess segir Brynjar að við þurfum sífellt að vera vakandi í hvers kyns ræktun gróðurs og bæði kynbæta fyrir þoli gagnvart hvers kyns veðurastæðum en líka fyrir þoli gegn plöntusjúkdómum og meindýrum. „Samhliða þarf að gæta að miklum erfðabreytileika trjáa og gróðurs almennt þannig að það sé svigrúm til bæði kynbóta og náttúruúrvals t.d. gagnvart fyrirséðum og óvæntum loftslagsbreytingum. Við verðum alltaf að hafa í huga að náttúran er síbreytileg og skemmdir á gróðri og áföll hjá alls kyns lífverum er hluti af eðlilegri aðlögun og náttúrulegri þróun,“ segir Brynjar.

MHH

VIG

Vélsmiðja Ingvars Guðna

ISLENSK FRAMLEIÐSLA
UM ALLT LAND

VIG framleiðir vandaðar og traustar þvottasnúrur fyrir íslenskar aðstæður. **VIG** þvottasnúrurnar liggja samsíða og snúningurinn tryggir að það blæs alltaf rétt í þvottinn.

VIG afhendir þvottasnúrurnar með öllum boltum, snúrum, smurefni og undirstöðu í jörðina.

Vélsmiðja Ingvars Guðna

VIG

Tanga · 801 Selfoss
Sími 486 1810 · Fax 486 1820
www.vig.is · vig@vig.is

**STEINSMIÐJA
AKUREYRAR**

**Eitt mesta úrval landsins af legsteinum.
Grafskrift og uppsetning innifalin á
Norðurlandi og höfuðborgarsvæðinu
eða frí sending um allt land.
Allar upplýsingar á heimasíðu okkar.
steinsmidjaakureyrar.is**

VIÐHALDSFRÍIR GARÐBEKKIR ÚR GRANÍTI

**Hægt að grafa skrift í bak og setu. 130 cm breiðir. Þyngd um 140 kíló. 249.000kr
Þessir fjúka ekki, hitna í sólinni og endast og endast.**

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismarki.is steinsmidjaakureyrar.is

Nautgriparækt:

Stóraukin meðalnyt í Færeyjum

Hver mjólkurkúr í Færeyjum framleiðir að meðaltali 9.359 lítra af mjólk á ári. Er það talsverð aukning frá árinu 1995 þegar meðaltalið var 5.102 lítrar.

Heildarinnlegg bænda til mjólkursamsölunnar MBM í Færeyjum voru 7.243.500 lítrar af mjólk á síðasta ári. Er það 213.800 lítrum meira en árið 2023. Frá þessu greinir Dimmalætting.

Árið 2016 var slegið met í mjólkurinnleggi hjá MBM þegar bændur skiluðu inn 7.742.900 lítrum af mjólk. Árið 1990 tók mjólkurbúið á móti 5.849.000 lítrum, sem er 1.394.500 lítrum minna en í fyrra. Árið 1995 voru 1.206 mjólkurkúr í Færeyjum, en í dag eru ekki nema 774 eftir. Til samanburðar má nefna að á síðasta ári voru 25.104 árskúr á Íslandi sem skiluðu 6.523 kílógramma nyt að meðaltali.

Færeyingar eru 55.000 og þýðir þetta því að þarlendur mjólkurkúr

Frá Gjógv á Eysturoy í Færeyjum. Umtalsvert minni mjólk er framleidd á hvern íbúa í Færeyjum en á Íslandi. Hver kúr framleiðir hins vegar meiri mjólk.

Mynd / Annie Spratt

framleiða tæplega 132 lítra á hvern íbúa á ári. Íslendingar eru tæplega 392 þúsund og heildarinnlegg

mjólkur á Íslandi var 152,4 milljónir lítra árið 2024, sem þýða 389 lítrar á hvert íslenskt mannsbarn. /ál

Veils:

Tengsl milli framtíðar velskrar tungu og landbúnaðar

Landbúnaðarsýningar, kjötmarkaðir og fundir samvinnufélaga bænda eru á meðal fárra viðburða í almannarýminu þar sem velska er enn töluð. Framtíð tungumáls Veils sem hangir því saman við viðgang landbúnaðar í landinu, að mati bænda og sérfræðinga sem tóku þátt í pallborðsumræðum á fundi velsku bændasamtakanna.

Skoðanakönnun frá 2021 leiddi í ljós að meira en 43% fólks í landbúnaði í Veils, skógrækt og fiskveiðum tali velsku, fleiri en í nokkrum öðrum atvinnugreinum. Þetta á sérstaklega við í sýslum þar sem landbúnaður er meginatvinnugrein, svo sem Ceredigion, Gwynedd og Anglesey. Framinguk.com segir frá.

Í umræðunum kom fram að bændafjölskyldur séu margar hverjar samsettar af fólki af nokkrum

kynslóðum sem varðveita bæði tungumálið og landið með því að hinir eldri miðla þekkingunni til þeirra yngri, jafnt á búnaðarhátum sem á velskum málhefðum, málshátum og örnefnum.

Einn úr forystusveit bændasamtaka landsins, Alun Owen,

sagði að loknum fundinum að ekki væri hægt að líta fram hjá því að landbúnaður gegndi mikilvægu hlutverki við varðveislu velskrar tungu og menningarhefðar. „Ef vilji er til að varðveita tunguna þá er mikilvægt að stjórnvöld styðji betur við velskan landbúnað.“ /ph

Sífelld stærri hluti Amazon-regnskógarins verður að beitilandi fyrir þá rúmlega 200 milljón nautgripa sem ræktaðir eru í Brasilíu.

Mynd / Matheus Lara

Brasilía:

Ofurkúr taka yfir Amazon-regnskóginn

Í Brasilíu hafa bændur ræktað sérstakan nautgripastofn, brasilískar ofurkúr, undan indverska sebúanum. Nautgripirnir henta vel við loftslagsaðstæður í regnskógabelti Brasilíu. Vinsældir kjötsins og efnahagslegur þrýstingur hafa leitt til þess að sífelld stærri hluti Amazon-regnskógarins vikur fyrir beitilandi.

„Geta brasilískar ofurkúr fætt heiminn?“ spyr BBC-hlaðvarpið *The Inquiry* í umfjöllun um sebú-nautgriparækt í Brasilíu. Sebú-nautgripir voru fluttir inn til Brasilíu frá Indlandi snemma á 20. öld en þessa tegund nautgripa má þekkja af stórum hnúð yfir hálsinum. Sebúinn þótti heppilegri fyrir hitabeltisloftslag norðurhluta landsins en nautgripir af evrópskum uppruna sem þoldu illa við á því svæði. Kynbætur á brasilíska sebústofninum fram eftir 20. öld leiddu af sér talsvert stærri gripi en af þeirri tegund sem upphaflega var flutt inn frá Indlandi og má fá meira kjöt af hverjum nautgrip.

Kúr seld á hálfan milljarð

Í Brasilíu er árleg sýning á sebúanum sem nefnist ExpoZebu þar sem nautgriparæktendur keppast um að sýna sín bestu dýr sem eru dæmd af dómurum sýningarinnar. Þar er síðan haldið uppboð þar sem bestu gripirnir eru seldir til undaneldis. Á uppboði 2024 var sebúkúr að nafni Viatina-19 seld á 25 milljónir brasilískra ríala, sem gera rúmlega 500 milljónir íslenskra króna. Hún vegur 1.100 kíló og er dýrasta kúr af nokkrum nautgripastofni sem seld hefur verið í heiminum.

Í Brasilíu eru 225 milljón nautgripir, rétt rúmlega fleiri en íbúar landsins sem telja 212 milljónir. Stærsti hluti nautgripa landsins eru sebúar og bændur stefna að því að tvöfalda stofninn á næstu árum.

Nautgriparæktun aðlöguð að vistkerfi Brasilíu

Portúgalir hófu nautgriparækt í Brasilíu á nýlendutímabilinu. Til að byrja með var hún aðallega stunduð í suðurhluta landsins þar sem loftslag er svalara og hentugra fyrir landbúnað að evrópskri fyrirmynd. Ræktun evrópskra nautgripa gekk verr í norðurhluta landsins þar sem búfenaður þoldi illa hitann og var illa undirbúinn fyrir þá búfjársjúkdóma sem fylgdu regnskógabeltinu. Um aldamótin 1900 fóru Brasilíumenn því að flytja inn nautgripa af indverskum sebúastofni þar sem þeir höfðu aðlagast hitabeltisloftslagi á Indlandi sem þótti sambærilegt því sem er í Amazon-regnskóginum. Fram eftir 20. öld voru ræktaðir stærri nautgripir út frá þeim stofni sem gáfu meira kjötmagn af hverjum grip. Á seinni hluta tuttugustu aldar lagði brasilíska ríkið mikla áherslu á að aðlagja landsvæði í hitabelti landsins betur að landbúnaði. Vísindamenn á vegum Rannsóknastofnunar landbúnaðar í Brasilíu (Embrapa) unnu náið

með bændum til þess að umbreyta landsvæðum með það að markmiði að gera þau hentugri nautgriparækt. Fluttar voru inn hitaþolnari grastegundir frá Afríku og unnið að því að breyta sýrustigi í jarðvegi til ræktunar sojabaua sem notaðar eru í fóður fyrir nautgriparækt í landinu. Með þessum breytingum færðist nautgriparækt sífelld norðar í landinu.

Þrátt fyrir að þessar umbreytingar á landslaginu geri íbúum norðurhluta landsins kleift að stunda nautgriparækt er ekki þar með sagt að svæðið sé hentugt undir slíkan landbúnað. Umhverfisáhrif af nautgriparækt eru talsvert minni sunnar í Brasilíu og loftslag hagstæðara. En vegna bágs efnahagsástands í norðurhluta landsins hefur skapast þrýstingur á að auka enn frekar við nautgriparækt í kringum Amazon-regnskóginn. Nautgriparækt er ein af fáum atvinnugreinum sem stendur íbúum svæðisins til boða. Pólítískt er því flókið fyrir stjórnmálamenn í Brasilíu að snúa þessari þróun við.

Útflutningur nautakjöts er sífelld stærri iðnaður í Brasilíu sem í dag er helsta útflutningsríki nautakjöts í heiminum. Áður fyrr voru það helst Evrópulönd sem fluttu inn brasilískt nautakjöt en eftir því sem þróunarlönd verða ríkari er eftirspurn þar sífelld meiri. Nú er Kína það ríki sem kaupir mest af brasilísku nautakjöti.

Regnskógurinn vikur fyrir landbúnaði

Nautgriparækt hefur mikil umhverfisáhrif í Brasilíu. Bændur höggva niður eða brenna árlega hluta af Amazon-regnskóginum til þess að nýta landið undir beit fyrir nautgriparækt. Fjölgun í stofninum krefst sífelld meira landrýmis, þá duga akrar aðeins í nokkur ár sem beitiland og þá þurfa bændur að færa sig um set og ganga enn frekar á skóginn. Eyðing regnskógarins hefur í för með sér losun mikils magns gróðurhúsalofttegunda og trén sem felld eru hætta að binda koldíoxíð. Einnig losa nautgripirnir sjálfir mikið magn metans í andrúmsloftið. Líffræðilegur fjölbreytileiki landsins biður einnig mikinn skaða vegna eyðingar regnskógarins. Á móti benda ræktendur nautgripanna á að brasilískur stofn sebúa stækki hratt, hann gefi af sér fleiri kíló af kjöti á styttri tíma en annars og segja að þetta vegi upp á móti öðrum umhverfisáhrifum.

Kynbætur á indverska sebúanum hafa fært bændum í Brasilíu nautgrip sem er sérhannaður fyrir hitabeltisloftslag á regnskógabeltinu. Með hlýnandi loftslagi má ímynda sér að fleiri lönd nýti sér þennan hitabeltisþolna stofn nautgripa. Vegna velgengni brasilískra bænda í kynbótum á sebúastofninum og ákalls um atvinnutækifæri í norðurhluta Brasilíu er þó hætta á því að eyðing Amazon-skógarins haldi áfram og vegna aukinnar eftirspurnar á brasilísku nautakjöti lítur út fyrir að það hraði frekar á þeirri þróun. /só

Aðventugleði í Kaupmannahöfn

24. – 28. nóvember 2025

Fararstjórn: Bjarni Torfi Álfþórsson

Verð 209.900 kr. á mann í tvíbýli

Í þessari ferð gefst tækifæri til að upplifa danska jólastemningu í bland við áhugaverða sögustaði, skemmtilegar gönguferðir og afslöppun í falletgri borg. Farið verður í fræðandi gönguferð um borgina með áherslu á íslensk tengsl sem endar í Jónshúsi. Einnig er á dagskrá sigling um sikin og snæddur verður ekta danskur jólamatur.

bænda
FERÐIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumála 2 • 108 Reykjavík

Er hjólið klárt fyrir göngurnar í haust?

Pantaðu varahluti fyrir Honda fjórhjólið tímanlega í síma 5902150 eða á varahlutir@askja.is

ASKJA
VARAHLUTIR

Askja • Krókhálsi 11-13, 110 Reykjavík • 590 2100 • askja.is

VERTU Í BETRA SAMBANDI MEÐ MOTOROLA!

Motorola fjarskiptabúnaður tryggir gott samband.

MOTOROLA SOLUTIONS RESELLER

Erpsstaðir í Dalabyggð. Jörðin var auglýst til sölu í lok árs 2023, en þrátt fyrir að þar sé fyrirmyndarkúabú og öll aðstaða til að fullvinna mjólkurafurðir hefur enn þá ekki borist kauptilboð. Bændunum er umhugað um að búskapur haldist áfram á jörðinni þrátt fyrir að þau gætu hugsanlega fengið herra verð ef hún yrði seld til annarra nota. Mynd frá 2016.

Mynd / smh

Er einhver leið að hætta?

– Starfslok bænda talsvert flóknari en hjá öðrum stéttum

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Þegar kemur að því að bændur vilja bregða búi getur ferlið tekið frá einu ári upp í fimm. Þeir eru ekki eingöngu að láta af störfum, heldur þurfa þeir oftast að selja heimilið og sjá eftir bújörð sem þeir hafa byggt upp í áratugi. Eftir sölu þurfa þeir að standa skil á ýmsum sköttum sem geta reynst þungur baggi.

Þeim bændum, sem rætt var við fyrir þessa grein, var umhugað um að búskapur héldist áfram á þeirra jörð eftir þeirra tíð og vildu ekki „rífa innnyflin úr búrekstrinum“ með því að selja framleiðslurétt, skepnur og jörð hvert í sínu lagi. Þá þarf að finna eftirmenn, ýmist afkomendur eða óskylda aðila.

Nauðsynlegt að hafa óbilandi áhuga

Anna María Flygenring er bóndi í Hlíð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Hún er 69 ára og Tryggvi

Steinarsson, eiginmaður hennar, er 71 árs. Hjónin hafa aðeins kynnt sér hvernig þau eigi að bera sig að því að hætta í búskap þar sem ekki er hægt að treysta því að heilsan haldist endalaust. Þau eiga afkomendur sem hafa valið sér önnur störf og stefna því ekki að því að taka við. „Mér finnst ekki hægt að pína fólk í búskap, eins og var gert í gamla daga. Ungt fólk í dag vill vera með góða afkomu og eiga möguleikann á fríum,“ segir Anna. Þá sé mikil skuldbinding að fara í búskap og nauðsynlegt að hafa óbilandi áhuga. „Staðan er sú að við erum með

kúabú í fullum rekstri, þar sem hús og vélar eru í góðu standi og skepnur skila sínu. Við teljum okkur vera með virkilega gott bú í höndunum, sem við síðan neyðumst til að láta af hendi því einhvern tímann þarf maður að hætta. Starfslok okkar eru mun flóknari en hjá öðrum stéttum. Við getum ekki bara lokað dyrunum að fjósinu og sagt að við séum hætt.“

Vilja að mjólkurframleiðsla haldi áfram

Aðspurð um þær áskoranir sem hjónin sjá fyrir sér við starfslokin nefnir Anna: „Ef við ætlum að selja búið í fullum rekstri þurfum við að hafa húsnæði fyrir tilvonandi bændur. Það þýðir að við þurfum að flytja úr okkar húsi eða byggja nýtt fyrir þann sem tekur við. Ef við viljum búa áfram hérna á staðnum þurfum við að búa til lóð og byggja hús, því það er ekkert auka íbúðarhús hérna. Hvorugt okkar getur hugsað sér að búa í þéttbýli.

Auðvitað gætum við selt kvótann og allan bústofn og verið hérna áfram, en þá finnst okkur sem við séum að loka enn einu kúabúinu í viðbót og rífa innnyflin úr búrekstrinum. Það væri allt í lagi ef fjósið væri handónýtt, en byggingarnar eru í góðu ástandi.

Við gætum selt þetta til einhverra sem hafa ekki hug á búrekstri, en fyrst og fremst viljum við fara frá þessu þannig að einhver annar geti tekið við mjólkurframleiðslunni, þar sem við viljum að fæðuframleiðsla á Íslandi geti dafnað,“ segir Anna og bætir við að á Suðurlandi séu frábær skilyrði til að framleiða mjólk. „En það getur strandað á fjármagni og við vitum alveg hvernig staðan er með ungt fólk sem vill komast í búskap. Það getur oft varla keypt foreldra sína út.“

Þurfa að eiga fyrir húsnæði og lífeyri

„Ef við förum of langt niður með verðið gætum við verið að setja okkur í klemmu, því við þurfum að hafa efni á öðru húsi til að

Anna María Flygenring.

flytja inn í eftir að við erum búinn að borga alla skatta. Við höfðum hugsað okkur í gegnum tíðina að þetta bú gæti verið lífeyririnn og við fengjum einhvern pening út úr því þannig að við gætum lifað sæmilegu lífi þegar við hættum, en lífeyririnn sem við eigum annars von á er ekki mikill. Svo væri ekkert verra ef við værum ekki alveg á kúpunni og gætum leyft okkur að ferðast eitthvað,“ segir Anna.

„Það sem mér finnst erfiðast er að sjá á eftir þessu öllu saman. Þetta er ævistarfið. Fyrir utan það er bóndi minn fæddur hér og uppallinn og ég hef tengst þessum bæ og búi mjög miklum böndum. Ég kvíði því að sjá á eftir því sem við erum búin að byggja upp og bæta í að verða 45 ár. Ef við komum þessu í hendurnar á einhverjum sem við treystum til að halda uppbyggingarstarfinu áfram þá erum við í góðum málum,“ segir Anna. Það sé hins vegar ekki hægt að tryggja hvernig þeir sem taka við haga sínum rekstri. Þetta sé áhætta sem þau þurfi að taka, enda eigi þau ekki völ á öðru.

Sjá fram á háa skatta

„Skattamálin þarf að skoða af einhverjum sérfræðingum því þau geta reynst okkur þungur baggi. Ef við seljum fáum við söluhagnað og af því getur reiknast hátekjuskattur. Við erum búin að borga skatta af

TUDOR
KRAFTUR

Á FJÖLLUM

Úrval af rafgeymum
Fyrir allar gerðir
Sex og fjórhjóla

Fyrir íslenskar
Aðstæður

Fjórhjól • Mótorhjól • Sexhjól • Snjósleðar

SKORRI

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

TUDOR

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • vefverslun: www.skorri.is

Kynslóðaskipti á bújörð geta tekið nokkur ár þar sem afkomendur ráða oft ekki við að kaupa reksturinn að fullu í einu skrefi. Sé selt til óskyldra aðila tekur ferlið skemmir tíma.

Mynd / Jón Eiríksson á Búrfelli

Mynd / Jón Eiríksson á Búrfelli

vinnu okkar alla ævi, en þurfum svo að borga frekari skatt því við getum ekki hætt nema með því að selja. Er þetta sanngjart? Fyrir mína parta þá finnst mér þetta rosalega erfitt andlega. Ég finn að ég er komin með kvíða í magann yfir því hvornig þetta fer," segir Anna.

Ung og vilja prófa eitthvað annað

Kúabúið og mjólkurvinnslan á Erpsstöðum í Dölum var auglýst til sölu í nóvember árið 2023. „Við erum búin að vera bændur hérna í 27 ár, sem er þónokkur tími,“ segir Helga Elínborg Guðmundsdóttir. „Ég er að verða 55 ára og þórgímur 56 sem telst ekki hátt í bændasamfélaginu.“

Helga og Þorgrímur Einar Guðbjartsson eiga fimm börn og segir hún þau ekki hafa áhuga á að taka við búinu. „Þau hafa valið sér aðrar leiðir í lífinu og við viljum ekki pressa á einn né neinn til að taka við þó svo að þeim hafi sannarlega staðið það til boða. Þegar það var orðið ljóst að ekkert af börnunum kæmi með okkur í reksturinn fórum við að hugsa þetta öðruvísi. Við erum það ung að við erum alveg til í að prófa eitthvað annað og við eigum þó nokkuð mörg ár eftir á vinnumarkaði,“ segir Helga.

Ekkert tilboð í Erpsstaði

„Eftir að við settum á sölu held ég að við höfum aldrei verið jafndugleg í uppbyggingu og viljum við skila af okkur góðu búi. Við hugsum ekki um það á hverjum degi að búið sé komið á sölu,“ segir Helga. Þó svo að Erpsstaðir séu vel rekið kúabú og Helga og Þórgrímur hafi meðal annars fengið Landbúnaðarverðlaunin hafa viðbrögðin við auglýsingunni hins vegar verið lítil. „Við höfum ekki fengið neitt tilboð og það hefur enginn sýnt nægan áhuga til að setjast niðr með okkur til að finna út hvort það sé einhver grundvöllur fyrir kaupum.“ Helga telur að hár fjármagnskostnaður sé hluti af skýringunni, en hún skýtur jafnframt á að einhverjum þyki of stór biti að fara í mjólkurviðskipti og ferðabjónustu meðfram búskap.

„Það sem kom mér á óvart er að ekki hafi komið fleiri til að skoða og að fólk skuli ekki taka samtalið, en þeir sem hafa áhuga á að gerast bændur geta ekki horft á einhverja auglýsingu og ákveðið fyrirfram að þetta sé of dýrt. Þegar við keyptum Erpsstaði árið 1997 áttum við ekki krónu og tókum áhættu. Við áttum rétt fyrir útborguninni og til að byrja með unnum við líka

Helga Elínborg Guðmundsdóttir.

utan bús. Þá lánuðu fyrri ábúendur okkur hluta kaupverðs í sjö ár og þeirra traust varð til þess að við gátum keypt.“

Vilja ekki leggja búskap niður

Aðspurð segir Helga ekki hafa komið til greina að selja búfé og framleiðslurétt af jörðinni. „Það væri svo mikil sorg í því að vera búinn að byggja þetta upp og leggja svo allt niður.“ Þá segir Helga að ef einhver fjársterkur aðili byðist til að kaupa jörðina með það fyrir augum að hætta búskap myndi hún hafna boðinu. „Mér hugnast það ekki þó svo að við getum mögulega fengið meiri pening þannig. Við erum svo mikil náttúrubörn að við viljum sjá þetta blómstra áfram sem landbúnaðarjörð.“ Hún segir hjónin enn þá vera nokkuð róleg yfir því að ekki hafi glæðst yfir söluinni enda eru þau tiltölulega ung enn þá.

„Við erum aðallega mjólkurbændur með á bilinu 60 til 65 kíló mjólkandi hverju sinni. Svo erum við með heimavinnsluna sem við byrjuðum með árið 2009 og þar leynast mikil sóknarfæri. Við viljum að hingað komi fólk sem er uppfyllt af hugmyndum, því það er hægt að gera svo margt hérna. Okkur finnst þetta vera rakið dæmi sem gæti hentað tveimur fjölskyldum til að taka við. Hér eru tvö íbúðarhús og það er hægt að gera miklu meira í ferðapjónustunni en við höfum gert.

Við erum til í að selja búskapinn og halda áfram mjólkurvinnslunni í einhver ár ef það er eitthvað sem getur hjálpað fólki. Okkur finnst vera mikil verðmæti í rjómaþúinu, en ef það er enginn sem vill taka þann bolta þá verður því sjálfhætt.“ Helga segir nokkuð einfalt að setja jörð á sölu, en þau höfðu samband við fasteignasala sem hefur séð um mestalla vinnuna. „Mesta málið var að taka ákvörðunina.“

Hægt að lágmarka skattbyrði eftir sölu jarða

Rúnólfur Sigursveinsson er ráðunautur á rekstrar- og umhverfissviði hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML). „Fyrir eldri kynslóðina er þetta alltaf spurning um hvort hversu afkomenda vilji taka við“ segir hann. „Ef ekki, þá fer búið á almennan markað. Þó að menn hafi væntingar um að viðkomandi kaupandi haldi áfram búskap, sem getur verið ætluin í upphafi, þá geta aðstæður breyst. Þá eru menn ekki lengur eigendur og verða að sætta sig við að jörðin fari í aðrar áttir en upphaflega var lagt upp með.“

Runólfur Sigursveinsson.

Oft ekki stokkið á fyrsta boð

„Ef um kynslóðaskipti innan fjölskyldu er að ræða er ekki endilega gerð krafa um hæsta mögulega verð. Þá þarf að fara vel yfir það hvaða möguleika yngri kynslóðin hefur til að fjármagna kaup á ásettannlegu verði fyrir eldri kynslóðina.

Ef jörð er auglýst á almennum markaði í samstarfi við fasteignasölu þá vita menn ekki fyrir fram hvort það verði sambærilegur rekstur áfram í gangi eða hvort ný aðili vilji breyta eitthvað til. Það er ekki óalgengt að sala á almennum markaði taki eitt til tvö ár og eins geta kynslóðaskipti tekið þó nokkurn tíma. Oft er ekki stökkð á fyrsta boð sem kemur, heldur þurfa menn að gefa sér tíma til að átta sig á hvort það sé eftirsögn.”

Hægt að niðurfæra söluhagnað

Rúnólfur segir að tekjuskatturinn af sölu bújarða geti verið allt upp í 47 prósent. „Á móti því kemur að það er hægt að niðurfæra söluhagnað að hluta í gegnum kaup á íbúðarhúsi innan tveggja ára. Við mælum

með því að fólk leiti sér ráðgjafar. Þá er reynt að átta sig á hvernig skattlagningin verður og reynt að útfæra þetta á sem hagstæðastan hátt fyrir seljendur. Við upphaf söluferilsins þurfa bændur að átta sig á hver nettótalna verður eftir skattlagningu, en það er ekki heildarsöluverðið sem skiptir mestu máli," segir hann.

Samkvæmt Runólfi er algengt verð fyrir kúabú með einum mjaltabjóni í kringum 400 milljónir, en slík eining er yfirleitt með 55 til 65 mjólkandi kúr. Verðið sé þó bæði háð afurðasemi og greiðslumarki, auk þess sem staða ræktunar á búfé og landi skipti máli.

þarf ekki að vera dýrt

Pórhallur Hauksson, sem rekur bókhaldsþjónustu á Egilsstöðum, hefur kynnt sér vel skattamál í tengslum við sölu bújarða og komið að mörgum þannig málum. Hann segir að með réttum undirbúningi og aðstöðu sérfræðinga sé hægt að lágmarka hlutfall söluverðsins sem fer í skatt með því að nýta sér þær leiðir sem löggjafinn hefur sett til að auðvelda ættliðaskipti á bújörðum. Alengt sé að bændum sé ráðlagt að gera ráð fyrir að allt að fjórðungur af söluverði fari í skatt, en í flestum tilfellum þurfi það að vera svo hátt.

„Þegar útjarðir eru seldar er um nokkra matshluta að ræða; bústofninn, vélar, greiðslumark, útiús, ræktun, jörð og hugaslang hlunnindi. Um meðferð á hverjum þessara matshluta gilda ákveðnar reglur. Þar sem ég hef komið að er algengast að bústofn og greiðslumark sé selt á matsverði og vélar og tæki á bókförðu verði. Það sem eftir stendur af heildar söluverðinu deilir á fasteignir í samræmi við fasteignamat. Undantekningalítið er hæsta fasteignamatíð á íbúðarhúsnæðinu og þar sem seljandinn hefur nánast alltaf átt að þá í meira en tvö ár er söluhagnaðurinn af því skattfrjálsl.

Ef seljandinn kaupir sér annað íbúðarhúsnæði og flytur í það innan tveggja ára, er honum heimilt að afskrifa það um sólúhagnað af ófyrirlegum eignum; jörð, hlunnindum og greiðslumarki. Þar með er yfirleitt búið að lágmarka skattskyldan sólúhagnað. Vandamálið hefur oft verið að bændum finnst þeir fá af lítið úr þessu þegar þeir eru búnir að borga skattinn en þetta þarf ekki að vera eins dýrt og menn segja," segir Þórhallur.

Einkahlutafélög flækja málin

Þórhallur bendir á að ef fólk er búið að færa reksturinn í einkahlutafélag áður en salan fer fram geti það lent í vandræðum, því þá sé

Pórhallur Hauksson.

Ekki hægt að afskrifa kaup á íbúðarhúsnæði
á móti öfyrnaglegum eignum. Sé búið að færa
stæturinn í einkahlutafélagi tapi fólk miklum
rétti á skattaafslætti og þurfi oftast að borga
22 prósent fjármagnstekjuskatt stærstum
hluta söluandvirðisins. Ef þetta er ekki í
einkahlutafélagi er í flestum tilfellum hægt að
lafa á söluhagnaðinn af jörð, búðarhúsi, kvóta
og hlunnindum sem skattfrjálсан.

„Ef þú ert búinn að breyta í einkahlutafélag getur jafnframt reynst erfitt að selja félagið með sölu saman því lánastofnanir eru yfirleitt mjög þregar til að lána út á kaup á hlutafélagi í þannig einkahlutafélagum. Þá getur kaupandinn þurft að kaupa allt út úr félaginu – bústofn og svoleiðis – og þá er peningurinn fastur inni í hlutafélaginu.“ Þórhallur segir dæmi um að seljendur hafi keypt persónulega allar eignirnar úr hlutafélaginu sínu fyrir sölu. Þess vegna sé flestum tilfellum betra að færa reksturinn í einkahlutafélag eftir sölu.

Gott að huga snemma að sölu

fl mestum tiliellum er best að byrja að huga
að sólnni mjög snemma. Ef bændur eru á
fara að selja óskyldum duga eitt til tvö ár
undirbúning. Ef um er að ræða ættliðaskipti
innan fjölskyldu er mjög gott að undirbúa
þau í rölegheitum í að minnsta kosti fimm ár
þar sem unga fólkid smá-kaupir sig inn. Þá
verður minna fyrir þau að kaup þegar upp
tæðid. Ekert af foreldrum sem eru að reyna
að hjálpa krökkunum hafa áhuga á að þau fari
lánastofnanir og borgi einhvern helling í vexti
til þess að skaffa þeim pening sem gamla fólkid
þarf ekki að nota í grænum hveli. Þau þurfa
þau góðan lífeyni," segir Þórhallur að lokum.

Matvælasvik:

Þriðjungur af öllu hunangi á alþjóðamarkaði svikinn

– Allt að helmingur hunangsinnflutnings til Evrópu fölsuð vara

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Holskefla af ódýru kínversku hunangi ríður yfir Evrópu. Rannsóknir benda til þess að um stórfelld vörusvik sé að ræða í allt að helmingi innflutts hunangs til álfunnar.

Gríðarleg svik í hunangsframleiðslu valda verðfalli á hunangi og stuðla að veikingu býflugnaræktar og -verndar á alþjóðavísu. Mest af hinu svikna hunangi er rakið til Kína, þar sem það er bæði selt innanlands og flutt út í gífurlegu magni. Þriðjungur af öllu hunangi sem flutt er út er kínverskt en fleiri lönd, svo sem Tyrkland og Víetnam, flytja út hunang og önnur lönd í minna mæli. Óttast er að svikið hunang sé notað í grunn ódýrara hunangs sem selt er í stórmörkuðum um allan hinn vestræna heim og víðar.

Ögnar evrópski
hunangsframleiðslu

Franskur rannsóknarhópur skoðaði fyrir nokkru síðan sérstaklega kínverskt innflutt hunang sem selt var í matvöruverslunum. Niðurstaðan var að algengustu svikin í hunanginu voru að í það hafði verið bætt sykri, maíssírópi eða rófumelassa. Vatnsmagn var mikið og fundust einnig efnaleifar, jafnvel eiturefni, en auk þess varð vart við dýraleifar í einhverjum tilfella, svo sem hluta af rottum. Hunangið var ýmist svikið að hluta eða öllu leyti. Talið er að hunangi sé gjarnan safnað of snemma í Kína, áður en það hefur þroskast, sem þýði að það sé af lélegum gæðum, mettað vatni og hafi tilhneigingu til að ofgerjast. Að auki er útþynning með sykri mikið iðkuð.

Rannsóknir í Ástralíu, Bandaríkjunum, Kanada, Bretlandi, á Spáni og Indlandi, sem eru helstu innflytjendur heims á kínversku hunangi, hafa leitt sömu eða svipuð vörusvik í ljós. Hið ódýra svikna hunang sem flæði inn til þessara landa sé að eyðileggja lífsviðurværi býflugnaræktenda sem

Talið er að allt að helmingur alls innflutts hunangs til Evrópu sé svikin vara, ýmist að öllu leyti eða hunangið blandað út með ódýru sírópi. Myndir / Pixabay

séu síðasta varnarlinan til björgunar og verndar býflugum.

Frakkland býr yfir einum elsta og best stýrða hunangsiðnaði í heiminum. Frakklandi er skipt í 18 svæði, eða héruð, og hvert er eitt framleiðir hunang.

Franskir neytendur æfir

Franskir neytendur hafa lengi kvartað yfir að upprunamerkingar hunangs séu falsaðar. M.a. hafa verið afhjúpuð svik þar sem þúsundir tonna af bæði kínversku og spænsku hunangi

“Íslendingar fluttu inn á árabílinu 2023 til 2025 alls um 457.428 kg af hunangi

höfðu verið merktar sem franskt hunang. Þá eru alþekkt svik þar sem t.d. blandað blómahunang er merkt

Stórfelld vörusvik í hunangi eru sögð grafa undan lífsviðurværi býflugnaræktenda sem séu síðasta varnarlinan til björgunar og verndar býflugum.

sem akasíuhunang. Einnig er sagt vandamál að hunangi sé safnað víða að úr heiminum og því blandað saman, meðal annars í Bretlandi, og selt áfram til Evrópusambandsríkjanna. Food Times greinir frá.

Franska dagblaðið Le Monde sagði frá því að talið væri að allt að helmingur alls innflutnings á hunangi til Evrópu væri svikin vara. Skýrsla framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins frá árinu 2023, um úttekt á innfluttu hunangi, hefði leitt í ljós stórfelld svik. Stærstur hluti svikna hunangsins kæmi frá Kína og næstmest frá Tyrklandi. Um 74% af 89 tegundum kínversks hunangs og 14 af 15 tegundum tyrknesks hunangs reyndust vörusvik, segir í Eurofins.

Til að tryggja lífræn gæði hunangs er í gildi evrópsk tilskipun um að farið sé að ákveðnum ferskleikabreytum (sérstaklega lágmarksgildi ensímvirkni), sem vitni um gott ástand vörunnar. Öll aukefni eru bönnuð samkvæmt evrópskum reglum.

Sykurblandað hunang

Segir í grein Le Monde að samkvæmt sýnatöku- og eftirlitsvinnu á vegum ESB væri næstum helmingur hunangs frá löndum utan Evrópu blandaður með sykursírópi úr hrísgrjónum, hveiti eða sykurrófum. Af 320 lotum af hunangi sem Sameiginlega rannsóknamiðstöðin (e. Joint Research Centre), opinber rannsóknastofa framkvæmdastjórnar ESB, prófaði, reyndust 147 vera sviknar. Það eru 46% þeirra sýna sem greind voru. Þetta er verulegur hluti af því hunangi sem neytt er í Evrópu. Tölur frá sambærilegri sýnatöku árið 2015 sýndu 14% vörusvik og því hefur vandamálið snaraukist.

Evrópa er næststærsti innflytjandi hunangs í heiminum á eftir Bandaríkjunum, flytur inn um 175.000 tonn af hunangi á ári (um 40% af heildarneyslu).

Íslendingar fluttu inn á árabílinu 2023 til júní 2025 alls um 457.428 kg af hunangi. Í tollflokki 0409.0010 (hunang í minna en 2 kg umbúðum, ekki til endursölu) voru flutt inn 7.357 kg og ekkert af því frá Kína, skv. gögnum Hagstofu Íslands. Á sama tímabili voru flutt inn, undir tollflokki 0409.0090 (annað hunang), alls 450.071 kg, þar af 69.595 kg frá Kína, eða um 16%.

Svikarar sjá við gæðaeftirliti

Að sögn Honey Authenticity Network (HAN), alþjóðlegra samtaka einstaklinga og stofnana sem berjast gegn hunangsfölsun, hefur tæknin til að falsa hunang skotist fram úr hefðbundnum greiningaraðferðum sem staðfesta hreinleika vörunnar. Nýti framleiðendur og markaðsaðilar sér það til hins ýtrasta.

Algeng leið til að svíkja hunang er að bæta við maíssírópi eða sykurreyr. Hvort tveggja eru plöntur sem framkvæma ljóstillifun með því að nota fjögurra kolefna efnaskiptaferil (C4-plöntur). Hins vegar er samsetning sykra í sírópi sem framleitt er með C4-plöntum mjög frábrugðin samsetningu sykra í hunangi. Þetta er vegna þess að býflugur safna nektar

aðallega frá plöntum með þriggja kolefna efnaskiptaferil (C3-plöntur) þar sem þær eru algengastar (90%). Þessi mikli munur á sykrum geri greininguna sem er notuð til að greina C4-síróp (EA-IRMS5) nægilega áreiðanlega.

HAN segja aftur á móti mjög erfitt að greina síróp úr C3-plöntu eins og hrísgrjónum, hveiti, rófum, kassava eða kartöflum, þar sem samsetning sykra þeirra geti verið mjög svipuð samsetningu sykra í hunangi. Svokallað LC-IRMS6-próf er mest notað til að greina C3-síróp. Hins vegar hefur það reynst árangurslaust miðað við háþróaðar aðferðir til að svíkja eða falsa hunang, segja HAN.

Útsmugin svik

Hreint hunang inniheldur ófrávikjanlega ákveðið magn og ákveðnar tegundir frjókorna (allt að 0,5%) og með vissum ummerkjum sem tengjast grasafræði og landafræði svæðisins sem hunangið kemur frá. Sömuleiðis þarf hunang að innihalda díastasa og prólín, ensím og amínósýru sem verður að vera til staðar í hunangi í ákveðnu magni og tiltekinni röðun.

Til að dylja síróp í hunangi er þessum innihaldsefnum, sem fánleg eru víða, blandað í hunangið í nákvæmum skömmtum. Þetta getur gefið góðan hagnað því á meðan tonnið af hunangi kostar á markaði um 3.000 Bandaríkjadali er meðalverð á sírópi í það minnsta sexfalt lægra, að sögn HAN.

Auk þess nái hunangsframleiðsla á heimsvísu samtals um 1,5 milljónum tonna á ári, sem sé miklu minna en hin gríðarstóra uppspretta aðfanga til sírópsframleiðslu: 2,39 milljónir tonna á ári af rófum, hrísgrjónum, kassava, hveiti og kartöflum.

ESB grípur til varna

Eurofins segir Evrópusambandið hafa reynt að grípa til varna með umfangsmiklum eftirlitsaðgerðum. Þannig hafi matvælaöryggisstofnun framkvæmdastjórnar Evrópu-sambandsins samræmt umfangsmikla eftirlitsaðgerð gegn svikum á hunangi með 16 Evrópulöndum auk Sviss, Noregs og Evrópustofu gegn svikum (e. European Anti-Fraud Office). Það hefur þó ekki dugað til að stöðva flæði svikins hunangs inn til gamलगróinna hunangsframleiðslulanda Evrópu. Svo snemma sem árið 2016 var Evrópupingið spurt hvort það hygðist banna innflutning á kínversku hunangi til Evrópusambandslanda en það þótti ekki fýsilegur kostur og eftirliti rannsóknir taldar skila betri árangri.

Samkvæmt Matvælastofnun tóku í nóvember 2024 gildi nýjar reglur varðandi innflutning hunangs frá „þriðju ríkjum“ sem kveða á um að yfirvöld viðkomandi ríkja skuli skrá í TRACES þau fyrirtæki sem leyfi hafa til útflutnings á hunangi og afurðum úr hunangi til ESB og EES. TRACES er netvettvangur framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins fyrir dýra- og plöntuheilbrigðisvottun. Hjá Neytendasamtökunum hefur orðið vart við umræðu um svikið hunang en kvartanir ekki borist frá neytendum þar um, að sögn forsvarsmanna.

Helluverkfæri
stór og smá

Helluklemmur, steinaklemmur,
gúmmísleggjur, helluklippur,
hellulyftur og margt fleira

Wendel

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Það er alltaf Sol-is hjá okkur

SOLIS
dráttarvélar

NÝIR LITIR

☎ 454 0050

vallarbraut.is

SOLIS 90 XL
Verð 6.700.000 án vsk
Með ámoksturstækjum
8.100.000 án vsk.

SOLIS 75
Verð 6.200.000 án vsk
Með ámoksturstækjum
7.600.000 án vsk.

SOLIS 60
Verð 5.520.000 án vsk
Með ámoksturstækjum
6.830.000 án vsk

SOLIS 50
Verð 4.980.000 án vsk
Með ámoksturstækjum
6.080.000 án vsk

SOLIS 26
Með húsi
Verð 2.880.000 án vsk
Með ámoksturstækjum
3.730.000 án vsk

Án húss
Verð 1.900.000+vsk
Með ámoksturstækjum
2.800.000+vsk

HÚSASMIÐJAN

Mest selda húsið okkar

Virkilega rúmgott og bjart 52 m² hús sem hentar flestum fjölskyldum sem sumar-bústaður. Tvö rúmgöð herbergi ásamt björtu alrými með gólfíðum hornlugga. Eldhúsinnrétting með eldavél, ofni, og frístandandi ísskáp. Baðherberið er vel skipulagt með lítilli innréttingu, salerni, sturtuklefa og 80 lítra hitakúti. Húsið kemur á sterkbyggðum stálramma sem auðveldar til muna flutning.

Skoðaðu
nánar á husa.is

52 m²

Ráðgjöf

Halli Ólafsson veitir faglega ráðgjöf við val á húsum og svarar spurningum viðskiptavina.

Hallgrímur Ólafsson,
húsasmiðjumeistari,
660 3086 / hallo@husa.is

Bókaðu
Halla hér

Fullbúin heilsárshús

Fjöldi stærða í boði 15 m² - 126 m²

Húsin afhendast fullkláruð að innan sem að utan ásamt fullbúnu eldhúsi og baðherbergi

Oftast bæði einhalla eða tvíhalla þak í boði

Dæmi um vinsæl hús

Sumarhús 52 m²
Tvö svefnherberg, eldhús og bað.

Stúdíó íbúðir 52 m²
Þrískípt hús, stúdíó íbúðir með baðherbergi.

Einbýlishús 69 m²
Fullbúið hús tvíhalla þak.

Söluráðgjafar um land allt

Höfuðborgarsvæðið

Janus Þór Valdimarsson, viðskiptastjóri.
666 5610 / janusv@husa.is

Norðurland

Viggó Maríasson, söluráðgjafi.
660 3058 / vigg@husa.is

Austurland

Aðalsteinn Hákonarson, söluráðgjafi
766 2929 / adalst@husa.is

Vesturland

Valdimar Ólafsson, söluráðgjafi
660 3199 / valdi@husa.is

Suðurland

Haukur Guðni Kristjánsson, söluráðgjafi
660 3044 / haukurk@husa.is

**Einnig er hægt að senda
fyrirspurnir á husa@husa.is**

Upplýsingaóreiða í næringarmálum

Sturla Óskarsson
sturla@bondi.is

Heilbrigðisráðherra Bandaríkjanna hefur verið stórorður um matvælaíðnaðinn í Bandaríkjunum, óhollan skyndibita, skaðsemi fræolíu og kosti þess að drekka ógerilsneydda mjólk. Prófessor í næringarfræði telur að almenningur þurfi að taka slíkum yfirlýsingum með fyrirvara.

Þórhallur Ingi Halldórsson.

Heilbrigðisráðherra Bandaríkjanna, Robert F. Kennedy Jr., hefur áhyggjur af notkun fræolíu til steikingar og lýsti því yfir á samfélagsmiðlinum X að fræolíur hefðu eitrað fyrir Bandaríkjamönnum. Hann gagnrýndi að skyndibitastaðir eins og MacDonalds hafi seint á síðustu öld hætt notkun

nautatólgs til steikingar og skipt yfir í fræolíur. Þetta er að hans mati einn helsti áhrifaþátturinn í offituvanda Bandaríkjamanna. Hann hvatti til þess að veitingastaðir sneru við þessari þróun og það hafa ýmsir veitingastaðir nú þegar gert í Bandaríkjunum, þar má nefna veitingastaðinn Steak'n Shake sem djúpsteikir nú franskar úr nautatólgi.

Eru fræolíur hættulegar?

„Ég held þetta komi til vegna þess að fræolíur eru ódýrari heldur en aðrar olíur. Fiskolíur eru dýrar, ólífuolía er dýr og það þýðir að fræolíur eru í öllum draslmát,“ segir Þórhallur Ingi Halldórsson, prófessor í næringarfræði, en segir að þrátt fyrir það séu þessar olíur sem slíkar ekki óhollar heldur sé það draslmaturinn sjálfur, skyndibiti og ýmsar aðrar óhollar vörur. Hann mælir ekki með því að nota frekar nautatólgi til steikingar eins og heilbrigðisráðherra Bandaríkjanna gerir. „Við notuðum mikið af mettaðri fitu fram til 1980 og það kom ekkert vel út fyrir hjarta- og æðasjúkdóma.“

„Það eru jákvæðir hlutir sem hann bendir á og svo algjörlega sturlaðir hlutir sem hann segir líka.“

Mynd / aðsend

Sýkingarhætta af ógerilsneyddri mjólk

Robert F. Kennedy Jr. hefur gagnrýnt gjörunnin matvæli í Bandaríkjunum sem og notkun litarefna í matvælum. Einnig hefur Kennedy Jr. bent á ágæti þess að drekka ógerilsneydda mjólk. Hvað varðar mjólkina telur Þórhallur það ekki æskilegt í stórum stíl. „Þá eru meiri líkur á sýkingum. Af hverju gerilsneyðum við mjólk? Út af því að það voru vandamál tengd því að vera með ógerilsneydda mjólk. Það eru hugsanlega veik vísindaleg rök fyrir því að ef þú ert útsett fyrir einhverjum bakteríum í ógerilsneyddri mjólk, í mjög litlu magni, þá getur það verið gott fyrir ónæmiskerfið. En gerilsneydd mjólk gerir manni ekkert slæmt. Það er heldur kannski ekkert slæmt

Heilbrigðisráðherra Bandaríkjanna steikir franskar í nautatólgi. Mynd / pexels

Áhætta fylgir neyslu á ógerilsneyddri mjólk.

Mynd / Pixabay

að drekka ógerilsneydda mjólk ef allt ferlið, prófunin og eftirfylgnin er í lagi. En ef öll fyrirtæki færu að setja á markað ógerilsneydda mjólk þá eru ákveðnar líkur á því að það kæmu upp veikindi, jafnvel alvarleg, tengd bakteríum í mjólkinni. Er þetta áhætta sem til dæmis barnshafandi konur eru til í að taka?“ segir Þórhallur. Hann bendir á að það sé varasamt að gleypa við öllu sem Kennedy Jr. segir. „Það eru jákvæðir hlutir sem hann bendir á og svo algjörlega sturlaðir hlutir sem hann segir líka. Þetta er svolítið eins og með Internetið eða gervigreind, þú verður að skilja og taka afstöðu til þess sem er verið að segja.“

Fylgni en ekki orsakasamband

Víða birtast greinar um rannsóknir sem lýsa því yfir að ákveðin matvæli séu hættuleg. Mikilvægt er að átta sig á því að oft getur verið fylgni milli hluta án þess að um raunverulegt orsakasamband sé að ræða. „Í fyrra kom grein um að fólk sem tæki lýsi væri með hærri dánartíðni. Það er mjög líklegt að

þeir sem eru með undirliggjandi hjarta- og æðasjúkdóma fari að taka lýsi. Þá hefur það ekkert með lýsið að gera hvort þeir deyi fyrir, það er af því að þeir voru með undirliggjandi sjúkdóm. Á hinn bóginn gefur þessi rannsókn vísbendingar um að lýsið sé ekki að gera neitt gagn fyrir þennan hóp. Orsakasambengið liggur kannski frekar þar,“ segir Þórhallur.

Þórhalli finnst upplýsingaóreiðan ekki vera meiri í næringarfræði en öðru. Það sé þó gott að taka upplýsingum með fyrirvara. „Þetta snýst meira um að slaka á, held ég. Skilja betur raunverulega hagsmuni. Varðandi framleiðslu, varðandi sölu, fyrirtæki og annað. Meðal annars þetta auglýsingatengda,“ segir hann. Fólk þurfi að taka fyrrisögnum um hinar og þessar rannsóknir með fyrirvara og það þurfi margar rannsóknir til þess að gefa sterka vísbendingu um orsakasamband matvöru og heilsufarsþátta. „Mér finnst að fólk eigi ekki að hlaupa upp til handa og fóta út af umfjöllun um eina rannsókn,“ segir Þórhallur að lokum.

JOSKIN

Framtíðlandbúnaðar fæst hjá okkur

JOSKIN : haugsugur, dreifarar, dreifibómur,
tankar og vagnar fyrir alvöru búskap
Sterk belgísk smíði – fyrir íslenskan landbúnað.

PÓR

Reykjavík, Selfossi og Akureyri Thor.is S 568-1500

Husqvarna®

Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfsög bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

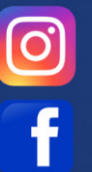
Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opíð mán.- fös. Kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsagir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hopparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbílur, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

Vistvæn jarðvegslausn fyrir bílastæði, göngustíga, garðinn og margt fleira

Jarðvegsgrindurnar okkar eru tilvaldar fyrir bílastæði, göngustíga og garða. Þær eru úr 100% endurunnum efnum og eru auðveldar í uppsetningu.

- ✓ Hentar fyrir allar árstíðir
- ✓ Ber þungt álag
- ✓ Viðhaldslítið og endingargott
- ✓ Fljótleg og einföld uppsetning
- ✓ Klippt eftir þörfum
- ✓ Traust og slitsterkt yfirborð
- ✓ Framleitt úr endurunnum efnum

**Hafðu samband í
dag til að fá tilboð!**

MÁLMSTEYPA

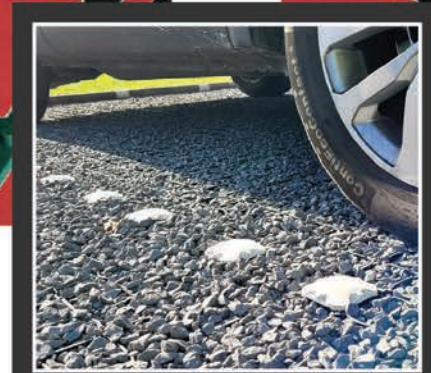
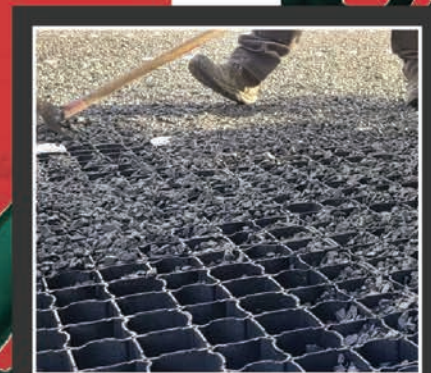
Miðhrauni 6,
210 Garðabær

544 8900

m@malmsteypa.is

Ekkert er vitað um stöðu fráveitumála á Þingvöllum

– Heilbrigðiseftirlit Suðurlands tekur þátt í spennandi verkefni um stöðu fráveitunnar við Þingvallavatn

Magnús Hlynur Hreiðarsson
magnushlynurh@gmail.com

Heilbrigðiseftirlit Suðurlands vinnur nú að áhugaverðu verkefni í samstarfi við fleiri stofnanir og undir forystu Umhverfis- og orkustofnunar, sem kallast „Icewater“ en það gengur út á að flýta fyrir og bæta innleiðingu vatnaáætlunar á Íslandi.

Icewater-verkefnið hlaut nýlega um 3,5 milljarða í styrk frá „LIFE áætlun“ Evrópusambandsins og er þetta einn stærsti styrkur sem Ísland hefur fengið úr samkeppnissjóðum ESB. Heilbrigðiseftirlit Suðurlands er hluti af verkefninu og fékk fjármagn sem gengur út á skráningu á ástandi fráveitumála við hús á verndarsvæði Þingvallavatns, en um það gilda strangari reglur en almennt gerist til að tryggja eins og kostur er þetta einstaka náttúrufyrirbæri sem vatnið er og m.a. tryggja tærleika þess til framtíðar.

Um 100 hús eru nær vatnsbakkanum en 50 metra og hafa eigendur þessara húsa fengið bréf þar sem farið er fram á skráningu upplýsinga um ástand fráveitu og ef þarf að fara í úrbætur þá er bent á leiðbeiningar þar að lútandi. Nú í ágúst verður svo haft samband við lóðarhafa í 50 til 500 metra fjarlægð frá vatninu. Margrét Rós Sigurjónsdóttir er verkefnisstjóri verkefnisins fyrir hönd Heilbrigðiseftirlits Suðurlands. Hún svaraði nokkrum spurningum.

Hver eru helstu markmið-verkefnisins?
„Þegar kemur að Þingvallavatni er markmiðið að fá yfirsýn yfir fráveitumál á svæðinu og sjá til þess að reglum um fráveitu á svæðinu sé fylgt og þannig tryggja áframhaldandi vernd vatnsins. Þingvallavatn er auðvitað

„Icewater-verkefnið“ er til sex ára en sá hluti, sem snýr að Þingvallavatni á að standa yfir í eitt ár. Heilbrigðiseftirlitið verður með opinn íbúafund fyrir sumarbústaðaeigendur á Nauthól í Reykjavík þann 3. september frá klukkan 17.00 til 18.30, en þar mun Margrét Rós fara yfir verkefnið en hún vonar að það muni skapast góðar umræður um hvernig er hægt að vinna verkefnið í góðu samstarfi.

Ljósmynd/mhh

ómetanleg perla í íslenskri náttúru og bæði friðað og á heimsminjaskrá UNESCO. Umferð í kringum vatnið hefur aukist á undanförunum árum og áratugum og bústöðum í kringum vatnið fjölgað mikið og því mikilvægt að fráveita á svæðinu sé bæði rétt skráð og fullnægjandi,“ segir Margrét Rós.

Hvernig vinnist þið verkefnið og hvernig gengur samstarfið við eigendur sumarhúsanna?
„Kröfur til fráveitumannvirkja á svæðinu jukust fyrir nokkrum árum og var þá haft samband við alla lóðarhafa á svæðinu og þau beðin að skrá fráveitu við bústaðina sína svo hægt væri að fá yfirsýn og skilja umfang þeirra framkvæmda sem þörf væri á að fara í. Móttökur þá voru ekki alveg jafngóðar og

vonast var eftir og skráðu því miður ekki nógu margir sína fráveitu. Nú eru liðin nokkur ár síðan þetta var og hafa lóðarhavar því haft töluverðan tíma til að skoða sín mál. Nú erum við aftur farin af stað í átak og var sent bréf á alla þá sem eiga bústað í 0–50 metra fjarlægð frá vatninu í júní og við höfum fengið svar frá nokkrum,“ segir Margrét Rós og bætir við: „Mér finnst lóðarhavar almennt taka vel í þetta því þeir vilja að sjálfsögðu varðveita einstaka náttúrufegurð á svæðinu og gera sitt besta í þessum málum. En auðvitað er ákveðið rask og kostnaður við að skipta í nægjanlega góð hreinsimannvirki en þau sem við höfum talað við skilja vel mikilvægið. Fram undan er svo að hafa samband við sumarbústaðaeigendur, sem

Margrét Rós Sigurjónsdóttir.

eiga hús lengra en 50 metra frá vatninu.“

Hvernig er staðan á fráveitumálum á svæðinu almennt séð?
„Fyrst og fremst er hún ekki þekkt. Þar sem mikið af fráveitumannvirkjunum eru nokkurra áratuga gömul er því miður ekki til skráning um þær fráveitur og yfirsýnin því mjög lítil. Það sem við þó vitum er að það eru fjölmargar rotþrær á því svæði þar sem má í raun ekki hafa rotþrær heldur verður að hafa annars konar

hreinsivirki. Við vitum líka að á mörgum stöðum eru hreinsivirki, þá oftast rotþrær, og vatnsból mjög nálægt hvert öðru, eða jafnvel nálægt vatnsbóli nágrennans, sem er heldur ekki gott.“

Hvað er skemmtilegast við verkefnið?
„Það er að fá að hafa marga bolta á lofti og leita lausna á alls konar hindrunum sem koma upp í svona umfangsmiklum verkefnum og að verða sérfræðingur í fráveitumálum í leiðinni. Líka að fá að eiga samskipti við sumarbústaðaeigendur og finna lausnir á þeirra vandamálum, það er sérstaklega gefandi. Rúsinan í pylsuendann er svo að fá að hafa varanleg og jákvæð áhrif á framtíð Þingvallavatns. Icewater-verkefnið er til sex ára en sá hluti sem snýr að Þingvallavatni á að standa yfir í eitt ár. Vonandi næst góður árangur á þeim tíma og verður bæði skilað skýrslu til Evrópusambandsins og svo verður útbúið fræðsluefni um hvernig hægt sé að vinna svona verkefni sem heilbrigðiseftirlit eða aðrar stofnanir annars staðar á landinu geta vonandi nýtt sér,“ segir Margrét Rós.

Eru framkvæmdir framundan?

Makita verkfæri vinna með þér.

Skóðaðu úrvalið – skannaðu kóðann!

PÓR H
Reykjavík, Selfossi og Akureyri
Thor.is S 568-1500

Byggingarstjóri.

Ertu í byggingarhugleiðingum, eða kominn af stað með framkvæmdir?
Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur.
Hafið samband í síma 8523222 eða netfang: asgeirvil@gmail.com

H. HAUKSSON EHF.

Stöðluð hús úr límtré og yleiningum

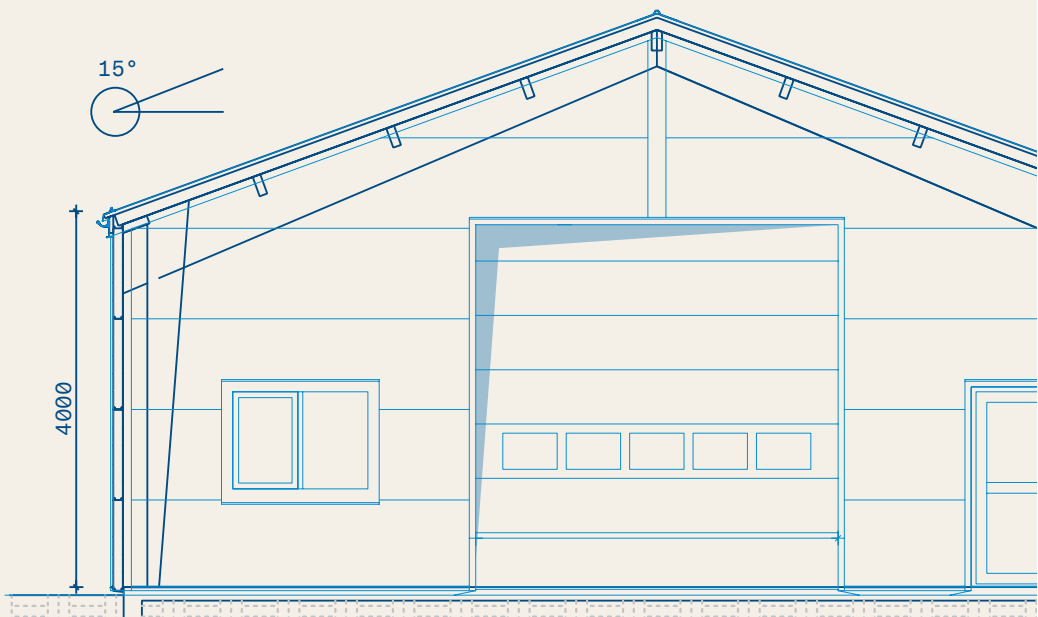
1 x lónaðarhurð 2 x gönguhurðir 1 x gluggi

- Burðarvirki úr límtré
- Þak klætt 80mm PIR yleiningum
- Veggir klæddir 60mm PIR yleiningum
- Úrval lita á þak og vegg
- Aðaluppdrættir og teikningar af sökkli og burðarvirki fylgja
- Festingar og efni til uppsetningar innifalið
- Finnsk framleiðsla

Stærðir

BREIDD	LENGD	VERÐ M. VSK.
12m	20m	17.300.000 kr.*
14m	20m	19.978.000 kr.*
14m	25m	22.330.000 kr.*
16m	25m	23.869.000 kr.*

*Tilboðsverð gilda til 30.09.2025

H. HAUKSSON EHF. Ögurhvarfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hhauksson.is | hhauksson@hhauksson.is

Beint frá býli dagurinn

Fjölskylduviðburður og matarmarkaður í hverjum landshluta **sunnudaginn 24. ágúst kl. 13-16**

Vesturland: Rjómaþúið Erpsstaðir í Búðardal
Vestfirðir: Hvammsþúið á Barðaströnd
Norðurland vestra: Gróðurhúsið Starrastaðir í Skagafirði
Norðurland eystra: Vellir í Svarfaðardal, Dalvíkurbyggð
Austurland: Félagsþúið Lindarbrekka í Berufirði
Hornafjörður: Miðskersþúið í Nesjum, Hornafirði
Suðurland: Korngrís frá Laxárdal í Skeiða- og Gnúpverjahreppi

Samtök
smáframleiðenda
matvæla

Nánar á
beintfrabyli.is

Einar Kristján Eysteinnsson og Sigrún Júnía Magnúsdóttir, bændur á Tjarnarlandi, með Óskadís, 15 vetra, frá Stóra Steinsvaði. Folaldið er Eldur frá Tjarnarlandi, undan Ský frá Skálakoti. Mynd / sá

Málefni ungra bænda krufin meðfram bústörfum og öðru brasi

– Hlaðvarpspáttur sendur út milli mála

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Ung hjón á Úthéraði hafa mörg járn í eldinum til að búreksturinn

gangi upp. Auk þess að halda fé og hross sjá þau um sorpurðun, margmiðlun og vefhönnun er hluti af verkefnum hversdagsins. Þau nýta tækni og hugvit til að létta sér bústörfin.

Tjarnarland á Fljótsdalshéraði

er um 300 hektara bújörð og þykir gott landbúnaðarland. Landið er ríkt af mýrum, vötnum og tjörnum. Klapparásar eru víða, klæddir mólendi og kjarri. Bærinn stendur í fögru landslagi, miðja vegu milli þjóðvegjar um Úthérað og Lagarfljóts,

nokkru norðar en Eiðastaður. Í austri rísa í fjarska mikilúðleg Dyrfjöllin og Beinageitarfjall.

Þau Sigrún Júnía Magnúsdóttir, frá Egilsstöðum, og Einar Kristján Eysteinnsson, Tjarnlendingur að uppruna, búa jörðina ásamt tveimur sonum, Jóhanni Magna, sex ára, og Eysteini Hilmari, tíu ára. Hjónin eru með sauðfé, um 350 talsins, og 20 hross. Auk Tjarnarlands eiga hjónin helming aðliggjandi jarðar Stóra-Steinsvaðs, á móti frænda Einars, þar sem þau heyja tún og eru með skógrækt, auk hólfa fyrir hesta og graðhesta. Þau aka öllu sínu fé austur í fjall og láta það ganga á Sandbrekkuafretti undir Dyrfjöllunum. Þau nýta því ekki lágsveitina til beitar.

segir þau vera með samning við sveitarfélagið Múlaþing þar að lútandi og urði utarlega í landi sínu það sem ekki sé unnt að koma í endurvinnslu. „Svo er ég aðeins að rúlla fyrir aðra á sumrin, en það er þó lítið,“ segir hann.

Ungu hjónin hafa byggt heilmikið upp undanfarin ár. Þau skiptu fljótlega um klæðningu á íbúðarhúsinu, gerðu upp hlöðuna, breyttu hesthúsi (reiðhöll) í fjárhús með sjálfgjafarkerfi (rúllum á gang, gefið þriðja til fjórða hvern dag með liðléttingi) og byggðu skemmu sl. haust sem er geymsla fyrir tæki og tól.

Þau segja afkomuna fara skánandi. „Þetta er að lagast, eftir dýfuna 2016–17 þegar verðið lækkaði um 40% eða þar um bil. Kúrfan er aðeins að lagast og verðið að hækka. En auðvitað er þetta alltaf basl, þannig séð,“ segir Einar. Þau leggja inn á Húsavík, um 400 lömb. „Auðvitað vildi maður að það gæti verið nær. Norðlenska býður þó upp á morgunbíla, þá eru lömbin tekin á milli kl. 7 og 8 á morgnana og þeim lógað seinnipartinn, sem hentar vel.“

Þau nefna að staðan í slátruninni sé snúin, bændur fáir í stóru landi og einhvern veginn verði að ná samlegð og hagræðingu. „Þetta verður alltaf erfitt en við erum ekkert hrædd við þessa samþjöppun,“ segja þau og vísa þá m.a. til nýgengins dóms um samruna afurðastöðva.

Málefni ungra bænda í Úti á túni

Sigrún hefur ásamt Jóni Elvari Gunnarssyni, nágranna sínum á Breiðavaði, haldið úti hlaðvarpinu Úti á túni frá árinu 2020. „Þetta er bara ég að finna mér eitthvað að gera – og of mikið!“ segir hún hlajandi. „Hér var haldinn fundur ungra bænda og ég bar hugmynd um hlaðvarp undir Jón Elvar sem var alveg til í það. Svo ég fór á netið

Framhald á bls. 30

ROTÞRÆR, VATNSTANKAR OG SKILJUR

MARGAR STÆRÐIR OG TEGUNDIR SEM HENTA ÓLÍKUM ÞÖRFUM

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA Í YFIR 50 ÁR

BORGARPLAST
STOFNAÐ 1971

SIROKO: LÁGBYGGÐIR OG GALVANISERAÐIR

Stórir lóðréttir sniglar, kastspaðar með útsláttaröryggi og HARDOX 450 tennur

Umferðarljós er hægt að fella inn við dreifingu og eru þá varin af perspex hlífðarplötu

Stillanlegt "V-laga" beisli með öflugri blaðfjöður

Yfirstærð af dekkjum

Framgafl með ristum

SCAN ME

www.joskin.com

JOSKIN 37B

Vantar þig fitu?

Tjarnarland er um 300 hektara jörð og gott landbúnaðarland. Landið er ríkt af mýrum, vötnum og tjörnum. Klapparásar eru víða, klæddir mólendi og skógum.

Myndir / sá

daginn eftir og keypti allar græjur til að taka upp hlaðvarpsþátt. Fór á Youtube og lærði hvernig á að klippa allt saman og „fiffa“ þetta. Svo byrjuðum við bara hér heima í einu herberginu og þá fór boltinn að rúlla,“ útskýrir hún.

Síðan hafa farið í loftið tugir þátta, þar sem spjallað er um málefni líðandi stundar hjá ungum bændum, hvað þeir eru að gera, hvað er að gerast í hagsmunamálum þeirra, um mismunandi framleiðslugreinar, sæðingar, kynbótastarf, tæknimál fyrir landbúnað og sníkjudýr, svo eitthvað örfátt sé nefnt af þeim fjölmörgu viðfangsefnum sem hlaðvarpið hefur tekið fyrir. Viðmælendur eru gjarnan í forystu fyrir ýmsa málaflokka landbúnaðarins.

Undanfarið hefur hlaðvarpið verið tekið upp í fundarsal Búnaðarsambands Austurlands á Egilsstöðum.

Um 300–400 hlustanir eru á hvern þátt en í allt eru hlustanirnar orðnar um tólf þúsund. Hlé varð á þáttagerðinni um og eftir Covid-tímann en þau eru byrjuð aftur. „Við reynum líka að taka til dæmis það sem kemur í Bændablaðinu og ræða það, málefni dagsins, hvað við erum að brasa núna og hvað er fram undan. Jón Elvar er í byggrækt svo við höfum rætt þau mál; hann er einn af forspökkunum í að koma hér upp þurkstöð,“ útskýrir Sigrún enn fremur.

„Fyrstu þættirnir voru oftast viðtöl við unga bændur sem voru að

Um 20 hross eru að jafnaði á Tjarnarlandi og sér Einar að mestu leyti um ræktun og tamningar. Hryssan á myndinni heitir Elva Rós og er frá Tjarnarlandi. Jarpskjótt folaldið er Snælda frá Tjarnarlandi, undan Spuna frá Vesturkoti.

taka við af foreldrum eða ömmum og öfum hér á svæðinu og vangaveltur um þeirra framtíðarsýn. Fólk er forvitið um annað fólk,“ bætir Einar við og hefur lög að mæla.

Rennslíð milli kynslóðanna

Staða ungra bænda er þeim hugleikin. Einar bendir á að þau viti dæmi þess í nærumhverfinu að

unga fólkið sé tilbúið að taka við búum en foreldrarnir ekki tilbúnir til að hætta heldur hangi áfram á jörðunum. „Fólkið eldist, skepnum fækkar, viðhald túna minnkar og viðhaldi bygginga verður ábótavant. Auðvitað getur maður skilið að það er erfitt fyrir eldri kynslóðina að hætta og leyfa yngri að taka við en það er stundum bara gert of seint. Þá er yngra fólkið kannski búið að koma sér upp fjölskyldu og farið að vinna annað og ekki tilbúið til að stökkva og taka við þegar allt er komið í hálfgerða niðurníðslu,“ segir hann.

Sigrún bætir við að yngra fólkið reyni svo auðvitað að létta sér verkin. „Með tækni og hagræðingu. Við settum t.d. örmerki í okkar fé og þar af leiðandi þurfum við ekki að taka hverja einustu kind til að lesa á merki. Við höfum breytt því hvernig rekstrargangurinn er, höfum keypt okkur rekstrargang, og vog, til að auðvelda verkin. Hér eru engir spottar til að binda allar grindur. Það eru örugglega hátt í hundrað sauðburðargrindur hér á vorin og það er ekki einn spotti notaður heldur bara þægileg læsing. Við fengum okkur afrúllara til að þurfa ekki að handmoka heyinu. Allt svona telur fyrir okkur sjálf í vinnu,“ segir hún.

Aðspurð hvernig þeim lítist á stöðu ungra bænda og þeirra sem hyggja á búskap svara þau því til að þetta sé alltaf að verða erfiðara. „Vaxtaskilyrðin í landinu, jarðir eru að hækka, ferlið er flókið. Fyrir ungt fólk sem er að útskrifast úr Bændaskólanum á Hvanneyri og á ekki aðgang að sveit til að taka við er þetta varla gerlegt, því miður,“ segir Einar og heldur áfram: „Mögulega þó í kúabúskapnum, það er meiri velta þar; meira inn og meira út, öðruvísi velta en í sauðfénu.“

Sigrún bendir á að ríkið eigi fullt

af jörðum um land allt sem séu í eyði. „Kannski ætti ríkið aðeins að fara að hugsa um að laga sínar eigur svo fólk geti mögulega búið eitthvað af þessum jörðum,“ segir hún. Það sé raunverulegt vandamál ef meðalaldur bænda sé orðinn 60 ár.

Umræða á villigötum

Innt eftir hvort þau finni fyrir vaxandi áhuga almennings á innlendum landbúnaði segja þau svo ekki vera. „Það er verið að tala um fæðuöryggi í landinu, fæðuframboð, birgðir og þörfina á að rækta og framleiða. Sú umræða kemur samt sem áður bara upp þegar einhver krísa er úti í heimi. Þá fer þetta svolítið á flug. Svo þegar réttist úr ástandinu hætta stjórnvöld að pæla í þessu,“ segir Einar. Hann minnst líka á neikvæða umræðu um styrki til bænda. „Halda ber til haga að styrkirnir eru til að við og fólkið í þéttbýli geti keypt íslenskar landbúnaðarvörur á tiltölulega lágu verði. Þetta er því fyrst og fremst styrkur til neytenda. Ef þessir styrkir væru ekki til okkar bænda myndi lambakjötið, nautakjötið, mjólkinn og allt annað kosta tvisvar sinnum meira.“

Sigrún segir líka oft vilja gleymast að býlin um allt land séu einfaldlega lítil og meðalstór fyrirtæki. „Þetta er ekki bara einhver einn bóndi, heldur fyrirtæki; debet og kredit, bókarí sér um vaskinn og allt þarf að vera í lagi. Þetta er síður en svo eitthvert rassvasabókhald.“

Einar hnýtir við þetta að sem betur fer séu þau komin með ljósleiðara því að í rauninni séu þau í gríðarmiklu skýrslufargani í búrekstrinum.

Svo það er nóg að gera hjá ungu hjónunum, í búrekstri, sorpurðun, margmiðlun og vefhönnun, og þau una hag sínum vel á hinu fagra Úthéraði.

Loft í loft

- Fyrir rými af öllum stærðum og gerðum
- Kyndir á veturnar og kælir á sumrin
- Minni hávaði og meiri orkusparnaður
- Möguleiki á endurgreiðslu frá Orkustofnun

Loft í vatn

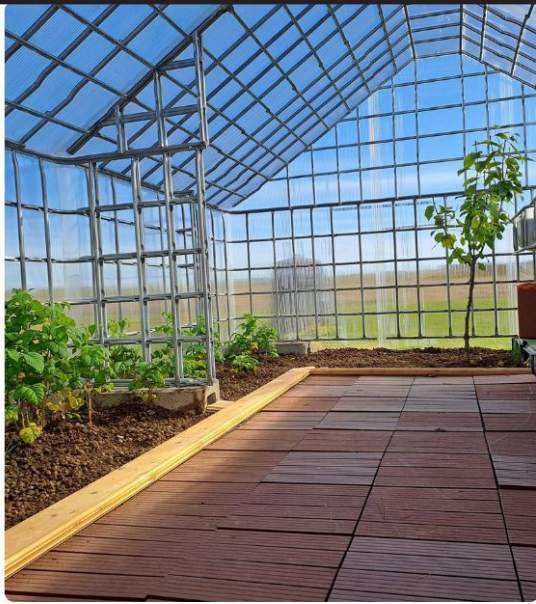
- Margar stærðir og gerðir af neysluvatnstönkum í boði
- Umhverfisvænn kælimiðill
- Einfalt í uppsetningu
- Allt að 60% lækkun á rafmagnsreikningi

Midea er einn stærsti framleiðandi heims á varmadælum og eru þær sérstaklega framleiddar fyrir norðlægar slóðir

Kælitækni
kaelitaekni.is

Húsin okkar

Bambahús eru einstök hönnun sem henta í alla ræktun hvort sem er til heimilis eða atvinnu. Bambahús eru smíðuð úr galvaneseraði stálgrind, klædd með 10mm. einangruðu gróðurhúsaplasi og koma með sérsníðaðri stálhurð, ásamt loftglugga með stormjárn.

Bambahús smíða falleg gróðurhús, nídsterk og notendavæn. Gróðurhúsin koma fullbúin og hægkvæm til notkunar allt árið um kring. Þau er létt og meðfærileg og alltaf hægt að bæta við einingum.

Bambahús eru hönnuð til að rækta fæðu í mold og auðvelt að umbreyta í alla tegundir ræktunar ásamt plássi fyrir kósýsvæði.

Bambahús koma með gróðurkerjum í vinnuhæð og það má tvöfalda ræktunarplássid með því að nýta rýmið fyrir neðan gróðurkerin. Bambahús eru einstök, lítið viðhald er á húsunum, einfalt í uppsetningu, lágt verð og hefur jákvæð umhverfisáhrif.

Eiginleikar

- Bambahús þurfa aðeins sléttan flöt og engin þörf eru á jarðfestu
- Bambahús þola vind og snjópunga betur en flest önnur gróðurhús
- Bambahús koma með gróðurkerjum
- Bambahús nýtir fermetrapláss betur en önnur gróðurhús
- Bambahús henta betur fyrir hreyfihamlada
- Bambahús er íslensk hugvit og framleiðsla
- Bambahús er hringrásarhagkerfið í allri sinni mynd
- Bambahús eru færanleg, hægt að færa þó það sé í fullri notkun

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

„Það er ekki hægt að fá einhvern annan til að moka flórin fyrir okkur,“ segir Rafn um hvort hann telji að möguleg Evrópusambandsaðild muni gagnast bændum.

Myndir / só

Hagræðingarkrafan á nautgripabændur gengin of langt

Sturla Óskarsson
sturla@bondi.is

Rafn Bergsson er formaður búgreinadeildar nautgripabænda hjá Bændasamtökum Íslands. Hann kallar eftir því að í nýjum búvörusamningum verði afkoma nautgripabænda bætt og að stjórnvöld verji meira fé í stuðning við fjárfestingar í greininni. Víða sé uppsöfnuð fjárfestingaþörf meðal nautgripabænda. Hann segir það mikilvægt að landbúnaðurinn sé samkeppnishæfur um vinnuafli og að stuðla þurfi að nýliðun í landbúnaði.

Rafn er kúabóndi á Stóru-Hildisey í Austur-Landeyjum og býr þar með eiginkonu sinni, Majken Egumfeldt-Jørgensen, og tveimur börnum þeirra. „Við rekum hér kúabú og erum í kringum 500.000 lítra í greiðslumarki. Að auki erum við aðeins í nautakjötsframleiðslu, með 50–60 lifandi naut á hverjum tíma í framleiðslu. Svo eru hér nokkur hross en við erum fókuseruð á nautgripaæktina,“ segir Rafn, en fjölskyldan er tiltölulega nýflutt á Stóru-Hildisey. „Við fluttum hingað fyrir ári síðan. Áður bjuggum við í Hólmahjáleigu hér í Austur-Landeyjum, ég er fæddur þar og uppalinn. Við tókum við Hólmahjáleigu af foreldrum mínum árið 2005. Þá var engin mjólkurframleiðsla þar lengur, þau

höfðu hætt framleiðslu tveimur árum áður. Við byrjuðum þá frá grunni, vorum búin að byggja upp og komin með mjaltþjón þar í gömlu fjósi. En okkur langaði að komast í betri aðstöðu. Vorum búin að velta vöngum um að byggja jafnvel nýtt fjós. Svo var þessi jörð á sölu og við ákváðum að láta slag standa og skoða. Okkur leist vel á og miðað við okkar aðstæður var þetta besti kosturinn fyrir okkur. Hér komumst við í mun betri aðstöðu og aukum jafnframt framleiðsluna talsvert. Þetta er rétt hjá, þetta eru átta kílómetrar hérna á milli.“

Þörf á fjárfestingum í greininni

Hvernig gengur rekstur nautgripabænda, hver er afkoma og meðaltekjur í greininni?

„Þetta er náttúrulega mjög breytilegt milli búa. Sumir eru komnir á þokkalegan stað með sinn rekstur meðan staðan er mun þyngri hjá öðrum, þar ræður skuldastaða mjög miklu. En það er viðvarandi vandi að launagreiðslugeta í greininni er engan veginn nógu góð. Afkoman er heilt yfir ekki nægjanlega góð. Þetta er misjafnt og auðvitað eru þeir í þyngstu stöðu sem hafa verið í fjárfestingum eða framkvæmdum. Þar spilar stóra rullu fjármagnskostnaðurinn og þetta háa vaxtastig sem við þurfum alltaf að búa við.“

Hverjar finnast þér vera helstu áskoranir í rekstri nautgripabænda í dag?

„Stóra málið er afkoman og að

koma greininni á betri stað þannig að bændur geti borgað sér ásættanleg laun og staðið undir eðlilegri endurnýjun á framleiðslutækjum og framleiðsluáðstöðu. Það þyrfti að fjárfesta meira í greininni. Það er víða uppsöfnuð þörf á fjárfestingu í aðstöðu og búnaði og öðru slíku. Afkoman hefur bara ekki verið nægilega góð til þess að það sé hægt. Stóra verkefnið er að laga afkomuna þannig að við komumst á betri stað. Nautgripaæktin er kannski ólík öðrum greinum að því leyti að við erum með mjólkurframleiðsluna og svo nautakjötsframleiðsluna og í henni má segja að við séum með þrjár leiðir sem menn eru að fara. Það eru bændur sem stunda kjötfraðslu samhliða mjólkurframleiðslu. Síðan eru til aðilar sem kaupa nautkálfa og ala þá til slátrunar og eru ekki í mjólkurframleiðslu. Og svo eru til nautakjötsframleiðendur sem eru með holdakýr af angus kyni og í hjarðbúskap. Þannig að það er fjölbreytt rekstrarform í nautgripaækt og áskorun að ná utan um þetta þannig að við getum bætt kjör allra.“

Landbúnaðurinn þarf að vera samkeppnishæfur um fólk

Hlutfallslegur stuðningur við hvern mjólkurlíttra hefur lækkað mikið á síðustu árum.

Og stuðningur við hvert framleitt kíló af nautakjöti líka. Hvað finnast þér um þessa þróun?

„Ég held að það sé alveg ljóst að

hagræðingarkrafan sem hefur verið í samningum á nautgripabændur hefur gengið of langt. Það kannski gerði sér enginn grein fyrir því hvað neyslan myndi aukast gríðarlega mikið. Við erum að framleiða miklu meiri mjólk til að anna innanlandsmarkaði og á sama tíma breytist ekki stuðningsupphæðin. Þannig að þetta er alltaf að þynnast og þynnast út. Ég mundi vilja sjá það að stuðningurinn aukist þegar framleiðslan eykst svona mikið. Við erum í dag að framleiða rúma 150 milljónir lítra en stuðningurinn var á sínum tíma miðaður við rúmlega 100 milljónir lítra. Þetta er ígildi gríðarlegrar hagræðingar. Það þarf að vinda ofan af því, spóla eitthvað til baka og stokka spilin. Auðvitað gerðu allir þessa samninga á þeim forsendum sem voru þá og voru að gera sitt besta, en svo breyttust aðstæður. Þessi gríðarlega aukning í ferðamennsku og öðru slíku og bara fjölgun hér á landi. Þetta er eitthvað sem enginn gerði sér grein fyrir fyrir fimmtán, tuttugu árum.“

Rafn leggur áherslu á að landbúnaðurinn þurfi að vera samkeppnishæfur um fólk á vinnumarkaði. „Stóra málið fyrir nautgripaækt og landbúnaðinn í heild er að gera greinina samkeppnishæfa um gott fólk. Það sem ég á við með því er það að tækifærunum í dreifbýli hefur blessunarlega fjölgað til muna með tilkomu ferðaþjónustu. Fólk getur unnið heiman frá og er ekki eins bundið búsetu. Vinna án staðsetningar og bættar

samgöngur hafa gert fólki kleift að búa í dreifbýlinu þó það sé ekki í hefðbundnum búskap. Það setur þá kröfu á landbúnaðinn að hann verður að geta skaffað sambærileg lífskjör og fólki býðst í öðrum greinum til þess að tryggja að fólk vilji starfa í þessari grein og framleiða matvæli. Þetta er framtíðaráskorun.“

Sambærilegt kerfi en aukið fjármagn

Fljótlega hefjast viðræður Bændasamtakanna við ríkið um búvörusamninga.

Atvinnuvegaráðherra hefur sagst vilja breytingar á núverandi kerfi. Hvernig leggjast áform ráðherra í þig?

„Bændur vilja halda kerfinu nokkuð óbreyttu við núverandi kerfi. Ég hins vegar segi að við förum í viðræður með opnum huga og það má alveg skoða breytingar. Maður er orðinn ofsalega forvitinn að sjá á spil ráðherra, hvaða breytingar á að gera eða hvernig þau sjá þetta fyrir sér. Þetta er óljóst og það er óþægilegt. Það er talað um breytingar án þess að ég hafi skýra sýn í hverju þær felast. Deildarfundir okkar nautgripabænda eru búnir að álykta um að hafa kerfið með svipuðum hætti og það er í dag. Fyrst og fremst vanti aukið fjármagn í það.“

Hvað vilja nautgripabændur sjá í nýjum búvörusamningum?

„Stóra málið í nýjum búvörusamningum er að það verði tekið á því að afkoman í greininni verði gerð viðunandi.

Hún er óásættanleg. Staðan í nautakjötsframleiðslunni er mjög erfið, samkvæmt rekstrarverkefni RML er viðvarandi tap á framleiðslu nautakjöts síðustu ár. Í þeirri grein erum við farin að sjá fækkun í ásetningi nautkálfa því bændur eru farnir að draga saman framleiðslu. Og í mjólkurframleiðslunni er nýlega búið að vinna nýjan verðlagsgrunn, sem er reiknilíkan sem verðlagsnefnd notar til að ákvarða lágmarksverð á mjólk til bænda. Og samkvæmt þessum verðlagsgrunni þá vantar rúmar hundrað krónur upp á tekjur af hverjum mjólkurlíttra til bænda til að standa undir eðlilegum launakostnaði og eðlilegri endurnýjun á tækjum, aðstöðu og öðru slíku. Stóra málið hjá okkur í nýjum búvörusamningum er að það verði markaðar einhverjar leiðir til að taka á þessari stöðu. Þetta eru gríðarlegir fjármunir og það verður ekkert undan því vikist í nýjum búvörusamningum að á þessu sé tekið og mörkuð leið til að leiðréttu þetta með einhverjum hætti.“

Geturðu hugsað þér einhverjar breytingar á kerfinu sem þú telur myndu hagnast nautgripabændum? „Mér hugnast vel að leggja meiri áherslu á fjárfestingarstuðning, en auðvitað með því fororði að ekki sé tekið úr öðrum liðum samningsins heldur að nýju fjármagni verði ráðstafað að töluverðu leyti í fjárfestingarstuðning eða framkvæmdastuðning. Þetta eru fjármunir sem nýtast gríðarlega vel og lækka fjármagnskostnað greinarinnar til framtíðar. Það er ákveðið margfeldi að losna við að borga vexti af þessum fjármunum næstu tuttugu, þrjátíu ár, því yfirleitt eru þetta fjárfestingar til langs tíma sem bændur eru með. Svo þarf að huga að nýliðun og hvernig er hægt að styðja betur við nýliðun með einhverjum hætti,“ segir Rafn og leggur áherslu á að nautgripabændur kalli eftir betra lánaumhverfi og skuldastaða þeirra sé víða slæm. „Hvort sem það er inni í búvörusamningum eða annars staðar, þá er hægt að sækja stóran ávinning með því að koma upp einhverju lánafyrirkomulagi með betri vaxtakjörum. Nautgripabændur skulda heilmikið, þetta er fjármagnsfrekur rekstur með tiltölulega lítilli veltu miðað við fjárfestingu. Þannig að fjármagnskostnaður skiptir okkur gríðarlega miklu máli. Það munar mjög mikið um hvert prósent í vöxtum.“

Hagsmunir landbúnaðarins mega ekki gleymast í ESB-umræðunni

Núverandi ríkisstjórn stefnir að því að kjósa um hvort hefja eigi aðildarviðræður við Evrópusambandið. Hafið þið kynnt ykkur landbúnaðarstyrki Evrópusambandsins? „Ég hef ekki kynnt mér þetta mikið persónulega. En núverandi ríkisstjórn virðist hafa hug á þessu og það er bara sú staða sem er uppi. Ég held að Bændasamtökin og hagaðilar þurfi að setja vinnu í að greina landbúnaðarstefnu í Evrópusambandinu og ég veit að sú vinna er komin af stað. Við þurfum, ef til þessa kemur, að vera með á hreinu hvað er hægt að nýta, hverju þarf að berjast fyrir, hvað þarf að varast og annað slíkt. Ég er ekkert mótfallinn umræðunni en það þarf að afla upplýsinga og passa að hagsmunir landbúnaðarins gleymist ekki í stóru málunum ef af verður.“ Hefur þú sjálfur skoðanir á því hvort Evrópusambandsaðild hagnist bændum eða ekki? „Ég hef nú verið frekar skeptískur á aðild. Mín skoðun í þessu er að það er engin skyndilausn til, hvort sem það heitir Evrópusambandið eða eitthvað annað. Það hefur stundum verið sagt að það sé ekki hægt að fá einhvern annan til að moka flórinna fyrir okkur. Ég held að við sitjum alltaf uppi með það að við þurfum sjálf að taka á okkar málum.“ Heldur þú að það sé markaður í

Evrópu fyrir íslenskt nautakjöt eða mjólkurvörur? „Ég held að hann sé nú ekkert í stórum stíl. Við bara búum á norðlægum slóðum og það er dýrt að framleiða landbúnaðarvörur á Íslandi í samanburði við margt annað. Við erum líka örframleiðsla, það er bara þannig. Við verðum mjög seint samkeppnishæf í verðum en einhverjir möguleikar eru í góðum vörum eins og hefur verið að nást í skyri. Og að sjálfsögðu eigum við að nýta okkur alla möguleika í þessum efnum.“

Aukin afköst stuðla að umhverfisvænni framleiðslu

Eru einhverjir fjárhagslegir hvatar fyrir nautgripabændur til þess að stunda umhverfisvænni landbúnað eins og kerfið er í dag? „Ekki beint. Að gera landbúnaðarframleiðsluna umhverfisvænni, snýst í mínum huga um að hámarka afköst á hverja einingu. Það sem ég á við með því er að ná sem mestri mjólk út úr hverri mjólkurkú og flestum kílóum af kjöti af hverjum grip og fá sem flestar fôðureiningar af hverjum hektara sem við erum að nýta til landbúnaðar og framleiðslu. Ég held að í stuttu máli sé þetta aðgerðaáætlun í umhverfismálum í landbúnaði. Í nautakjötsframleiðslunni er sláturálag á nautakjöt, þar þurfa gripir að hafa náð ákveðinni þyngd fyrir ákveðinn aldur, það má kannski segja að það sé hvati til að framleiða á umhverfisvænni hátt, að ná fleiri kílóum á ákveðnum tíma. Það eru ekki miklir hvatar en þetta skilar líka peningum. Það er bara hagstæðara, það skilur meira eftir að hámarka afköst af hverri einingu. Þannig að þó mér sé ekki borgað sérstaklega fyrir það sem bónda, þá skilar það sér samt í hagkvæmari rekstri. Þannig að þetta er kannski ekkert svo langt frá hvort öðru.“

En myndirðu vilja sjá slíkan hvata? Til dæmis í búvörusamningi eða í fjárfestingarstyrk hvað þetta varðar inn í greinina? „Ég held að það væri mjög jákvætt, að við hefðum eitthvert svigrúm fyrir nýjungar eða nýsköpun í þessum málum. Að það væri fjárhagslegur hvati eða stuðningur til að létta undir. Að það sé eitthvert svigrúm til að koma slíkum verkefnum áfram. Auðvitað tengist þetta í búvörusamningum, að þróunarfé verði aukið. Það er eitt af okkar samningsmarkmiðum að sá pottur verði aukinn þannig að hægt sé að fjármagna fleiri slík verkefni.“

Tækniframfarir og hagræðing fækkar búum

Hvers vegna hefur nautgripabændum fækkað síðastliðin ár? „Þetta er náttúrlega bara þróunin alls staðar í heiminum. Með aukinni tækni og vélvæðingu þá er hægt að auka afköst. Hver maður nær að framleiða meira. Þannig að það er helsta skýringin og auðvitað eru menn að reyna að klóra í bakkann tekjulega með að stækka og reyna að auka veltu og auka tekjur.“ Hvert stefnir þessi atvinnugrein? Verður þróunin sífellt í átt að stærri búum? „Ég held að það verði nú þróunin, að búin eigi eftir að stækka enn frekar. Það er þróunin í löndunum í kringum okkur. Án þess að það sé nein sérstök ósk af minni hálfu eða eitthvert baráttumál að búum fækki, síður en svo, en ég held hins vegar að þetta sé sú þróun sem verði. Hugsanlega er þetta þróun sem þarf að verða. Það sem ég á við með því er að það eru alltaf meiri kröfur hjá fólki að komast í burtu, geta verið með afleysingar og eitthvað slíkt. Þannig að hugsanlega þurfa einingarnar að stækka til að þær ráði frekar við það, eða þá að tvær fjölskyldur geti verið með reksturinn og þá sé auðveldara að eiga við slík mál. Því að þetta er heilmikil binding. Þó að tæknin sé komin ákveðið langt þá þarf að sinna þessu alla daga, alveg sama hvaða dagur er. Það er bara þannig. Þetta er viðkvæmt mál, stærð á búum, en ég held að þessi þróun sé

Rafn telur óhjákvæmilegt að nautgripabú stækki og muni fækka með tækniframförum og hagræðingu í rekstri.

ekki búin og hún muni halda áfram. Búin munu stækka og þeim mun fækka.“ Þarf að varast þessa þróun á einhvern hátt? Með sífellt stærri búum fer þetta að vera spurning um hagræðingu eða byggðamál, hvar liggja sársaukamörkin þar? Víða erlendis er nautgriparækt orðin að verksmiðjuframleiðslu sem dæmi. „Og mig langar ekkert að fara þangað. Að það verði bara örfá bú

í verksmiðjuframleiðslu, alls ekki. Þó ég haldi að þetta verði þróunin þá er það ekkert endilega það sem mér hugnast. Það er líka vont fyrir okkur ef okkur fækkar mjög mikið. Slagkrafturinn er meiri, við höfum sterkari rödd eftir því sem við erum fleiri gagnvart stjórnvöldum og allt slíkt. Það er ýmislegt að varast eftir því sem okkur fækkar. Samfélögin verða fátakari. Í sveitunum eru rekin búnaðarfélög sem eru með sameign

á tækjum og tólum sem bændur geta fengið leigt, og allt er þetta erfiðara þegar einingarnar eru færri. Þannig að það eru ýmis áhrif sem þetta hefur. Þessi þróun síðustu ár hefur hins vegar leitt það af sér að aðbúnaður kúa hefur tekið stökk fram á við, með lausagöngufjúsum og sjálfvirkri mjaltatækni. Og vinnuaðstæður bænda hafa líka tekið stökk fram á við. Þannig að aðbúnaður dýra og bænda hefur stórbatnað samhliða þessu.“

Eignatorg kynnir: Geirakot og Geirakot 1,

Um er að ræða jörð á einstaklega fallegum útsýnisstað með landi að sjó.

Á jörðinni standa tvö íbúðarhús og er nýrra íbúðarhúsið, (Geirakot 1) á einni hæð og mjög mikið endurnýjað. Við húsið er stór bílskúr. Húsið er kynt með öflugri varmadælu. Ljósleiðari er kominn inn og tengdur. Þriggja fasa rafmagn. Heimreið er með bundnu slitlagi.

Einungis 6 km eru til Ólafsvíkur þar sem er öll helsta verslun og þjónusta.
Verð kr. 180.000.000

Allar nánari upplýsingar veitir Björgvin Guðjónsson, löggiltur fasteignasali í síma 510-3500 / 615-1020 eða á netfangi: bjorgvin@eignatorg.is

Nýbygging Heimilisiðnaðarsafnsins var hönnuð á Teiknistofu Guðrúnar Jónsdóttur og er 248 fm, þar eru þrír sýningarsalir sem koma sér vel. Fyrsta skóflustungan var tekið þann 6. október árið 2001 en húsið var vígt þann 29. maí 2003.

Heimilisiðnaðarsafnið: Að koma ull í fat

– Kennslu-, fræða- og rannsóknastofnun

Við ósa Blöndu kúrir merkileg menningarstofnun sem vert er að skoða þegar farið er um Blönduós, reyndar má vel mæla með að gefa sér tíma í þessum fallega bæ sem býr við þá sérstöku staðhætti að vera margskiptur af tveimur stórfjötum, Blöndu og Þjóðvegi 1.

Heimilisiðnaðarsafnið var upphaflega opnað árið 1976, af kvenfélagskonum í héraðinu sem vildu halda handverki og vinnu fólks á heimilum til haga, meira en gert var almennt á byggðasöfnum, og var safnið sett upp í gömlu húsi sem byggt hafði verið sem fjós og hlaða við Kvennaskólann á Blönduósi. Það varð fljótlega of lítið enda verkefnið viðamikilið og mikilvægt og árið 2003 var viðbygging við gamla fjósið vígð.

Á heimasíðu safnsins segir: „Það

má segja að Heimilisiðnaðarsafnið geymi fyrst og fremst hina gleymdu iðju frá fortíð til nútíðar. Lögð er áhersla á að veita innsýn í vinnu kvenna og karla sem fram fór á heimilum og var stór þáttur hins daglega lífs. Þessi tóvinna var útflutningsiðnaður um aldir – „stóriðja þess tíma“ – þar sem ullinni var breytt í verslunarvöru. Það hefur verið hljótt um þessa vinnu og hvernig hvert heimili var sjálfbjarga um að breyta ull í fat og nýta til fullnustu það hráefni sem til féll.“

Áskorun að reka safn sem þetta

Bændablaðið hitti Elínu S. Sigurðardóttur sem hefur verið viðloðandi safnið nánast frá upphafi og er forstöðumaður og formaður

stjórnar. „Það er krefjandi að fjármagna og reka safnið svo vel sé. Safnið er sjálfseignarstofnun og rekstrarfé hefur að stærstum hluta komið frá sveitarfélögum A-Húnavatnssýslu sem flest hafa nú sameinast í sveitarfélagið Húnabyggð. En að fjármagna reksturinn er svo sem verkefni sem flestar menningarstofnanir þurfa að glíma við,“ segir Elín. Hún leggur áherslu á að safnið sé menningarstofnun sem fyrir utan sýningarhald tekur til sín ábyrgð á rannsóknum og fræðslu. „Til dæmis hafa gögn úr safni Halldóru Bjarnadóttur, sem er sérstök deild innan safnsins, verið notuð til meistara- og doktorsritgerða og nokkrar bækur hafa verið ritaðar og útgefnar í beinum tengslum við muni safnsins. Þá er algengt að

Á hverju ári frá því að nýja safnhúsið var vígt árið 2003 er opnuð ný sýrsýning/sumarsýning íslensks textíllistafólks í safninu. Sýningarnar hafa verið mjög ólíkar frá ári til árs og verður að segjast að færri komast að en vilja að sýna í safninu. Í sumar eru það verk eftir Höllu Lilju Ármannsdóttur, þrjónahönnuð og textíllistakonu, sem hún nefnir „Hún er ég – þrjónatilveran“ en um er að ræða þrjónaðar flíkur, skúlptúra og margs konar nytjahluti.

nemendur á efri skólastigum sem og sérfræðingar á sviði textíls eða sagnfræði leiti til safnsins vegna ritgerða, rannsóknarvinnu eða annara verkefna. Hér er fyrst og fremst verið að opna safnið enn betur fyrir miðlun, sköpun og rannsóknun. Þá er haldið utan um safnkostinn hvað varðar skráningu, ljósmyndun, varðveislu og forvörslu,“ bætir hún við.

Viðburðir

Fyrir utan hefðbundið safnastarf stendur safnið fyrir fjölbreyttum viðburðum, svo sem árlegum stofutónleikum sem eru eins og sumarsýningarnar mjög ólíkir á milli ára og má nefna Alexöndru Chernyshovu, sópran og tónskáld í hittifyrri, Harald Guðmundsson (Halla Jass) ásamt fylgdarliði síðastliðið sumar og nú nýverið Sigurðis Trio ásamt meðleikurum

frá Póllandi og Ungverjalandi. Við höfum líka haft kammer- og sínfóniutónlist sem og dægurlagatónlist, af nógu er að taka og hljómburður einstaklega góður í opna rými safnsins. Fróðlegir og skemmtilegir fyrirlestrar, upplestur á aðventu, námskeið, fyrir svo utan sérstakar heimsóknir nemenda allt frá grunnskólaaldri til fullorðinsára, innlendra og erlendra, eru fastir liðir í starfsemi safnsins.

Kaffi og kleinur eru gjarnan í boði eftir tónleika eða aðra viðburði í safninu.

Opnunartími

Safnið er opið á sumrin frá 1. júní til 31. ágúst en á öðrum tímum er hægt að hafa samband við forstöðumann sem opnar sérstaklega fyrir hópa. Heimasíða safnsins www.textile.is er afar upplýsandi og hjálpleg. /bs

Halldóra Bjarnadóttir (1873–1981) var þekkt kona á sinni tíð, hún var heimilisráðunautur Búnaðarfélags Íslands, gaf út ársritið Hlín í 44 ár og stofnaði og rak Tóvinnuskólann á Svalbarði í Suður-Þíngeyjarsýslu. Hún arfleiddi safnið að eignum sínum og varðveitast þær í sérstakri deild safnsins, Halldórustofu. Myndin er tekin í Halldórustofu á safninu og þar kennir ýmissa grasa.

Þetta glæsilega par gæti svo vel verið dressað upp í finustu tiskuhúsum heims en þessar hlýlegu og fallegu flíkur eru ofnar, hannaðar og framleiddar á Íslandi og nánar má skoða þær og fleira í safninu.

SAVAGE ARMS®

Pallas
— HAMBURG —

Pallas Heros
Synthetic Black
Kr. 89.900

Pallas Heros
Wood Light, Black
Kr. 89.000

Savage 93R17
GVXP 17 HMR
Kr. 99.900

Savage B22 Precision
22 cal MDT Skepti
Kr. 139.000

Savage Axis XPiI
cal 223-243-6,5
creed, og 308
Hljóðdeyfir og kikir
Kr. 149.900

Savage Mark II FVXP
Cal: 22 LR
Kr. 89.900

Vesturröst

sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

Bílabúð Benna

Í fimmtíu ár

Gengið styrkist... ... Benni lækkar nýja bíla!

Dæmi um lækkun - KGM Musso Grand

Þessi rúmgóði og ríkulega búni vinnubjarkur er dæmi um nýjan KGM bíl á enn betra verði.

Öflug dísel vél

Hátt og lágt drif

Byggður á grind

Læsanlegur millikassi

5 punkta gormafjöðrun að aftan

Tvær pallalengdir í boði

Allt að 3.500 kg dráttargeta

Allt að 1.025 kg burðargeta

Lækkað verð nú 6.990.000 kr. með vsk.

Verð áður 7.590.000 kr.

Breytingarpakkar í boði: 33" | 35" | 37"

Bíll á mynd er með 35" breytingarpakka

Nú er tækifærið til að eignast nýjan bíl hjá Benna á enn betra verði.

benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

KGM
Gæði á sterkum grunni

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingar. Bílabúð Benna áskilur sér rétt til að breyta verði og búnaði án fyrirvara. Bíll á mynd er með aukabúnaði.

Sviptingar á kínverska mjólkurmarkaðinum

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Á einungis tveimur áratugum hefur kínversk mjólkurframleiðsla aukist gríðarlega frá því að vera rétt um 13 milljarðar lítra upp úr síðustu aldamótum upp í núna rúmlega 40 milljarða lítra mjólkur. Í dag er Kína í fjórða sæti yfir þau lönd sem framleiða mest af mjólk í heiminum, á eftir Pakistan, Bandaríkjunum og Indlandi, sem er langstærst á þessu sviði með rúmlega 210 milljarða lítra framleiðslu árlega. Þessi gríðarlega mikla uppbygging í Kína var að undirlagi stjórnsvalda, sem freistuðu þess að gera landið síður háð innfluttum mjólkurvörum með því að byggja upp stórbú. Samhliða hefur hagur landmanna vænkast á þessu tímabili með samhliða aukinni neyslu mjólkurafurða. Eftir að Covid skall á hefur hins vegar hægst á innlendum vexti kínverska mjólkuriðnaðarins samhliða erfiðri stöðu kínverska hagkerfisins og nú er svo komið að offramleiðsla er á mjólk í Kína, nokkuð sem var nánast óhugsandi fyrir einungis fáum árum.

Hröð uppbygging

Í kringum síðustu aldamót urðu algjör stakkaskipti í kínversku mjólkurframleiðslunni og farið var í umsvifamiklar breytingar sem fólust m.a. í framangreindri uppbyggingu stórbúa og með því að flytja inn til landsins ný kúakyn, enda kínversku kynin ekki sérlega öflug til framleiðslu. Þessi umbreyting byggðist á innflutningi á lífdýrum í tugþúsundatali og í dag er stór hluti kínverskrar mjólkurframleiðslu byggð á Holstein kúakyninu.

Melamín-áfallið

Eftir því sem eftirspurnin eftir mjólkurvörum fór vaxandi fór innflutningur mjólkurvara stöðugt vaxandi og byggðist upp gríðarlega stór innflutningsmarkaður sem líklega öll alþjóðlegu

Í Kína eru mörg af stærstu kúabúum heims og hér má sjá mynd úr einu þeirra þar sem fjórar hringekjur þjónusta um 15.000 kýr þrisvar á dag. Mynd: Snorri Sigurðsson.

afurðafyrirtækin í mjólkuriðnaði tóku hluta af. Kínverska mjólkurframleiðslan var þó farin að taka við sér á fyrstu árum aldarinnar og byggðust hratt upp nokkur öflug kínversk mjólkurfyrirtæki eins og Mengniu og Yili sem eru í dag með stærstu fyrirtækjum heims á þessu sviði.

Svo gerðist það árið 2008 að hið svokallaða Melamín-áfall reið yfir í Kína. Þá veiktust meira en 200 þúsund ungbörn, tugþúsundir voru lögð inn á spítala og létust 6 þeirra af

völdum eitrunar sem þau urðu fyrir eftir að hafa fengið mjólk gerða úr kínversku mjólkurdufti. Þetta duft var unnið úr þarlandri mjólk sem einhverjir söfnunaraðilar mjólkur höfðu bæt efninu Melamín út í til að hækka próteinihald hennar með þessum skelfilegu afleiðingum.

Eftir þetta misstu margir Kínverjar trú á þarlandum mjólkurvörum og innflutningur mjólkurvara tók hraustlegan kipp upp á við. Stjórnvöld brugðust við þessu með því að herða gæðakröfur

innlendrar mjólkur og mjólkurvara gríðarlega og styðja enn frekar við bakið á uppbyggingu öflugs mjólkuriðnaðar í landinu. Hægt og bitandi náðu kínverskar mjólkurvörur fótfestu á ný og unnu sér sess hjá Kínverjum sem gæðavörur og brátt varð eftirspurnin á ný meiri en framboðið, sem aftur leiddi til snarhækkunar á afurðastöðvaverði til bænda. Sú staða ýtti enn frekar undir uppbyggingu kúabúa í landinu, sem að mestu var borin uppi af öflugum fjármálafólki sem hreinlega sá mikla hagnaðarvon í mjólkurframleiðslu.

voru margir algjörlega reynslulausir þegar kom að mjólkurframleiðslu og því voru gerð mörg mistök sem leiddu til lélegra afurða, sjúkdóma og jafnvel dauða gripa í raun vegna rangrar bústjórnar.

Árið 2015 urðu ákveðin vatnaskil í þessu þegar stóru afurðafyrirtækin Mengniu og Yili byrjuðu vegferð sína að efla þekkinguna með því að flytja til landsins erlenda sérfræðinga í mjólkurframleiðslu. Þeir voru fengnir til þess að þjálfra upp og endurmennta starfsfólk bæði kúabúa og afurðastöðva, kenna í háskólum með áherslu á landbúnað og dýralækningar og aðstoða við að byggja upp hið faglega umhverfi, sem þarf að vera til staðar svo mjólkurframleiðslan nái að blómstra. Þessi áherslubreyting skilaði sér í mikilli fagmennsku og gjörbreyttu mörgum kúabúum landsins sem í dag eru mörg hver með þeim allra afurðamestu í heimi og er það hreint ótrúleg breyting á stuttum tíma.

Skýringuna á hinum góða árangri má að miklu leyti rekja til staðlaðra vinnubragða á kúabúunum og miklu betri og skipulagðari fóðrun. Gallinn er þó sá að til þess að ná þessum árangri í fóðrun hafa kúabúinn þurft að kaupa innflutt fóður að hluta til enda var ekki til í Kína næg þekking eða reynsla í því að framleiða gott fóður fyrir kýr. Kúabúinn, sem voru í hinum mikla og öra vexti, gátu ekki beðið eftir uppbyggingu á fódurgeiranum í landinu og því fór svo að stærstu fyrirtækin, sem sum hver eiga mörg kúabú, fóru hreinlega í það að flytja inn hin margvíslegustu fódurefni svo bæta mætti fóðrunina. Sum þeirra keyptu meira að segja upp land í öðrum löndum til þess að framleiða þar fóður til þess eins að flytja til Kína!

Toppnum náð

Þegar best lét voru kínversku kúabúin að fá allt upp í 4,8–5,0 yuán fyrir lítrann eða um 81–84 íslenskar krónur og hafði verið annaðhvort verið stöðugt eða hækkað jafnt og þétt á milli ára. En svo gerðist það að mjólkurframleiðsla landsins hélt áfram að aukast og umfram eftirspurn

5 ára lán

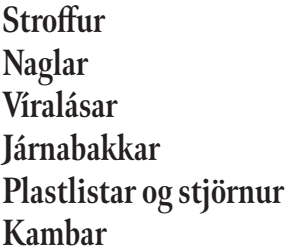
Árið 2020, þegar Covid reið yfir heiminn, var enn mikil uppbygging í gangi í Kína og víða í undirbúningi eða jafnvel þegar í byggingu kúabú fyrir þúsundir kúa og allt upp í bú með 15.000 kýr á einum og sama staðnum. Oftast var uppbygging búanna byggð á grundvelli afurðasölusamninga, þ.e. eigendur búanna höfðu tryggt sér sölusamninga við kínversk afurðafyrirtæki eins og Yili eða Mengniu. Þessir samningar gerðu eigendum mögulegt að taka skammtímalán, oftast til einungis 5 ára, þar sem fjárfestingarnar áttu að vera að fullu endurgreiddar. Rétt er að taka fram að slík endurgreiðsla á fjárfestingu í mjólkurframleiðslu þekkist líklega hvergi í heiminum, en þetta var mögulegt í Kína vegna hins háa afurðastöðvarverðs og mikillar hagnaðarvonar. Þessi mikla uppbygging skilaði sér einnig í því að framleiðslugeta mjólkur varð miklu meiri en fódurframleiðslugetan og því byggði framleiðslan að miklum hluta á innfluttum hráefnum. Tölur um það eru svo sem ekki staðfestar en talað er um að allt að helmingur fódurefnanna sem notuð voru til mjólkurframleiðslu hafi verið flutt til landsins!

Breyttar áherslur

Þegar mesta uppbyggingin átti sér stað höfðu kínversku bændurnir ekki mikinn tíma aflögu í að fínstilla framleiðsluna og ná árangri með því að hámarka nýtingu eininga sinna. Þá

Klippur og beygjuvélar

**Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar**

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

og þá gerðist það árið 2022, sem flestum mátti þó vera ljóst löngu áður að myndi gerast, að eitthvað myndi gefa eftir. Markaðurinn var yfirfullur eins og hér að framan greinir og afurðastöðvaverðið fór allt í einu lakkandi og hefur verið stöðugt lakkandi síðan. Í dag er afurðastöðvaverðið t.a.m. lægra en það var árið 2011! Breytingar á afurðastöðvaverði, bæði til hækkunar og lækkunar, er veruleiki sem kúabændur í mörgum löndum búa við og haga þeir því seglum eftir vindi til að takast á við mögur ár. En lækkun á afurðastöðvaverði var hins vegar nýr veruleiki fyrir kínversk kúabú. Nánast frá einum degi til annars snarlækkaði verðið og þó svo að verðið hafi í raun einungis aðlagast að heimsmarkaðsverði mjólkur, þá var þetta mikið áfall fyrir kínversku kúabúin enda búin að starfa í nánast vernduðu verðumhverfi í áratugi.

Afurðafyrirtækin takmarka kaup

Í dag er staðan sú á kínverska markaðinum að offramleiðsla mjólkur nemur um 30%. Afurðafyrirtækin hafa nú, til þess að takast á við vandann, sett á hálfgerkt kvótakerfi sem er þannig byggt upp að fyrir 70% af því umsamda magni sem hvert bú leggur inn er greitt fullt afurðastöðvaverð, sem þó er lágt nú um stundir en í júlí voru kínverskir kúabændur að fá um 2,8–3,0 yuan fyrir hvern innlagðan lítra mjólkur (um 48–51 króna). Til samanburðar má geta þess að á sama tíma voru innleggjendur hjá Arla foods, eins stærsta samvinnufélags kúabænda í Evrópu, að fá 89 krónur fyrir lítrann. Fyrir umframmjólkurlítana, þ.e. fyrir 30% framleiðslunnar, fengu búin svo „útflutningsverð“ sem voru 2,0 yuan í júlí, eða 34 krónur. Þess má geta að núllpunktur framleiðslukostnaðar margra kúabúa í Kína er í kringum 55–60 krónur fyrir utan fjármagnsliði!

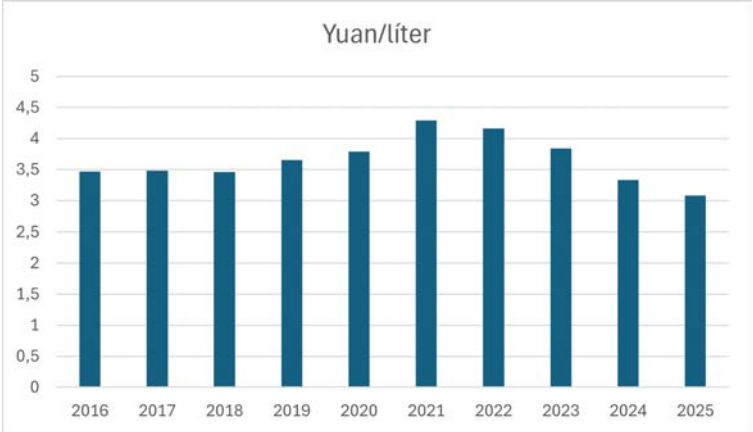
Mikið tap

Þessi gjörbreytta staða hefur gert það að verkum að mörg bú eru rekin með miklum halla og þau mjólkurframleiðslufyrirtæki sem eru

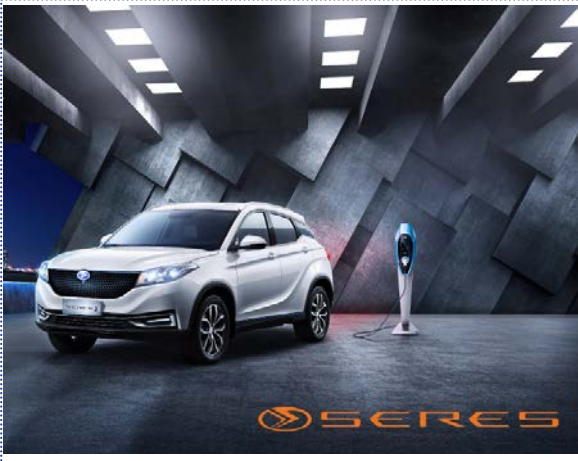
á markaði, fyrirtæki sem eiga jafnvel tugi kúabúa og samtals hundruð þúsunda kúa, berjast nú í bökkum. Kínverjar leita því logandi ljósi að lausnum og þar sem hið opinbera er með allnokkur ítök í greininni er harla líklegt að lausn finnist enda ótækt að treysta til lengdar á innflutning matvæla í stórum stíl fyrir Kínverja rétt eins og á við um aðrar þjóðir.

Gera greinina óháðari

Lausnin á vanda kínverskrar mjólkurframleiðslu blasir e.t.v. ekki beint við, en ætla má að horft verði nú í auknum mæli á að gera búgreinina minna háða innfluttu fóðri. Að byggja framleiðsluna á innfluttum fóðurefnum þarf ekki endilega að vera slæmt í sjálfu sér, sé það hlutfall innan skynsamlegra marka. En þegar hlutfall orku- eða próteinfóðrunar kúa er komið upp í einhverja tugi prósentu af heildaráti kúnna er komin upp staða sem vart gengur upp til lengdar og klárlega ekki nema afurðastöðvaverðið fari á ný í hæstu hæðir, sem er harla ólíklegt í bráð a.m.k. Hið lága afurðastöðvaverð nú um stundir mun vafalítið hreinsa til í búgreininni, einhver bú munu leggja upp laupana eða fara í gegnum hraustlega fjármálalega endurskipulagningu. Þetta mun líklega leiða til meira jafnvægis á markaðinum og afurðastöðvaverðið ætti þá að fara eitthvað hækkandi á ný. Hvort það nái fyrri hæðum skal ósagt látið og er í raun ólíklegt, enda til þess að lifa þessa kreppu af núna þurfa rekstraraðilar kúabúanna að skipta um gír og finna lausnir sem leiða til lægri framleiðslukostnaðar en nú er. Þau kínversku kúabú, sem eru það vel í sveit sett að vera með nóg land og geta framleitt mest af sínu fóðri sjálf, munu verða þau fyrstu til að standa upp úr þessu ölduróti, þá hin með sterka fjárhagslega bakgrunna en þau hin, sem hafa byggst upp á lánsfé að stærstum hluta, verður vart bjargað frá þroti nema til komi sérstakar aðgerðir stjórnvalda. Tíminn einn mun leiða það í ljós en það verður einkar fróðlegt að fylgjast með þróun mála í Kína á komandi mánuðum og misserum.

Þróun meðalafurðastöðvaverðs í Kína síðustu 10 árin. Heimild: clal.it

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn býður upp á ríkulegan staðalbúnað og frágang í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
Við auglýsum svo sannarlega ekki “verð frá”.

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

GRÍMSÆVINTÝRI

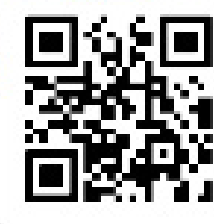
Á BORG 23. ÁGÚST

Dagskrá frá 13.00 -16.00

TOMBÓLA - KLIFURVEGGUR - BLÚNDUKAFFI
MARKAÐUR - BRÜÐUBÍLLINN - ANDLITSMÁLUN
HJÁLPARSVEITIN TINTRON - LEIKFÉLAGIÐ BORG
TAIKO TROMMUSMIÐJA - CANDY FLOSS
HÖPSÖNGUR OG GLEÐI FYRIR YNGSTU KYNSLOÐINA

TOMBÓLA - MIÐAVERÐ 500KR - ENGIN NÚLL
Fritt í sund á meðan hátíðinni stendur - flott tjaldsvæði á staðnum

VERIÐ ÖLL VELKOMIN - Frír aðgangur

Grímsævintýri á Borg er til sveitalhátíð í umsjón Kvenfélags Grímsneshrepps í samstarfi við Alvinnu- og menningarnefnd Grímsnes- og Grafningshrepps.

Viðkastarinn á Facebook

SAMVERK

GLERVERKSMIÐJA

SAMVERK OPNAR Á NÝ

GLERVERKSMIÐJAN SAMVERK Á HELLU HEFUR OPNAÐ AFTUR. NÚ UNDIR TRAUSTRI STJÓRN REYNSLUMIKILLA AÐILA Í ÍSLENSKUM BYGGINGAÐNAÐI. VIÐ HLÖKKUM TIL AÐ VEITA ÞÉR HÁGÆÐA VÖRUR OG FYRSTA FLOKKS ÞJÓNUSTU.

Heimsmeistaramót íslenska hestsins:

Sigurför Íslendinga í Sviss

Hulda Finnsdóttir
hulda@bondi.is

Heimsmeistaramót íslenska hestsins fór fram í Birnenstorf í Sviss dagana 3. til 10. ágúst. Þar öttu kappi nítján þjóðir um átján heimsmeistaratitla í íþróttakeppni ásamt kynbótasýningu. Íslenska landsliðið var afar sigursælt með tíu gullverðlaun og átta silfur.

Eins og ávallt ríkti eftirvænting fyrir mótinu í Sviss og er áætlað að um 30.000 gestir hafi verið á mótinu. Íslenska liðið var ágætlega vel samsett og tókst Íslandi að vinna liðabikarinn en Ísland hefur unnið bikarinn frá því að hann varð fyrst veittur fyrir utan árið 2015 og 2023.

Unnum slaktaumatöltið í fyrsta sinn

Eftirsóttasti verðlaunagripur heimsmeistaramótanna er Tölthornið og er þetta sjöunda mótið í röð sem hornið fer til Íslands en Árni Björn Pálsson gerði sér lítið fyrir og vann töltið á Kastaníu frá Kvistum og er nú kominn í hóp þeirra knapa sem hampað hafa Tölthorninu.

Gullið í slaktaumatölti fór einnig til Íslands en þar urðu hlutskörpust Aðalheiður Anna Guðjónsdóttir á

Hulinn frá Breiðstöðum. Er þetta í fyrsta sinn sem knapi úr íslenska landsliðinu vinnur þessa grein á heimsmeistaramóti. Helga Una Björnsdóttir og Ósk frá Stað urðu í öðru sæti en þær unnu einnig til silfurverðlauna í samanlögðum fjórgangsgreinum og voru í A úrslitum í fjórgangi.

Voru þetta einu tvö gullin sem fóru til Íslands í fullorðinsflokki. Það var norskur sigur í fjórganginum en þar bar sigur úr býtum Anne Stine Haugen á Hæmi frá Hyldsþæk og í fimmganginum var það Lena Maxheimer á Abel frá Nordal sem bar sigur úr býtum en þau kepptu fyrir Þýskaland. Svíinn Caspar Logan Hegardt á Odda frá Skeppargården varði titil sinn í samanlögðum fimmgangsgreinum og titillinn í samanlögðum fjórgangsgreinum fór til Þjóðverjans Lisu Schürger á Kjalari frá Strandarhjáleigu.

Besti tími ársins í 100 m skeiði

Natalie Fischer vann bæði 100 m og 250 m skeiðið, á Ímni frá Egeskov, en þau náðu frábærum tíma í 100 m skeiðinu eða 7,10 sek., sem er besti tími ársins. Natalie keppir fyrir Danmörku. Þjóðverjinn Laura Enderes vann gæðingaskeiðið á gæðingnum sínum Fannari von der Elschendau en þau enduðu einnig í fjórða sæti í 100 m skeiðinu.

Aðalheiður Anna Guðjónsdóttir á Hulinn frá Breiðstöðum er fyrsti knapinn til að vinna slaktaumatölt á heimsmeistaramóti fyrir Íslands hönd.

Íslendingarnir unnu þó til þrenna silfurverðlauna í skeiðinu. Sigursteinn Sumarliðason á Krókus frá Dalbæ varð í öðru sæti í 100 m og 250 m skeiðinu og Hinrik Bragason á Trú frá Árbakka voru nokkrum komnum frá sigri í gæðingaskeiðinu.

Stórkostlegur árangur hjá ungmennunum

U21-liðið stóð sig frábærlega á mótinu og vann öll gullin fyrir utan tvö, í samanlögðum fjórgangsgreinum og

í slaktaumatölti. Það munaði þó litlu í slaktaumatöltinu en þar voru þær Lilja Rún Sigurjónsdóttir á Arion frá Miklholti og hin hollenska Dromelot van Helvoort á Glymjanda frá Íbishóli jafnar í 1–2. sæti. Eftir sætaröðun frá dómurum endaði Dromelot í fyrsta sæti og Lilja Rún þurfti að láta sér lynda silfrið en hún endaði einnig með silfur í töltinu.

Jón Ársæll Bergmann fór mikinn á mótinu á hryssunni Hörpu frá Höskuldstöðum en þau unnu til þrenna gullverðlauna í samanlögðum fimmgangsgreinum,

Árni Björn Pálsson heldur hér á eftirsóttasta verðlaunagripi heimsmeistaramótanna, Tölthorninu.

Við erum með sex verlanir á landinu með mikið úrval af rekstrarvörum og lyftibúnaði fyrir landbúnað, sjávarútveg, matvælavinnslur, byggingariðnað og aðra starfsemi.

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · <https://vefverslun.hampidjan.is>

Reykjavík

Skarfabagarðar 4
Sími 530 3333

Ólafsvík

Ólafsbraut 19
Sími 436 1214

Ísafjörður

Suðurtangi 14
Sími 470 0830

Akureyri

Norðurtangi 1
Sími 841 1322

Neskaupstaður

Naustahvammur 49
Sími 470 0807

Vestmannaeyjar

Friðarhöfn
Sími 664 3340

Kristján Árni Birgisson varð tvöfaldur heimsmeistari á Kröflu frá Syðri-Rauðalæk.

Védís Huld Sigurðardóttir og Ísak frá Þjorsárþakka urðu heimsmeistarar í tölti og fjörgangi í ungmennaflokki.

gæðingaskeiði og fimmgangi. Í fimmganginum þurfti einnig að skera úr um sigur með sætaröðun dómara en jöfn Jóni var Þórgunnur Þórarinsdóttir á Djarfi frá Flatatungu. Fóru því silfurverðlaunin einnig til Íslands.

Kristján Árni Birgisson vann tvö gull á Kröflu frá Syðri-Rauðalæk í 100 m skeiði og 250 m skeiði en tími þeirra í 100 m skeiðinu hefði

dugað þeim til bronsverðlauna í fullorðinsflokki.

Védís Huld Sigurðardóttir á Ísaki frá Þjorsárþakka varð heimsmeistari í tölti og fjörgangi í ungmennaflokki. Munaði litlu að þau yrðu einnig heimsmeistarar í samanlögðum fjörgangsgreinum en sá titill fór til Þjóðverjans Daniel Rechten á Óskari frá Lindeberg.

Framhald á bls. 40

Löggilding, skoðun og ísetningar á ökuritum og hraðatakmörkurum

Við erum með nýjustu og fullkomnustu tæki sem boðið er upp á frá VDO til að mæla og stilla allar gerðir af digital og analong ökuritum

Mælir á allar gerðir vagna

Endilega hafið samband og sjáið hvort við getum ekki leyst ykkar mál.
Ágúst Magni, sími 896 1083, agustm@vikverkstaedi.is, vikverkstaedi.is

Vík verkstaði

Einhella 6,221 Hafnarfirði

Úpp með
Njálu

NJÁLUVAKA Í RANGÁRÞINGI 21.-24. ÁGÚST

Hjáluperlur Hjáltsbrenna

Fimmtudagskvöld í íþróttahúsinu á Hvolsvelli kl. 20:00.
Skemmti-, lista- og fræðakvöld. Frumsýning sérsaminnna leikþátta, Karlakór Rangæinga, Hundur í óskilum með ný frumsamin Njálutengd lög, erindi um tvær af sterkustu persónum Njálu o.fl. Glitrandi listaperlur og fröðleiksmolar sem gera fyrsta kvöld Njáluvöku ógleymanlegt. Efnið verður síðar aðgengilegt á vefnum njaluslodir.is.

- Svandís Dóra Einarsdóttir, höfundur sérsaminnna leikþátta úr Njálu ásamt leikhópi sínum, Atla Rafni Sigurðssyni, Ingvari Sigurðssyni og Sólveigu Arnarsdóttur
- Hundur í óskilum – Eiríkur G. Stephensen og Hjörleifur Hjartarson
- Karlakór Rangæinga undir stjórn Einaris Þórs Guðmundssonar
- Ólína Kjerulf Þorvarðardóttir, professor og þjóðfræðingur, um harm Hildigunnar Starkaðardóttur
- Friðbjörn Garðarsson hæstaréttarlögmaður um Njál Þorgeirsson, lögspeking Íslands
- Guðni Ágústsson, setningarvarp

Aðgöngumiðar á miðix.is. Verð 4.500 krónur

Laugardagskvöld í boði Njálufélagsins á Rangárbökkum kl. 20:00.
Hópreið 99 skikkjuklæddra hestamanna í slóð Brennu-Flosa lýkur með skrautreið á Rangárbökkum áður en eldur er borinn að táknrænni endurbýggingu Bergþórshvols. Heyra má Njál og Bergþóru mæta örlögum sínum í bálinu. Víkingabardagi, fími Skarphéðins, karlakór Rangæinga ásamt Öðlingunum, Hundur í óskilum, brekkusöngur o.fl. Eftirminnileg skemmtun með sögulegu ívaði.

- Arthur Björgvin Bollason og Guðni Ágústsson sagnamenn og stjórnendur kvöldsins
- Karlakór Rangæinga og Öðlingarnir
- Hundur í óskilum – Eiríkur G. Stephensen og Hjörleifur Hjartarson
- Jón Sigurður Gunnarsson, margfaldur Íslandsmeistari í fimleikum
- Víkingafélagið Rimmugýgur sviðsetur bardaga undir alvæpni
- Hermann Arnason leiðir brennureið og tendrar bálö
- Leikráddir innan úr Bergþórshvoli magna stemningu brennunnar
- Magnús Kjartan Eyjólfsson leiðir brekkusöng

Enginn aðgangseyrir. Hátíð í boði Njálufélagsins

Hjálumessa

Sunnudagur í Oddakirkju kl. 14:00
Hátíðarmessa til heiðurs Snorra Sturlusyni með margvíslegum Njálutengingum.

- Sr. Elína Hrund Kristjánsdóttir, sóknarprestur í Oddaprestakalli
- Kirkjukór Odda- og Þykkvabæjarkirkna
- Sr. Kristján Arason, prestur á Breiðabólstað
- Sr. Óskar Hafsteinn Óskarsson, prófastur og prestur í Hrunaprestakalli
- Óskar Guðmundsson rithöfundur: Njála og Snorri Sturluson

Hjáluboð Bergþóru

Allir dagar Njáluvöku
Sértilboð á völdum veitingastöðum í anda síðustu máltíðarinnar sem Bergþóra Skarphéðinsdóttir bauð heimafólki sínu kvöldið sem Bergþórshvoll var brenndur.

- Björkin, Hvolsvelli
- Eldstö, Hvolsvelli
- Gallery Pizza
- Grill 66 - OLÚS Hellu
- Hótel Rangá

- Magma Food and Drinks, Hvolsvelli
- Midgard, Hvolsvelli
- N1 Hlíðabenda, Hvolsvelli
- Róttin, Stracta Bistro, Hellu
- Valhalla, Hvolsvelli

Njálufélagið
Nánari upplýsingar:
Vefur: njaluslodir.is
Fésbók: Njálufélagið

Komdu og njóttu!

Bárujárn, pakrennur & niðurföll

STJÖRNUBLIKK SMÍÐJUVEGUR 2, 200 KÓPAVOGUR

Jón Ársæll og Harpa frá Höskuldsstöðum þrefaldir heimsmeistarar. Mynd / Henk & Patty

Þrátt fyrir frækna framgöngu íslensku ungmennanna var gaman að sjá hvað samkeppnin var orðin mun meiri en á síðasta heimsmeistaramóti sem segir okkur að hestamennskan sé í sókn.

Kynbótagullin til Íslands og Þýskalands

Árangur kynbótagrossanna sem ræktuð voru á Íslandi var góður en stóðu þau efst í öllum flokkum fyrir utan tveimur, flokki 7 vetra og eldri hryssna og 6 vetra hryssna. Þar voru efstu hross þýsk fædd. Efta sex vetra hryssna var Flóka vom Sonnenhof sýnd af Jolly Schrenk með 8,51 í aðaleinkunn og efta hryssan í 7 vetra flokknum var Náttís vom Kronshof með 8,96 í aðaleinkunn,

sýnd af Frauke Schenzel en hún sýndi einnig Pálu vom Kronshof sem var önnur í sama flokki með 8,86 í aðaleinkunn. Báðar hryssurnar voru með yfir níu fyrir hæfileika og hlaut Náttís m.a. 10 fyrir samstarfsvilja.

Í fimm vetra flokki var efta hryssan Öskastund frá Steinnesi með 8,41 í aðaleinkunn, sýnd af Árna Birni Pálssyni og efti stóðhesturinn var Sörli frá Lyngási með 8,43 í aðaleinkunn, sýndur af Agnari Snorra Stefánssyni.

Hljómur frá Auðsholtshjáleigu var efstur í elsta flokki stóðhesta með 8,77 í aðaleinkunn, sýndur af Árna Birni Pálssyni og efstur í sex vetra flokki stóðhesta varð Drangur frá Ketilsstöðum með 8,58 í aðaleinkunn, sýndur af Viðari Ingólfssyni.

Hér má sjá yfir frjálsíþróttasvæði Ungmennafélagsins Vísis í Suðursveit við hlið félagsheimilisins. Vonast er til að völlurinn verði tilbúinn til notkunar í haust. Ljósmynd/aðsend

Suðursveit:

Uppbygging íþróttasvæðis á Hróllaugsstöðum

Á Hróllaugsstöðum í Suðursveit er unnið hörðum höndum að uppbyggingu á fjölnota íþróttavelli að frumkvæði Ungmennafélagsins Vísis. Með styrk frá sveitarfélaginu og ótrúlegu átaki heimafólks er verið að skapa aðstöðu þar sem verður hægt að keppa í öllum greinum frjálsra íþróttar.

Hver bær og nánast hver einasti íbúi í Suðursveit hefur lagt hönd á plóg á einn eða annan hátt við verkefnið. Bjarni Malmquist Jónsson er formaður Vísis. „Ungmennafélagið var endurvakið úr dvala 2022 og

Bjarni er ekki bara formaður Vísis því hann er líka nýr formaður Ungmennasambandsins Úlfjólts (USÚ) og tók hann við því embætti af Jóhönnu Írisi Ingólfssdóttur á 92. ársþingi USÚ, sem fram fór á Hróllaugsstöðum í vor. Ljósmynd/aðsend

LÍFRÆN SKOLP HREINSISTÖÐ

- Stöðin kemur samsett og tilbúin til uppsetningar
- Hátt hreinsunarstig
- Lyktarlaus
- Einföld uppsetning
- Ekki þörf á siturlögnum
- Möguleiki á fjartengingu við upplýsingakerfi

síðan þá má segja að það hafi allt verið á fullu hjá okkur enda mikill kraftur í fólki sveitarinnar. Nýi frjálsíþróttavöllurinn er langstærsta verkefnið en sá völlur verður vonandi orðinn klár í haust með tartanbrautum og öllu öðru, sem sæmir góðum frjálsíþróttavelli. Það verður líka körfuboltavöllur á svæðinu og svo má segja frá því að það er mikill borðtennisáhugi í félaginu og fullt af krökkum að æfa borðtennis en við eigum fimm borð í dag,“ segir Bjarni, sem er frá bænum Jaðri í Suðursveit en býr í dag í Kópavogi. „Já, það er svolítið langt að fara þegar ég þarf að sinna formennskustarfinu en það er minnsta mál, hjartað slær í Suðursveit,“ segir Bjarni hlæjandi.

Allt unnið í sjálfböðavinnu

Um 130 félagar eru í Vísi og allir mjög áhugasamir um starfsemi félagsins. „Já, það eru orð að sönnu því allt, sem hefur verið unnið við nýja völlinn hefur verið unnið í sjálfböðavinnu af félögnum, ungum sem öldnum. Við þurfum að steypa heilmikið í sumar og þá mættu um 25 manns með bros á vör til að hjálpa

til. Eftir steypuna var grillað og framtaki félaganna þannig fagnað,“ bætir Bjarni við.

Borðtennis slær í gegn

Í félagsheimilinu á Hróllaugsstöðum er ungmennafélagið með nokkur borðtennisborð, sem njóta mikilla vinsælda. „Já, við erum með fimm borð og það eru alltaf einhverjir að spila á þeim þegar við erum með æfingar á miðvikudögum eða höldum mót. Það eru að jafnaði að mæta 15 til 20 á æfingarnar, sem hlýtur að teljast gott í ekki stærri félagi,“ segir Bjarni.

Ánægður bæjarstjóri

Sigurjón Andrússon, bæjarstjóri Sveitarfélagsins Hornafjarðar, dáið að kraftinum hjá félögum í Vísi. „Já, þetta er samfélagsverkefni í sinni tærustu mynd, hver bær og nánast hver einasti íbúi í Suðursveit hefur lagt hönd á plóg á einn eða annan hátt. Sannkallaður ungmennafélagsandi ríkir í Suðursveit og við erum gríðarlega stolt af því,“ segir Sigurjón.

/mhh

Erfðalegar orsakir kálfadauða

Um langt árabil hefur hátt hlutfall dauðfæddra kálfa í íslenska kúastofninum verið áhyggjuefni, einkum hjá fyrsta kálfs kvígum. Þrátt fyrir töluverðar rannsóknir hefur ekki tekist að greina ástæður vandans eða draga úr honum.

Nýverið kom út grein eftir mig og meðhöfunda mína, Þórdísi Þórarinsdóttur hjá RML, og Goutam Sahana við

Árósháskóla, um áhrif erfðapáttá á frjósemi og lifun kálfa. Greinin er hluti af verkefninu Erfðalegar orsakir kálfadauða, sem er styrkt af þróunarfé í nautgriparækt og er unnið í samvinnu við RML. Greinin er opin öllum til aflestrar og ber heitið Haplotypes affecting stillbirth and fertility in Icelandic Dairy Cattle and var birt í Journal of Applied Genetics.

Við könnuðum hvort svokölluð banagen valdi því að fóstur látist snemma eða seint á meðgöngunni. Ef arfhreint fóstur drepst snemma á meðgöngunni birtast áhrif gensins sem fósturlát eða uppbeiðsli. Slík gen hafa fundist í fjölmörgum kúastofnum, í sumum tilvikum hefur tíðni þeirra verið mjög há.

Rannsóknin miðaði að því að leita að setröðum, þ.e. litningabútum sem erfast saman, þar sem vantar arfhreina, lifandi gripi miðað við tíðni þessara setraða í stofninum. Við notuðum erfðagögn rúmlega 20.000 íslenskra kúa og nauta og kembdum erfðamengið í leit að slíkum setröðum. Auk þess framkvæmdum við svokallaða erfðamengjaleit, þar sem var athugað hvort svæði í erfðamengi íslenskra kúa tengdust lélegri frjósemi eða lifun kálfa. Í stuttu máli sagt benda niðurstöðurnar ekki til þess að einstök gen hafi mjög mikil áhrif, hvorki á frjósemi né lifun. Hins vegar voru vísbendingar um að mörg svæði, dreift um erfðamengið, hafi áhrif á báða eiginleika. Tvö svæði, á litningum 8 og 13, eru sérlega líkleg til að valda fósturláti eða kálfadauða í arfhreinu ástandi.

Þessi tíðindi koma í sjálfru sér ekki á óvart. Til að ná tökum á vandamálinu með kynbótum þurfi að taka eiginleikann lifun kálfa inn í heildareinkunn og velja þannig gegn þessu vandamáli. Hins vegar tekur talsverðan tíma að sjá árangur af því starfi, þar sem arfgengi er fremur lágt, um 8% fyrir kvígur og 2,5% fyrir eldri kýr. Þessari rannsókn er þó ekki lokið. Undanfarin misseri hafa bændur verið hvattir til að taka sýni úr dauðfæddum kálfum á búum sínum. Því miður hefur söfnunin gengið heldur hægar en til stóð. Hins vegar erum við að verða komin með nægan fjölda sýna úr dauðfæddum gripum til að geta hafið rannsókn á þeim. Hugsanlega verður hægt að sannreyna áhrif ákveðinna svæða og mögulega er hægt að þróa erfðapróf sem bændur gætu í framtíðinni notað til að varast paranir arfbera. Ég hvet bændur til að safna sýnum úr dauðfæddum kálfum eins og RML hefur kallað eftir. Jafnvel þó þau nýtist ekki í þessu verkefni eru sýnin afar verðmæt til frekari rannsókna á þessu fyrirbrigði í framtíðinni.

Það er vel hugsanlegt að íslenska kúakynið sé af einhverjum ástæðum erfðalega verr til þess fallið en önnur kúakyn að bera lifandi kálfum. Í mörgum öðrum stofnum hefur verið valið fyrir lifun kálfa, jafnvel um áratugaskeið, en það höfum við ekki gert hingað til. Þar sem ekki er til beinn samanburður á íslenskum kúm og öðrum kynjum í sama umhverfi er þó ekki hægt að fullyrða neitt um það mál.

Hvað varðar frekari rannsóknir á lifun kálfa, þá sýnist mér að það þurfi að halda áfram að rannsaka áhrif umhverfisins. Þær athuganir sem hafa verið gerðar benda til þess að umfang vandamálsins sé mjög breytilegt milli bæja. Þá hefur komið í ljós að bændur virðast ekki telja kálfadauða vandamál á sínu búi jafnvel þó að lifun kálfa sé með allra versta móti. Ef að bændur telja þetta ekki vandamál er ólíklegt að þeir leggi áherslu að bæta úr málum. Að því sögðu vil ég alls ekki varpa ábyrgðina á bændur. Það verður að gera fleiri rannsóknir á þessum vanda.

Höfundur er lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands.

ÞÚ skráir
smáauglýsinguna þína sjálf/ur
á **www.bbl.is**

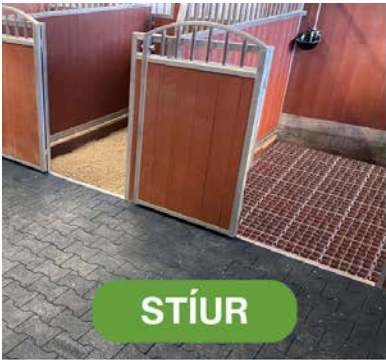
Ný og fjölbreytileg tækifæri með geitur í landbúnaði

Íslenska geitin býður upp á fjölmarga möguleika í landbúnaði, sem ungir jafnt sem aldnir bændur ættu að hugleiða. Fiðan (sambærileg við þelið á sauðfénu) er af einstökum gæðum og hefur verið kölluð kasmír ull, enda kemur kasmír af geitum. Fiðubandið er það mýksta sem framleitt er á Íslandi, en geitafiða er nú unnin hérlandis í þremur ullarvinnslum.

Geitakjötið er ólíkt öðru kjöti sem framleitt er á Ísland. Geitakjötið er magurt en próteinríkt og er snætt víða um heim. Margir ferðamenn þekkja því geitakjöt og velja að snæða kjötafurðir sem þeir þekkja. Framleiðsla á geitakjöti getur því fallið vel að annari starfsemi á bújörðum, einkum ef þar er móttaka á ferðamönnum.

Geitabúið að Hrísakoti, Helgafellssveit, hefur nú til sölu kið, bæði huður og hafra. Kiðin eru undan sex höfnum, sem sjálfir komu undir við sæðingar. Hafarnir eru ættaðir víðsvegar að af landinu. Erfðafræðilegur fjölbreytileiki er því mikill í geitastofninum í Hrísakoti. Í ljósi þess að Snæfellsneshólf er heint svæði, er okkur kleyft að selja kið hvert á land sem er.

Áhugasamir hafi sambandi við Sif í síma 8981124 eða um netfangið sif@hrisakot.is

STÍUR

GERÐI

REIÐHALLIR

ECORASTER®

Umhverfisvænar jarðvegsgrindur

✓ Auðveld uppsetning & lítið viðhald

✓ Endingargott & sterkt

✓ Fjölbreyttar lausnir

✓ Gott frárennsli

Við hjálpum þér að velja réttar grindur fyrir þitt verkefni

ecoraster.is

431-1010

BÍLASTÆÐI

GÖTUR & STÍGAR

INNKEYRSLUR

Með Delo 400 gengur allt smurt

Delo 400 SLK SAE 15W-40 er smurólía sem hentar fullkomlega fyrir landbúnaðarvélar og uppfyllir ströngustu losunarstaðla.

Skannaðu QR kóðann fyrir allt úrval og sölustaði

Hringdu í vini og fáðu tilboð hjá okkur!
Síminn er 515 1100, eða á olis.is

olis

Af íslenskum kúalitum

Litafjölbreytni íslensks búfjár á sér fáar ef nokkrar hliðstæður og hefur lengi verið mönnum hugðarefni. Við höfum viljað halda í litafjölbreytnina og hérlandis hefur aldrei verið valið fyrir ákveðnum ltum svo neinu nemi, heldur þvert á móti reynt að viðhalda fjölbreyttum litum og mynstrum. Finna má heimildir um liti á íslenskum nautgripum langt aftur í aldir. Sem dæmi er í Íslenskum fornbréfum talað um járngrátt naut á Eyhildarholti í Hegranesi árið 1389.¹

Guðmundur Jóhannesson.

Frá árinu 1461 eru heimildir um lit kúa á Brattavöllum og Hornbrekku í Eyjafirði þar sem ein var rauð, önnur grá, þriðja svört, fjórða kolmúlótt, fimmta skjöldótt og sjötta hvít.² Árið 1474 er getið um lit þrettán kúa á Miklabæ í Blönduhlíð og voru tvær svartfleckóttar, ein rauð, ein rauðfleckótt, ein gráskjöldótt, fjórar svartar, ein dumbkrossótt, ein bleikkrossótt, ein bleik og ein grá.³ Norski búfræðingurinn O.L. Bærøe skoðaði liti á 115 íslenskum kúm seinni hluta sumars 1902, einkum á Austur- og Norðurlandi. Af þeim voru 55 svartar eða svartfleckóttar, 40 rauðar eða rauðfleckóttar, 6 gráar, 7 hélugráar, 4 bröndóttar og 3 dökkmórauðar. Af þessum 115 kúm voru 52 einlitar og 6 hryggjóttar.⁴ Þetta sýnir okkur glöggst að litafjölbreytni íslenskra kúa hefur verið til staðar svo öldum skiptir.

Oft tengdu menn gæði kúnna við lit og það fær líklega í einhverjum tilvikum staðist því auðvitað erfa ákveðin naut frá sér gæði sem og ákveðna liti. Þannig getur þetta fylgst að í einhverjum tilvikum. Guðmundur Einarsson prófastur segir í riti sínu *Um nautpeningsrækt* á bls. 11 að: „Liturinn virðist lítið gjöra til mjólkurhæðarinnar, en til

kostgæða mikið; það er í almæli, að dumbóttar kыр sjeu kúabeztar, einkum upp á kost, sömuleiðis hjelóttar kыр, kolmúlóttar, bröndóttar og þrílitar. Af öllum litartegundum kúa hef jeg lakasta trú á hvíta litnum í tilliti til kosts; en opt eru hvítar kыр mjólkurháar.“⁵ Auðvitað greindi menn á um þetta og Guðjón Guðmundsson ráðunautur ritaði í Búnaðarritið 1908: „Að vísu hefur liturinn engin áhrif á gæði kúnna, það menn vita, þótt margir séu á þeirri skoðun, að hvítar og gráar kыр séu jafnaðarlega kostminni en dökkleitar kыр.“⁶ Guðjón tekur jafnframt fram að ljósleitar kыр séu saurljótar en dökkleitar kыр og þurfi því nákvæmari hirðingu til þess að líta vel út, eða m.ö.o. ljósleitar kыр hafa þótt viðkvæmari í fóðrun. Páll Zóphóníasson vitnar árið 1914 til skrifa Ólafs Stephánssonar um not af nautpeningi um að kolmúlótti liturinn eða rauðdumbótti og bröndóttir litir hafi forðum daga jafnan verið álitnir bestir.⁷ Þarna er greinilegur samhljómur um að hvítar kыр sé lakari en aðrar og dumbóttar/ kolóttar taki öðrum fram í gæðum, að því gefnu að Guðjón kalli kolóttar eða dumbóttar kыр dökkleitar. Með hvítum kúm er að öllum líkindum átt við bæði hvítar og grönóttar kыр.

Páll Zophaníasson skrifaði um kúaliti í Búnaðarritinu 1920⁸ og tók þar saman lýsingu á helstu litum og mynstrum, heitum þeirra og tíðni milli landsvæða, sjá töflu 1. Eitt af því athyglisverða sem kemur fram í skrifum Páls er sá munur sem var á litatíðni milli landshluta. Þar kemur t.d. fram að alrauðar kыр voru algengastar norðanlands, nánar tiltekið í Svarfaðardal og Höfðahverfi, en þaðan studdist Páll við gögn fyrir Norðurland. Páll segir þetta vegna nautanotkunar þar sem Rauðarnir og Kolarnir hafa verið notaðir í fleiri ár, sem vísar þá til mikillar notkunar á rauðum og kolóttum nautum. Fæstar alrauðar kыр var á þeim tíma að finna í Mýrdal og austurhluta Rangárvallasýslu. Á

„Nú hillir undir að hægt verði að birta litaerfðir arfgerðargreindra nautgripa.“

Grunnlitir	1902	1917-18	1948	1992	2007	2011	2015	2020	2024
Rauðir	34,8	37,4	44,8	33,2	31,2	42,8	49,4	37,1	38,5
Bröndóttir	3,5	10,4	11,0	25,7	30,5	28,8	22,5	30,7	30,6
Kolóttir	2,6*	5,6	9,7	22,7	23,8	16,3	17,6	23,2	21,5
Svartir	47,8	33,9	26,9	13,3	11,1	8,9	7,6	7,3	7,6
Mósvartur		0,5							
Sægráir	5,2		1,4	1,5	1,3	1,4	1,0	0,5	1,1
Gráir	6,1	10,0**	5,4	3,6	1,3	1,8	0,5	0,7	0,6
Alhvítur/óskráð		1,7	0,8				1,4	0,5	0,1
Einlitar	45,2	41,7		58,6	51,0	44,9	48,0	37,2	36,4
Litamynstur									
Húfótt/hjál mótt				2,2		1,9	2,2	5,2	3,8
Krossótt				1,9		1,9	1,4	2,8	2,0
Sokkótt				6,9		6,6	5,6	4,3	5,4
Huppótt				11,3		23,7	19,4	24,5	24,3
Síðótt						1,7	2,0	0,9	1,2
Skjöldótt				17,5		12,4	16,4	22,0	23,5
Hryggjótt				1,1		2,9	2,4	1,1	1,5
Dílótt						1,3	1,2	0,6	0,6
Grönótt				0,5		2,7	1,4	1,4	1,4
* Hér er því slegið föstu að dökkmórauður sé í raun kolóttur litur									
** Hér er sægráum og gráum litum slegið saman									

Tafla 1 Tíðni grunnlita og litamynstra á íslenskum kúm frá 1902–2024.

VARAHLUTIR Í JEPPA

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.is

Bílabúðin

Stál og stansar

i

Framúrskarandi
fyrirtæki 2012-2024

því svæði, eða undir Eyjafjöllum, í Fljótshlíð og milli Þjórsár og Rangár, eru hins vegar flestar kúnna bröndóttar að sögn Páls. Þegar kemur að kolóttum kúm segir Páll að þær séu langflestar í Árnessýslu og þar aftur flestar í Hraungerðishreppi. Hins vegar sé liturinn óþekktur norðanlands og engin kыр skráð þannig lit austan Þjórsár. Rétt er að fram komi að í flokkun Páls eru gráir litir taldir sægrár, grár, gráblár og blágrár. Eflaust er munurinn á gráum, grábláum og blágráum fyrst og fremst blæbrigða- og málvenjumunur milli landshluta. Hvítar kыр segir Páll vera fáar en víðast sé eitthvað til af þeim. Páll ræðir ekki mikið tengsl litar og gæða en nefnir þó að það sé almenn trú hérlandis að bröndóttar kыр mjólki feitari mjólk en aðrar. Þetta segir Páll að væri ástæða til að rannsaka nánar og leiðir líkum að því að uppruna þessara kúa megi rekja til Jersey-kúa, þ.e. að þær séu afkomendur þeirra kúa sem papar hljóti að hafa haft með sér hingað til lands. Páll hafði raunar nokkrum árum áður vikið að þessu sama í Búnaðarritinu 1914 þar sem hann segir að sumar kыр hér væru taldar óvenjulega smjörgóðar, líktust helst Jersey-kúm hvað það varðar og hefðu sumar Jerseykúalit sem hefði frá öndverðu verið talinn bestur. Þessi trú væri tilkomin af því að góð mjólk (feit?) og viss litur (gulrauðbröndóttur) fylgdist að á Jersey-kúm.⁹

Hugmyndir um tengsl litar kúnna og gæða eru ekki alveg úr lausu lofti gripnar. Þannig hafa seinni tíma erfðavísarannsóknir sýnt að ákveðnir erfðavísar hafa áhrif á t.d. fitusýrusamsetningu mjólkur og kjöts og leiða til herra fituhlutfalls mjólkur og aukinnar meyrni í kjöti. Þessir sömu erfðavísar hafa áhrif á fitusekki í húð og geta þannig tengst áferð húðarinnar, gljáa og blæbrigðum lita. Þannig er mögulega til staðar erfðafræðileg tenging útlits (litar) við ákveðin gæði þó hún sé óbein og þarfnist frekari rannsókna. Það er alls ekki óhugsandi að menn hafi veitt slíkum tengslum athygli á árum og öldum áður.

Árið 1948 tók Páll Zóphóníasson aftur saman liti á kúm og birti í Búnaðarritinu.¹⁰ Helstu niðurstöður Páls voru að rauðum kúm hefði fjölgað hlutfallslega á kostnað svartra, kolóttum kúm hafði fjölgað, hlutfall bröndótttra var nokkuð óbreytt en gráum kúm hafði fækkað töluvert. Um ástæður þessa segir Páll að við val kynbótagripa hafi aldrei verið tekið tillit til litar heldur ætterni og líkur á hvernig gripurinn myndi reynast jafnan ráðið för. Hann dró því þá ályktun að tiltölulega fleiri góðir gripir hafi borið þá liti sem höfðu breiðst út.

Seint á síðustu öld, eða árið 1992, skrifaði Sigríður Bjarnadóttir meistaraþrófsritgerð sína við landbúnaðarháskólann í Ási í Noregi og greindi þar fyrsta sinni

frá þeirri erfðafræði sem liggur að baki litum íslenska kúastofnsins. Þá gerði Sigríður ítarlegri athugun á hlutföllum grunnlita í stofninum en áður hafði verið gerð auk þess sem hún greindi hlutföll litamynstra og mismunandi blæbrigða grunnlita. Sigríður skoðaði sumarið 1992 liti á 2.095 kúm á 72 bæjum víðs vegar um landið.¹¹ Ef niðurstöður hennar eru bornar saman við þær tölur sem Páll Zóphóníasson fékk á sínum tíma sést að rauðum og svörtum kúm fækkaði á síðari hluta síðustu aldar en bröndóttum og kolóttum fjölgaði mjög. Tíðni gráu litanna fór minnkandi og þá sérstaklega grárra/hélugrárra.

Árið 2007 gerðu Anna Sæunn Ólafsdóttir og Anna Mekkín Ragnarsdóttir, náttúrufræðinemar við Menntaskólann á Akureyri, litla könnun á litum íslenskra nautgripa. Þær fóru á 8 bæi í Eyjafirði og S-Þing. og skráðu liti og litaafbrigði á 314 gripum. Þessi rannsókn sýndi enn frekari fjölgun bröndótttra gripa og fækkun rauðra.¹²

Sumarið 2011 safnaði Sara María Davíðsdóttir upplýsingum um grunnliti og litamynstur 1.860 kúa á 36 kúabúum á Norðurlandi í tengslum við BS-verkefni sitt við Landbúnaðarháskóla Íslands. Hún bar sínar niðurstöður einkum saman við rannsókn Sigríðar Bjarnadóttur frá 1992 og hvernig þróun lita hefði orðið á þeim nærri tuttugu árum sem liðin voru á milli þessara rannsókna. Hennar niðurstaða sýndi að rauðum kúm hafði fjölgað umtalsvert og svörtum kúm hafði að sama skapi fækkað gríðarlega. Gráum kúm fækkaði um helming en athygli hennar vakti hvað sægrái liturinn hélt velli.¹³ Varðandi litamynstur var það niðurstaða Söru Maríu að huppóttum kúm hefði fjölgað gríðarmikið, skjöldóttum fækkað, hlutfall krossótttra staðið í stað, grönóttum og hryggjóttum hefði fjölgað en sokkóttum og húfóttum/hjál móttum fækkað lítillega. Rétt er að hafa í huga varðandi allan samanburð á tölum milli litamynstra að skilgreiningar á litamynstum geta verið eilítið breytilegar. Þannig

geta t.d. á stundum verið óskýr mörk á hvaða kýr eru huppóttar eða skjöldóttar og þannig getur átt við um fleiri litamynstur.

Í skýrslu Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins til erfðanefndar landbúnaðarins frá árinu 2021 sem undirritaður tók saman voru birtar niðurstöður varðandi grunnliti og litamynstur sem byggðu á skráningum í kúaskoðun árin 2015 og 2020.¹⁴ Helstu breytingar frá rannsókn Söru Maríu voru þær að kolóttum kúm hafði fjölgað en rauðum fækkað. Þá hafði hlutur gráu litanna rýrnað allnokkuð. Stærstu breytingar varðandi litamynstrin voru þær að húfóttum/hjál móttum og krossóttum kúm hafði fjölgað mikið og eru þar án efa á ferðinni áhrif nauta eins Topps 07047 og Úranusar 10081. Þá hafði hryggjóttum kúm fækkað sem og grönóttum. Þá fjölgun hryggjótttra kúa sem sjá mátti í rannsókn Söru Maríu má eflaust rekja til nauta eins og Teins 97001 en 2015 virðast þau áhrif vera farin að fjara út.

Á árinu 2024 voru skoðaðar 6.552 kýr um allt land í reglubundinni kúaskoðun. Skiptingu þessara kúa eftir grunnlitum og litamynstrum má sjá í töflu 1. Helstu breytingar frá 2020 eru þær að rauðum kúm fjölgar aðeins og að því er virðist á kostnað kolótttra kúa. Sægráum kúm fjölgar og grár halda velli en eru æði fáar. Fjölgun sægrárra kúa má án efa rekja til notkunar nauta eins og Tanna 15065 o.fl. Einlitum kúm fækkar stöðugt og af litamynstrunum virðist skjöldóttum kúm fara nokkuð ört fjölgandi. Hlutfall huppótttra kúa virðist nokkuð stöðugt hin síðari ár eftir mikla fjölgun milli 1992 og 2011. Þá virðist hlutur hryggjótttra kúa fara vaxandi á ný eftir að hafa dalað á öðrum áratug þessarar aldar.

Ef við skoðum þróun á tíðni grunnlita frá því að Bærøe skoðaði kýr hér fyrir rúmlega 120 árum síðan má sjá að umtalsverðar breytingar hafa orðið, sjá mynd 1.

Hlutdeild svarts grunnlitar í stofninum hefur minnkað gríðarmikið, eða frá því að liggja nærri 50% niður fyrir 10%. Það eru miklar breytingar.

	Rauðir	Bröndóttir	Kolóttir	Svartir	Gráir	Sægrár
Vestur-land	31,8	36,8	25,2	4,8	0,5	0,9
Vestfirðir	42,9	35,7	19,4	2,0	0,0	0,0
Húnaþing	46,3	27,1	20,0	5,6	0,2	0,8
Skaga-fjörður	35,8	31,9	23,3	7,4	0,9	0,7
Eyja-fjörður	35,5	30,7	20,5	11,6	0,8	0,9
S-Þing.	37,1	26,7	24,1	9,1	2,2	0,9
Austur-land	42,7	27,6	18,8	8,2	0,4	2,3
V-Skaft.	47,2	28,6	17,9	5,4	0,0	0,9
Rangárv.sýsla	38,2	32,2	19,3	8,2	0,5	1,6
Árnes-sýsla	40,8	29,1	23,1	5,7	0,3	1,0

Tafla 2 Tíðni grunnlita eftir héruðum í kúaskoðun 2024.

Framhald á bls. 44

1. Diplomatarium Islandicum. Íslenskt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenszka menn (3. bindi) (1896). Kaupmannahöfn: Hið íslenszka bókmentafélag.

2. Diplomatarium Islandicum. Íslenskt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenszka menn (5. bindi) (1896). Kaupmannahöfn: Hið íslenszka bókmentafélag, bls. 257-258.

3. Diplomatarium Islandicum. Íslenskt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenszka menn (5. bindi) (1896). Kaupmannahöfn: Hið íslenszka bókmentafélag, bls. 767.

4. Bærøe, L.O. (1903). Nautgriparæktin hér á landi: Hvað norskur búfræðingur segir um hana. Fjallkonan, 20 (51), 201–202.

5. Guðmundur Einarsson. (1859). Um nautpeningsrækt. Reykjavík: Einar Þórðarson.

6. Guðjón Guðmundsson. (1908). Nautgriparækt vor og nautgripafélögin. Búnaðarrit 22, 1-45.

7. Páll Zóphóníasson. (1914). Nautgriparækt. Búnaðarrit 28, 46-90.

8. Páll Zóphóníasson. (1920). Kúalitir. Búnaðarrit 34 (3), 163 – 171.

9. Páll Zóphóníasson. (1914). Nautgriparækt. Búnaðarrit 28, 46-90.

10. Páll Zóphóníasson (1948). Um nautgriparækt. Búnaðarrit 61 (1), 109 – 138.

11. Sigríður Bjarnadóttir. (1993). Nedarving av farge hos islandsk storfe. Meistaraprófsritgerð, Norges Landbrukshøgskole, Ås, Noregi.

12. Anna Sæunn Ólafsdóttir & Arna Mekkín Ragnarsdóttir. (2007). Rannsókn á þróun litaafbrigða íslenskra nautgripa. Óútgefin framhaldsskólaritgerð, Menntaskólinn á Akureyri, Ísland, eins og vitnað er til í Sara María Davíðsdóttir. (2012). Lita fjölbreytni íslenska kúastofnsins. Óútgefin bakkalár-ritgerð, Landbúnaðarháskóli Íslands.

13. Sara María Davíðsdóttir. (2012). Lita fjölbreytni íslenska kúastofnsins. Óútgefin bakkalár-ritgerð, Landbúnaðarháskóli Íslands.

14. Guðmundur Jóhannesson. (2021). Skýrsla til erfðanefndar landbúnaðarins um erfðafræðilegt ástand íslenska kúakynsins. Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins.

Staðsetning: Eyravegur 15, Selfossi

Heimasíða: garnogkosy.is

 Garn og kósý

 Garn og kósý

 [garnogkosy.is](https://tiktok.com/@garnogkosy.is)

Hökkum til að sjá ykkur

 HN GALLERY

 FANGAVERK

 KnitPro®
FOR THOSE WHO LOVE TO KNIT

 ÍSTEX®

 MADELINETOSH
Fair Trade Fibers
HAND-DYED IN THE USA

 Strikkefeber

 CASCADE YARNS®

 ITO

SKÓLAÁRIÐ 2025 - 2026

STÚDENTSPRÓF BÚFRÆÐIPRÓF

Í SAMSTARFI VIÐ LANDBÚNAÐARHÁSKÓLA ÍSLANDS GETA NEMENDUR ÚTSKRIFAST MEÐ STÚDENTSPRÓF FRÁ FSN OG BÚFRÆÐIPRÓF FRÁ LBHÍ

NEMENDUM BYÐST AÐ SKRÁ SIG Í FJARNÁM.

- FJARNÁMSNEMENDUR ERU Í ALMENNUM NÁMSHÓPUM
- FÁ STUNDATÖFLU ÁN MÆTINGARSKYLDU
- LOKAPRÓF ERU EKKI Í FSN. VIÐ NOTUM LEIÐSAGNARMAT

LEIÐSAGNARNÁM ÁN LOKAPRÓFA

NÁMSBRAUTIR

- FÉLAGS- OG HUCVÍSINDABRAUT
- ÍDRÓTTABRAUT
- NÁTTÚRU- OG RAUNVÍSINDABRAUT
- NYSKÖPUNAR- OG FRUMKVÖÐLABRAUT
- FRAMHALDSSKÓLABRAUT
- STARFSBRAUT

HAFÐU SAMBAND

- 430 8400
- FSN.IS
- FSN@FSN.IS

ÓFLUGUR UNDIRBÚNINGUR UNDIR FRAMTÍÐINA

OPIÐ FYRIR SKRÁNINGU Í FJARNÁM

ALLT FRÁ FYRSTU HUGMYND AÐ FULLBÚNU HÚSI

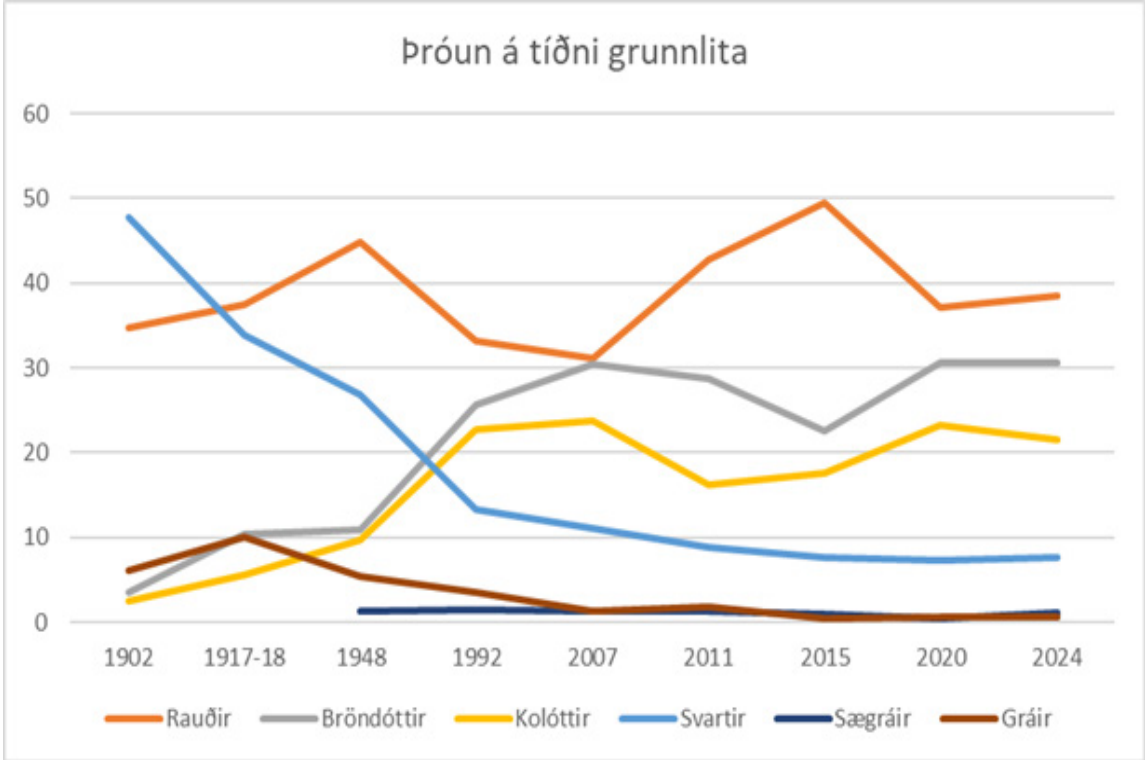
- Hönnun og ráðgjöf
- Framleiðsla
- Uppsetning
- Verkefna- / byggingastjórn

Súlur stálgrindarhús fyrir atvinnu-, iðnaðar- og íbúðarverkefni

 kristjan@sulurehf.is

 www.sulurehf.is

 669 0803

Á sama tíma hefur hlutdeild rauðra kúa haldist nokkuð stöðug en bröndóttum og kolóttum kúm hefur fjölgað mikið frá því sem var í upphafi síðustu aldar. Hlutur grárra og sægrárra kúa hefur dalað og er ákaflega lítill í dag, eða rétt innan við 2%. Þessar breytingar eru auðvitað afleiðing úrvals. Þannig hafa þau naut sem bera bröndóttu og kolótta liti til næstu kynslóðar reynst notadrýgri og litirnir því aukið sinn hlut. Þetta er í takt við ályktanir Páls Zóphaniussonar sem áður eru nefndar.

Þróun á tíðni litamynstra er örðugara að skoða því skráningar eru ekki til staðar fyrr en á síðari áratugum. Hins vegar má glöggst sjá að hlutur einlitra kúa hefur minnkað nokkuð og þær telja nú rúmlega þriðjung stofnsins en töldu áður 45-60% hans. Þróun litamynstra er hægt að greina frá því Sigríður Bjarnadóttir gerði sína rannsókn fyrir rúmlega 30 árum síðan. Frá þeim tíma hefur huppóttum og skjöldóttum kúm fjölgað mikið, einkum þeim skjöldóttu hin síðari ár. Önnur litamynstur má segja að hafi haldið velli, hvorki bætt í eða dregið úr. Greina má ákveðnar sveiflur sem markast án efa einkum af notkun

ákveðinna nauta sem erfa ákveðin mynstur frá sér. Þannig fer tíðni mynstra eins og húfóttis, krossóttis, hryggjóttis og grönóttis upp á við í kjölfar notkunar vinsælla nauta sem bera þessi mynstur en þess á milli dala þau í tíðni.

Að lokum er hér svo örlítill samanburður á tíðni grunnlita milli héraða í takt við samantekt Páls Zóphaniussonar frá 1920. Eins og sagði hér að framan greindi hann að alrauðar kýr voru algengastar norðanlands en fæstar í Mýrdal og austurhluta Rangárvallasýslu. Þar voru hins vegar flestar kúnna bröndóttar. Þá voru kolóttar kýr langflestar í Árnessýslu en liturinn óþekktur norðanlands og engin kýr skráð þannig lit austan Þjórsár. Í dag er það svo að ekki verður séð að mikill munur sé milli héraða á tíðni grunnlita, sjá töflu 2, alla vega ekkert í líkingu við það sem áður var. Þá má kannski segja að hlutur rauðra kúa sé mestur í Húnavatnssýslum og V-Skaftafellssýslu. Annað sem helst má lesa úr töflunni er að hlutur svartra kúa er ívið mestur í Eyjafirði og lítill á Vestfjörðum og svo er hlutur grárra kúa mestur í S-Þingeyjarsýslu. Ef til vill eru það áhrif frá ræktun á Laxamýri

þar sem áhugi í viðhaldi og viðgangi grárra kúa hefur verið og er mikill. Aðrar ályktanir eftirlæt ég lesendum og þeim sem gaman hafa af litafjölbreytni íslensks búfjár.

Nú hyllir undir að hægt verði að birta litaerfðir arfgerðargreindra nautgripa. Erfðavísar sem stýra rauðum, svörtum, kolóttum og bröndóttum litum eru að mestu eða nánast öllu leyti þekktir og þá er að finna á þeirri greiningarflögu sem við notum. Hins vegar eru erfðavísar fyrir gráu litunum ekki eins vel þekktir og á það ekki síst við um gamla íslenska grúa litinn, hvort sem menn vilja kalla hann gráan, steingráan, blágráan eða hélugráan. Þá er ýmislegt óljóst varðandi áhrif erfðavísa á hin ýmsu blæbrigði lita. Þar er því kjörið tækifæri til rannsókna. Með greiningu og birtingu litaerfða gefst okkur kostur á að varðveita með enn öruggari hætti en áður litaflóru íslenskra nautgripa, nokkuð sem víst er að íslenskir kúabændur hafa stundað, til bæði gagns og gamans, áratugum og öldum saman.

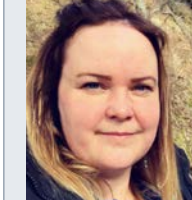
Höfundur er ábyrgðarmaður í nautgriparækt hjá RML.

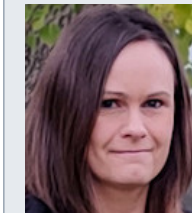
Víðirani er af ranabjölluætt, sem er mjög fjölbreytt og tegundarík bjölluætt með yfir 90.000 greindar tegundir í heiminum.

Víðirani

Víðir og ösp eru nokkuð algengar trjátegundir á Íslandi. Undanfarið ár hefur mikið borið á skemmdum og dauðum víði og aspartrjám en ástæðan er líklega samspil óheppilegs veðurfars að vori og skaðvalda. Hérlandis lifa ýmsar skordýrategundir á víði og ösp. Tvær bjöllutegundir, asparglytta

Brynja Hrafnkelsdóttir.

Helga Ösp Jónsdóttir.

sem er smávaxin og lítið áberandi bjöllutegund sem getur valdið skaða við vissar aðstæður, sérstaklega á ungum og viðkvæmum plöntum.

Víðirani er af ranabjölluætt, sem er mjög fjölbreytt og tegundarík bjölluætt með yfir 90.000 greindar tegundir í heiminum. Eins og nafnið gefur til kynna eru flestir meðlimir hennar með ummyndaða trjónu á höfðinu sem líkist rana. Ranabjöllur geta verið mikil skaðræðisdýr í ræktun og á Íslandi eru nokkrar tegundir ranabjallna sem lifa á trjáplöntum. Til að mynda eru hélukeppur (*Otiorhynchus nodosus*) og silakeppur (*Otiorhynchus arcticus*) taldir vera eitt af stærstu vandamálum í nýskógrækt hérlandis en lifur þeirra nærast á rótum og fullorðnar bjöllur á ofanjarðarluta plantna. Víðirani er tegund sem hefur lifað lengi á Íslandi og telst því vera innlend. Hann finnst á láglendi í öllum landshlutum en hefur

hingað til verið algengastur á sunnanverðu landinu. Undanfarið virðist honum þó hafa fjölgað í öðrum landshlutum, til að mynda á Norðurlandi. Oftast finnst hann á svæðum þar sem mikið er um víðiplöntur en hann getur einnig lifað þar sem ösp er til staðar.

Fullorðnar bjöllur eru dökkbrúnar á litinn, um 4–5 mm að lengd, mjóslegnar með langan og mjóan rana. Lirfurnar eru litlar og líkjast öðrum ranabjöllulirfum í útliti. Þær eru ljósar á litinn, breiðleitar, með greinilegan haus en engin fótapör.

Bjöllur fara á stjá um miðjan apríl og nærast á blöðum og stilkum víði- og asparplantna fram í júní. Um það leyti sem blómgun á sér stað verpa kvendýrin í miklum skaða og jafnvel trjádaða á gulvíði, víðju og ösp á útbreiðslu-svæði sínu. Færri þekkja til víðiranans

sem er smávaxin og lítið áberandi bjöllutegund sem getur valdið skaða við vissar aðstæður, sérstaklega á ungum og viðkvæmum plöntum. Víðirani er af ranabjölluætt, sem er mjög fjölbreytt og tegundarík bjölluætt með yfir 90.000 greindar tegundir í heiminum. Eins og nafnið gefur til kynna eru flestir meðlimir hennar með ummyndaða trjónu á höfðinu sem líkist rana. Ranabjöllur geta verið mikil skaðræðisdýr í ræktun og á Íslandi eru nokkrar tegundir ranabjallna sem lifa á trjáplöntum. Til að mynda eru hélukeppur (*Otiorhynchus nodosus*) og silakeppur (*Otiorhynchus arcticus*) taldir vera eitt af stærstu vandamálum í nýskógrækt hérlandis en lifur þeirra nærast á rótum og fullorðnar bjöllur á ofanjarðarluta plantna. Víðirani er tegund sem hefur lifað lengi á Íslandi og telst því vera innlend. Hann finnst á láglendi í öllum landshlutum en hefur

Höfundar eru sérfræðingar hjá Landi og skógi.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

- Iðnaðarhurðir**
- Iðnaðarhurðir með gönguhurð**
- Bílskúrshurðir**
- Hurðir í trékarma**
- Tvískiptar hurðir**

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Bændablaðið kemur næst út 28. ágúst

Hópurinn stendur heiðursvörð fyrir forseta Íslands, Höllu Tómasdóttur, og fjallkonuna, Gunnvor Danielsdóttur. Ljósmyndari: Leif Norman

Enginn slítur þau bönd, sem hann er bundinn heimahögum sínum

Á 150 ára afmæli Íslendinga-hátíðarinnar í Gimli, Manitoba, var mikil hátíð og gleðistund þegar fjallkonan þar steig fram í glænýjum íslenskum kyrtli, sem saumaður var og gefinn af hópi íslenskra kvenna, kærleiksrík gjöf sem styrkir tengsl milli Íslands og Vestur-Íslendinga.

Sigurbjörg Friða Ólafsdóttir.

Gimli mynduðu íslenskar konur heiðursvörð þegar fjallkona hátíðarinnar gekk á hátíðarsvæðið. Þessi hátíðlega stund varð upphaf að áætlun um að sauma nýjan kyrtil fyrir fjallkonuna. Að verkefninu stóðu Hildur og Ási hjá Annríki, sem í samráði við skipuleggjendur hátíðarinnar ákváðu lit, efni og mynstur.

Alls tóku nítján konur þátt í vinnunni sem fékk heitið „Gjöf kvenna á Íslandi til kvenna á Nýja Íslandi“. Hópurinn skipti með sér fjölbreyttum verkefnum, svo sem útsaumi og samsetningu, skipulagningu, fjölmiðlamálum, ritun kynningarefnis og ýmislegt fleira. Allt var þetta unnið í sjálfböðavinnu og efni í kyrtlinn, ný næla og viðgerðir á skarti, voru gefnar af Annríki.

Kyrtillinn var formlega afhentur 19. júní 2025 í kirkjunni að Minna-Knarrarnesi á Vatnsleysuströnd við hátíðlega stund.

Þar tók Sigrún Ásmundsson, forseti Íslendingadagsins í Gimli, við honum fyrir hönd samfélagsins á Nýja Íslandi.

Afmælisárið 2025 markar 150 ár frá fyrstu búsetu Íslendinga vestan megin við Winnipegvatn. Enn má finna sterk tengsl við Ísland á svæðinu; fjöldi íbúa talar íslensku

og þjóðbúningarnir njóta mikillar virðingar. Hefðin um fjallkonuna á Íslendingadeginum í Gimli á sér rótgróna sögu þar og kom hún fyrst fram árið 1924, tuttugu árum fyrir stofnun Lýðveldisins Íslands.

Þessi ný kyrtill er ekki aðeins fallegt handverk, heldur lifandi tákni um vináttu, samstöðu og menningarleg tengsl sem hafa varað í 150 ár og halda áfram að styrkjast.

Þó að afhendingin hafi verið hátíðlegur hápunktur verkefnisins, þá er ómetanlegt að rifja upp alla þá vinnu sem á undan fór. Hver einasta kona í hópnum lagði sitt af mörkum – hvort sem það var í útsaumi, saumaskap, skreytingum, ferðaskipulagi, textagerð eða samskiptum við fjölmiðla. Allir þessir þættir skiptu máli og gerðu kyrtilinn að því einstaka verki sem hann er í dag.

Því miður gátu ekki allar konurnar sem komu að verkinu verið viðstaddir afhendinguna í Gimli 2025, en þær voru allar í hugum okkar þennan dag. Hvert spor og smáatriði í kyrtlinum ber með sér hluta af þeirra vinnu, alúð og kærleika. Verkefnið var raunverulegt samvinnuafrek, þar sem enginn þáttur var of lítill til að skipta máli.

Að lokum get ég ekki annað en lýst því hve óendanlega stolt ég er af því að hafa verið hluti af þessu verkefni. Það hefur verið einstakt að fylgjast með vinum mínum og samstarfskonum vaxa í hlutverkum sínum, leysa áskoranir af listfengi og umbreytast í sannkallaða snillinga á sínu sviði. Hver og ein þeirra lagði hjarta sitt í verkið og saman sköpuðum við ekki bara kyrtil, heldur sögulegan minnisvarða um vináttu, samstöðu og skapandi kraft kvenna.

Frekari upplýsingar, myndir og sögur um verkefnið má finna á www.kyrtill.is.

Höfundur er kynningarfulltrúi Kyrtils-verkefnisins.

Nú blæs byrlega fyrir bændur!

Netverslun með allt frá baðviftum til öflugra iðnaðarvifta, sólarsellur, bílahleðslustöðvar, raflagnaefni, lýsingarbúnað, innfelld ryksugukerfi og margt fleira — **Heim að dyrum**

Fagleg þjónusta og ráðgjöf.

lukson@lukson.is
sími 5513030
Svo er alltaf hægt að senda okkur skilaboð á Facebook

... fyrir alla í fjölskyldunni

Sjáðu allar ABU vörurnar í vefverslun VeðiHornid.is.

VEÐIHORNIÐ
Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410
veidihornid.is

Lífraent hreinsivirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

- Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótél o.fl.
- Yfir 90% hreinsun – hreinsigeta PIA vottuð
- 3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn
- Engar siturlagnir – fyrirferðarlítill
- 10 ára reynsla á Íslandi
- Þýsk gæði – CE merkt
- Stærðir 2-600 persónueiningar
- Tankar fyrir háa vatnsstöðu

Gagnrýni á kerfið er ekki árás á bændur

Þröstur Helgason, ritstjóri Bændablaðsins, helgar leiðara síðasta tölublaðs greinarhöfundu og málflutningi hans um samkeppni á kjötmarkaðnum. Fyrir það er sjálfsagt að þakka, en ritstjórinn virðist á köflum hafa mislesið eitt og annað í skrifum undirritaðs. Mér er því ljúft og skylt að skýra afstöðu Félags atvinnurekenda betur fyrir ritstjóranum og lesendum.

Gallað úthlutunarkerfi tollkvóta

Kveikjan að skrifum Þrastar er grein sem undirritaður skrifaði á Vísi, en þar var fjallað um þá staðreynd að innlendar kjötafurðastöðvar hrepptu 60% heimilda til að flytja inn nauta-, svína- og alifugla-kjöt tollfrjálst frá Evrópusambandinu í síðasta tollkvótaútbóði.

Ólafur Stephensen.

Ritstjórinn leggur greinina í fyrsta lagi þannig út að ég haldi því fram að það sé rangt af kjötafurðastöðvum að taka þátt í tollkvótaútbóðinu af því að það stangist á við skoðanir bændu í eigendahópi þeirra. Þröstur vill sömuleiðis meina að ég sé þeirrar skoðunar að fyrirtæki eigi ekki að taka þátt í viðskiptum sem stangist á við skoðanir eigendanna.

Þetta er misskilningur – eða útrúningur. Ekkert af þessu tagi stendur í Vísisgreininni. Þar stendur raunar ekkert um skoðanir bændu á kjötinnflutningi. Undirritaður hefur hins vegar stundum vakið athygli á því (eins og Bændablaðið) að þrátt fyrir aðalfundarsamþykkt Kaupfélags Skagfirðinga árið 2023, um að KS og dótturfélög þess ættu ekki að standa í innflutningi landbúnaðarafurða, er félagið Háihólmi, sem er að nafninu til í eigu innkaupastjóra dótturfélags KS, æ umsvifameira í kjötinnflutningi. Sú ábending er aðallega hugsuð til þess að vekja athygli á hversu takmörkuð áhrif bændur hafa á ákvarðanir stjórnenda í afurðastöð eins og KS, þótt öðru sé stundum haldið fram.

FA hefur aftur á móti ítrekað bent á að það er kerfið sem er notað við úthlutun tollkvóta, sem er gallað og býður upp á að innlendir framleiðendur spili á það til að hindra samkeppni við sjálfa sig. Það er alls ekki óeðlilegt að afurðastöðvarnar nýti gallað kerfi til að vernda eigin hagsmuni enda hefur FA ítrekað skorað á stjórnvöld að breyta kerfinu og úthluta tollkvóta með öðrum aðferðum. Sú leið að bjóða upp tollkvótana hefur valdið verulegum hækkunum á verði þeirra og þar með hærri kostnaðarverði innflytjenda, sem aftur veltur út í verðlagið og vinnur gegn upphaflegu markmiði tollkvótanna, sem samið var um við Evrópusambandið, að efla samkeppni og lækka verð til neytenda.

Afurðastöðvar hafa hagsmuni af að halda verðinu uppi

Fyrst eftir að tollkvótarnir voru stækkaðir til muna með síðasta tollasamningi við ESB, voru viðbrögð kjötafurðastöðvanna þau að halda því fram að innflutningurinn væri hættulegur heilbrigði fólks. Þær héldu m.a. úti vefnum Öruggur matur, þar sem fram komu fullyrðingar um að innflutningur búvara skapaði „raunverulega hættu fyrir almennig“. Þegar þær hrakspár reyndust ekki á rökum reistar var vefnum lokað, en afurðastöðvarnar komu um leið auga á skilvirkari leið til að draga úr samkeppnislegum áhrifum innflutnings. Þær óskuðu eftir langtum meiri tollkvóta og hækkðu tilboð sín. Frá árinu 2022 hafa innlendar afurðastöðvar hreppt um eða yfir helming ESB-tollkvótans í útbóðum, 60% í síðasta útbóði eins og áður sagði.

Ritstjórinn vill í öðru lagi meina að hátt útbodsgjald, sem greitt er fyrir tollkvótana, hafi ekkert með þátttöku afurðastöðvanna í tollkvótaútbóðum að gera, heldur eingöngu að umframeftirspurn sé eftir þeim. Það er misskilningur. Fyrirtæki, sem er eingöngu í kjötinnflutningi, vill vissulega bjóða nógu vel til að tryggja sér þann tollkvóta sem það óskar eftir – en reynir samt að halda tilboðinu

svo lágu að það geti boðið verð sem er vel samkeppnisfært við innlenda framleiðslu. Fyrirtæki, sem stundar sjálft innlenda framleiðslu og er líka í innflutningi, sér hins vegar ekkert að því að bjóða svo hátt í kvótann að innflutningurinn sé á svipuðu verði og þess eigin framleiðsla. Þannig er dregið úr samkeppnislegum áhrifum innflutnings og eins og tölurnar bera með sér, hafa afurðastöðvarnar almennt boðið betur og tekizt betur að tryggja sér tollkvóta en keppinautur þeirra í hópi innflutningsfyrirtækja. Um þetta ætti ekki að þurfa að þræta.

Mótsagnir í málflutningi stuðningsmanna samkeppnisundanþága

Þröstur skrifar í þriðja lagi í leiðaranum að undirrituðum takist í Vísisgreininni að halda því fram að bændur og fyrirtæki þeirra vinni gegn hagsmunum neytenda með því að hafa talað fyrir því að afurðastöðvarnar fengju undanþágur frá samkeppnislögum. Þvert á móti snúist undanþágurnar um möguleika bændu til að hagræða, þeim sjálfum og neytendum til hagsbóta.

Þetta er ekki það sem stendur í Vísisgreininni, þótt ég sé alveg sammála því að undanþágur afurðastöðvanna frá samkeppnislögum, eins og þær voru samþykktar á þingi í fyrra, vinni gegn hagsmunum neytenda – og reyndar bændu líka. Í greininni var farið yfir þær röksemdir stuðningsmanna samkeppnisundanþáganna að þær væru nauðsynlegar til þess að afurðastöðvarnar gætu brugðizt við samkeppni frá innflutningi og tollasamningnum við ESB, sem ógnaði stöðu greinarinnar. Því hefur verið haldið fram að hinar víðtæku undanþágur muni ekki hafa neikvæð áhrif á samkeppni eða leiða til einokunar, vegna þess að samkeppnin komi erlendis frá.

Um þetta stóð í greininni: „Í ljósi talnanna hér að ofan eru þessar röksemdir auðvitað fátallegar og hlægilegar. Afurðastöðvarnar eru sjálfar í hópi umsvifamestu kjötinnflytjenda landsins. Þurfa þær undanþágu frá samkeppnislögum

til að geta varizt innflutningnum sem þær standa sjálfar í? Ögnar tollasamningurinn við ESB stöðu afurðastöðvanna þegar þær kaupa sjálfar meirihluta tollkvótans, sem samningurinn kveður á um, ár eftir ár?“ Fróðlegt væri að sjá hver væru svör ritstjóra Bændablaðsins við þessum spurningum.

Gengið miklu lengra en í nágrannalöndum

Í fjórða lagi skrifar ritstjórinn: „Málflutningur sérhagsmunaafla hérlendis gegn aukinni samvinnu og sameiningu fyrirtækja sem bændur eiga þátt í að reka í slátrun og vinnslu kjötafurða verður raunar hjákátlegur í ljósi boðaðs samruna tveggja afurðarisa í Evrópu, Arla og DMK Group, en við hann mun verða til stærsta mjólkurbú í Evrópu og það fjórða stærsta í heimi með áætlaðar árstekjur upp á nítján milljarða evra. Gert er ráð fyrir að samkeppnisefirlit ESB muni samþykkja þennan samruna. Ávinningurinn verður gríðarleg hagræðing í krafti stærðar hins sameinaða fyrirtækis sem er samvinnufélag um tólf þúsund mjólkurbænda í Evrópu.“

Þarna er ástæða til að staldra við tvennt. Annars vegar nefnir Þröstur sjálfur að gert sé ráð fyrir að samkeppnisefirlit ESB samþykki samrunann. Þar kemur að stórum mun á löggjöf nágrannalandanna og þeim undanþágum afurðastöðva frá samkeppnislögum, sem Alþingi samþykkti í fyrra. Íslenzka löggjöfin gerir ekki ráð fyrir neinu efirliti samkeppnisyfirlalda með samrunum í kjötiðnaðinum. Þau geta því ekki sett slíkum gjörningum nein skilyrði í þágu bændu og neytenda eins og iðulega hefur verið gert í slíkum samrunamálum í landbúnaði í ESB-ríkjum – og eins og SE gerði t.d. þegar það leyfði samruna Kjarnafæðis og Norðlenska. Þetta er eitt af helstu atriðunum í gagnrýni FA og fleiri á lagabreytinguna. Hins vegar dregur ritstjórinn fram að nýja fyrirtækið verði samvinnufélag bændu. Það er annar munur sem er á samkeppnisundanþágunum sem voru samþykktar hér og þeim sem gilda í nágrannalöndum okkar; þar takmarkast þær við félög í eigu og undir stjórn bændu en hér er því ekki að heilsa. Því hefur ítrekað verið haldið fram af hálfu stuðningsmanna lagabreytingarinnar í fyrra að hún færi íslenzka löggjöf bara í svipað horf og í nágrannalöndunum. Það er alrangt. Gengið var miklu lengra og jafnvel stuðnings- og flutningsmenn lagabreytinganna hafa viðurkennt að þeir hafi ekki áttað sig á hversu víðtækar breytingarnar voru.

Félag atvinnurekenda er alls ekki á móti hagræðingu í úrvinnslugreinum landbúnaðarins með samstarfi eða samruna fyrirtækja. Heimild fyrir slíku er raunar í 15. grein samkeppnislaganna

og FA hefur ekki talið neina þörf á því að afurðastöðvar fengju einhver sérréttindi umfram önnur fyrirtæki í landinu. FA vill að tryggt sé að slíkt samstarf sé undir eftirliti og háð samþykki samkeppnisyfirlalda. Félagið hefur því lýst stuðningi við þau áform atvinnuvegaráðherra að flytja frumvarp í haust sem veiti félögum sem eru raunverulega undir stjórn og í eigu bændu sambærilegar undanþágur og starfssystkin þeirra í öðrum ríkjum Evrópska efnahagssvæðisins njóta. Sú löggjöf á að mati FA að stuðla að því að styrkja stöðu bændu gagnvart afurðastöðvunum, en hún hefur verið alltof veik.

Víðtækur stuðningur almennings við „sérhagsmunaöflin“

Í fimmta lagi gerir ritstjórinn mikið úr því að Félag atvinnurekenda tilheyrir „sérhagsmunaöflum“ og segir í niðurlagi leiðarans: „Það er löngu komið gott af afvegaleiðingu umræðunnar um íslenskan landbúnað á vegum sérhagsmunafélags atvinnurekenda.“ FA talar vissulega fyrst og fremst fyrir hagsmunum sinna félagsmanna, en málflutningur félagsins um viðskiptafrelsi og frjálsa samkeppni á miklu víðari skírskotun. Þannig hafa Neytendasamtökin og verkalýðshreyfingin tekið höndum saman við FA og önnur hagsmunasamtök verzlunarfyrirtækja og gagnrýnt bæði kerfi úthlutunar tollkvóta og þær undanþágur frá samkeppnislögnum, sem samþykktar voru í fyrra. Það eru nú allir sérhagsmunirnir.

Að gagnrýna kerfið er ekki það sama og að ráðast á bændur eða tala landbúnaðinn niður. Þetta er því miður stundum lagt að jöfnu og það má sannarlega kalla afvegaleiðingu umræðunnar, sem er löngu komið gott af. Íslenzkir neytendur og launþegar, að ekki sé talað um fyrirtæki sem verza með matvöru, átta sig vel á því að landbúnaðurinn er mikilvægur, lífsnauðsynlegur og á að búa við sem best rekstrarskilyrði. En það á ekki að gerast með því að drepa niður samkeppni eða veita fyrirtækjum í úrvinnslugreinum landbúnaðarins lagaleg sérréttindi, sem önnur fyrirtæki í landinu njóta ekki.

Bændasamtökin, útgefandi Bændablaðsins, hafa með vel heppnaðri auglýsingaferð, „Við erum öll úr sömu sveit“, kallað eftir samtali við þjóðina alla um hvernig eigi að standa að því að rækta og verja þann grunn sem landbúnaðurinn er. FA er sannarlega tilbúið að taka þátt í því samtali og stuðla að því að landbúnaðurinn spjari sig sem best í sem opnustu og frjálsustu markaðsumhverfi.

Höfundur er framkvæmdastjóri Félags atvinnurekenda.

Snæfellsbær

Auglýsing um skipulag

Aðalskipulagsbreyting, ramma- og nýtt deiliskipulags í Dalbrekku

Umhverfis og skipulagsnefnd samþykkti að hefja vinnu við breytingu á aðalskipulagi Snæfellsbæjar 2015-2031 á fundi sínum þann 2. nóvember 2023. Um verulega breytingu á aðalskipulagi er að ræða.

Unnin var lýsing vegna fyrirhugaðra aðalskipulagsbreytinga, ramma- og nýs deiliskipulags um mótun íbúðabyggðar í Dalbrekku. Lýsing og matslýsing vegna breytingar aðalskipulags og nýs deiliskipulags hefur verið auglýst og kynnt í samræmi við skipulagslög.

Nú er óskað eftir umsögnum og athugasemdum við tillögur á vinnslustigi. Nálcast má gögnin á Skipulagsgáttinni (skipulagsgatt.is) undir málsnúmerinu 1200/2024 fyrir aðalskipulagsbreytinguna og 1202/2024 fyrir deiliskipulagsbreytingu.

Frestur til athugasemda er til og með 15. september 2025 og skal skila skriflega í skipulagsgáttina undir málinu.

Skipulagsfulltrúi Snæfellsbæjar

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSPJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmennspjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvalselli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmennsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður helgi@lr.is Sími 849-0000 Borgartúni 25, Reykjavík Austurvegi 4, Hvalselli Sími 515-7400

Matvælaöryggi og framtíð landbúnaðarins

Íslenskur landbúnaður stendur á tímamótum. Á sama tíma og sauðfjárbændur gera þá eðlilegu kröfu að afkoma búanna standi undir rekstrinum, blasir við stærri mynd að matvælaöryggi þjóðarinnar er ekki sjálfsgefið og að það krefst markvissrar og víðtækrar uppbyggingar á innlendri framleiðslu.

Anton Guðmundsson.

Reynsla síðustu ára, ekki síst heimsfaraldur og efnahagslegar sveiflur á alþjóðavísu og ófriður í Evrópu, hefur sýnt okkur hversu brothætt alþjóðlegt matvælakerfi getur verið. Stríðsátök, loftslagsbreytingar, röskun á aðfangakeðjum og hækkanir á flutnings- og aðfangakostnaði geta leitt til þess að öruggt aðgengi að matvælum verður ekki lengur sjálfsagt mál, jafnvel í ríkustu ríkjum heims. Í þessu samhengi verður ljóst hversu mikils virði innlend matvælaframleiðsla er og hversu dýrt það getur reynst að vanrækja hana.

Öflug innlend framleiðsla er hornsteinn matvælaöryggis

Það er ekki hægt að tala um raunverulegt matvælaöryggi nema þjóð geti að verulegu leyti treyst á eigin framleiðslu. Því þarf að stórefla innlenda matvælaframleiðslu, ekki bara til að tryggja stöðugt framboð, heldur einnig til að verja íslenskan neytanda gegn sveiflum á heimsmarkaði og ófyrirséðum utanaðkomandi áföllum.

Sauðfjárrækt, nautakjötsframleiðsla og annar hefðbundinn búrekstur eru ómissandi hluti af þessu öryggisneti. En ef bændur fá ekki réttláta afkomu, ef verð fyrir naut og dillakjöt stendur ekki undir kostnaði, jafnvel með stuðningskerfum og ef ekki er raunverulegt svigrúm til fjárfestinga, þá brotnar þessi undirstaða smám saman niður.

Samfélagið þarf að taka afstöðu

Það þarf skýra stefnu, pólitíska ábyrgð og vilja til þess að tryggja að íslensk matvælaframleiðsla njóti þeirra rekstrarskilyrða sem hún þarfnast. Sú stefna þarf að vera meira en skammtímastuðningur, hún þarf að vera hluti af öryggisstefnu ríkisins, rétt eins og orkuöryggi eða heilbrigðisþjónusta. Við Framsóknarmenn höfum slíka stefnu sem má finna á heimasíðu flokksins.

Nýir búvörusamningar verða að endurspegla þessa sýn. Þeir þurfa ekki aðeins að tryggja sjálfbæra afkomu bænda, heldur verða einnig að leggja grunn að sterkari, fjölbreyttari og sjálfbærari matvælaframleiðslu innanlands. Þar þarf að styðja við nýsköpun, og að tryggja að landbúnaðurinn laði að ungt fólk með framtíðarsýn og áhuga á að þróa greinar sínar áfram.

Matvælaöryggi sem sameiginlegt samfélagsmarkmið

Þetta er ekki aðeins verkefni bænda. Það er sameiginlegt verkefni neytenda, stjórnvalda, atvinnulífs og menntakerfis að styðja við innlenda framleiðslu og sjá til þess að hún verði raunverulegur kostur í hillum, í huga neytenda og í stefnu stjórnvalda.

Matvælaöryggi er ekki eitthvað sem má taka sem sjálfsögðum hlut. Það þarf að byggja það upp með markvissri fjárfestingu, raunhæfum rekstrarskilyrðum og virðingu fyrir þeirri vinnu sem felst í að framleiða holl, hrein og örugg matvæli innanlands.

Nýir búvörusamningar þurfa því að vera meira en tryggingakerfi, þeir þurfa að vera framtíðarsýn um það hvernig við viljum byggja íslenskan landbúnað sem öflugan burðarás í matvælaöryggi þjóðarinnar, sem traustan atvinnuveg með raunverulegum aðgerðum.

Búvörusamningar renna út árið 2026

Núgildandi búvörusamningar milli ríkisins og bændu voru undirritaðir árið 2016 og gilda í tíu ár, eða til ársloka 2026. Samningarnir fela í sér bæði almennan rammasamning og sérsamninga fyrir mjólkurframleiðslu og sauðfjárrækt. Þar sem aðeins rúmt ár er eftir af samningstímanum, stendur nú yfir undirbúningur að nýjum samningum sem munu móta framtíð íslensks landbúnaðar til næstu ára og áratuga. Því er mikilvægt að sjónarmið bændu, neytenda og samfélagsins alls fái skýra og ákveðna rödd í þeirri vinnu sem fram undan er. Nýverið sendi deild sauðfjárbændu innan Bændasamtaka Íslands frá sér fréttatilkynningu sem má með sanni kalla neyðarkall. Þar er vakin athygli á alvarlegri stöðu greinarinnar og því að brýnt sé að bregðast strax við – bæði með breyttum rekstrarskilyrðum og skýrri framtíðarsýn í nýjum búvörusamningum.

Höfundur er oddviti Framsóknar í Suðurnesjabæ.

Tillaga að Aðalskipulagi Skagafjarðar 2025-2040

Sveitarstjórn Skagafjarðar samþykkti þann 25. júní að auglýsa tillögu að nýju aðalskipulagi Skagafjarðar, ásamt umhverfismatsskýrslu, skv. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og 15. gr. laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í tillögunni felst m.a. stefna um íbúðarbyggð, samgöngur, landbúnaðar-svæði, ferðaþjónustu, flutningskerfi raforku, efnistöku, og náttúru- og minjavernd. Aðalskipulagið er mikilvægur þáttur í að vinna að sterkum Skagafirði.

Í tillögunni er gerð grein fyrir forsendum, framfylgd stefnu, heimildum, takmörkunum og umhverfisáhrifum. Skipulagsgögnin verða aðgengileg á heimasíðu sveitarfélagsins skagafjordur.is, og í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar (skipulagsgatt.is). Einnig eru gögnin aðgengileg í Ráðhúsinu, Skagfirðingabraut 21, 550 Sauðárkróki, og hjá Skipulagsstofnun í Borgartúni 7b.

Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn frestur til 15. september 2025 til að senda ábendingar og athugasemdir við skipulagstillöguna. Hægt er að koma athugasemdum á framfæri á vef Skipulagsgáttar undir málnúmerinu 613/2024.

Skipulagsfulltrúi Skagafjarðar

Skagafjörður

www.skagafjordur.is

KÄRCHER

Hreinsibúnaður og vélar

K háprýstidælur

HD háprýstidælur

HDS háprýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar

NT ryksugur

rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

Sérsniðin þjónusta að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

Menningarararfur, aðdráttarafl, dýpt

Viðureign forfeðra og formæðra við fyrirliggjandi aðstæður hefur ávallt kallað á hugmyndaflug og útsjónarsemi, aðlögun að daglegu lífi í mismunandi myndum og

Hannes Lárusson.

návígi við eigin líkama og annarra. Þessi viðureign kynslóð fram af kynslóð skilur óhjákvæmilega eftir sig afrit, viðteknar athafnir, siði, hluti og fágun sem stundum nær að endurspegla æðri viddir mannskepnunnar. Þessar æðri viddir eru stærri en eintaklingurinn, frumspækilegar forsendur, svið þar sem aðalleikarinn heldur á lofti boltum í frumlitunum þremur, grænum, brúnum og gráum, þar sem hver bolti endurspeglar á víxl, vísindi, trúarbrögð og listsköpun. Þennan boltaleik köllum við menningararf, akkerisfestinguna sem færir lífi einstaklingsins innri dýpt og tilgang.

Menningarararfur þrífst á athöfnum og lausnum sem hafa sannað gildi sitt mann fram af manni og skapað tilteknum samfélögum sérstöðu þar sem tvinnast saman lífsstíll, notagildi og fagurfræði. Þessi afrit og arfur geta jöfnum höndum framkallast í byggingu húsa, beitingu sérhæfðra véla og verkfæra, tungumáli og tónum eða verkun og framsetningu á matvælum; viðhorf sem í gegnum aldirnar byggir upp næmi fyrir gæðum og lausnum sem jöfnum höndum auka atgervi, skapa gleði og byggja upp sjálfstraust.

Flest í okkar menningararfi hefur í gegnum aldirnar verið tengt dreifbýli og viðureign við lífsskilyrði til lands og sjávar. Fram á fyrstu áratugi tuttugustu aldar áttu flestir Íslendingar heima í sveitum landsins í byggingum sem aðlagast höfðu landslaginu og fyrirliggjandi byggingarefnum í meira en þúsund ár. Lífsstíllinn í þessu samfélagi einkenndist löngum af þéttri samveru og hópefli sem skilaði af sér faguðum afurðum þar

Þorskhausar: „Fiskurinn, ekki síst þorskurinn, er einn af traustustu hornsteinum íslenskrar menningar og sjálfsvitundar.“

sem notagildi og fagurfræði vega salt, hvort heldur það er bærinn sem á hnitmiðaðan hátt er aðlagður umhverfi sínu eða askurinn, rúmteppið, peysan, grútarlampinn eða rifinn þorskhaus sem liggur á borðinu. Öll skilningarvitin eru virkjuð í listrænni upplifun sem þó er um leið umvafin áru notagildisins.

Þrátt fyrir að hin nauðsynlega nútímavæðing á lífsstíl hafi af ofurkappi, myndarskap og dugnaði óvart sópað burtu af sviðinu stórum hluta þúsund ára menningararfs má þó enn finna aukaleikara að bauka með afurðir þessa arfs í skugganum, einsemdinni og rónni baksviðs. Í þessu nafnlausa leikriti finnast enn aukaleikarar með nýsmíðaða torfljái og pála, vefstóla, þrjóna og pönnur tilbúnir þegar kallið kemur, og þarna má líka greina nokkra í nýþrjónuðum peysum með sjálfskeiðunginn og nýsmíðaða flugbeitta hnifa að rífa

þorskhaus með smjörið og sölin innan seilingar.

Græn torfa

Handverk sem stundað er kynslóð fram af kynslóð þróast og fágast, tilfinning fyrir hræfninu eykst, verkfærin verða betri og útfærslur verða fjölbreyttari og djarfari. Lifandi handverk þrífst í viðureigninni við lausn nauðsynlegra verkefna. Þessi viðureign byggir upp útsjónarsemi og alúð sem leiðir til niðurstöðu sem stendur á eigin fótum jafnt verktæknilaga og fagurfræðilega. Þrjónaskapur íslenskra kvenna, og karla, í gegnum aldirnar er gott dæmi um lifandi menningararf og afreksíþrótt. Torfskurður, torfstunga, hefðbundnar veggjarhleðslur, eldsmíði, bátasmíði, baðstofusmíði, verkun og framsetning hertra þorskausa er hins vegar dæmi um

menningararf þar sem liðverkir, sínadráttur og glámskyggni draga úr afrekum og getu til að lesa leikinn, halda boltanum á lofti, taka sviðið og hitta í mark.

Þegar menningarararfur deyr eða er í andarslitrunum og verður jaðarsettur liðast viðmið og leiðarstef gjarnan í sundur og lenda í einum graut þar sem blindur leiðir blindan ýmist í glannaskap eða bókstafstrú. Þegar það sem áður þótti sjálfsagt og var alltumlykjandi og finpússað í aldanna rás verður hjáróma og sú niðurstaða fengin að betra sé að stjálka í lausamöl og taka út malbik en bjóða gestum að þræða göng hinna manngerðu furðuverka, þá er fátt í spilunum annað en að byrja að læra upp á nýtt í barnslegri einfaldni eins og leitandi landnámsmenn eða nýgræðingar; – eða skila arfinum aftur undir græna torfu sáldraða minningabrotum. Í þessum efnum er ekki bæði hægt að halda og sleppa.

Þorskhausinn

Fiskurinn, ekki síst þorskurinn, er einn af traustustu hornsteinum íslenskrar menningar og sjálfsvitundar. Harðfiskur er sú fæðutegund sem einna helst hefur stuðlað að góðri heilsu og langlífi Íslendinga og vænlegasta verkunin og geymsluaðferðin í gegnum aldirnar var einfaldlega að þurrka fiskinn án mikilla tilfæringa. Útiþurkaður fiskur fer í gegnum gerjunarferli sem léttir niðurbrot og eykur bragðgæði sem einkennist af því að vel verkaður harðfiskur verður það sem kallað er maltur. Hjallþurkaður harðfiskur er ekki bara heilsufæði, þegar smjöri og sölvum hefur verið bætt við, sem tekur flestum fæðutegundum fram, heldur hefur að geyma jafndjúpa sögu og byggðin í landinu þar sem kórónan er herti þorskhausinn. Í þeim hausi er einmitt að finna allt sem einkennir hnarreistan menningararf sem hefur í sér fölgjð handverk, formfræði, fágun, bragðgæði, orðkynngi og sérstöðu sem gerir herta þorskhausinn með allt sem honum fylgir að þjóðararfi sem jafnframt ætti verðugt tilkall sem einstakur heimsarfur.

Ekki er seinna vænna að kalla herta þorskhausinn fram á sviðið og gera honum skil í orðum, formfræði, handverki og sem fulltrúa háþróaðrar matarmenningar og lífsstíls. Þann 30. ágúst eru allir þeir sem haft hafa kynni af bjöllum, koddanum, bóginum, kellingasvuntunni, skollaskyrpunni, krummafiskinum, kjaftafiskinum, kinnfiskinum,

undirfisknum, baulunni og auganu boðnir velkomnir á Torfdaginn í Íslenska bænum að Austur-Meðalholtum í Flóa þar sem þorskhausinn hefur hangið til þurks meira og minna frá landnámi. Stefnt verður að því að greina og gera hverjum hluta í þorskhausnum skil með tilliti til útlits, forms, staðsetningar, nafns, bragðtilbrigða og vænlegrar framsetningar.

Torffuglinn

Torfdagurinn hefur verið haldinn án mikillar viðhafnar á hverju sumri árum saman en var í fyrsta skipti settur í formlegan ramma síðasta sumar, með eftirfarandi hætti: „Torfdagurinn er hugsaður sem árleg hátíð og samráðsvettvangur áhugafólks á öllum aldri um aldagamla íslenska hleðslutækni og byggingararf og jafnframt vettvangur til að kveikja áhuga og nýsköpun á þessu sviði; sem hefur óþrjótandi möguleika. Á dagskrá verðu torfrista, torfstunga og veggjarhleðsla, sýning á torfhnausum og hefðbundnum verkfærum, umfjöllun um handbók um hleðsutækni, fyrirlestur um stærsta uppistandandi vegg á Íslandi, kynning á fuglalífi og gróðurfari mýrarinnar og lykillplöntur í torfstungumýrum kynntar til leiks, staðbundnum byggingum á kelteskum svæðum lýst, eldsmíði þar sem torfljár verður smíðaður, langspilsleikur, ljóð, teikning og leirmótun. Á borðum verður kaffi og grasate, kleinur, súkkulaðifuglar, og frumsmökkun á torfsúkkulaði.“

Megináhersla Torfdagsins árið 2025 er sem fyrr handverk, fagurfræði og djúpar rætur sem lúta að sérstöðu og menningararfi sem þrátt fyrir firringu og jaðarsetningu býr yfir óþrjótandi möguleikum, þar sem aflvakinn er hugmyndaflug, einlægur áhugi, áunninn skilningur, nýtt samhengi, nærvera, bein snerting, virðing og agi. Við nánari skoðun er ekki langt á milli þess að rífa þorskhaus með góðum hníf og leysa bjöllu, kodka og bóg úr læðingi eða stinga hnaus og sniddu, rista streng, dæludúllu eða mýrarkóng, allt af sömu djúpu rótunum runnið og hluti af sömu sviðsmyndinni.

Þegar lokið er tekið af fjársjóðs-kistunni leysist aðdráttaraflíð og forvitnin jafnan úr læðingi, og þess vegna mun torffuglinn taka flugið í fyrsta skipti þann 30. ágúst, 2025 með vel malta bjöllu í gogginum.

Höfundur er myndlistarmaður og húsörður Íslenska bæjarins.

NÝJAR ÍBÚÐIR Í ÁRNESI

Bugðugerði 6A og 6B, tvær nýjar 3ja herb. tæplega 85fm íbúðir í þriggja íbúða raðhúsi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, 804 Selfoss. Íbúðirnar eru tilbúnar og afhendast með lokaúttekt.

Sjá nánar á husfasteign.is og fleiri fasteignaauglýsingasíðum. Í Skeiða- og Gnúpverjahreppi er mikil uppbygging í gangi og framundan í tengslum við hótélbyggingu í Þjórsárdal og Hvammsvirkjun, auk þess sem verið er að byggja veglegt íþróttahús í Árnesei. En þar er fyrir grunnskóli sveitarfélagsins, sundlaug, félagsheimili og N1 bensínstöð með góðu grilli og nauðsynjabúð.

Loftur Erlingsson löggiltur fasteignasali veitir nánari upplýsingar og sýnir eignirnar.

Startup Landið:

Frumkvöðlar á landsbyggðinni fá sviðsljósið

Hugmynd sem fæddist við eldhúsbörðið gæti orðið næsta stóra fyrirtæki. En hvernig fer maður af stað? Það er spurning sem margir sem ganga með hugmynd í maganum hafa líklega spurt sig – og svarið gæti nú leynst í nýju verkefni sem fer af stað í haust: Startup Landið, viðskiptahraðall sérstaklega ætlaður frumkvöðlum utan höfuðborgarsvæðisins.

Margrét Polly Hansen.

Þetta er í fyrsta sinn sem Startup Landið er haldið, en verkefnið er hluti af viðtækari viðleitni til að styrkja nýsköpun og frumkvöðlastarfsemi á landsbyggðinni. Það er styrkt af Lóu – nýsköpunarsjóði landsbyggðarinnar, og markmiðið er skýrt: að skapa rými, stuðning og athygli fyrir hugmyndir sem verða til utan hefðbundinna miðstöðva.

Höfuðborgin með stærstan hlut – en þörf á að dreifa tækifærunum

Þótt landsbyggðin búi yfir fjölbreyttri þekkingu, hugmyndum og frumkvæði, endurspeglast það sjaldnast í fjármagnsflæði. Vel undir 30% nýsköpunarstyrkja fara til verkefna utan höfuðborgarsvæðisins – og vísisjóðir halda ekki sérstaklega utan um hlutfall fjárfestinga á landsbyggðinni, en mat á eignarsöfnum þeirra bendir til að hlutur nýsköpunar þar sé vel undir 10%.

Startup Landið er því ekki aðeins tilraun til að styðja við einstaklinga með góðar hugmyndir – heldur einnig til að breyta þessu landslagi og beina athyglinni að því nýsköpunarstarfi sem þegar er að eiga sér stað úti um allt land.

Frá hugmynd að veruleika

Viðskiptahraðall er verkefni þar sem frumkvöðlar fá markvissan stuðning við að þróa hugmyndir sínar, læra af reyndum

sérfræðingum og vinna að því að móta raunhæfan rekstrargrundvöll. Í Startup Landinu verður það gert með vinnustofum og einstaklingsmiðaðri handleiðslu, auk tveggja staðlota þar sem teymin hittast í eigin persónu.

Verkefnið hefst 18. september og stendur yfir fram í lok október. Teymin hittast tvisvar í viku í gegnum fjárfundabúnað, en hittast einnig í vinnustofu á Selfossi 25.–26. september. Þar verður boðið upp á gjaldfrjálsa gistingu, mat og fræðslu. Ferðakostnaður er niðurgreiddur.

Lokaviðburðurinn fer svo fram á fjárfestahátíðinni Norðanátt í Hofi á Akureyri, þar sem þátttakendur kynna hugmyndir sínar á sviði fyrir fjárfestum, áhrifafólki í atvinnulífi og öðrum hagsmunaaðilum. Með því að halda lokaviðburðinn á einni stærstu nýsköpunarhátíð landsins utan höfuðborgarsvæðisins, fær nýsköpun á landsbyggðinni þá athygli sem hún hefur lengi átt skilið – og vonast er til að slíkt geti stuðlað að því að meira fjármagn færist í nýsköpun út á land.

Ekki spurning um stærð hugmynda – heldur hugrekki

Þátttakendur eru valdir úr hverjum landshluta – tvö teymi eða einstaklingar frá hverju svæði komast að – og áhersla er lögð á að valið sé fjölbreytt og byggt á skýrum viðmiðum. Verkefnið er gjaldfrjálst og opið öllum sem búa utan höfuðborgarsvæðisins.

Það sem helst sameinar þá sem taka þátt í viðskiptahröðlum eins og Startup Landinu er ekki endilega fjármagn eða reynsla – heldur viljinn og þorið til að fylgja hugmynd eftir, sama hversu ólík eða óhefðbundin hún kann að virðast í upphafi.

Ef nýsköpun á að vera burðarstoð framtíðarinnar þarf hún að eiga sér stað alls staðar – og Startup Landið er liður í að tryggja að landsbyggðin verði ekki aðeins hluti af þeirri þróun, heldur í fararbroddi.

Höfundur er verkefnastjóri nýsköpunar hjá Háskólasamfélagi Suðurlands.

Gamatjald

Sími 660 6707
gamatjold@gmail.com

• Sterkt tjald sem festist á gáma

• Þykkur dúkur og öflug grind

• CE og brunavottun

• Festist á 20" eða 40 feta gáma

• Yfir 15 ára reynsla á Íslandi

• Breidd á milli gáma 8, 10 eða 12 metrar

• Engin fasteignagjöld

• Tjöld vitt og breitt um landið

Einföld leið til að auka pláss

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrífað er frá vatninu, spenna 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðarlítil með 25 ára ábyrgð
Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
Margar stærðir í boði
Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER
Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

LÍF OF EIGNIR ERU Í HÚFI

[ELDVARNA] bandalagið

ER NÆGUR OG GREIÐUR AÐGANGUR AÐ SLÖKKVIVATNI VIÐ BÝLIÐ ÞITT?

Slökkvitæki þarf að yfirfara og endurnýja í samræmi við ráðleggingar framleiðanda

Eldvarnateppið er ómissandi í eldhúsinu

Sagnapáttur:

Drápin í Hruna

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Snemma í ágúst 1539 stóð Diðrik frá Minden á bakka Ölfusár, nýkominn að landi á Kotferju í Sandvíkurhreppi, og fékk hugmynd. Hann hafði ríðið frá Bessastöðum með flokk manna austur á bóginn hinn 5. ágúst og virðist hafa sett stefnuna á klaustrin í Vestur-Skaftafellssýslu, nunnuklaustrið á Kirkjubæ og Ágústínusarklaustrið í Þykkvabæ í Álftaveri. Áður hafði hann í krafti valds síns sem umboðsmaður hirðstjóra Kristjáns þriðja á Íslandi leyst upp munklífið í Viðeyjarklaustri og sett jarðir og eignir þess undir krúnuna. En nú stóð hann á syðri bakka Ölfusár og gaf mönnum sínum nýjar skipanir. Tveir úr hópnunum, Peter Spons og ungur piltur sem með Diðriki var, skyldu ríða í Odda á Rangárvöllum og bíða þar eftir honum. Sjálfur ætlaði hann með menn sína í Skálholt að finna biskupinn, Ögmund Pálsson. Svo myndu þeir halda áfram austur.

Glampar af atgeirum

Ögmundur Pálsson hafði vígst til biskups í Skálholti 1521, þá 45 ára gamall eða þar um bil. Eftir að hafa setið á biskupsstóli í tæp fimmtán ár fór heilsu hans að hraka og varð honum helst til бага að hann missti sjónina. Diðrik frá Minden virðist hafa metið stöðuna þannig að biskup væri svo feyskinn og sjóndapur að hann myndi ekki geta mannað sig upp í mótspyrnu við sitt harðsnúna lið. Komu Diðrik og menn hans sér fyrir á staðnum og sagt er að þeir hafi tjaldað í portinu framan við eina bestu vistarveru staðarins, „timburstofuna“, og þar sátu þeir að sumbli undir vopnum. Voru þeir þarna í þrjá daga og virðast lítið annað hafa haft fyrir stafni en að troða í sig stólskræsingar og kneypa öl. Biskup bað þá um að fara, þeir

„Reyndi Pétur nú að hlaupa í kirkjuna í von um grið. Þetta sá heimilisfólkið í Hruna sem þennan dag var að bera upp hey í þurrkinum.“

gætu fengið nóg nesti, „vín, mjöð og bjór“, en Diðrik ansaði því ekki. Á meðan þessu fór fram smalaði ráðsmaður Skálholtsstaðar, Jón Héðinsson, prestur í Hruna, saman landsetum stólsins, „kotungunum“ sem ein heimildin kallar svo, og vopnaði þá. Á Lárentíusarmessu, 10. ágúst 1539, undirbjó hópurinn sig fyrir átökin. Til að efla baráttuandann lét Jón Hrunaprestur slá krana í tvær bjórtunnur og skenkja staðarmönnum. Nú voru þeir farnir aðeins að kippa og ruku því ýmist upp á garðinn umhverfis portið við timburstofuna eða fóru gegnum sjálfar portdyrnar. Varð Diðrik var við lætin og sá blika á uppáhaldsvopn Íslendinga á 16. öld, atgeirinn, eða það sem Diðrik og lágbýsk baráttusveit

hans kallaði „hellebarde“ og var eins konar sambland kesju og axar og með beittum, oftast tvíeggja, króki aftan úr axarblaðinu. Málaliðasveitirnar sem óðu um Evrópu í trúarbragðastríðum 16. aldar voru allar sem ein vopnaðar „hellebarde“ sem framleiddir voru í ýmsum útgáfum, oftast einföldum og praktískum til manndrápa, en einnig með miklu ornamenti og pírupári til að sýnast og mikla sig. Þessi vopn virðast hafa verið til á öllum betri heimilum á Íslandi á 16. öld.

Diðrik vissi að það eina sem dugði á vaska fótgöngusveit vopnaða atgeirum var að skjóta á hana úr byssum en því miður voru byssurnar og púðrið í tjaldu frammí í porti en ekki inni í timburstofunni. Sendi

hann því tvo menn skjótt út að sækja skotvopnin. Þeir gengu beint í flasið á Skálholtsliðum sem skáru niður tjaldið svo erfitt var að komast þangað inn og réðust svo á mennina og stungu þá til bana af miklu offorsi.

Við vitum hvað Diðrik hafði stíð að inni í timburstofunni því þar var einn af Skálholtsmönnum að uppvarta. Reyndi hann með slóttugheitum að lempa Diðrik þegar Diðrik sá blika á vopnin og sagði að biskupinn hefði skvett öli í sveinana Bessastaðamönnum til heiðurs og þeir hrópuðu nú heillaóskir. Tveir dauðir menn í portinu sýndu hins vegar og sönnuðu að svo var ekki og ætlaði Diðrik umsvifalaust að drepa uppvartarann þegar hann áttaði sig á stöðunni, en Skálholtsmaðurinn slapp með því að svipta af sér kápu sem hann var í og fleygja henni á árásarmennina. Á hæla honum kom síðan hestasveinn Bessastaðamanna, Ólafur að nafni, sem freistaði þess að bjarga lífinu og reyndi að kjafta sig út úr vandræðunum með því að höfða til þjóðerniskennarinnar: „Lofið mér liðugan gang, bræður mínir, því ég er íslenskur sem þér.“ Því var svarað með vel völdum orðum um að hann gæti eins fylgt hinni lágbýsku sveit Danakonungs dauður sem lifandi og var rekinn í gegn með einum „hellebardinum“.

Nú skutu Bessastaðamenn slagbröndum fyrir allar dyr og vonuðust til að verja líf sitt umkringdir og ofurliði bornir. Þrátt fyrir að vera uppbelgdir af bjór megnuðu Skálholtsmenn ekki að brjóta upp dyr á timburstofunni fyrr en heljarmenni eitt hóf upp bjarg, skutlaði því á hurðina og braut hana í spón. Ruddist nú liðið inn og voru Bessastaðamenn fljótt yfirbugaðir og drepnir. Lengst varðist Diðrik sjálfur en hafði þó ekki annað sér til varnar en disk og „stikkhníf“ sem hann hafði notað til að skera ofan í sig Skálholtsmatinn. Bóndasonur úr Grímsnesinu, uppnefndur Jón refur eða rebbi, náði að húkka króknum á atgeirnum í herðablaðið á Diðriki, fella hann þannig í gólfið og toga til sín. Rebbinn skutlaði síðan skaftinu á atgeirnum út um glugga á stofunni til að ná sem bestri sveiflu og rak hann svo á kaf milli herðablaðanna á Diðriki svo hryggurinn hrökk í sundur.

Einn af mönnum Diðriks komst lífs af, unglingspiltur úr hertogadæmunum, Jakob að nafni. Hann hafði falið sig undir borði og var honum þyrmt og er sagt að hann hafi

síðan orðið heyrari við latínuskólann í biskupstíð Marteins Einarssonar.

Diðrik biður að heilsa

Enn biðu þeir Peter Spons og félagi hans í Odda. Einhverra hluta vegna hugnaðist herstjórnanda Skálholtsstaðar, Jóni Héðinssyni, ekki að fara að þeim þar, heldur sendi hann vinnumann í Odda með þá orðsendingu að Diðrik biði félaga sinna heima hjá Jóni í Hruna. Diðrik ætlaði nefnilega að ríða yfir Kjöl og heimsækja Hólastað í kjölfar árangursríkrar ferðar í Skálholt. Þeir þorðu ekki annað en hlýða og fáeinum dögum síðar ríðu þeir í garð í Hruna og tjölduðu ofan við bæjarhúsin, nyrst í túninu. Væntanlega hefur verið nýbúið að hirða það og því þægilegt að tjalda.

Að sjálfsögðu heimtuðu þeir öl og mat. Hvert sem þessir lágbýsku piltar fóru ruku þeir beint í að éta og drekka bjór. Það var veitt og síðan lagði Peter sig í tjaldu, þreyttur eftir reiðina og átið en lét sveininn halda vörð. Jón Héðinsson hafði skipað sínum mönnum að fela sig uppi á Hrunanum og nú ruddust þeir niður á túnið tólf saman. Drengurinn hristi Pétur sem náði að komast út úr tjaldu og grípa spjót. Hann varðist síðan fimlega þeim sem fyrstur óð í hann en þá bar þar að Jón nokkurn Önnuson sem greip öxi og grýtti henni beint í hausinn á Pétri og á að hafa hrópað í leiðinni: „Diðrik bað að heilsa þér!“

Reyndi Pétur nú að hlaupa í kirkjuna í von um grið. Þetta sá heimilisfólkið í Hruna sem þennan dag var að bera upp hey í þurrkinum. Ruddist ráðsmaðurinn í Hruna á fullri ferð fram bæjarhlaðið, inn í kirkjugarðinn og kom á móti Pétri í sáluhlíðinu. Hélt hann honum þar en flokkinn bar óðar að og var Pétur drepinn þar við hliðið.

Drengurinn hljóp hins vegar í hina áttina, í vestur frá norðurtúninu og út í mýrarnar þar sem heitir Lokafloð. Elti hann einn af Skálholtsmönnum, Sigurður Bernharðsson, ættaður úr Grímsnesi, og náði honum þar. Bað drengurinn ýmist griða eða formælti Sigurði og sagði að hann myndi hljóta sömu örlög, að verða myrtur og hljóta hvorki grið né sakramenti. Var þessi lágbýski drengur svo lagður í gegn þarna í mýrinni. Líkin voru husluð norður í Hrunalandi, langleiðina úti við Litlu-Laxá, ef einhver kærir sig um að leita þeirra.

BYKO
LEIGA

PKVERI

PK/ERK

SÉRMERKTAR
VINNUSTAÐA-
GIRÐINGAR

515-4033 | leiga@byko.is

Vísnahornið

Þráinn Arinbjarnarson var góður vísnaismiður á sinni tíð, gráglettinn, hann orti þessa sígildu leiðbeiningu sem vel á við allar ofurhátíðir landans:

Dásamlegt vínið sem drottinn oss gaf, dreyptu'á því vinur minn kæri. Drekktu þig fullan og dragðu'ekki af, en drepstu'ekki á almannaferi.

Dagbjartur vísnaismiður Dagbjartsson orti um verslunarmannahelgina:

Geist var farið lífs um lönd. Líka bæði væta og rok. Áfengi var haft um hönd og hellingur sem rann í kok.

Helgi Haukdal Jónsson orti að gefnu tilefni og þarfnast ekki skýringa:

Engum er í huga hlátur, hörmunga til finnum stands, minnihlutans harmagrátur, heyrist vel um byggðir lands.

Útgerðin loksins getur nú greitt götin sem hefur hún yfir oss leitt þó býst ég ei við að batni nú neitt bútasaumsteppið þjóðvegur 1.

Ólafur Stefánsson hugsar til baka í þessari glettnu vísu um það sem hér áður var talið lengsta orð á íslensku:

Áður höfðu ýmsir sinnu, ef yrði lundin súr, að telja stafi í „Vegavinnu-verkfærageymsluskúr“.

Jón Helgason prófessor þarf varla að kynna, Úr landsuðri geymir ótal perlur. Þetta ljóð yrkir Jón 19 ára:

Skýjabakkanna biksvört ull breiðist á vestursins roðagull, sem marir í ljósvakans móðu. Sál mín er orðin af andagift full, ekki er nú von á góðu.

Myrkrið fossar í stríðum straum, stundanna líkaböng hringir í eyru mér ungum draum um ást mína er brotnaði tímans flaum, eins og sykur í sykurtöng.

Valdemar K. Benónýsson var talinn með bestu hagyrðingum á sinni tíð. Til Elivoga Sveins orti hann:

Að þér hreyta ekki vil eða í streitu draga. En grasaleitar gekk ég til í gróinn beitarhaga.

Þessi er úr sláttuvísu Valdemars:

Æskuflýti enn ég ber öldungshvít með hárin. Enn þá bítur egginn mér, áfram þýtur skárinn.

Ljóðstafameistarinn Ragnar Ingi yrkir þessa bæn nútímamanns:

Ljá mér styrk og lífsfögnuð, léttu þrautatímann, að ég finni, góði guð, gleraugun og símann.

Pétur Arnar Pétursson birti þessa snilldarvísu nýlega, einföld og góð:

Víða um lífsins leyndarstig leynist falin perla í garðinum mínum gleður mig glettin Mariuerla.

Afhent er bragarhátur sem minna ber á, eftir að rímur viku fyrir poppi. Sveinbjörn Beinteins orti þessa:

Enn þá hefur okkar bragur aukið gaman er við bæði sátum saman.

Páll Ólafsson orti þessa í ljóðabréfi:

Afhendingar einar þér ég aftur sendi allar leystar illa af hendi.

Jón bróðir Páls orti líka og var kunnur. Þeir voru synir Ólafs á Kolfreyjustað:

Ef allt saman er einskisvert sem skrifað, þá hef ég til lítils lifað.

Umsjón: Magnús Halldórsson Mhalldorsson0610@gmail.com

ÓDÝR

gleraugu umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispuvörn

19.900 kr.

Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu

39.900 kr.

Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17

Hús Blindrafélagsins

Sími • 552-2002

OPTIC

REYKJAVÍK

SIJÓNTÆKJAVERSLUN

TIL SÖLU
VIÐ AKUREYRI

HER BYGGIR

LÆKJARVELLIR

ÍÐNAÐARBIL / GEYMSLUR

45,2m² - 47,4m²

01-12 13-24

Verð frá 17.900.000 kr.

Milliloft í boði
Upplýsingar gefur Bjarni í síma 775 6667

FS FASTEIGNIR

Fríðrik Sigbórsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 694 4220

Svala Jónsdóttir
Löggiltur fasteignasali
Sími: 663 5260

FASTEIGNASALA AKUREYRAR

Arnar Guðmundsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 773 5100

Öflugir og fjölhæfir skotbómulyftarar

Klettur er traustur samstarfsaðili með öflugum þjónustu um allt land.

Vélar Merlo sameina nákvæmni, kraft og fjölhæfni og henta sérstaklega vel fyrir fjölbreytt verkefni. Við tryggjum faglega ráðgjöf, hraða þjónustu og greiðan aðgang að varahlutum.

Þjónustustöðvar Kletts eru staðsettar í **Reykjavík, Hafnarfirði og á Akureyri.**

Viðurkenndir þjónustuaðilar eru **Þrymur á Ísafirði** og **Bíley á Reyðarfirði.**

Hafðu samband **sala@klettur.is** eða **590 5100**

KLETTUR

590 5100 ————— **www.klettur.is**

MEIRAPRÓF

HEFST 12. SEPTEMBER

AKTU.IS

GOES TERROX 500L

Gæðahjól á góðu verði

1.199.000,-
Án Vsk. 966.953,-

FARANGURSBOX AÐ VERDMÆTI 74.990 FYLGIR FRITT MEd
Meðan birgðir endast

Umboðsaðilar: **Bikevík, Reykjanesbæ.**
KS, Sauðarkrúki, Suður England, Selfossi.
Lyngás Hellu, AB varahlutir, Egilsstöðum.
Bílaforritun North-East Akureyri.

Nitro - Urðarhvarfi 4 - 557 4848 - nitro.is

Hannyrðir:

Aura – dömupeysa

Peysan er prjónuð ofan frá niður. Garnið Onion no 4 er dásamleg blanda af ull og netlutfjum. Létt og mjúkt garn.

Stærðir: S (M) L (XL) - Yfirvidd: 95 (100) 105 (110) cm. - Sídd: 58 (60) 62 (64) 66 cm mælt frá öxl og niður.

Garn: No. 4 Organic Wool + Nettle frá ONIONKnit - 9 (10) 11 (12) dokkur. Litur á mynd nr 11 douce grøn.

Prjónar: Hringprjónn 60 cm nr 3 og 40 og 60-80 cm nr 3,5. Sokkaprjónar nr 3.

Prjónfesta: 23L x 30 umf á prjóna nr 3,5 = 10 x 10 cm í sléttu prjóni.

Skammstafanir: L = lykkja/ur / br = brugðið / snúið sl = prjónið slétt í aftari lykkjubogann / PM = prjónamerki / T&V= Snúið við, takið fyrstu lykkju óprj af prjóninum með bandið fyrir framan stykkið, sláið um prjóninn (lykkjan verður tvöföld). Þegar þessi lykkja er síðan prjónuð aftur eru eru bæði böndin prjónuð sem 1L.

Útaukning um 2L: Takið upp þráðinn á milli 2ja lykkja, prjónið 1L snúið brugðið og 1L slétt í sömu lykkju, það myndast gat.

Uppskrift: Fitjið upp 104 (104) 112 (112) lykkjur á 40 cm prjón nr 3,5mm. Tengið í hring, setjið prjónamerki sem markar upphaf umferðar og prjónið 4 umferðir slétt. Aukið út í næstu umferð um 8 lykkjur jafnt yfir = 112 (112) 120 (120) lykkjur, prjónið 1 umferð slétt. Upphækkun á bakstykki er prjónuð með German Short rows aðferðinni (ef þú vilt ekki gera upphækkun, hoppa þú yfir þennan kafla).

Staðsetjið annað prjónamerki eftir 56 (58) 60 (62) 64 lykkjur. Prjónið slétt að PM nr 2, færið merki, prjónið 5L slétt. T&V, prjónið brugðið að PM, færið merki, prjónið 5L brugðið, snúið við. Haldið áfram að prjóna fram og til baka og prjónið 5 lykkjur fram yfir síðasta snúning

þar til þú hefur prjónað alls 8 sinnum snúning (4 sinnum hvoru megin). Nú má fjarlægja seinna prjónamerkið sem var sett inn.

Prjónið næstu umferð þannig: 2 slétt, *útaukning um 2L, 4 slétt* endurtakið frá *-* út umferð og endið á útaukning um 2L, 2 slétt = 168 lykkjur á prjóninum. Prjónið 13 (14) 15 (16) umferðir slétt. Prjónið útaukningu: 3 slétt, *útaukning um 2L, 6 slétt* endurtakið frá *-* út umferð og endið á útaukning um 2L, 3 slétt = 224 lykkjur á prjóninum . Prjónið 13 (14) 15 (16) umferðir slétt. Prjónið útaukningu: 4 slétt, *útaukning um 2L, 8 slétt* endurtakið frá *-* út umferð og endið á útaukning um 2L, 4 slétt = 280 lykkjur á prjóninum . Prjónið 13 (14) 15 (16) umferðir slétt. Prjónið útaukningu: 5 slétt * útaukning um 2L, 10 slétt* endurtakið frá *-* út umferð og endið á útaukning um 2L, 5 slétt. **Eingöngu stærðir L og XL** prjónið næstu umferð þannig 14 slétt *takið upp þráðinn á milli 2ja lykkja og prjónið snúið slétt (myndast ekki gat), 28 lykkjur slétt* endurtakið frá *-* út umferð. Nú eru 336 (336) 348 (348) lykkjur á prjóninum.

Skipting bols og erma: Setjið inn 4 prjónamerki og skiptið stykkinu í bol og ermar þannig: setjið 1. merki eftir 32 (32) 35 (35) lykkjur (ermi), 2. merki eftir næstu 104 (104.) 107 (107) lykkjur (bolur), 3. merki eftir næstu (64) 67 (67) lykkjur (ermi), 4. merki eftir næstu 104 (104) 107 (107) lykkjur (bolur), nú eru 32 (32) 35 (35) lykkjur að upphafsprjónamerki sem tilheyrir fyrri ermi. Prjónið í hring og aukið út fyrir laska í 2. hverri umferð með því að prjóna út-H, 1 sl, út-V við hvert prjónamerki sem sett voru inn. **Aukið út þannig:**

Stærð S: engin útaukning, prjónið 14 umferðir slétt.

Stærð M: aukið út fyrir laska 3x, prjónið 9 umferðir slétt

Stærð L: aukið út fyrir laska 3x, prjónið 10 umferðir slétt

Stærð XL: aukið út fyrir laska 6x, prjónið 5 umferðir slétt

Setjið lykkjur fyrir ermar á band/

snúru 64 (70) 76 (82) lykkjur, fitjið upp 8 nýjar lykkjur hvoru megin = 220 (232) 242 (254) lykkjur á bol. Prjónið slétt í hring þar til bolur mælist 31 (32) 33 (34) cm (mælt frá skiptingu erma og bols). Skiptið yfir á hringprjón nr 3 og prjónið 14 umferðir stroff: 1L snúið slétt, 1L brugðið. Fellið af með teygjanlegri affellingu þannig: *sláið bandið um prjóninn, prjónið 1 snúið sl, 1 br, lyftið fyrri lykkju ásamt uppáslætti yfir seinni lykkju* endurtakið frá *-* út umferð.

Ermir: Færið ermalykkjurnar 64 (70) 76 (82) á 40 cm hringprjón nr 3,5 og fitjið upp/takið upp 8 lykkjur. Prjónið slétt í hring en í fyrstu umferð

aukið út um 12 (12) 12 (12) lykkjur eins og á berustykki þannig að útaukningar komi í beinni línu frá berustykki, þ.e. 12 lykkjur á milli útaukninga = 84 (90) 96 (102) lykkjur á prjóninum. Prjónið slétt þar til ermin mælist 46 (48) 50 (52) cm. Prjónið 1 umferð og fækkið lykkjum jafnt yfir í 42 (44) 48 (52) lykkjur. Skiptið yfir á sokkaprjóna nr 3 og prjónið 14 umferðir stroff eins og á bol og fellið af með teygjanlegri affellingu.

Frágangur: gangið frá endum, þvoið flíkina og leggið til þerris.

Prjónakveðja, stelpurnar í Handverkskúnst www.garn.is

Tesla Model S 85 - í ábyrgð frá Tesla

- Nýskráður 2015
- Nýtt battery
- Ný fjöðrun
- Ekinn 132 þ.km.
- Nýr mótór
- Frí hleðsla frá Tesla

Verð: 5.990.000 kr.

Citroen C4 Cactus

- Nýskráður 2016
- Sjálfskiptur
- Bensín
- Ekinn 147 þ.km.

Verð: 1.490.000 kr.

Frábærir ferðafélagar!

SsangYong Rexton HLX

- Nýskráður 2019
- Sjálfskiptur
- Dísel
- Ekinn 96 þ.km.

Verð: 6.790.000 kr.

Land Rover Discovery Sport SE

- Nýskráður 2018
- Sjálfskiptur
- Dísel
- Ekinn 85 þ.km.

Verð: 4.390.000 kr.

Meira úrval á
notadir.benni.is

Bílabúð Benna
Krókhálsi 9
590 2035

Bílabúð Benna
Í fimmtíu ár

Handverkskúnst

Nýtt garn í þremur grósfleikum.
Finnur allt um garnið á www.garn.is

HRAUNBÆ 102A, 110 REYKJAVÍK · SÍMI 888-6611

Norrænt samfélagsdrama

Hrifla | Þróstur Helgason
throstur@bondi.is

Norræn sjónvarpsþáttagerð hefur staðið með miklum blóma síðustu tuttugu ár. Danir leiddu þróunina en Svíar voru fljótir að taka við sér, síðan Norðmenn og nú síðast Finnar. Nýjasta afurð þeirra er þáttaröðin *Drottning alls fjandans* (*Queen of Fucking Everything*) sem segir af fasteignasalanum Lindu Saarniluoto sem vaknar einn daginn upp við það að maðurinn hennar er horfinn, hugsanlega dauður, og eftir situr hún skuldum vafinn eftir vafasaman viðskiptaferil hans.

Linda hefur lifað hátt og haldið uppi ímynd sem samræmist lúxusfasteignunum sem hún selur velmegandi fólki í Helsinki og er tilbúin til að gera hvað sem er til þess að halda í sín viðmið. Fyrst um sinn stundar hún smáþjófnað

til þess að eiga fyrir mat og útgjöldum sem henni þykja skipta máli fyrir ímyndina. En smám saman dregst hún inn í undirheima Helsinkiborgar þar sem hættulegir glæpamenn ráða ríkjum. Ímyndaráþjáningin verður svo sterk að Linda vilar ekki fyrir sér að ræna hættulegasta eiturfjabarón borgarinnar og kokka upp risavaxið fasteignasvindl með hjálp þessa sama glæpamanns. Í ringulreiðinni miðri leiðist hún sömuleiðis út í morð á manni sem tengist þessum ofstækisfulla undirheimamanni. Linda er djúpt sokkin og erfitt að sjá hvernig hún ætlar að leysa úr flækjunni.

Þættirnir eru spennandi en umfram allt myndir. Leikið er með ýmsar klisjur um finnska þjóðarsál, svo sem hinn drykkfellda, þunglynda karl sem hefur gefist upp á daglegu striti og heldur kaldhæðnar ræður um tilgangsleysi allra hluta á milli þess sem hann þegir. En fyrst og fremst eru þættirnir farsakennd saga af konu sem leitar allra leiða til þess að koma undir sig fótunum eftir að hafa verið afvegaleidd og svikin af óheiðarlegum eiginmanni. Kannski leita þættirnir svara við spurningunni um það hvað kona komist upp með þegar hún finnur sig í þeirri stöðu. Þættirnir eru á RUV.

Einnig er óhætt að mæla með sænsku þáttaröðinni *I dina händer* eða *Deliver Me* sem er aðgengileg á Netflix. Þar er sjónum beint að unglingum sem notaðir eru til

illvirkja af glæpagengjum Svíþjóðar. Dogge og Billy eru óaðskiljanlegir vinir. Dogge á velmegandi foreldra sem virðast þó sinna honum lítið en Billy er innflytjandi sem býr í blokkaríbúð með einstæðri móður sinni og mörgum systkinum. Þegar Billy finnst myrtur eftir skotárás berast böndin fljótt að Dogge. Spurningin um það hver framdi ódæðið er þó ekki aðalatriðið í þáttaröðinni heldur hvers vegna unglingar lenda á slíkum glapstigum. Í þáttunum teiknast upp sláandi mynd af því hvernig unglingar eru innlimaðir í glæpagengi með von um skjótan gróða, framgang og völd sem þeim virðast fjarlæg innan síns samfélagslega ramma.

Þáttaröðin beinir umfram allt sjónum að baksögu Billys. Við vitum fátt um sögu Dogges og skýringarnar á því hvers vegna hann dregst inn í glæpagengi eru óljósar. Það er galli á þáttaröðinni en hún veitir eigi að síður sláandi innsýn í heim sem við annars fáum bara fréttir af í fjölmiðlum.

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

Clean Rest

CleanRest Pro
Dýnuáklæði

- 100% vörn gegn inngöngu, flóttu og bitum veggjalúsa.
- Einkaleyfisvarin Zip-N-Click lokun tryggir öryggi.
- Tear-resistant MicronOne® efni með teygjanleika og miklum þéttleika.
- Stór rennilás og handfang – auðvelt í meðhöndlun.
- Þéttari og sterkari vefnaður.
- Tvöfaldir saumar með styrkingu fyrir aukna endingu.

Streymi heildverslun ehf. | Goðanesi 4 | 603 Akureyri | Sími: 588 2544 | www.streymi.is

LANDSKEPPNI OG
AÐALFUNDUR

Aðalfundur SFÍ verður haldinn í Stóru-Mörk á Kópaskeri föstudagskvöldið 22. ágúst kl 20.

Landskeppnin fer fram á Presthólum við Kópasker laugardag og sunnudag 23.-24.ágúst.

Keppt verður í A- og B-flokk sem og flokki Unghunda.

Sameiginlegur kvöldmatur á laugardagskvöldinu í Stóru-Mörk.

Námskeið í tamningu og þjálfun fjárhunda með Tim Thewissen verður haldið á Presthólum dagana 25.-26. ágúst.

Skráning í keppni, kvöldmat og á námskeið hjá Tíbrá í síma: 847-3831 eða á messenger.

Allar frekari upplýsingar munu birtast á facebook síðunni: Smalahundafélag Íslands

Við klæðum þig í hveli!

Sjöklaðin frá Elka fást hjá okkur.

KH VINNUFÖT

khvinnufot.is | Netfyllur 3 | Sími 577 1000

CFMOTO CFORCE 520

Lækkað verð!

1.399.000,-

Án Vsk. 1.128.226,-

26 TOMMU DEKKJA STÆKKUN AÐ VERÐMÆTI 50.000 FYLGIR FRÍTT MED

CFMOTO

Umboðsaðilar: Bikevik, Reykjanesbæ, KS, Sauðarkröki, Suður England, Selfossi, Lyngás Hellu. AB varahlutir, Egilsstöðum, Bilaforritun North-East Akureyri.

Nitró - Urðarharfi 4 - 557 4848 - nitró.is

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Vélabásinn:

Hinn sanni sportjeppi

– Prufuakstur á Porsche Cayenne E-Hybrid

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Að þessu sinni er tekinn fyrir Porsche Cayenne E-Hybrid, sem er stór sportjeppi þar sem öll hönnun og útfærsla miðar að því að gera akstursupplifunina ánægjulega og spennandi.

Bíllinn er með þriggja lítra V6 bensínvél og öflugan rafmótor sem fær straum úr 25,9 kílóvattstunda rafhlöðu. Þeir bílar sem er auðveldast að bera saman við Cayenne E-Hybrid eru Range Rover Sport og BMW X5, sem eiga það sameiginlegt að vera í boði sem öflugir tengiltvinn-lúxusjeppar með stórum rafhlöðum.

Allt alveg mátulegt

Þessi Porsche Cayenne er í raun af þriðju kynslóð sem kom fyrst á markað árið 2018, en fékk talsverða andlitslyftingu árið 2023. Hann er keimlíkur fyrri kynslóðum, en helst er hægt að sjá að framljósinn eru kantaðri og frá ákveðnum sjónarhornum er ljósröndin að aftan nánast eins og á Porsche 911.

Pegar inn er komið eru jafnframt miklar breytingar, sem felast í endurhönnuðu mælaborði. Nú er gírstöngin lítill flípi við hliðina á stýrishjólinu sem gefur aukið pláss fyrir stjórnþæki og geymslupláss á milli sætanna. Þá eru raunverulegir hnappar fyrir allt það sem maður vill nálgast við daglega notkun, eins og miðstöð og útvarp. Því þarf ekki að reiða sig á skjáinn nema helst til þess að velja sér nýjan lagalista á Spotify eða slá inn staðsetningu í leiðsögukerfinu. Hljóðkerfið er afbragðsgott.

Efnisvalið í innréttingunni er vandað og heyrir hvergi tómahljóð. Notandinn finnur við alla notkun að Porsche Cayenne er dýr bíll, því allt sem hann snertir er úr vönduðum efnum og eru allir hreyfanlegir hlutir afar þéttir í notkun. Hvort sem notandinn er að opna og loka hurðunum eða kveikja á stefnuljósunum þá er allt alveg mátulega stíft. Sætin eru vel formuð, veita góðan stuðning og eru stillanleg á fjölmarga vegu þannig að fólk af öllum stærðum og gerðum getur komið sér vel fyrir.

Höfuðplássið í aftursætunum takmarkast ofurlítið vegna topplúgunnar. Fótaþlássið þar er

Porsche Cayenne E-Hybrid nær að sameina eiginleika sportbíls og jeppa í einum alhliða pakka. Hér sést hvar Benedikt Eyjólfsson, stofnandi Bílabúðar Benna, keyrir af fullu afli í krappri beygju á kappakstursbraut í Hafnarfirði.

Myndir / ál

Ljósröndin að aftan er skýr vísun í Porsche 911.

hins vegar gott og sætin breið, þannig að þrír fullorðnir ættu að geta setið sáttr saman. Hægt er að opna skothlerann meðal annars með því að sveifla fætinum undir stuðarann. Geymslurýmið er stórt og hægt er að fella aftursætin nánast flöt, en það er örlítill brún milli skottgólfsins og sætisbakanna.

Getur verið hreinn rafmagnsbíll

Þó svo að 470 hestöfl hljómi engin ósköp á tímum kraftmikilla rafbíla, er Porsche Cayenne hannaður frá upphafi til enda til þess að veita sem mesta akstursánægju. Margir nýir bílar fara leifturhratt í beina línu, en Cayenne ræður fullkomlega við að keyra hring eftir hring á kappakstursbraut og er engu síðri en margir sportbílar. Þetta er enginn Porsche 911, en Cayenne er einstakur bíll að því leyti að hann ræður fullkomlega við að keyra yfir fjallveg einn daginn, bruna eftir kappakstursbraut annan daginn og flytja farþega og farangur í miklum þægindum milli landshluta þriðja daginn. Þá getur Cayenne E-Hybrid dregið vagna upp að 3,5 tonnnum. Kannski er þetta eini sportjeppinn sem er virkilega sportlegur.

Eitt af því sem einkenndi þennan prufuakstur var hversu skemmtilegt var að skipta á milli ólíkra akstursstillinga og er þetta eini bíllinn þar sem undirritaður hefur flett á milli stillinga oftar en einu sinni. Þegar ökutækið er ræst er það alltaf sjálfkrafa í E-Power stillingu þar sem bensínmotorinn fer ekki í gang nema í algjörum undantekningartilfellum. Þeir sem hlaða reglulega geta því keyrt mjög lengi á rafmagninu einu saman, en akstursdrægni er allt að 90 kílómetrar. Óþarft er að ræsa vélina til þess að fá yl í farþegarýmið,

Porsche Cayenne er góður staður til að vera á. Mælaborðið er vel útfært og reiðir sig ekki um of á notkun snertiskjásins, sem er annars afar góður.

enda bíllinn með afar skjótvirkri rafmagnskyndingu.

Þar sem rafmagnsmótorinn hleypir aflinu í gegnum gírkassann knýr hann hjólin á sama hátt og bensínmotorinn. Því er afldreifingin til hjóla alltaf eins og bíllinn alltaf jafn fjórhjóladrifinn. Þetta er ólíkt mörgum tvinnbílum þar sem bensínvélin knýr einn öxul og rafmótorinn hinn sem leiðir til ójafnrar afldreifingar.

Stilling fyrir kappakstursbraut

Hybrid-Auto stillingin er þægileg til dagsdaglegra nota. Þá kemur bensínmotorinn til sögunnar en eyðslan helst í lágmarki. Þessi stilling nýtist vel á langferðum eða þegar notandinn hefur vanrækt að hlaða. Bíllinn passar upp á að tæma rafhlöðuna aldrei alveg og því er alltaf hægt að fá afl bæði frá rafmótor og bensínvél. Í Sport-stillingunni er bensínmotorinn alltaf í gangi, fjöðrunin verður aðeins stífari og viðbragðið sneggra í stjórnþækjum. Þetta hentar fyrir þá sem vilja vera þínu ökuferðinni umferðinni en eru ekki á leiðinni í kappakstur.

Þar á eftir kemur Sport-Plus stillingin, sem er hugsuð til notkunar á kappakstursbrautum. Þá er allt aflið aðgengilegt, fjöðrunin fer í stífustu

stillingu og hægt er að þeyta áfram og keyra hratt í öllum beygjum. Þar sem þetta er sportjeppi eru einnig nokkrar Off-Road stillingar sem eru kjörsniðnar fyrir akstur í sandi, drullu, mól og svo framvegis. Malarstillingin er sérlega nytsamleg á íslenskum malarvegum. Sama hver áðurnefndra stillinga er valin er alltaf hægt að ýta á rauðan hnapp í stýrinu til þess að virkja Sport-Plus í tuttugu sekúndur. Þetta kemur sér til að mynda vel ef ökumaðurinn vill taka fram úr öðrum bíl.

Miðað við verð bílsins finnst undirrituðum synd að fjarlægðartengdur hraðastillir og akreinaaðstoð skuli ekki vera staðalbúnaður, en er sannarlega fánlegt sem aukahlutur. Þetta tvennt léttir álagið á leiðinlegum vegköflum, eins og Reykjanesbrautinni, eða í þungri innanbæjarumferð.

Að lokum

Porsche hefur tekist að gera Cayenne E-Hybrid að bíl sem er gaman að keyra við allar aðstæður og sem heldur áfram að vera spennandi í notkun eftir fyrstu dagana. Porsche Cayenne E-Hybrid kostar frá 18.990.000 krónum samkvæmt verðlista. Nánari upplýsingar fást hjá Bílabúð Benna.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI
OG VINNUM ÚR ÞEIM
LAUSNIR

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

99 brennumenn koma ríðandi að endurbyggingu Bergþórshvols og brenna bæinn.

mynd / Njálufélagið

Njálsbrenna sviðsett á söguslóðum

Njáluvaka í Rangárþingi er hátíð tileinkuð Njálu. Hún verður haldin 21. – 24. ágúst og þar verður boðið upp á fjölbreytta dagskrá, meðal annars verður frægasti atburður sögunnar, Njálsbrenna, sviðsettur.

Guðni Ágústsson, fyrrverandi ráðherra, er formaður Njálufélagsins. Hann segist hafa lengi dreymt um að halda viðburð sem þennan.

„Ég er búinn að ganga með þetta í maganum mjög lengi – að setja Njálu á svið og gera henni ærleg skil. Hugmyndin gekk alltaf út á að fá myndarlegan fjárhagslegan stuðning frá einstaklingum og atvinnulífinu og skemmst er frá því að segja að viðtökurnar fóru langt fram úr björtustu vonum. Það er greinilega mikill hljómgrunnur fyrir því að hefja Brennu-Njáls sögu til þess vegs og virðingar sem henni ber í íslenskri bókmenntasögu. Ég er afar þakklátur fyrir þessar miklu undirtektir og í kjölfarið stofnaði ég Njálufélagið með mjög öflugu fólki og allir eru sammála um að hugsa þetta verkefni til lengri framtíðar,“ segir Guðni.

Hátíðin fer fram á Njáluslóðum 21. til 24. ágúst. „Njáluvakan hefst á fimmtudagskvöldi í íþróttahúsinu á Hvolsvelli. Þar verða leikþættir úr Njálu frumfluttir, Karlaór Rangæinga og Hundur í óskilum stíga á svið og tveimur af stærstu persónum Brennu-Njáls sögu verða gerð skil í sitt hvoru erindinu. Við erum sérstaklega stolt af leikþáttunum sem Svandís Dóra Einarsdóttir skrifaði og sýnir með leikhópi sínum, þeim Atla Rafni Sigurðarsyni, Ingvari Sigurðssyni og Sólveigu Arnarsdóttur. Dagskráin á þessu fyrsta kvöldi Njáluvöku er afar metnaðarfull,“ segir Guðni.

Bergþórshvoll brenndur

Annar hápunktur Njáluvöku verður síðan laugardaginn 23. ágúst þegar sjálf Njálsbrenna verður sviðsett á söguslóðum. „Við Rangárbakka, þar sem landsmótin eru haldin, verður táknræn endurgerð Bergþórshvols reist ásamt miklum bálkesti. Við Arthur Björgvin Bollason munum stýra hátíðinni. Þar verður Karlaór Rangæinga og Öðlingarnir og syngja m.a. Skarphéðinn í brennunni og Brennið þið vitar. Hljómsveitin

Þá sættast þeir og segja: Eigum við ekki bara að fá okkur Kinnhest saman? Ef ástfangið þar hittist þá geta þau sagt: Heyrðu, við skulum setjast niður og fá okkur bara Kinnhest saman. Það er nokkurs konar koss.

Hundur í óskilum leikur sitt nýja efni úr Njálu. Víkingafélagið Rimmugýgur frá Hafnarfirði sýnir bardagalistina eins og hún var til forna. Margfaldur Íslandsmeistari í fimleikum sýnir stökk Skarphéðins á Markarfljóti, tólf álnir, þegar hann hjó Þráin Sigfússon og hirti nokkra jaxla úr honum. Leikhópurinn magnar stemningu brennunnar og heyra má í Njáli og Bergþóru þegar þau mæta örlögum sínum í bálinu. Hermann Árnason tekur að sér hlutverk Flosa Þórðarsonar forðum og leiðir nokkurra klst. hestaferð sem lýkur með skrautreið inn á Rangárbakka. 99 brennumenn í vínrauðum skikkjum fornaldar ríða þá einn hring í kringum bæinn og á öðrum hring grípur Flosi logandi blys og kveikir í arfasátunni. Og bærinn brennur,“ segir Guðni.

Hann lofar miklu sjónarspili og hátíð fram eftir kvöldi. „Okkar mesti brekkusöngvari, eftir að Árni Johnsen varð allur, Magnús Kjartan Eyjólfsson verður með brekkusöng fram í myrkur. Þarna er fín aðstaða fyrir mikinn fjölda og þessi hátíð verður öllum ókeypis. En hægt er að kaupa miða inn á Njáluperlur fimmtudagskvöldsins á vefnum njaluslodir.is,“ segir Guðni.

Sunnudaginn 24. ágúst verður síðasti dagur Njáluvöku en þá verður

haldin sérstök messa til minningar um Snorra Sturluson í Oddakirkju með margvíslegum Njálutengingum. „Hann Snorri er ekki neinn Sturlungur. Fyrst og fremst var hann alinn upp í tutugu ár hjá Jóni Loftssyni á Odda á Rangárvöllum og Oddaverjum. Þannig að við teljum hann til okkar. Á Odda lærði hann skáldskapargáfuna,“ segir Guðni.

Má bjóða þér kinnhest?

Sérstakur bjór var bruggaður fyrir hátíðina en hann ber nafnið Kinnhestur. „Hann er auðvitað nefndur Kinnhestur í tilefni af stærsta atviki í lífi Hallgerðar langbrókar. Hún hlaut þrjá kinnhesta og allir menn hennar biðu bana fyrir bragðið. Hún lét ekki gefa sér kinnhesta. En nú geta menn fengið sér bjór þegar þeir reiðast. Þá sættast þeir og segja: Eigum við ekki bara að fá okkur Kinnhest saman? Ef ástfangið þar hittist þá geta þau sagt: Heyrðu, við skulum setjast niður og fá okkur bara Kinnhest saman. Það er nokkurs konar koss,“ segir Guðni um bjórin.

Upp með Njálu

Og fleira er í pípunum hjá Njálufélaginu. „Við gefum út þá gerð Brennu-Njáls sögu sem Jón Böðvarsson gekk frá á sínum tíma en að þessu sinni með myndum af um fjórutíu hetjum úr Njálu sem Þórhildur Jónsdóttir frá Lambey teiknar og malar,“ segir Guðni og bætir við að í haust verði haldið málþing um Njálu. „Ármann Jakobsson stýrir því og fær með sér ýmsa fræðimenn. Þannig að nú er það bara upp með Njálu!“

Guðni segir að Njálufélagið muni áfram leggja sitt af mörkum til þess að vekja athygli á Njálssögu og er strax farinn að huga að fleiri viðburðum. „Kannski með árlegum viðburði. Í ár er það brennan sjálf. Við getum verið með eitthvað annað úr sögunni á Rangárbökkum á næsta ári,“ segir Guðni og segir viðburði sem þessa mikilvæga til þess að vekja athygli á þessari merkilegu sögu. „Við viljum fá Íslendinga til þess að lesa Njálssögu á ný og unga fólkið til að vera með okkur. Það skiptir svo miklu máli. /sö

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali, s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Verkval ehf.

Bjóðum upp á eftirtalda þjónustu:

- Holræsaheinsun/lagnaheinsun
- Rotþróarheinsun
- Götu- og gangstéttasópun
- Lagnamyndun
- Stíflulosun

Hægt er að hafa samband við Verkval ehf. í síma: 892-3762

eða senda póst á netfangið: verkval@verkval.is

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og lðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

www.kaupland.is
sími 8449484

Ertu að leita ökukennara? Ég saki, kenni og skutla svo heim aftur

Starfsvæði: Uppsveitir og nágrenni eða eftir samkomulagi
Elvar Már Svansson, ökukennari

EMS ÖKUNÁM

EMS ÖKUNÁM

841-1061

keyriogkenni@gmail.com

Matarkrókurinn:

Marineraður grill-kjúlli

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Bestu grillkaup síðsumarsins eru heilir kjúklingaleggir, marineraðir í nokkra klukkutíma. Finna nokkra bakka af leggjum og bjóða í mat. Kartöflur, hrásalat og góð idýfa með. Heimalöguð að sjálfsögðu. Allir saddir og sáttir – og enginn fer á hausinn við veisluhöld.

Marinering er ekki flókið fyrirbæri. Það þarf að kryddblanda saman olíu og síru. Hægt að nota hvaða olíu sem er og líka hvaða síru sem er. Innan skynsamlegra marka auðvitað. T.d. sítrónu eða límónusafa, edik; hvort heldur borðedik eða eitthvað artísan rauðvínsedik af tunnu. Léttvín og bjór virka sem síra en eru ekki alveg jafnsúrir kostir. Olían getur verið bragðlítill avokadóolía eða ólífuoelía, jómfurárolía hentar ekki vel því hún þolir hita illa.

Þá er að bragðbæta marineringuna. Best að flækja það ekki um of. Finna það krydd sem til er í skúffunum og fjölskyldunni finnst gott á bragðið.

Sinnep á nær alltaf heima í marineringu sem fer á kjúkling eða svín. Dijon gefur djúpt bragð og gott kikk. Sætara sinnep eins og hunangsdijon og sætt franskt lyfta undir léttleika. Pulsusinnep frá Suðurlandi er tæknilega ekki sinnep svo það er ekki fyrsti kostur.

Sykursósar á borð við tómatsósu virka svipað og sætsinnep en muna að tómatsósa, hvort heldur venjuleg eða bbq, inniheldur mikinn sykurl og brennur því hratt á grillinu.

Kjöttvinnsla

Það er hægt að elda lærlegginn heilan en falletta og þægilegra að búta hann í sundur. Skera á líðinn með góðum

hníf þannig að úr verði leggur og læri. Skera á sinarnar á leggjunum. Þessar sem tengja kálfavöðvann við öklann. Jafnvel hægt að skafa beinið og gera kjúklingasleikipinna. Mjög töff ef halda á veislu.

Hluti úr mjaðmabeininu fylgir svo alltaf lærinu. Taka það frá. Svo til ekkert kjöt á því og bara vesen að borða í kringum það. Skera í gegn um mjaðmaliðinn og fylgja svo mjöðminni með hnífnum þangað til hún er laus. Safna saman í frysti afgangsmjöðmum, tilfallandi mænum og vængjum til að nota í soð síðar. Fátt betra.

Líffræði 101

Salt er nauðsynlegt í alla eldamennsku og ekki jafnhættulegt og margir halda. Enda lífsnauðsynlegt steinefni. Þau sem muna eftir grunnskólalíffræðinni kannast svo við osmósun. Þar sem salt hjálpar vökva að leita jafnvægis hvort sínum megin við himnur. Þannig dregst salt beinlínis inn í það sem saltað er. Í þessu tilfelli kjúklingur. Þannig að í staðinn fyrir að setja mikið salt í marineringuna sjálfa er kjötið saltað fyrir eldamennsku. Jafnvel sólarhring fyrr. Ef enginn er tíminn þarf ekki beinlínis að spara saltið en við skulum ekki missa okkur. Því fyrr sem saltað er því dýpra nær það að osmósast inn í kjötið og þarf minna af því. Önnur lausn er 2% saltlausn. Geyma kjúklinginn í henni í kælskáp yfir nótt. Þerra svo vel og halda áfram.

Marineringin

Það að lítið salt er í marineringuni sjálfri þýðir að hægt er að nota hana sem sósu. Hægt að sjóða hana örlítið þannig að bragðið þéttist. Smakka til í lokin með sætu, söltu og súru.

Krossmengun, þar sem marinering og kjúklingur hafa komist í

Ídýfur, sósar og eða annað meðlæti er svo ýmist búið til á meðan kjúklingurinn marínarast eða eldast. Ídýfur og hrásalöt er best að gera daginn áður svo brögðin nái að blandast vel.

kynni; t.d. með því að margdýfa pensli þegar verið er að bera á, verður að sjóða í margar mínútur til að losna við mögulegar ellur og aðrar bakteríur. Best að taka ekki þá áhættu og skilja frá það sem nota á í sósuna – áður en kjúklingurinn kemst í tæri við jukkið.

Þegar saltið er búið að vinna sitt líffræðilega verk fer marineringin á. Annaðhvort í frystipoka eða stóra skál. Þegar jukkið er komið á kjúklinginn þarf að biða í minnsta kosti klukkutíma, jafnvel annan sólarhring í kæli. Já, eldamennskan getur verið grimm.

Grilla við miðlungsháan hita og muna að sykurl brennur. Allt í lagi að yfirborðið dökkni vel en við viljum ekki brunarústir í matinn. Óbein

eldamennska með hitann ekki beint undir matnum og lok yfir hentar vel með marineraðan grillmat. Byrja á að fá rendur og lit á kjötið, færa svo yfir á kaldari svæði og loka grillinu til að ná upp kjarnhita í kjúklinginn. Hann er öruggur til átu við sirka 72 gráður á Celsíus. Leggir og læri sérstaklega þola hita mun betur en bringur og jafnvel æskilegt að fara vel yfir 80 gráður með þá bita. Beinin þurfa líka sinn tíma. Það er nákvæmlega ekkert lekkert við að naga læri sem er örlítið rautt inn við beinið.

- Marinering á kjúkling eða svín**
2 límónur (safí)
3 msk. olía
2 msk. mæjónes

- 1 msk. dijon-sinnep**
1 msk. tómatsósa
1 msk. origano
1 msk. steinselja
2 tsk. hvítlauksduft
2 tsk. laukduft
1 tsk. chili
1 tsk. salt
1 tsk. pipar

- Kjúklingaídýfa**
½ dl mæjónes
½ dl grísk jógúrt
1 límóna (safinn)
½ tsk. hvítlauksduft
½ tsk. laukduft
½ tsk. salt

KROSSGÁTA

	246	FYLLILEGA	RYTJA	GÁI	GLAMPI		GEISAD	FUGL	HELDUR	STUNDA	DANDA-LAST
	AUÐSÆLD										
	KEPPNI					ÞVINGA					
	ÞEKKI					ÖNDUNAR-FÆRI					
						SAMTALA					
	ÓVISS										
	HALDI BROTT						HÖGG				
	↓	ÁRAUN	Í RÖÐ			OFAR					
			DRAGI			SÉR-HLIFNA				GÆTNI	
ÞRAUT					KORNSTRÁ			HVETJA			
								FYRIR			
VASKUR											
BLADRI					BRAUTIN			KVÍÐI			
					ÖÐLAST			GINNA			
KEYRI				YFIRGEFA			DÍL				
				HREINSA			MILDI				
		DEILA	ÞESSI			ÁLÍT	ÍÐKAR	BLANDI			BRÖÐDÓTT
			EYMD					BAKSA			
ÞILFAR					VAFASAMUR					TVEIR EINS	
										SNÍKILL	
SIGA					VAFI			KRAFTI			
								KOMAST			
SKENKING					SVEITIRN-AR				HÓP		
JAFNALDRA							ÁRÁS				

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	245	LASKA	ÚTDEILDUR FREISTING	G	FÉLAG	SÆTI	S	PLATA HRÖP-LEBUR	S	NÖLDUR	
	ÖRBIROD	B	L	Á	F	Á	T	Æ	K	T	SNEPLA
	SLÖKKVARI	R	O	F	I	LYF	Ó	P	Í	U	M
	KETIL-BUMBUR	P	Á	K	U	R	HÉKK TILDRÖG	L	A	F	Ð
	TVEIR EINS	K	K	MYLAST	M	O	L	N	A	FRÍÐUR	Ð
	GÖL			EINFALT							
ÁVÖXTUR	↓	TÆTTI	NAGLAR	G	A	U	R	A	R	KROTI	D
			ÆTT							TÖNN	F
			NAFN							ELDSNEYTI	A
PAMBA	T	E	Y	G	A	KOSNING	K	J	Ö	R	E
										SJÁLFI	G
RUGL	R	I	N	G	L	HVÍLST	I	PLANTA	K	A	K
GÖGG								STYBBA			U
	N	E	F	ÖÐGÖUR	L	Á	Ð	S	DÖKKT UNNA	S	V
											A
											R
	N	MÆLTI	K	V	A	Ð	VANDRÆÐI	V	E	S	E
		ALLTAF					EYBAST				N
GERVIEFNI	N	Æ	L	O	N	KVARDI	M	Æ	L	I	R
						RÁMUR					K
YFIR-BRAGD	S	T	Í	L		STÓTUR	H	Á	L	S	K
ÞÚSSA											L
	S	L	Í	P	A	BRIGSLA	Á	S	A	K	A
											Ó
HRINGIDA	I	Ð	U	R	Ö	S	T	SKYN-FÆRA	A	U	G
											N
											A

www.bbl.is

HUGARÍÞRÓTTIR

Meistarataktar

Einn besti spilari landsins, Júlíus Sigurjónsson, sýndi takta í sumarbridge nýverið og skildi andstöðuna eftir með sárt ennið.

Vestur gefur – allir á hættu:

Samingurinn er 4 spaðar og austur var fremur snöggur til að spila út tígli. Júlíus drap heima og renndi spaðadrottningunni á borðið. Austur dúkkaði fumlaut. Nú var komið að stórri ákvörðun. Var austur vel með á nótnum með því að dúkka eða átti vestur kónginn? Eftir langa umhugsun stakk Júlíus upp ásnum og verðlaunin voru mikil þegar kóngur blankur birtist. Eftir það voru 11 slagir í húsi en athugið hvað gerist eftir að drottningin fær að rúlla í trompi. Þá getur vestur gefið austri tvær tígulstungur. Vörnin fær 4 slagi og banar geiminu.

Ef austur á tvö tromp en kóngur liggur þriðji hjá vestri drepur ás og meiri spaði líka frekari stungur. En skorið var ansi gott – og þurfti að hafa fyrir því. Einkum í tvímenningi. Júlíus er í hópi spilara sem hafa haft atvinnu af bridds utan landsteinanna og sýndi í þessu spili hvers vegna.

Línur að skýrast í bikarkeppninni

Ein af stórviðureignum 2. umferðar í bikarkeppni Bridgesambands Íslands er

Stöðumynd 1.

Stórmeistarinn sem hélt skákmót í helli

Undanfarin ár hafa skemmtiskákmót með léttri stemningu og góðum verðlaunum notið mikilla vinsælda hér á landi. Þá er teflt á veitingahúsum, kaffihúsum eða börum. Sjálfur sótti ég skákmót á kaffihúsinu Stofunni á árunum 2017 og 2018 sem Hrafn Jökulsson heitinn stóð fyrir. Í framhaldinu urðu ákveðin kynslóðaskipti í mótshaldinu. Félagsskapur sem ég kom að ásamt Elvari Erni Hjaltasyni, Arnari Inga Njarðarsyni og Héðni Briem, Miðbæjarskák, hélt í framhaldinu fjölda skákmóta hér og þar um miðbæinn, það stærsta í veislusal Iðnó. Miðbæjarskák er ekki dauð úr öllum æðum og hélt skákmót á bökkum Laugardalslaugar þann 5. júlí síðastliðinn.

Miðbæjarskák dró örlítið saman seglin en þá birtust nýir mótshaldarar, stjórnendur hlaðvarpsins Chess after Dark, þeir Birkir Karl Sigurðarson og Leifur Þorsteinsson. Með þeim kom meiri peningur í hraðskákmót en í stærstu innlendu kappskákmótin, að frátöldu Reykjavíkurskákmótinu. Þessi mót drógu því marga sterkustu skákmenn landsins að borðinu. CAD héldu nokkrar mótaraðir eins og Bankinn Bistro mótaraðina, mótaraðir í

Júlíus Sigurjónsson.

nokkuð á veg komin. Sveit Frímanns vann góðan sigur á Grant Thornton á Akureyri og verður birt spil úr leiknum í næsta briddspætti Bændablaðsins.

Grant Thornton var fyrir fram ein sigurstranglegasta sveitin en InfoCapital er líklegur sigurvegari, næsta viðureign þeirrar

	Norður	
	♠ K838	
	♥ 63	
	♦ 98532	
	♣ 93	
Vestur		Austur
♠ 9		♠ AQJ2
♥ A874		♥ 5
♦ 64		♦ AQJ7
♣ AQ10854		♣ KJ62
	Suður	
	♠ 10765	
	♥ KQJ1092	
	♦ K10	
	♣ 7	

Stöðumynd 2.

stórsveitar er við sveit Kjöríss og fer leikurinn sennilega fram 11. ágúst.

Fín þátttaka í sumarbridge

Góð mæting hefur verið í sumarbridge í Síðumúlanum í sumar og gaman að sjá fjölda nýrra spilara. Nýliðar mega hafa með sér kerfiskort og kalla til keppnisstjóra til ráðgjafar ef upp koma spurningar. Eldri og reyndari spilarar eru nánast án undantekninga þolinmóðir og skilningsríkir. Þannig viljum við hafa það. Bridds fyrir alla!

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Erfinginn:

Arnór Þeyr

Nafn: Arnór Þeyr Birgisson.

Aldur: 9 ára.

Búseta: Garðabær.

Skemmtilegast í skólanum: Stærðfræði.

Áhugamál: Roblox, sund og að fara í ferðalög.

Tómstundaiðkun: Parkor og ég ætla að byrja að æfa klifur.

Uppáhaldsdýr: Gæs.

Uppáhaldsmatur: Pítsa.

Uppáhaldspáttur: Skibidi Toilet og Modern family.

Uppáhaldslitur: Fjólublár.

Uppáhaldshlutur: Star Wars legó.

Uppáhaldsmynd: Minecraft myndin.

Fyrsta minningin: Mamma og pabbi að labba með mig í kerru í Hafnarfirði.

Ánægja með í fari mínu: Ég er glaður og ég elska fjölskylduna mína.

Skemmtilegast að gera: Vera með pabba og mömmu og vera í útlöndum.

Hvað langar þig að vinna við: Vísindamaður og Youtuber.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

1			4	2	8		9	
	8		7					2
7		9			1			3
		6		9	2	5	1	
	1		8				6	7
4	9		1			2		
9	4	7		8				
2			9	1	3		7	
			2	7		6		9

Miðlungs

		2	5		3			
		8		6				
				2			5	9
			6	8	9	3		5
							8	
	2				5			6
		7				2		4
			8		4			
		9	7				1	

Þung

			4					1
			9		2	8		
3							5	7
	7		3					
		2		4		1		
		8		2			6	5
					9			8
				1		2		
	8						3	

Þyngst

			8					
7					1			
8			9				3	5
							4	6
	5	3				7		
9				6		5		
	9			3	7	2		
	4			1				
	6	7			5			

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn ætti nú eftir sumarið að hafa baðað sig í eftirspurn vonbiðlanna sem spád var fyrir í síðasta blaði og jafnvel fundið sér maka af einhverju tagi. Einhverjir eru þó enn óvissir um hvar þeir standa og þá getur verið gott að steinhætta að velta því fyrir sér, en einbeita sér frekar að sjálfum sér. Þá kemur allt hitt sem hjartað þráir. Happtölur 8, 62, 13.

Fiskurinn er í betra formi en oft áður. Líkamlegu jú, en innri velliðan hefur streymt um æðar hans síðastliðnar vikur og sálarlífið því í hæstu hæðum. Einhvern veginn er hann nákvæmlega á þeim stað sem hann á að vera og ætti að halda þessum góðu tilfinningum til haga. Ekki sætta sig við minna í náinni framtíð. Happtölur 14, 2, 16.

Hrúturinn þarf að leyfa sér að elska. Þetta er jú sumar ástarinnar og ylsins og góð æfing fyrir öll stjörnumerkin að opna fyrir hlýjuna og tilfinningarnar. Hrúturinn hefur lengi verið einn með sjálfum sér hvort sem öðrum hefur verið það ljóst eða ekki og þarf að fá að finna að hann er elsku verður. Happtölur 8, 18, 28.

Nautið ætti að finna það sem hann leitar að á næstunni. Þetta á við bæði þegar kemur að málum hjartans sem og því sem beðið hefur úrlausnar. Best er fyrir nautið að vera opið fyrir öllu sem verður á vegi þess og leyfa sjálfu sér að taka á móti hvers konar hlunnindum án nokkurs kviða. Lífið er að raðast í rétta átt. Happtölur 5, 15, 90.

Tviburinn þarf að gæta að heilsunni um þessar mundir, en minnsta kvef gæti orðið að erfiðari veikindum. Að sama skapi ætti hann að hlúa að sjálfum sér á allan þann hátt sem hann best kann. Góður svefn er enn og aftur eitthvað sem þarf að hafa í fyrirrími enda undirstaða heilbrigðis og vellíðunar – og tviburinn verður að veita sér það. Happtölur 15, 4, 45.

Krabbinn þarf að líta inn á við og gefa sjálfum sér leyfi til að hugsa neikvætt. Hann þarf ekki að vera ánægður þó líf hans líti vel út í augum annarra, má vera óánægður og leiður enda mikilvægt að nota allar tilfinningarnar sínar. Í kjölfarið kannski spyrja sjálfan sig hverju hann vilji breyta og hvort það sé þess virði þegar lítið er til framtíðar. Happtölur 1, 15, 3.

Ljónið hefur notið sumarsins eftir bestu getu en hefur enn ekki gert upp við sig hvernig það vill haga lífi sínu. Skiptar skoðanir þeirra sem eru nánastir ljóninu hafa of mikil áhrif á það og því best að hlusta á og treysta eigin hjarta. Peningamálin eru enn á uppleið og ekki seinna vænna að safna í svolitinn varasjóð. Happtölur 3, 22, 76.

Meyjan verður aðeins að líta inn á við og rífa sig upp úr hjólfarinu. Hreyfing er mjög mikilvæg, holl fæða og almennt hreysti þarf meyjana að setja í forgrunn nú með haustinu. Meyjunnar hætta til að vera of góða við sjálfa sig, ef leti og værukærð falla í þann flokk en hún mun fljótt komast á bragðið ef hún reimar á sig hlaupaskóna. Happtölur 56, 17, 3.

Vogin hefur í nógu að snúast um þessar mundir enda eitt skipulagðasta merkið og hún sjálf að klára sumarfríð. Daglegt líf og rútína eru við sjóndeildarhringinn og þarf vogin að minna sig á að anda djúpt. Telja upp á fjóra við innöndun og sex við útöndun. Gegnum nefið. Því það verður alltaf allt í lagi. Muna það. Happtölur 44, 27, 16.

Sporðdrekinn á von á að þurfa að taka stóra ákvörðun á næstu vikum. Hann þarf helst að gera sér grein fyrir því hvort ákvörðunin falli undir það að „hrökkva eða stökkva“ eða hreinlega hvort hann LANGI að taka næstu skref í ákveðnu máli. Hann má nefnilega hætta við og hann þarf alls ekki að gera það sem honum finnst óþægilegt. Happtölur 1, 19, 88.

Bogmaðurinn mun finna fyrir nokkrum óróa í kringum sig og ætti fremur öðru að líta inn á við en taka þátt í óreiðunni. Hann hefur alla burði til þess að standa af sér hvað það sem á gengur og má vera óhræddur við að gefa öðrum góð ráð. Góðu ráð bogmannsins eiga nefnilega algerlega við um þessar mundir! Happtölur 17, 5, 77.

Steingeitin getur sem best notið haustveðursins sem hefur glatt landsmenn í sumar og nú áfram. Það má kveikja á kerti, skoða gömul myndaalbúm og lesa góðar bækur. Fá góða gesti í heimsókn eða hreinlega njóta ferska loftsins úti á svölum. Hugurinn ber þig hálf leið sagði einhver og þannig má njóta þess að vera til. Happtölur 12, 35, 55.

Forn garðlög í móa ofan við túnið á Bergvaði við Eystri-Rangá.

Ljósmynd: Ragnheiður Gló Gylfadóttir/Fornleifastofnun Íslands

Minjar:

Landbúnaðarminjar og þekking bænda

Birna Lárusdóttir
birnalar@gmail.com

Flestar bújarðir á Íslandi hafa verið í byggð frá því um eða skömmu eftir landnám og eiga sér því meira en 1.100 ára sögu. Allar geyma þær minjar af ýmsu tagi. Sumar eru sýnilegar á yfirborði en aðrar liggja djúpt í jörðu, huldar uppsöfnuðum jarðvegi eða yngri mannvirkjum sem hafa verið reist hvað eftir annað á sama stað – staflar af torfi, grjóti og mannvistarlögum. Mjög oft leynast líka minjar undir yfirborði á svæðum

sem hafa fyrir löngu verið sléttuð undir tún. Langflestar minjar sem sjást vel á yfirborði eru frá 19.–20. öld en þó eru víða dæmi um minjar frá fyrstu tíð sem blasa við ef vel er að gáð. Þetta veltur þó á ýmsu, t.d. gróðurfari og uppsöfnun jarðvegs á hverju svæði fyrir sig. Þannig geta landnámsminjar á Vestfjörðum og á Norðurlandi, þar sem uppsöfnun er lítill, verið vel sýnilegar, næstum eins og síðasti íbúinn hafi rétt brugðið sér frá, á meðan slík mannvirki í Skaftafellssýslum kunna að vera grafin djúpt undir aldalöngu áfoki og gjóskulögum frá nálægum eldstöðvum. Á enn öðrum svæðum, þar sem uppblástur hefur verið

mikill, eru aðeins grjótdreifar eftir á gróðursnaudu yfirborði, t.d. víða í uppsveitum Árnes- og Rangárvallasýslu.

Það er óhætt að fullyrða að fornleifar séu gjöfulustu heimildir um landbúnað og landnytjar á Íslandi sem völ er á. Á svo til hverri einustu jörð leynast leifar af t.d. fornum öskuhaugum, fjósum, fjárhúsum, hesthúsum, kvíum, túngörðum, fjárborgum, stekkjum, nátthögum, áveitum, seljum, smalakofum, vörðum, mógröfum og alls konar garðlögum svo eitthvað sé nefnt. Hluti þessara minja er þekktur úr fornleifaskráningu síðustu ára og áratuga en margt liggur enn óskráð

og óþekkt. Þegar fornleifafræðingar eða aðrir áhugasamir leita upplýsinga um minjastaði getur verið úr vöndu að ráða. Heimildir af ýmsu tagi eru til sem vísa á eða gefa a.m.k. vísbendingar um sumt, t.d. jarðabækur, gömul kort, loftmyndir og örnefnalýsingar sem geyma ekki aðeins upplýsingar um örnefni heldur býsna nákvæmar lýsingar á hverri jörð. Til að fá upplýsingar um minjar er þó oft gjöfult að treysta á minni bænda og tengsl þeirra við landslagið. Bændur hafa oft verið kallaðir vörslumenn landsins, sérstaklega í samhengi við varðveislu landgæða af einhverju tagi, landgræðslu, beitarmál o.þ.h. En það má líka fara rök fyrir því að bændur séu vörslumenn í samhengi minja, enda þekkja þeir yfirleitt landið sitt betur en nokkur annar, búa yfir sögum sem hafa aldrei verið skráðar, kunna skil á örnefnum á hverri þúfu, vita hvar grjóthleðslur leynast ofan eða neðan jarðar o.s.frv. Fáar starfsstéttir hafa sögu sinnar greinar jafn greypta í landslagið sem þær lifa og hrærast í eins og bændur.

Landbúnaðarminjar geta verið vísbendingar um margt sem varðar framleiðslu og áherslur í búskap: um ræktun, skepnuhald, fóðrun, beitarskipulag og ferðir manna milli staða innan jarða svo eitthvað sé nefnt. Allt hefur þetta beina tengingu við samfélagið á hverjum tíma. Þar fyrir utan geta einstakir minjastaðir dýpkað tengsl fólks við landið. Saga þjóðarinnar er ekki aðeins skráð í bækur, heldur líka í landslagið, en stundum með óræðu eða útmáðu lettri og aðeins lítill hluti þessa óræða leturs, ef svo má segja, hefur enn verið lesinn eða túlkaður. Víða er minjum og menningarlandslagi ógnað af framkvæmdum í nútímanum: Byggingum af ýmsu tagi, vegagerð, virkjanaframkvæmdum og skógrækt svo eitthvað sé nefnt. Hér gegna bændur lykilhlutverki sem vörslumenn minja ekki síður en lands. Þekking þeirra, innsýn og ábyrgð getur skipt sköpum þegar kemur að því að varðveita dýrmæta sögu og tengsl við landslagið fyrir framtíðina. Þess ber að geta að allar fornleifar, þ.e. mannaverk 100 ára og eldri, eru friðaðar með lögum og Minjastofnun Íslands fer með umsýslu þeirra.

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010

er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Austurvegur við Hvolsvöll – breyting á deiliskipulagi

Með deiliskipulagsbreytingunni eru gerðar breytingar á byggingarreitum við Austurveg á Hvolsvelli.

Verið er að sameina og breyta lóðum, breyta byggingarmagni ásamt því að gera ráð fyrir hleðslugarði við Austurveg 1a.

Ofangreinda tillögu er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á viðtalstíma hjá skipulags- og byggingarfulltrúa.

Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillögurnar og er athugasemdarfrestur veittur frá 24. júlí til og með 3. september 2025. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega í Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

F.h. Rangárþings eystra
Þóra Björg Ragnarsdóttir
Skipulags- og byggingarfulltrúi Rangárþings eystra.

Eigum til 5 stærðir af lokum á lager, 12 cm. þykk, m/10 cm. svuntu, 4 festingar og 3 styrktarbitar kr. 85.000- fást í tveim litum.

GODDI.IS
Auðbrekku 19, 200 Kópavogi
s. 544-5550.

ERTU AÐ SKIPULEGGJA VEISLU?
VANTAR ÞIG KÆLIPLÁSS?
Kælivagn til leigu.

info@bergvagnar.is
sími: 8976871

Infrarauður klefi, 150x120x200 sm. (BxDxH)
Er með halogenljósum, bæði að utan og innan ásamt útvarpi m/blátannartengingu, m/fjarstýringu, kolefnahitapötum og hreinsibúnaði.
Viður er þöll (hemlock). Klefinn er mjög auðveldur í samsetningu.
Orkunotkun er 2.100w.

GODDI.IS
Auðbrekku 19, 200 Kópavogi, S. 544-5550

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

“Sel fjósbita, fóðurganga, burðarsúlur og bita, básamottur, átgrindur, básamilligerði, stíugrindur, sorteringar-stíur, haughús, djúplóra, flatgryfjur og margt tilheyrandi.

[Vefsvæði; andersbeton.com,](mailto:vefsvæði@andersbeton.com)
[jourdain-group.com, cbs-beton.com”](mailto:jourdain-group.com)
Benedikt Hjaltason s. 894-6946
fjosbitar@simnet.is.

PVC Vöðlur. Slitsterkar PVC vöðlur, tilvalið í veiðina og vinnuna, koma í stærðum 38-48. Verð kr. 19.800. Veiðiportið - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

Til sölu Toyota C-HR, bensín/rafmagn, árgerð 2021, sjálfskiptur, ekinn 126.000 km. Verð kr. 2.890.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

50 fm einbýlishús ásamt 20-25 fm² bílskúr í Ólafsvík. Eitt svefnherbergi, stofa, eldhús, baðherbergi, þvottaherbergi, háaloft og pallur bak við hús í góðu skjóli. Nýlega tekið í gegn og uppført að innan. Leigist með eða án skúrs en fer eftir samkomulagi. Langtímaleiga+rafmagn en verð fer eftir samkomulagi. Húsið er með flest öllu sem þarf að hafa í húsi. Laust í og eftir september. Fannar s. 779-1994 Vesogbras@gmail.com

Pantaðu leigubíl í s. 588-5500.

Lambheldu hliðgrindurnar. 420 x 110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Föllum með þær í aðalskoðun. Pantið tíma. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

ORKUBONDINN IS
TRANAVOGI 3, 104
REYKJAVÍK S. 888-1185
VERÐ: 110.000.-

Orkubondinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík s. 888-1185.

Jesús sagði:
„Guð sendi ekki soninn í heiminn til að dæma heiminn heldur til þess að frelsa hann.“
Jóh. 3.17

biblian.is

Léttir Fyrirferðalittir Hljóðlátir
Kraftmiklir Sparneytnir 3,5-250 hö

Miðhraun 13 - 210 Garðabær
Sími: 555 6444 - www.maras.is

Til sölu er Árbakki 2 á Laugarbakka, 531 Hvammstanga, í Miðfirði, Húnaþingi vestra.

Um er að ræða fallett einbýlishús staðsett á Laugarbakka sem er miðja vega á milli Reykjavíkur og Akureyrar. Íbúðarhúsið er á einni hæð 157,9m² byggt árið 1981 með stórum garði, 5 svefnherbergjum, sjónvarpsholi og stórri og þjartri stofu. Húsið er upphitað með hitaveitu og verið er að tengja ljósleiðara. Við íbúðarhúsið stendur vandaður sérbyggður 46.0m² bílskúr /tækjaskúr byggður árið 2000. Stutt er í vinsæl veiðisvæði t.d á Arnarvatnsheiði.

Fasteignasala Mosfellsbæjar

Samtals er eignin 203,9 fm. Ásett verð er kr. 59.000.000

Allar nánari upplýsingar veitir Svanþór Einarsson löggiltur fasteignasali í síma 698-8555.

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Nýtt heimilisfang Desjamýri 14

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

Hestakerrur fyrir 2, 3, 4 og 5 hesta.

DESJAMÝRI 14 - 270 MOSFELLSBÆ
Sími: 894 5111 - www.brimco.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

**RAFGEYMAR OG
RAFBÚNAÐUR
FYRIR DRÁTTAR-
OG VINNUVÉLAR.**

ÁSCO

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is **BÍLARAFMAGN**

Iðnaðarhurðir á lager - litur RAL 7016. Opnari og fjarstýring - Stærðir allt að 4.000 x 4.500 mm (b x h). Mjög hagstætt verð. Húsvís ehf., Grímseyjargötu 1, 600 Akureyri. S. 853-9300.

Gróðurhús, 14,5 fm á kynningarverði kr. 549.000 m/vsk. Sterkt burðarvirki úr áli, 4mm. hert öryggisgler og 10 cm galvaneruðu stálgrunngrind. Nýtt Hús ehf. www.nyttthus.is s. 789-5656.

Stígvél. Polyurethane stígvél, mjög létt, þægileg og vatnsheld með föðri sem hægt er að taka úr og þvo. Þola allt að -40° C, stærðir 41-46. Verð aðeins kr. 11.900. Veðiportið - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

Til sölu Komatsu PC 26 MR, árg. 2017, 2,7 tonn, notkun aðeins 1.605 tímar. Nýlegur rafgeymir. Nýsmurð. Ný mótórolía og nýjar slúr. 3 skóflur. Vél í toppstandi. Verð kr. 4.750.000+vsk. Er staðsett í uppsveitum Árnessýslu. Upplýsingar í s. 898-3420.

SCHÄFFER 4.670 Árgerð 2023, skráð í júlí. Notkun 500 tímar. Glæsileg og vel með farin vél. Asett verð kr. 8.500.000 +vsk. Allar frekari upplýsingar hjá Jóhanni Rúnari hjá Velti í s. 894-2049.

Mitsubishi L 200 Instyle 33" dísil, sjálfskiptur. Leðursæti og stýri. Pallhús m/framdraganlegri skúffu. Skoðaður 2026. 4 sumardekk + 4 vetrardekk. Verð kr. 6.390.000 - Uppl. og fyrirsp. epal60@gmail.com

**VOTTAÐUR
HÍFIBÚNAÐUR**

☎ 862 4046
📍 Móhella 3, Hafnarfirði

SKRALLI

Ram 3.500 árg. 10/2022 ekinn 60.000 km. Þjónustaður af umboði, nýskoðaður, pallhúðun, krókur, bíll í einkaeigu, ekki vsk. tæki. Verð kr. 12.900.000. S. 777-4277.

Til sölu mjög gott Hobby Landhaus stöðuhúsi árgerð 2007. Verð kr. 3.100.000. Uppl. í s. 897-6756.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Gott vinnuhús sem staðið hefur veður, vinda og lekalaust í nokkur ár í Villingaholti. Kojur og svefnsofi, eldhúskrókur og eldhús með ofni vask og ísskáp. Baðherbergi með hitakút, útisturta. Bíslag sem geymsla og pallur. Kaupandi þarf að sækja húsið sem stendur á flutningsteinum og taka niður pallinn ef vill. Tilboð óskast. S. 840-9104.

Heilsársdekk, Kumho 235 65 17. 4 stk. mjög heilleg dekk til sölu. Verð kr. 45.000 uppl. í s. 861-1825.

Er með tvo slátturtraktora til sölu árgerð 2022. Verð kr. 250.000 stk. Upplýsingar í s. 849-6407.

Creteel roðflettivél. Hentar fyrir allan fisk. Litil og meðfærlig á hjólaborði. Vinnur eins hratt og þú getur matað í hana. Árgerð 2022. Verð kr. 750.000. Upplýsingar í s. 518-1900 virka daga milli 8-18.

Eigum til á lager vatnsdælur sem tengjast á PTO úttak. ML-20 og MT-300. Hægt að fá aukabúnað til að vökva eða háþrýstþvo. Einnig stærri dælur í boði. Sjá nánar á vokvataeki.is eða hafa samband. Vokvataeki ehf. Búðahelli 4, 221 Hafnarfjörður. S. 861-4401 vt@vokvataeki.is

Kambstáls Girðingastaurar

- Stærð: 18mm
- Efni: Hágeða heitgalveneseró kambstál – Ríttlað yfirborð tryggir hámarks festu í jarðveg og við vir
- Lengi: 1,8 m
- Engin þörf fyrir plasthóka yfir. Aðvæðar uppsetningu.
- Hentar vel fyrir:
 - Landbúnaðar girðingar
 - Gæðisvins girðingar
 - Bráðabirgða girðingar

Einnig fáanlegt

- Jarðvegskrúfur fyrir hornstaura
- Stagskrúfur fyrir stög

GIRDIR

Girðir Lausnir ehf.
Búgufjötö 15i
270 Mosfellsbær
546-6667
girdir@girdir.is
www.girdir.is

Hús til sölu! 40 fm, með öflugum stálramma undir. Rafmagnstafla og „skíði“ undir stálramma. Hægt að draga það og flytja á vörubíl. Upplýsingar í s. 770-0177.

Toyota Tundra Double Cab 2004/2005, einn eigandi. Í fyrir lögðu eftirliti Toyota frá upphafi þ.m.t varahlutaskipti. Alger yfirferð 2021: gerður ryðlaus, nákvæm ryðvörn, sprautaður, lítur nánast út sem nýr, sbr. mynd. Upplýsingar gefur Gísli Einarsson, s. 662-9598.

Marex skemmtibátur 35 fet. árg. 2006. Vél - Volvo D6 400 hp. árg. 2018. Svefnpláss fyrir 6. Báturinn er mikið endrýjaður og í toppstandi. uppl. S. 893-6109.

Dodge Caliber 2007. Sjálfskiptur, tveggja lítra vél, með keðju. Ný vetrardekk undir. Smurbók frá upphafi, 5 manna, loftkæling, ísofix, ek. 122.000 km. Verð kr. 300.000. S. 892-5157.

MB Sprinter. Ekinn 150.000 km. Minnaprófsbíll, á götuna 2021, V6 dísil, Asett verð kr. 6.990.000 +vsk. Alltaf þjónustaður í Öskju. Upplýsingar í s. 863-2476.

Á LAGER

Bergvagnar
8976871
bergvagnar.is

Draumur verktakans!
Fjölnota einangraðar kerrur
Henta frábærlega sem:
Frostfrí geymsla / lager
Færanleg kaffiaðstaða
Vinnuaðstaða á verkstað
Öflugur flutningsvagn

Eigum yfir 30 vagna á lager til afhendingar strax!
Mismunandi stærðum og útfærslum

Á LAGER

Til sölu Audi Q7 E-Tron, 4x4, árgerð 2019, sjálfskiptur, ekinn 119.000 km. Verð kr. 6.990.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Til sölu SsangYong Korando, fjórhjóladrif, dísil, árgerð 2017. Sjálfskiptur, ekinn 146.000 km. Verð kr. 1.590.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

40 feta High Cube Container 30 m². Svefnherbergi, eldhús, baðherbergi. Rafmagn og hiti með aircondition. Tilbúinn til notkunar. Frekari upplýsingar á andyselfoss@gmail.com eða í s. 787-0049. Verð kr. 5.900.000.

Sólarsellu sett
5585w Sólarsellur
Hleðslustöð með áriðli
5kw
Rafhlada 48v 100ah
Verð: 755.400.-
Tilvalið til að rafvæða
sumarhús og minni heimili
Orkubóndinn.is
Tranavogi 3, 104 Reykjavík
Sími 8881185
Opíð frá 15-17

Sólarsellusett, fimm 5585w sólarsellur. Hleðslustöð með áriðli, 220v og 5,5kw. Rafhlada 48v og 100ah. Festingar og kaplar. Verð kr. 755.400.- Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Girðingarefni er á sumartilboði út ágústmánuð. 5 strengja girðingarnet kr. 14.310 m/vsk. 6 strengja girðingarnet kr. 16.020 m/vsk. Motto gaddavír kr. 5.310 m/vsk. Iowa gaddavír kr. 8.650 m/vsk. Þanvír/rafmagnsír kr. 10.710 m/vsk. Rafgirðingarnet kr. 22.010 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Millistykki með 3 tonna burðargetu. Trima yfir í Euro kr. 97.960 m/vsk. Manituo yfir í Euro kr. 142.600 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Til sölu New Holland TL 80 árg. 2006. Notkun 4.200 stundir, verð kr. 4.200.000 fyrir utan vsk. Á sama stað fæst sturtuvagn á kr. 420.000 fyrir utan vsk. Nánari upplýsingar s. 893-2655 eða e-mail: saevar@heidmork.is

Bílskúrhurðir til sölu, 2 stk. Fylgja með opnarar, festingar og fjarstýring á hvorn mótör. Stærð á flekum - breidd 223 cm - hæð 225 cm. Hægt að hafa samband í s. 839-7369 - Jói. Verð kr. 100.000.

Aldrei meira úrval af sláttuvélum. Þessi er 175 cm breið og hentar traktorum frá 40 hp. Verð kr 295.000 +vsk. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - S. 555-6520.

Nett en öflug kjötsög. Auðveld í notkun með kveikju-/slökkvunarhnappi. Hágæða öflugur mótör fyrir stöðuga notkun. Hús úr anodiseruðu áli, búið rúmgóðu borði með kvörðunarplötu og kjötpressu. Spenna sagarblaðsins er stillanleg. Auðvelt að opna og þrifa. Vélin er ný. Upplýsingar gefur G. Hlynur í s. 892-1031.

Massey Ferguson 165, árgerð 1973. Nýmálaður og allur tekinn í gegn. Mun stærri og öflugri en litli bróðirinn MF 135. Ný dekk. Hentar vel í sumarhúsið, búskapinn eða framkvæmdir. Verð kr. 1.400.000. Staðsettur á Hvolsvelli. Upplýsingar veitir Ágúst í s. 893-8877.

Til sölu Dinapolis rúlluvagn. Er 9 metra langur, 2,51 á breidd og tekur 22 rúllur. Árgerð 2018. Er á nýjum dekkjum og felgum -550-45-22,5. Mjög auðvelt að taka grindur af í heilu lagi og setja til dæmis fjárkassa í staðinn. Frekari upplýsingar í s. 894-3367. Staðsettur um 30 km austan við Akureyri.

Skriðuklaustur
Menningarsetur & sögustaður

www.skriduklaustur.is

Veitingarekstur – Auglýst eftir nýjum rekstraraðila

Gunnarsstofnun auglýsir eftir drifandi fólki sem hefur áhuga á að leigja veitingaaðstöðu í Gunnarshúsi á Skriðuklaustri og reka þar kaffihús frá og með árinu 2026.

Allur búnaður til veitingareksturs er til staðar. Gunnarsstofnun setur skilyrði um að nýr aðili leggi áherslu á mat úr héraði og fylgi að hluta þeirri veitingahefð sem staðurinn er þekktur fyrir.

Áhugasamir sendi upplýsingar um reynslu og fyrri störf ásamt hugmyndum sínum um rekstur og áherslur fyrir kaffihúsið til Gunnarsstofnunar. Ekki er óskað eftir tilboðum heldur verður rætt við þá aðila sem sýna rekstrinum áhuga áður en gengið verður til samninga.

Upplýsingar og fyrirspurnir sendist í tölvupósti á klaustur@skriduklaustur.is merkt „Veitingarekstur“ eigi síðar en 5. sept. 2025.

Til sölu jarðýta árgerð 1995. Keyrð 2.450 tíma, 12,1 tonn. Staðsetning rétt austan við Akureyri. Upplýsingar í s. 894-3367.

Man TGA 26.440 kranabíll með sturtupalli, árg 2007. Ekinn 348.000 km. Sjálfskiptur, loft aftan og framan, gámalásar. Atlas krani 240.2E. 24 tm. 6 í glussa, 2 í hand. Rótor. Annar krani í varahluti fylgir. Nýskoðaður. Bíll í góðu standi. Verð kr. 8.900.000 +vsk. Skoðað skipti. Uppl. í s. 892-3042.

Fendt 724 profi plus, árgerð 2015. Ekinn 6.000 tíma. Frambúnaður pto. tæki gps. og sjálfstýribúnaður. Upplýsingar í s. 894-3367.

Kvernland gps. áburðardreifari, árgerð 2019. Upplýsingar í s. 894-3367.

40 feta notaðir gámar til sölu. Uppl. kaldasel@islandia.is og s. 820-1071.

Einu Sinni Var

Eins manns rusl er annars manns gull.

Er tilteknt á háaloftinu, þarftu að losna við möppur eða kassa til að fá pláss? Ég heiti Júlíus Júlíusson og er með hringrásarhagkerfis verkefni í gangi sem heitir „**Einu Sinni Var**“ Er með á þriðja hundrað safnara á skrá sem vantar hluti í safnið sitt, ég þjónusta þá með því að finna hluti. Safnarnar varðveita sögu lands og þjóðar alla daga.

Tek við eða kaupi jafnt í kassavís sem stök söfn eða dánarbú án stórra húsgagna. T.d. Málverk, frímerki, seðlar, mynt, barmmerki, póstkort, jólakort, hlutabréf, vinyllötur, smáprent, gamla hluti, skírteini, gamlar bækur, bréf, reikningar, auglýsingar, spil og leikföng svo að fátt eitt sé nefnt.

Jólavefur Júlía óskar eftir jólakortum og skrauti. Einnig held ég úti stærsta Jólavef landsins og er að uppfæra hann í nýtt kerfi sem kostar sitt. Þú getur lagt lið með því að senda Jólavefnum gömul jólakort eða póstkort, jólaskraut, og jólamuni. Ef að þú ert með gamalt jóladót og ert að fara að henda, óska ég eftir því að fá að nota það í þágu jólavefsins.

Vinsamlegast sendið með Eimskip eða póstinum og ég greiði sendingar-kostnaðinn.

Einu Sinni Var/Þau bæði ehf.
Júlíus Júlíusson
Skógarhólar 13
620 Dalvík
Kt: 411202-1840 - S. 897-9748 – julli@julli.is

Fimm kílówatta díslhitari með 4 lítra eldsneytisgeymi 12,24 og 220 volt. Verð kr. 58.900. Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Lagerhreinsun Jarmet 2,5 m diskasláttuvél, verð kr. 900.000 +vsk. Jarmet 1,65 tromlusláttuvél, verð kr. 500.000 +vsk. Jarmet heytætla 5,2m. Verð kr. 900.000 +vsk. Vallarbraut.is S. 454-0050.

Belmac haugsuga 13.638 Ltr. Sjálfvirkur áfyllibúnaður, 11.000 Ltr. dæla. Verð kr. 6.500.000 +vsk. Vallarbraut.is S. 454-0050.

Iceland Outfitters
Iceland Outfitters óska eftir veiðisvæðum til leigu eða í umboðssölu. Áhugasamir hafi samband við Stefán í s. 855-2681 eða senda póst á stefan@icelandoutfitters.com. ioveidileyfi.is

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit

Sala - Þjónusta
www.velavit.is

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Klofstígúvél - Klofstígúvél - Klofstígúvél með og án stáltaár, stærðir 37-48. Verð frá kr. 16.900. Veiðiportið - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

Til á lager. Árar frá Finnlandi, lengdir 224, 240, 255 og 270 cm. Einnig alls konar bátavörur. Er í Reykjavík. Löngusker - Terhi bátar á Íslandi s. 821-4005.

H7 ehf.

Bókhaldsþjónusta

Þjóðum upp á alla almenna bókhaldsþjónustu fyrir einstaklinga og fyrirtæki. Helga Jónsdóttir, BS í viðskiptalögfræði. S. 888-8845. helga@h7bokhald.is

Byggingarfélagið Aspir ehf.

Traustur vertaki síðan 1997.
byggsaspir@gmail.com 660 1017

Byggingarfélagið Aspir ehf býður upp á pallasmíði, uppsteypu, jarðvinnu undir sumarhús sem og heilsárshús, stoðveggir o.fl., byggingarstjórn í boði. Hafið samband í s. 660-1017 eða á netfangið: byggsaspir@gmail.com

Þakmálun, Þakmálun, Þakmálun. Nú fer hver að verða síðastur til þess að græja þakið fyrir veturinn. Brött og há þök engin fyrirstaða. Kem hvert á land sem er. Geri föst verðtilboð. Sendið tölvupóst á magnussongudmundur40@gmail.com

Brunddæla óskast til kaups, ný eða nýleg í góðu standi. 1 x 230V 50Hz, 10m kapall (eða sambærilegt). Uppl. í s. 896-4494 eftir kl. 17 alla daga.

HATZ DIESEL

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísil-vélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í S. 527-2600.

LJÁRDALUR

WWW.LJARDALUR.IS

www.ljardalur.is Sérhæfir sig í innflutningi á gröfum og vinnutækjum sem henta sumarbústaðareigendum, bændum og öðrum einstaklingum. Arnar@ljardalur.is

Rudda/hagaslátuvélur. Mikið úrval, margar stærðir. Vallarbraut.is S. 454-0050.

Nidaplast. Jarðvegsgrindur. Útileiktæki. Gervigras. Járnrimlagirðingar. Gúmmihellur og drenmottur. Básamottur. Gegnheilt endurunnið plast í fjár- og hesthúsið. Allt fyrir leik- og íþróttasvæðið. jh@johannhelgi.is s.565-1048 johannhelgi.is Jóhann Helgi & Co ehf.

Eigum á lager slatta af hleðslusteinum L/B/H 160x80x80 cm kr. 30.000 pr. stk +vsk. svavarh@istak.is / s. 840-2787.

Einföldu fjárgrindurnar. Krækt án aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Tilboð 600w solarsellur

Orkubondinn.is
Tranavogi 3-Sm
888-1185
Sólarsellur Mono
23% nýtni
Stærð: 2382x1134x30mm
Verð 39.900.-

600w solarsellur 23% nýtni. Stærð 2.382x1.134x30 mm. Verð kr. 39.900. Allir aukahlutir. Orkubondinn.is Tranavogi 3, 104 Reykjavík s. 888-1185.

Staurasleggjan ógurlega. Verð aðeins 250.000 +vsk. Kemur í tösku. Vallarbraut. is S. 454-0050.

Timbur í fjárhúsgólf til sölu með 10% afslætti: Stærð 32x100 mm. Verð kr. 355 LM m/vsk. Stærð 38x100 mm. Verð kr. 427 LM m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588 1130.

Belmac haugsuga. Niðurfellingarbúnaður 13.638 Ltr. sjálfvirkur áfyllibúnaður. Verð kr. 7.980.000 +vsk. Vallarbraut.is S. 454-0050.

Fjárhúsmottur / járnristar á tilboði til 31. ágúst. Verð áður kr. 12.900 m/vsk. - Tilboð kr. 11.610 m/ vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Gólfhiti, gólfgræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á https://www.golfgraesing.is s. 892-0808 - Oliver.

Steinaskóflur með Eurofestingum. Breidd 140 cm - Verð kr. 214.500 m/vsk. Breidd 170 cm - Verð kr. 258.500 m/vsk. Breidd 210 cm - Verð kr. 313.500 m/vsk. Breidd 250 cm - Verð kr. 379.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Ymsar útfærslur af vélbörum, rafmagns eða bensín. Þessi er með drif á öllum og kostar kr. 320.000 +vsk. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - S. 555-6520.

Taðkvísl 140 cm með 8 teinum. Ásoðnar Eurofestingar. Verð kr. 126.480 mvsk. (kr. 102.000 án vsk). H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Atvinna

Óska eftir bústjóra til starfa á kúabúi á Norðurlandi eystra. Aðeins vant fólk kemur til greina, hafi reynslu af kúabúskap, sé búfræðingur eða sambærilega menntun, umsækjandi þarf að geta unnið sjálfstætt. Á búinu er Lely A4 róbót. Áhugasamir sendi á netfangið kornthurrkun@gmail.com

Einkamál

Kona á besta aldri óskar eftir þroskuðum og myndarlegum manni til fylgdar á tónleika á Snæfellsnesi seinnihluta nóvember. Gisting í eina nótt innifalin ásamt kvöldverði. Má ekki vera slæmur í mjöðm þar sem herbergið er undir súð. Vinsamlegast sendið umsókn ásamt ljóði á gudrungun@gmail.com.

Jarðir

Vantar girðingarverktaka á Norðausturlandi (Bárðardal) vegna 4 km. langrar girðingar. Slétt land. Þorvaldur s. 664-1181.

Ung fjölskylda leitar að sauðfjárbúi til sölu. Okkur langar að vera á Norðausturlandi, en opin fyrir öllu. Fyrir frekari upplýsingar hafið samband í tölvupósti á nyrbondi@gmail.com

Óska eftir

Kaupi vínylplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Kaupi íslensk ber. Bláber 1.200 kr/kg. Aðalbláber 1.500 kr/kg. Krækiber 600 kr/kg. Einiber 3.000 kr/kg. Kúmen 3.000 kr/kg. Rabarbara, hreinn í bitum 350 kr/kg. Rífsber 1.200 kr/kg. Uppl. í s. 695-1008. Netfang: snorri@reykjavikdistillery.is

Óska eftir hestakerru, má vera í döpru ástandi en hjólabúnaður þarf að vera í lagi. Ef þið eigið einhverja sem ykkur vantar að losna við, heyrið í mér í s. 847-7714 eða sendið póst á johannpetur@torfadottir.is

Góðan dag. Ég óska eftir Lödu, heldur erfitt að finna eina slíka svo ég ákvað að óska eftir henni hérna, endilega hafið samband í s. 777-6543 ef þið lumið á einni þannig. Verður að vera gangfær og á góðu verði.

Óska eftir stórum og góðum vefstól, og líka eftir roði (fiskileður). Óska eftir gömlum armbandsúrum upptrekkum ekki quartz. Uppl í s. 837-4757, sigornisl@gmail.com

Til sölu

Heimaræktaðar trjáplöntur til sölu. Birki, ilmreynir, skautreynir, koparreynir, loðvíðir, alaskavíðir, aspir, sólber, rífsber og fjallarífs. Einnig ýmsir kvistir og runnar. Er í Reykjavík. S. 857-7363.

Hjólkoppur til sölu, mikið úrval. Sanngjarnt verð. Lítið við. Valdi koppasali, Hólmur v/ Suðurlandsveg, ofan við Rauðhóla. Opið 11-18. S. 865-2717.

Til sölu eru þrjú hringlaga fiskeldisker úr trefjaplasti, framleidd árið 1986 af Trefjum. Tvö kerjanna eru 9 metrar í þvermál og 2,2 metrar á hæð, samsett úr 7 einingum. Þriðja keríð er 6 metrar í þvermál og 2,0 metrar á hæð, samsett úr 5 einingum. Einnig er til sölu MAN TGA 26460, 6x4, dráttarbíll - árgerð 2003, ekinn 670.000 km. Áhugasamir hafið samband í s. 863-5923.

Nýlegur þriggja sæta Chesterfield. Dökkgrár. Selst á hálfvirði. S. 534-8555.

McHale þökkunarvél í toppstandi til sölu. Hún er tölvustýrð og býið að rúlla ca 17.500 rúllur með henni. Hún er um 2008-2010 árgerð og er staðsett nálægt Hveragerði. S. 896-7000 fyrir frekari uppl. Verð kr. 750.000.

Mb Benz 814 D árgerð 1992, húsbíll með öllu. Upplýsingar og myndir hjá www.bilakjarninn.is og í s. 822-3650.

Endur og andarungar til sölu á Reyðarfirði. Fallegir og skemmtilegir fuglar sem eru góðir í umgengni. Marta Guðlaug, s. 894-0846.

Timbur til sölu í Rvík. 1x6 um 1.240 m. (stillansaefni) og 2x4 um 2400 m. Nokkrar lengdir. Allt á kr. 600.000 eða tilboð. Uppl. í s. 841-0106.

Veiði

Óska eftir notuðum laxateljara til kaups, má vera sólar-sellu-hleðsla með, ekki snúrutengdur. Þorvaldur s. 664-1181.

Þjónusta

Steinullarbíllinn, blásum steinull í loft, hólf og gólf. Blástur þýðir minni kuldaþró. Blásum í ný og einnig gömul hús, förum um allt land, erum í s. 577-4444.

HVAÐ VILT ÞÚ BYGGJA?

Steinullareiningar eru frábært byggingarefni fyrir skemmur, geymslur og fjós

- Steinullareiningar henta í útveggi, þök og milliveggi.
- Áratuga reynsla við íslenskar aðstæður.

- Hægt að fá hönnun og teikningar til samþykktar fyrir byggingafulltrúa.
- Fljótleg uppsetning með stöðluðum lausnum.

Hafðu samband og kynntu þér úrvalið.

Íslenzk framleiðsla
síðan 1930

Burstar og
hreinlætisvörur

DUROL burstmottan

SNIÐIN FYRIR ÞIG!

DUROL burstmottan heldur óhreinindum betur úti en aðrar mottur. Hún tryggir að 70% minna af óhreinindum berist inn í húsið. Auðvel þríf - rúllað upp og ryksugað. Stuttur afgreiðslufrestur, smíðuð eftir máli, gefið upp A og B lengd við pöntun eða sendið teikningu, einnig getum við komið á staðinn og mælt. YFIR 40 ÁRA REYNSLA Á ÍSLANDI!

Sérframleiddir burstar

Framleiðum bursta eftir pöntunum

Þú kemur með hugmynd og við framkvæmum

Vélaburstar frá Þýskalandi

Notendavænar og liprar hreinsivélar

Gólfþvottavélar

Gólfþvotta- og ryksugubjarkar

i-Mop gólfþvottavélar

Ryksugur og bakryksugur

Skrúbbar

Hágæða hreinsivélar frá Sviss

Bakryksugur

Ryksugur

Teppahreinsivélar

Sópar

Gólfþvottavélar